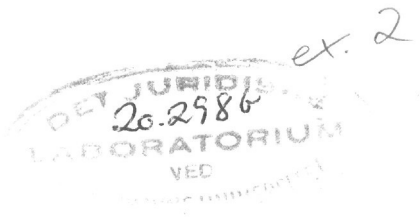

1. BETÆNKNING

AFGIVET AF

LØNNINGSKOMMISSIONEN AF 1954

BETÆNKNING NR. 197

1958

Indledning.

Lønningskommissionen af 1954 blev ned-sat ved en sålydende skrivelse af 28. maj 1954 fra finansministeriet til lønningsrådets for-mand, departementschef i finansministeriet *E. Dige* :

»I tilslutning til de nylig stedfundne løn-forhandlinger med statstjenestemændenes centralorganisationer og Danmarks lærer-forening har regeringen besluttet at nedsætte en lønningskommission, der tæller repræsen-tanter fra folketingets politiske partier, ad-ministrationen og tjenestemandorganisatio-nerne, til udarbejdelse af et forslag til revision af lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd.

Kommissionen har til opgave dels at gen-nemgå tjenestemandslovens almindelige be-stemmelser (1. og 3. del) og til disse at fore-slå sådanne ændringer, som den siden lovens ikrafttræden stedfundne udvikling og ind-vundne erfaringer har vist ønskelige, dels at gennemgå lønningsreglerne for de enkelte styrelsesgrene (tjenestemandslovens 2. del) og herunder at fremkomme med forslag til lønningsmæssig placering af de forskellige tjenestemandsklasser.

Kommissionen kan tilkalde enkelte sag-kyndige til midlertidig deltagelse i dens møder; endvidere kan den til behandling af specielle områder nedsætte udvalg, i hvilke - foruden kommissionens egne medlemmer - enkelte repræsentanter for de særligt inter-esserede administrationer og tjenestemand-organisationer kan indtræde.

I forbindelse med forslag til statstjeneste-mandslovens revision påhviler det kommis-sionen at udarbejde forslag til revision af lønningsloven for folkeskolens lærere og løn-ningslovene for folkekirkens præster.

Kommissionen består af 22 medlemmer. Regeringen har udpeget lønningsrådets for-mand, departementschef i finansministeriet *E. Dige*, til formand og lønningsrådets næst-formand, afdelingschef i finansministeriet *Ulrik Andersen*, til næstformand og har yder-

ligere valgt 6 medlemmer, nemlig: departe-mentschef i statsministeriet *J. Elkjær Larsen*, departementschef i socialministeriet *H. H. Koch*, departementschef i indenrigs- og bo-ligministeriet *J. H. Zeuthen*, hovedrevisor *Hugo Engmann*, generaldirektør for post- og telegrafvæsenet *K. J. Jensen* og afdelingschef i generaldirektoratet for statsbanerne *L. Buus-Pedersen*.

Til de foran nævnte, af regeringen ud-pegede medlemmer kommer 9 medlemmer udpegede af folketinget samt 5 tjenestemand-repræsentanter, deraf 2 udpegede af stats-tjenestemændenes centralorganisation I (funk-tionærklasserne), 1 af statstjenestemændenes centralorganisation II (embedsklasserne), 1 af danske statsembedsmænds samråd og 1 af Danmarks lærerforening.

De af folketinget valgte medlemmer er følgende:

Folketingsmand, redaktør *Holger Eriksen*, folketingsmand, landpostbud *Aage Knudsen*, folketingsformand, statsrevisor *Gustav Peder-sen*, folketingsmand, førstelærer *Svend Jørgensen*, folketingsmand, sekretær *Aage Fogh*, folketingsmand, fhv. minister *N. E. Arnth Jensen*, folketingsmand, sagfører *Henry Christensen*, folketingsmand, lektor *Karl Olsen*, folketingsmedlem, landsretssagfører fru *Erna Sørensen*.

Statstjenestemændenes centralorganisation I (funktionærklasserne) har udpeget forman-den for centralorganisationen, forretnings-fører *P. Madsen*, og forbundsformand *Aage Nielsen*. Statstjenestemændenes centralorga-nisation II (embedsklasserne) har udpeget centralorganisationens formand, overtrafik-assistent *M. S. Lyngesen*. Danske stats-embedsmænds samråd har ikke på nærvæ-rende tidspunkt udpeget sin repræsentant, og Danmarks lærerforening har oplyst, at foreningen ikke kan foretage den endelige

udpegning af sin repræsentant før i slutningen af juni måned d. å., men indtil videre vil lade sig repræsentere ved foreningens formand, førstelærer *N. Nielsen*.

Kommissionens sekretariatsforretninger vil blive varetaget af finansministeriets lønnings- og pensionsafdeling under ledelse af afdelingschef *Ulrik Andersen*.

Ved at meddele foranstående skal man herved anmode Dem om at indtræde som formand for fornævnte kommission.«

Danske statsembedsmænds samråd og Danmarks lærerforening valgte til medlemmer henholdsvis amtsforvalter *Chr. Strøm* og overlærer *Stinus Nielsen*.

Efter at departementschef *E. Dige* efter anmodning var blevet fritaget for hvervet som medlem af og formand for kommissionen, blev det ved finansministeriets skrivelse af 6. april 1957 overdraget kommissionens næstformand, afdelingschef *Ulrik Andersen* at varetage formandshvervet i kommissionen.

I december måned 1954 udtrådte departementschef *H. H. Koch* efter eget ønske af kommissionen, og i stedet for udnævntes departementschef i forsvarsministeriet *C. C. F. Langseth* til medlem af denne.

Efter at folketingsmand *Svend Jørgensen* var afgået ved døden meddelte folketinget i skrivelse af 13. november 1956, at det i

stedet for havde valgt folketingsmedlem, kontorchef fru *Kirsten Gloerfelt-Tarp* til medlem af kommissionen.

I juni måned 1957 fremsatte fhv. minister *N. E. Arnth Jensen* efter at være udtrådt af folketinget anmodning om at blive fritaget for hvervet som medlem af kommissionen. Folketinget valgte derefter folketingsmand, forstander *F. Heick* til medlem af kommissionen.

Kommissionen foreslår, at de for statens tjenestemænd gældende bestemmelser, der nu findes i én lov, fremtidig optages i to særskilte love, hvoraf den ene indeholder almindelige bestemmelser svarende til dem, der findes i den gældende lovs 1. del, kapitel 1, samt bestemmelser vedrørende pensioner, efterindtægt, lønninger og ydelser til tjenestemændene uden for den faste lønning, medens den anden lov indeholder bestemmelserne vedrørende klassificeringen og normeringen af statstjenestemandstillingerne i de forskellige styrelsesgrene.

Kommissionen afgiver herefter følgende betænkning vedrørende de bestemmelser, der foreslås optaget i den førstnævnte lov. Som bilag til betænkningen er optaget et af kommissionen på grundlag heraf udarbejdet forslag til en sådan lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

1. del.

Kapitel 1.

Almindelige bestemmelser.

§ 2, stk. 1, foreslås affattet således:

»Ansættelse i tjenestemandstillinger, hvis antal er fastsat i lønningslov eller anden særlig lov, sker efter opslag; dog kan finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet bestemme, at visse grupper af tjenestemandstillinger er undtagne fra denne regel.«

Bemærkninger til § 2, stk. 1.

Ifølge den nuværende affattelse af § 2, stk. 1, sker ansættelse i tjenestemandstillinger, hvis antal er fastsat i lønningslov eller anden særlig lov, efter opslag, idet dog vedkommende minister kan bestemme, at visse grupper af tjenestemandstillinger er undtaget fra denne regel.

Kommissionen er af den opfattelse, at den nuværende ordning, hvorefter det påhviler hver minister at fastsætte regler for, hvilke stillinger inden for hans område der skal være undtaget fra opslag, ikke har virket tilfredsstillende, idet sådanne regler ikke ses udfærdiget for alle administrationsgrene, og at det endvidere vil være ønskeligt at finde frem til en ordning, der sikrer, at reglerne for de enkelte ministerier og styrelser på dette område fastsættes efter ensartede synspunkter. Det foreslås derfor, at reglerne for, hvilke tjenestemandgrupper der skal undtages fra opslag, fastsættes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet.

Det bemærkes i denne forbindelse, at der i kommissionen er enighed om de hovedsynspunkter vedrørende opslag af tjenestemandstillinger, som har fundet udtryk såvel i lønningskommissionen af 1929 som i kommissionen af 1943, og hvorefter opslag almindeligvis bør foretages, medmindre særlige grunde til undtagelse foreligger. Som

sådanne er anført, at visse højere stillinger ifølge forholdets natur ikke vil være egnede til opslag, samt at visse advancementsstillinger faktisk besættes rent automatisk, således at opslag af dem ville virke som omsvøb. Det er endvidere forudsat, at undtagelser ikke kan gøres for det enkelte foreliggende tilfælde, men bør hjemles forud ved en under hensyntagen til forholdene i den enkelte styrelsesgren truffen almindelig afgørelse.

§ 2. Som nyt stk. 4 indføjes:

»Hvis ansættelsesmyndigheden skønner, at ingen af de ansøgere, der rettidigt har meldt sig til en opslået stilling, er tilstrækkelig egnet til stillingen, eller at man ved fornyet opslag kan fremkalde ansøgning fra mere kvalificerede ansøgere, skal stillingen opslås på ny.«

Bemærkninger til § 2, stk. 4.

Kommissionen anser det for ønskeligt, at genopslag finder sted i tilfælde, hvor en tidligere opslået stilling ikke agtes besat med nogen af de oprindelige ansøgere, og finder det hensigtsmæssigt at optage en hertil sigtende bestemmelse i loven.

Såfremt en stilling har været genopslået, uden at en efter styrelsens skøn tilstrækkelig kvalificeret ansøger har meldt sig, opstår der spørgsmål om styrelsens adgang til at besætte stillingen uden yderligere opslag.

Der er i kommissionen enighed om, at hovedreglen bør være, at kun ansøgere til en ledig stilling kommer i betragtning ved dennes besættelse, men man har dog været opmærksom på den særlige situation, der kan opstå, såfremt en tjenestemandorganisation for at fremtvinge et anciennitetsavancement afholder sine medlemmer - bortset fra den

ældste tjenestemand i den underliggende lønklasse - fra at søge en ledig advancementsstilling. En sådan praksis bor ud fra administrative synspunkter ikke kunne gennemføres, og opslagspligten bor derfor anses for opfyldt, når der er sket opslag og eventuelt genopslag af stillingen, idet man finder, at personalets og organisationernes interesser hermed er tilgodeset på behørig måde.

Bemærkninger til § 4.

Der er af centralorganisationerne fremsat ønske om en ændring af § 4, idet det af organisationerne er anført, at den nuværende affattelse af tjenestemandslovens § 4 ikke hjemler tjenestemændene tilstrækkelig beskyttelse mod indgribende forandringer i tjenestens omfang og beskaffenhed, og der er til støtte herfor bl. a. henvist til de i note 5-7 til § 4 i den kommenterede tjenestemandsløvs af 1954 omhandlede domme.

Ved de nævnte domme blev det bl. a. fastslået, at en udvidelse af den pligtige daglige eller ugentlige arbejdstid i de konkrete tilfælde ikke medførte en så væsentlig forandring af de pågældende stillinger, at tjenestemændene ikke var pligtige at finde sig deri, samt at en dommer var pligtig at tåle visse omlægninger af embedets forretninger, men derimod ikke sådanne, der gjorde embedet til et væsentligt andet og byrdefuldere.

Kommissionens øvrige medlemmer finder, at der ved den hidtidige praksis på det omhandlede område - jfr. de nævnte afgørelser - er taget rimeligt hensyn både til statens interesser og til tjenestemændenes rettligheder, og at det vil være uheldigt at indføre bestemmelser, som lægger hindringer i vejen for en hensigtsmæssig omlægning af tjenesteforretningerne og rationalisering af statsadministrationen.

Efter stedfunden drøftelse er der enighed i kommissionen om at opretholde den nuværende affattelse af § 4, idet organisationernes repræsentanter erkender, at det af hensyn til tilrettelæggelsen af en rimelig og smidig administration vil være vanskeligt i loven at opstille faste kriterier for, i hvilket omfang en tjenestemand er pligtig at tåle omlægninger af tjenesteforretningerne. Man har i øvrigt lagt vægt på, at reglen i § 4 for de af kongen udnævnte tjenestemænd må anses for begrænset af bestemmelsen om forflyttelse i grundlovens

§ 27, stk. 3, og at tilsvarende grundsætninger må antages at gælde også de tjenestemænd, som ikke har kgl. udnævnelse. Under hensyn hertil samt til, at spørgsmålet om en rimelig afgrænsning af bestemmelsen i § 4 som hidtil vil kunne indbringes for domstolene i opstående konkrete tilfælde, mener kommissionen ikke at burde foreslå ændringer i affattelsen af den nugældende lovbestemmelse.

§ 5 foreslås affattet således:

„Stk. 1. Elever og medhjælpere, der uddannes til ansættelse i assistentstilling (8. lønningsklasse) lønnes således:

Elever 1. år	40 pct.
- 2. år	50 -
- 3. år	55 -
Medhjælper 1. år	75 -
2. år og flg.	90 -

af begyndelseslønnen for assistenter på samme tjenestested.

Ingen kan overgå til medhjælperstilling før efter 3 års tilfredsstillende elevtid samt bestået fagprøve, for så vidt fagprøve er indført i pågældende etat. Overgang til assistentstilling sker efter 2 års tilfredsstillende tjeneste som medhjælper, dog tidligst ved det fyldte 21. år.

Stk. 2. Lønnen til aspiranter (§ 6, stk. 5) til andre stillinger end de i stk. 1 nævnte kan højst andrage

- 1) for aspiranter, der er fyldt 19 år: et beløb svarende til nettobegyndelseslønnen for pågældende tjenestemandstilling.
- 2) for aspiranter, der ikke er fyldt 19 år: 90 pct. af nettobegyndelseslønnen for pågældende tjenestemandstilling.

Stk. 3. Forud for en aspirants (elevs) antagelse skal vedkommende styrelse fra finansministeriet indhente en udtaltelse om, hvorvidt der i den pågældendes alder eller almindelige helbredstilstand måtte findes nogen hindring for senere ansættelse i pensionsberettigende stilling. Denne regel gælder ikke for statsbanerne, post- og telegrafvæsenet, rigspolitiet samt toldvæsenet, herunder toldgrænsekorpsset, og ej heller for forsvaret, for så vidt angår militære tjenestemænd.

Stk. 4. For de i stk. 1 og 2 omhandlede aspiranter gælder i de første 6 måneder efter ansættelsen et gensidigt opsigelsesvarsel på 14 dage til udgangen af en måned. Herefter

er opsigelsesvarslet fra statens side 3 måneder til udgangen af en måned og fra aspirantens side 1 måned til udgangen af en måned. Hvis afskedigelsen er begrundet i forhold, der ville have medført afsked efter nærværende lovs §§60 eller 61, såfremt den pågældende havde været tjenestemand, kan afskedigelse ske med kortere varsel eller uden varsel. Tilsvarende gælder, såfremt en elev ikke har bestået en anordnet fagprøve og af den grund afskediges."

Bemærkninger til § 5.

Kommissionen har drøftet spørgsmålet om opretholdelse af de hidtidige alders- og aspirantbetingelser for ansættelse som tjenestemand, og man har herunder overvejet den gældende elev- og medhjælperordning for personer, der uddannes til ansættelse som assistent i lønningsklassen 2 310-3 810 kr.

Statens aspirantordning blev lovfæstet ved tjenestemandsløven af 1931 og er med visse ændringer opretholdt ved tjenestemandsløven af 1946, der i § 6, stk. 5, 1. pkt., bestemmer, at første ansættelse i tjenestemandsstilling med grundløn 5 100 kr. eller derunder er betinget af mindst 2 års tilfredsstillende aspiranttjeneste efter det 19. år.

I § 5, stk. 2, er der fastsat særlige lønningsregler for aspiranter. Lønnen kan højst andrage:

- a) for aspiranter, der er fyldt 20 år: 90 pct. af et beløb, svarende til den for den pågældende tjenestemandsstilling normerede grundløn. Hertil kan ydes de for stillingens grundløn ved lovgivningen fastsatte særlige tillæg uden for den faste løn, for det almindelige pensionsgivende løntillægs vedkommende med fradrag af 5 pct.
- b) for aspiranter, der ikke er fyldt 20 år: 80 pct. af et beløb, svarende til den for den pågældende tjenestemandsstilling normerede grundløn. Hertil kan ydes de for stillingens grundløn ved lovgivningen fastsatte særlige tillæg uden for den faste løn, for det almindelige pensionsgivende løntillægs vedkommende med fradrag af 5 pct.

Den nugældende tjenestemandsløvs hovedregel er herefter, at der som betingelse for ansættelse i en tjenestemandsstilling med

grundløn 5 100 kr. eller derunder kræves mindst 2 års aspiranttjeneste med en aflønning, der er lavere end den for pågældende tjenestemandsstilling fastsatte begyndelsesløn. Herfra er dog gjort nogle undtagelser. I tjenestemandsløvens § 436, stk. 5, er det således bestemt, at sysselmændene på Færøerne ikke omfattes af aspirantreglerne, og tilsvarende gælder ifølge § 643 for embedslæger, ligesom militære tjenestemænd ved § 919, stk. 8, er undtaget fra aspirantbestemmelserne. Det kan endvidere nævnes, at de i § 466 omhandlede håndværkere og arbejdere ved statsbanerne i visse tilfælde kan overgå til tjenestemandsansættelse uden aspiranttjeneste.

For tjenestemænd, hvis første ansættelse sker i en lønningsklasse med grundløn over 5 100 kr., er der ikke i tjenestemandsløven stillet krav om aspiranttjeneste, men i praksis bliver der som alt overvejende hovedregel af pågældende styrelse forlangt tjeneste i en vis prøvetid forud for den faste ansættelse; i denne prøvetid, hvis varighed bl. a. afhænger af stillingens karakter og placering og ansøgerens uddannelse og tidligere beskæftigelse, fastsættes aflønningen normalt til fuld begyndelsesløn (nettoløn) for pågældende tjenestemandsstilling.

Der er i kommissionen enighed om at anbefale opretholdelse af den hidtidige aldersgrænse på 21 år for ansættelse i tjenestemandsstilling. Der er endvidere enighed om, at der bør kræves en passende prøvetid (aspiranttid) for personale, der antages med henblik på tjenestemandsansættelse, og at denne prøvetid som hidtil normalt bør være mindst 2 år.

Efter kommissionens opfattelse bør der ikke i tjenestemandsløven stilles krav om aspiranttjeneste for de tjenestemandsgupper - tjenestemænd med grundløn over 5 100 kr. (efter det nuværende lønsystem) samt sysselmænd, embedslæger og militære tjenestemænd - der hidtil har været undtaget fra aspirantreglerne, men man forudsætter, at statsstyrelserne kun besætter sådanne tjenestemandsstillinger med ansøgere, til hvis saglige og personlige kvalifikationer man har tilstrækkeligt kendskab til at kunne bedømme vedkommendes egnethed til ansættelse i fast pensionsgivende stilling.

Hvad angår spørgsmålet om vederlagets størrelse i aspiranttiden bemærkes, at der af

centralorganisationerne er stillet forslag om, at der straks fra antagelsen ydes den fulde for pågældende tjenestemandsstilling normale nettoløn (fuld begyndelsesløn + pensionsbidrag). Det er endvidere af organisationerne foreslået, at der ved senere ansættelse i tjenestemandsstilling sker medregning af aspiranttiden ved anciennitetsfastsættelsen. Under drøftelsen af disse aflønnings- og anciennitetsspørgsmål er der opnået enighed om at anbefale en ordning, hvorefter aspiranter til statstjenestemandsstillinger straks fra antagelsen aflønnes med et vederlag, svarende til nettobegyndelseslønnen for vedkommende tjenestemandsstilling, og således at prøvetiden medregnes i lønningsancienniteten ved senere tjenestemandsansættelse. Det er dog herved forudsat, at der ikke bliver tale om at yde et til fuld tjenestemandslønning (nettoløn) svarende vederlag for prøvetid, der ligger forud for det fyldte 19. år, ligesom lønningsancienniteten efter kommissionens opfattelse ikke bør kunne regnes fra et tidspunkt før den pågældendes fyldte 21. år, der er foreslået fastholdt som minimumsalder for ansættelse i tjenestemandsstilling. Det må endvidere anses for naturligt, at ydelse af fuld lønning i prøvetiden og anciennitet på grundlag af denne gøres betinget af, at pågældende medarbejder straks ved antagelsen opfylder de krav i henseende til uddannelse o. lign., som - bortset fra den specialuddannelse, som måtte blive givet af pågældende styrelse - stilles som betingelse for ansættelse i tjenestemandsstillingen. Efter kommissionens opfattelse bør konjunkturlønnen i tjeneste i staten ikke kunne medregnes i aspiranttiden, medmindre der i særlige tilfælde opnås hjemmel herfor på normeringslov, ligesom lønningsanciennitet normalt kun bør gives på basis af tjeneste, der har været aflønnet med vederlag, som højst svarer til netto-begyndelseslønnen i pågældende tjenestemandsstilling.

Det er af kommissionen forudsat, at prøvetjeneste med fuld nettobegyndelsesløn ikke giver grundlag for forøget pensionsanciennitet, ligesom der ved afgang ikke bliver tale om tilbagebetaling for prøvetidens vedkommende af differencen mellem bruttolønnen og den udbetalte nettoløn, idet denne difference ikke er at betragte som et pensionsbidrag.

For så vidt angår personalegrupper, som - normalt i en ganske ung alder - antages

med henblik på uddannelse og oplæring i statstjenesten, bør der efter kommissionens opfattelse opretholdes en prøvetid med nedsat lønning. Der tænkes her særligt på kontoristpersonale og det faguddannede assistentpersonale i told- og trafiketaterne m. v., for hvilke grupper der principielt foreslås opretholdt den hidtil gældende lønmæssige ordning i tiden forud for tjenestemandsansættelsen.

Den foreslåede ordning, hvorefter der i aspiranttiden normalt ydes fuld lønning og anciennitet fra aspiranttidens begyndelse, vil medføre en anslået merudgift på ca. 1 mill. kr. årlig.

Der vil i forbindelse med nyordningens gennemførelse opstå visse overgangsmæssige problemer for personale, antaget før lovens ikrafttræden. For så vidt angår tjenestemænd, der har opnået fast ansættelse inden lovens ikrafttræden (1. april 1958), og som normalt har opnået lønanciennitet fra tidspunktet for udløbet af 2 års aspiranttjeneste, bør der ikke ske omregning af ancienniteten, som altid vil løbe fra et tidligere tidspunkt end 1. april 1958. For tjenestemænd og aspiranter, der er antaget før 1. april 1958, men som opnår fast ansættelse pr. 1. april 1958 eller senere, bør lønningsancienniteten beregnes efter den nu gældende tjenestemandsløvs § 6, stk. 5, (2 år efter aspirantantagelsen), dog senest fra 1. april 1958, for så vidt de pågældende efter den nye lovs regler opfylder de alders- og lønmæssige betingelser for medregning af aspiranttjeneste efter 1. april 1958 i lønningsancienniteten. De før 1. april 1958 antagne aspiranter over 19 år bør med virkning fra lovens ikrafttræden overgå til fuld netto-begyndelsesløn, for så vidt de efter de nye regler opfylder betingelserne for at oppebære sådan løn i aspiranttiden.

Det er i kommissionen oplyst, at visse styrelser beskæftiger aspiranter i et sådant antal, at der ved udløbet af den normale aspiranttid på 2 år ikke er mulighed for tjenestemandsansættelse af de pågældende; der er således anført eksempler på, at aspiranter som følge af mangel på ledige tjenestemandsstillinger har måttet vente adskillige år udover den normale aspiranttid på at blive fast ansat. Der er i kommissionen enighed om, at personale, der antages som aspiranter til tjenestemandsstillinger, må have et naturligt krav på at opnå fast ansættelse efter 2 års til-

fredsstillende aspiranttjeneste under forudsætning af, at de helbreds- og aldersmæssige betingelser er opfyldt. Det må derfor anses for uheldigt, at der beskæftiges aspiranter i et sådant omfang, at der ved aspiranttidens udlob ikke kan påregnes at være ledige tjenestemandstillinger til de pågældende, og kommissionen finder anledning til at udtale, at de enkelte statsstyreiser kun bør være berettiget til at antage aspiranter, såfremt man har sikret sig, at der senest ved udløbet af de pågældendes aspiranttid vil være det fornødne antal ledige tjenestemandnumre, enten på grund af afgang fra allerede normerede stillinger eller ved tilsagn fra bevillingsmyndighederne om nynormeringer. En sådan ordning bør naturligvis ikke afskære en styrelse fra at antage yderligere personale som følge af arbejdsforøgelse af kortere eller længere varighed, men medarbejdere, hvem der ikke er sikret adgang til tjenestemandsansættelse efter forannævnte retningslinjer, bør gøres bekendt hermed, således at de kan overveje deres lønmæssige stilling under en statsbeskæftigelse af midlertidig karakter. Det bemærkes, at en sådan beskæftigelse, hvorunder der er ydet højere vederlag end aspirantlønnen i samme stilling, ikke kan medregnes i aspiranttiden ved eventuel senere tjenestemandsansættelse, ligesom den ikke kan medregnes i lønningsancienniteten.

For så vidt angår de i § 5, stk. 1, omhandlede elever og medhjælpere, der uddannes til ansættelse i assistentstilling, er der af centralorganisationerne stillet forslag dels om forhøjelse af de gældende procentsatser for aflønningen, dels om at den nuværende elev- og medhjælpertid på i alt 5 år erstattes med en elevtid på 4 år. Med hensyn til aflønningen af elever og medhjælpere er lønskalaen i den nugældende tjenestemandsløvs § 5 fastsat således:

Elever 1. år	50	pct.
- 2. år	55	-
3. år	60	-
Medhjælpere 1. år	75	-
2. år og flg.	85	-

af grundlønnen med samtlige tillæg for assistenter på samme tjenestested og med samme forsørgerforhold. Betingelsen for at overgå til medhjælperstilling er 3 års tilfredsstillende elevtid samt bestået fagprøve, for så vidt fagprøve er indført i pågældende etat. Over-

gang til assistentstilling sker efter 2 års tilfredsstillende tjeneste som medhjælper.

Ifølge organisationernes forslag skulle elevlønnen forhøjes til

1. elevår	60	pct.
2. -	65	-
3. -	75	-
og fra og med det fyldte 19. år.	100	-
af assistentlønnen.		

Fra administrationsrepræsentanterne er der givet udtryk for betænkelighed ved at afkorte den nuværende elev- og medhjælpertid på i alt 5 år. Det er således anført, at eleverne i de store etater i de første 3 år gennem kurser og uddannelse på forskellige tjenestesteder skal dygtiggøre sig med henblik på den foreskrevne fagprøve og derfor kun i begrænset omfang kan prøves ved praktisk arbejde; hertil kommer, at den 2-årige medhjælpertid i praksis normalt bliver væsentlig afkortet som følge af, at det overvejende antal mandlige medhjælpere i denne periode indkaldes til aftjening af værnepligt. Det anses derfor for tvivlsomt, om administrationen vil have mulighed for med sikkerhed at bedømme en medhjælperes egnethed til tjenestemandsansættelse som assistent, dersom der sker reduktion af den hidtil foreskrevne prøvetid på 5 år. På denne baggrund finder kommissionen ikke at burde stille forslag om en ændring af den hidtil gældende elev- og medhjælpertid på henholdsvis 3 år og 2 år.

Hvad angår størrelsen af elev- og medhjælperlønningerne bemærkes, at disse som alt overvejende hovedregel ydes med 50-85 pct. af begyndelseslønnen for *ugifte* assistenter. Gennemførelsen af det af kommissionen fremsatte forslag om ligeløn for forsørgere og ikke-forsørgere vil imidlertid medføre en ikke uvæsentlig stigning af lønningen for *ugifte* assistenter, og selv med bevarelse af de nugældende procentsatser vil elever og medhjælpere derved opnå en mærkbar lønstigning. Under hensyn hertil samt til, at statens elev- og medhjælperlønninger allerede nu er konkurrencedygtige over for lærlinge- og elevløninger i det private erhverv, er der efter kommissionens opfattelse ikke grundlag for den af centralorganisationen foreslåede forhøjelse af de nuværende procentsatser i § 5, stk. 1, men man finder, at procentsatserne passende kan fastsættes til

henholdsvis 40, 50, 55, 75 og 90, jfr. foranstående forslag til affattelse af § 5, stk. 1.

Kommissionen har drøftet spørgsmålet om, på hvilket tidspunkt der bør præsteres helbredsattest for personale, som antages i statens tjeneste med tjenstemandsansættelse for øje.

Ifølge den nugældende bestemmelse i § 6, stk. 6, er hovedreglen, at helbredsattest indhentes umiddelbart forud for tjenstemandsansættelsen, men finansministeriet kan dog træffe afvigende bestemmelser med hensyn til tidspunktet for helbredsattestens præstering, for så vidt angår sådanne tjenstemandsgrupper, hvor ansættelse som elev eller aspirant sker med en specialuddannelse for øje.

I praksis kræves der inden for en række store styrelser, såsom told- og trafikaterne samt rigspolitiet, helbredsattest allerede ved elev- eller aspirantantagelsen, således at der ved en efterfølgende tjenstemandsansættelse normalt kun skal præsteres en tuberkuloseattest. Bortset fra de nævnte styrelser er hovedreglen i øvrigt den, at der først i forbindelse med ansættelsen i tjenstemandsstilling afkræves aspiranten helbredsattest. Dette har i visse tilfælde medført, at aspiranter, som i 2 år eller derover har udført tilfredsstillende tjeneste, ikke har kunnet opnå ansættelse i pensionsgivende tjenstemandsstilling på grund af helbredsmangler, som har foreligget allerede ved aspirantantagelsen, hvilket forekommer uheldigt både af hensyn til staten, som har oplært pågældende medarbejder med henblik på overtagelse af en tjenstemandsstilling, og af hensyn til aspiranten, som havde haft mulighed for på et tidligere tidspunkt at vælge et andet erhverv, hvis han forinden antagelsen var blevet gjort bekendt med, at han af helbredsmæssige grunde var afskåret fra at opnå ansættelse som statstjenestemand med pensionsret.

Det vil efter kommissionens opfattelse være hensigtsmæssigt at gennemføre ensartede regler inden for hele statsadministrationen på dette område, og på baggrund af erfaringerne inden for told- og trafikaterne m. v., hvor den fulgte praksis med helbreds kontrol ved første antagelse har virket hensigtsmæssigt, skal man foreslå, at tjenstemandslovens § 6, stk. 6 og 7, ændres således, at der som generel regel forlanges helbreds-

attest allerede ved elev- eller aspirantantagelsen. Der opstår herefter det spørgsmål, hvorledes man skal kontrollere, om der i tidsrummet: fra prøveantagelsen til tjenstemandsansættelsen er sket sådanne forringelser af aspirantens helbredstilstand, at betingelserne for fast ansættelse ikke længere er til stede, i hvert fald ikke på normale vilkår, samt hvem der skal bære risikoen ved en i prøvetiden opstået forringelse af helbredstilstanden. Det må efter kommissionens opfattelse være naturligt, at eleven eller aspiranten selv bærer risikoen for eventuelle helbredsmangler, der måtte opstå i prøvetiden, således at den pågældende må finde sig i afslag på tjenstemandsansættelse eller ansættelse med forhøjet sygeligheds- og pensionsbidrag, alt efter arten af den i prøvetiden pådragne svagelighed. Med hensyn til spørgsmålet om, hvilken supplerende helbreds kontrol der må anses for påkrævet i forbindelse med selve tjenstemandsansættelsen, vil det ifølge en udtalelse fra helbredsnavnet i tjenstemands sager være forsvarligt at nøjes med en tuberkuloseattest; ifølge nævnets opfattelse skulle denne attest samt pågældendes sygeliste give tilstrækkeligt grundlag for i forbindelse med den tidligere præsterede omfattende helbredsattest at bedømme ansøgerens aktuelle helbredstilstand. Det er herved forudsat, at der for alle aspiranter føres sygelister med nøjagtig angivelse af samtlige sygeperioders art og varighed, og at spørgsmålet om, hvorvidt aspirantens helbredstilstand er tilfredsstillende, af pågældende styrelse forelægges for finansministeriet såvel ved aspirantantagelsen som umiddelbart forud for tjenstemandsansættelsen.

Kommissionen skal endvidere foreslå, at spørgsmålet om, hvorvidt en person opfylder de aldersmæssige betingelser for ansættelse i en nærmere angivet tjenstemandsstilling, ligeledes forelægges finansministeriet allerede ved elev- eller aspirantantagelsen, idet såvel pågældende statsstyrelse som ansøgeren har en berettiget interesse i at sikre sig imod, at der på grund af alderen nægtes tjenstemandsansættelse af personale, der på tilfredsstillende måde har aftjent deres aspiranttid.

I overensstemmelse hermed stilles foranstående forslag til affattelse af § 5, stk. 3.

Centralorganisationerne har stillet forslag om, at der i § 5 indføjes en bestemmelse om opsigelsesvarslet for aspiranter (herunder

elever og medhjælpere), idet der er ønsket fastsat 1 måneds varsel (til den første i en måned) fra aspirantens side, medens varslet fra statens side er foreslået til 1 måned inden for de første 3 måneder af ansættelsen og derefter til 3 måneder, alt til udgangen af en måned.

I den nugældende tjenestemandsløvs findes ingen opsigelsesbestemmelser for denne personalegruppe, men det er i praksis antaget, at tjenestemandspaspiranter kan opsiges med 14 dages varsel til udgangen af en måned. For kontoristspaspiranter gælder dog ifølge finansministeriets cirkulære af 21. juni 1955 særlige opsigelsesregler; der er i de første 6 måneder fastsat et gensidigt opsigelsesvarsel på 14 dage til udgangen af en måned, og herefter er varslet fra statens side 3 måneder og fra kontoristspaspirantens side 1 måned (til udgangen af en måned). Kommissionen er af den opfattelse, at det under hensyn til aspiranttjenestens karakter af prøvetid vil være rigtigt at fastsætte et kortere opsigelsesvarsel for denne personalegruppe end det, der gælder ifølge funktionærloven. På den anden side finder man ikke grundlag for at opretholde en forskelsbehandling på dette område af kontoristspaspiranter og statens øvrige aspiranter (herunder elever og medhjælpere), og da det ikke skønnes betænkeligt at give aspiranter, der ikke er opsagt på grund af uegnethed eller lign. inden for de første 6 måneders ansættelse, et noget forlænget opsigelsesvarsel, skal man anbefale, at de for kontoristspaspiranter gældende opsigelsesregler bringes til anvendelse også for statens øvrige aspiranter (herunder elever og medhjælpere). Der er dog enighed om, at afskedigelse bør kunne ske med kortere varsel eller uden varsel, såfremt afskedigelsen skyldes en tjenesteforseelse, ligesom opsigelsesvarslene ikke skal gælde, såfremt en elev ikke har bestået en anordnet fagprøve og af den grund afskediges.

Kommissionen skal herefter foreslå, at der som nyt stk. 4 under § 5 optages en hertil sigtende bestemmelse.

§ 6, stk. 1, 1. og 2. punktum, affattes således:

»Hvor der ikke i lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger er truffet særlig bestemmelse, gælder følgende regler om tjenestemandens ansættelse:

Tjenestemænd i 18. og 20.-30. lønningsklasse udnævnes af kongen; andre tjenestemænd ansættes af pågældende minister, idet dog tjenestemænd i 1.-7. lønningsklasse ansættes af chefen enten for pågældende centralstyrelse eller pågældende institution.«

Bemærkninger til § 6, stk. 1.

De foreslåede ændringer skyldes omlægningen af lønssystemet og er i det væsentlige af formel karakter, idet der ved forslaget principielt opretholdes kgl. udnævnelse for samme tjenestemandsgupper som hidtil.

§ 6, stk. 3.

»Danmarks tekniske højskole« ændres til: »andre højere læreanstalter under undervisningsministeriet.«

Bemærkninger til § 6, stk. 3.

Den foreslåede ændring er i overensstemmelse med den gennem en årrække fulgte praksis.

Fra C. O. II har der over for kommissionen været stillet forslag om, at handelsvidenskabelig kandidateksamen (cand. merc.) skal give adgang til ansættelse i sekretærstilling på tilsvarende måde som afsluttende embedseksamen fra universiteterne, Danmarks tekniske højskole og landbohøjskolen. Der er indhentet en udtalelse fra Københavns universitet, hvoraf det fremgår, at der for tiden i handelsministeriet behandles et forslag, hvorefter titlen »cand. mere.« tænkes anvendt på en uddannelse, der er ringere end den, der erhverves ved den nuværende handelsvidenskabelige kandidateksamen, og universitetet finder derfor ikke, at tidspunktet er egnet til at træffe afgørelse i det rejste spørgsmål. Kommissionen har herefter ikke ment at burde fremme omhandlede forslag, der bør stilles i bero, indtil der af handelsministeriet er truffet afgørelse om indholdet af den fremtidige cand. merc.-uddannelse.

Af samrådet er der rejst spørgsmål om indførelse af en bestemmelse om, at officersuddannelsen skulle ligestilles med akademisk afgangseksamen ved ansættelse som sekretær. Der er fra forsvarsministeriet indhentet nærmere oplysning om uddannelsen på værnens officersskoler. Det fremgår heraf, at denne er væsensforskellig fra uddannelsen ved universiteterne og de civile højere læreanstalter,

idet den gennem teoretisk og praktisk uddannelse tager sigte på dygtiggørelsen af officererne til at tilrettelægge og lede mandskabets uddannelse og føring, udføre stabsarbejde og bestride de forskellige chefsposter.

På denne baggrund må kommissionen nære betænkelighed ved gennemførelse af en generel bestemmelse om, at afgangseksamen fra værnens officersskoler ligestilles med de i § 6, stk. 3, opregnede eksaminer, men man skal pege på, at der i konkrete tilfælde, hvor forholdene måtte gøre ansættelse i sekretærstilling af en som officer uddannet person ønskelig, er adgang til at opnå normeringslovhjemmel for en sådan ansættelse.

§ 6, stk. 4, affattes således:

»Ansættelse som ingeniør eller konstruktør er betinget af, at vedkommende har afgangsbetegnelse fra et af staten godkendt teknikum eller fra en statsanerkendt bygmesterskole eller kan dokumentere en i udlandet erhvervet uddannelse svarende hertil.«

Bemærkninger til § 6, stk. 4.

Kommissionen kan anbefale et af C. O. II fremsat forslag om, at en i udlandet erhvervet teknisk uddannelse i visse tilfælde kan kvalificere til tjenestemandsansættelse som ingeniør eller konstruktør, idet man herved forudsætter, at der i de enkelte tilfælde indhentes en udtalelse fra direktøren for tilsynet med håndværkerundervisningen om, hvorvidt den i udlandet erhvervede uddannelse kan sidestilles med afgangseksamen fra statsanerkendt teknikum eller bygmesterskole.

Der er fra samrådets side fremsat ønske om, at der i § 6 indsættes en bestemmelse om, at visse stillinger er forbeholdt civilingeniører, samt at der kræves embedseksamen som betingelse for ansættelse som adjunkt ved statsskolerne, arkivarer, bibliotekarer, museumsinspektører m. fl. samt forstfuldmægtige.

Kommissionen anser det imidlertid ikke for rigtigt at give civilingeniørerne monopol på visse tjenestemandstillinger, ligesom man er betænkelig ved en generel udvidelse af eksamenskravene for at opnå tjenestemandsansættelse, hvorved bemærkes, at der ikke for kommissionen foreligger oplysninger om, at tjenestemandstillingerne under den nuværende ordning er blevet besat med ukvali-

ficerede ansøgere, således at stillingerne rent faktisk er blevet devalueret.

§ 6, stk. 5, affattes således:

»Første ansættelse i tjenestemandstilling i 1.-20. lønningsklasse er betinget af mindst 2 års tilfredsstillende aspiranttjeneste efter det 19. år. Aspiranttjeneste efter det fyldte 21. år vil, såfremt aspirantlønnen har andraget et beløb, svarende til den fulde netto-begyndelsesløn for pågældende tjenestemandstilling, ved senere ansættelse i tjenestemandstillingen være at medregne i lønningsancienniteten. Sygeperioder m. v. i aspiranttiden fradrages efter regler, der fastsættes af finansministeren.«

Bemærkninger til § 6, stk. 5.

Kommissionen har drøftet spørgsmålet om, hvorvidt sygedage i aspiranttiden bør medregnes ved opgørelsen af en tjenestemandssamlede antal sygedage, **jfr.** finansministeriets sygereglement af 30. juni 1947, pkt. 3. Man har hidtil fulgt den praksis, at opsummering af en tjenestemandssygedage kun omfatter sygeperioder, der indtræffer efter pågældendes tjenestemandsansættelse. Under hensyn til det af kommissionen stillede forslag om, at aspiranttjeneste efter det fyldte 21. år som hovedregel medregnes i lønningsancienniteten, vil man anse det for naturligt fremtidig ved opgørelsen af en tjenestemandssygedage at medregne sygeperioder i aspiranttiden, dog kun i det omfang, denne medregnes i pågældendes lønningsanciennitet.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne foran til § 5.

§ 6, stk. 6.

Sidste punktum udgår.

Bemærkninger til § 6, stk. 6.

Den foreslåede ændring skyldes indføjelser af den nye bestemmelse i § 5, stk. 3, **jfr.** bemærkningerne foran.

Kommissionen har overvejet spørgsmålet om, hvorvidt der er grundlag for at ændre den hidtidige praksis med hensyn til betaling for de helbredsattester, som afkræves aspiranter og tjenestemænd.

Ifølge tjenestemandslovens § 63 kan på-

gældende styrelse i alle tilfælde, hvor der til oplysning om en tjenstemands eller pensionists helbredstilstand udkræves lægeattest, forlange, at attesten skal være udstedt af en embedslæge, og såfremt de tilvejebragte oplysninger ikke er tilstrækkelige til at bedømme den pågældendes tjenstedygtighed m. v., er finansministeriet eller vedkommende styrelse berettiget til at forlange, at han - uden udgift for sig - underkaster sig en sådan særlig undersøgelse (derunder indlæggelse til observation på hospital), som anses for nødvendig i så henseende.

Bortset herfra er der ikke i tjenstemandsloven givet regler for, i hvilket omfang staten betaler de aspiranter og tjenstemænd afkrævede lægeattester, men ifølge praksis er ordningen i store træk følgende:

- a) *Sygdom.* Lægeattester til dokumentation af sygdom betales normalt af tjenstemanden selv. I de tilfælde, hvor styrelsen har ansat funktionærlæger, jfr. tjenstemandslovens § 971, og tjenstemændene kan fremstille sig for disse, udsteder disse læger gratis syge- og raskmeldinger. Såfremt sygdommen trækker ud, og pågældende styrelse ønsker speciallægeerklæring o. lign., kan der dog blive tale om, at staten i henhold til tjenstemandslovens § 63 dækker udgiften til supplerende lægeattester.
- b) *Graviditet.* De attester, der kræves som dokumentation for arbejdsudygtighed i forbindelse med graviditet, betales af tjenstemanden, idet staten dog dækker udgiften til den særlige lægeattest, der stilles krav om, såfremt fraværelsen strækker sig udover 1 måned efter fødslen.
- c) *Ansættelse og afskedigelse.* En aspirant må selv dække udgifterne ved fremskaffelse af den nødvendige dokumentation for tilfredsstillende helbredstilstand ved tjenstemandsansættelsen, ligesom en tjenstemand, der ønsker afsked med pension på grund af svagelighed, selv må fremskaffe de fornødne lægeattester og afholde udgiften hertil. - Også i disse tilfælde vil der dog kunne blive tale om, at staten dækker udgiften til supplerende lægeerklæringer i henhold til § 63.

Der er af kommissionen indhentet oplysninger om, i hvilket omfang de private arbejdsgivere inden for funktionærlovens om-

råde betaler for lægeattester ved personalets ansættelse, sygemeldinger m. v., og de således indhentede oplysninger viser, at statens tjenstemænd og aspiranter i det væsentlige er stillet på samme måde som private funktionærer med hensyn til betaling af dem af arbejdsgiveren af krævede lægeattester. Under hensyn hertil finder kommissionen ikke, at der er grundlag for at foreslå en ændring af den på dette område hidtil fulgte praksis inden for staten.

Til § 6 bemærkes i øvrigt :

Af statstjenestemændenes centralorganisation II er der fremsat forslag om, at der som nyt stykke i tjenstemandslovens § 6 indføres følgende:

»Ansættelse som kontorist er betinget af 2 års tilfredsstillende prøvetid samt af bestået fagprøve, for så vidt fagprøve er indført i pågældende etat.«

Endvidere har ministeriernes kontorfor-
ening over for kommissionen stillet forslag om, at der gives kontoristpersonalet i centraladministrationen og de centrale institutioner en uddannelse i lighed med den, der gives Københavns og Frederiksberg kommuners kontorpersonale.

I henvendelser til kommissionen har dernæst handels- og kontorfunktionærernes forbund i Danmark henstillet, at der gives alle unge kontorfunktionærer i statens tjeneste en regulær uddannelse omfattende både en praktisk og en teoretisk uddannelse, samt at der herudover gives de pågældende en videregående uddannelse på kursus, der bekostes af staten, og hvortil også kontorfunktionærer, der ved antagelsen var fuldt uddannede, skal have adgang.

Endelig har økonomi- og arbejdsministeriet under henvisning til arbejdsmarkedskommissionens betænkning vedrørende de store årgange henstillet, at spørgsmålet om muligheden for og ønskeligheden af at ansætte og uddanne kontrolrlinge i statens tjeneste tages op til overvejelse.

I tilslutning til de nævnte bestemmelser kan det anføres, at spørgsmålet om uddannelsen af kontoristpersonalet i centraladministrationen og de centrale institutioner har været undersøgt af forvaltningsnævnet, der anbefalede gennemførelsen af en ordning,

hvorefter der gives det kontoristpersonale, der ikke har nogen forudgående praktisk kontoruddannelse ved antagelsen i stats-tjenesten, en særlig uddannelse bestående i en almindelig populær orientering om den offentlige administrations forskellige organer, kontorenes opbygning og forretningsgang, sagsekspedition, kontorteknik, almindelig regnskabsføring og statistik, journalisering og arkivering og lignende. Endvidere fandt nævnet, at de kontorassistenter, som ønskede at dygtiggøre sig til avancement til høj ere stillinger, burde have adgang til en videre-gående uddannelse på frivillig basis, og at en sådan adgang også burde gives assistent-aspiranter og fastansatte assistenter, jfr. i øvrigt den af forvaltningskommissionen af 1946 afgivne 8. betænkning, side 105-115.

På grundlag af forvaltningsnævnets forslag udbad finansministeriet sig en udtalelse ved-
 rørende spørgsmålet fra de forskellige mini-
 sterier og styrelser. Af svarene fremgik det,
 at styrelserne så meget forskelligt på spørgs-
 målet, idet ca. halvdelen af dem gik ind for
 etablering af en uddannelsesordning, medens
 den anden halvdel ikke fandt grundlag
 herfor.

Under hensyn til de foran nævnte henven-
 delser og undersøgelser har kommissionen
 herefter gjort spørgsmålet om kontorist-
 personalets uddannelse til genstand for over-
 vejelse. For så vidt angår de ganske unge
 kontormedhjælpere bemærkes, at det i lov
 nr. 261 af 2. oktober 1956 om lærlingeforhold
 § 1, stk. 1, er bestemt, at den, der antager en
 person under 18 år til arbejde i en virksom-
 hed, i hvilken der udføres arbejde, der i
 henhold til lærlingeloven er godkendt som
 fag, eller som henhører under et sådant fag -
 for så vidt den pågældende ikke allerede er
 udlært i faget - skal sørge for, at der, for-
 inden vedkommende træder i arbejde, op-
 rettes skriftlig lærekontrakt med angivelse af,
 i hvilket fag lærlingen skal oplæres. Det
 samme gælder det fortsatte læreforhold,
 uanset at lærlingen ved det nye læreforholds
 indgåelse er over 18 år. Ifølge lovens § 1,
 stk. 9, finder loven anvendelse på de af
 staten beskæftigede personer, medmindre
 en antagelse i henhold til tjenestemand-
 loven måtte foreligge.

Efter nævnte bestemmelser skal en kontor-
 medhjælper under 18 år, der antages i statens
 tjeneste uden ansættelse i tjenestemand-

stilling for øje, herefter antages på lære-
 kontrakt, og det samme gælder, såfremt det
 drejer sig om et fortsat læreforhold. Under
 hensyn til den almindelige samfundsmæssige
 interesse i, at der gives de ting en så god
 uddannelse som mulig, finder lønningskom-
 missionen, at princippet i lærlingeloven bør
 finde anvendelse også i tilfælde, hvor ved-
 kommende kontormedhjælpere antages med
 ansættelse i tjenestemandstilling for øje,
 således at antagelsen også i disse tilfælde
 sker på lærlingevilkår, når den pågældende
 ikke er fyldt 18 år, eller der er tale om et
 fortsat læreforhold, dog under forudsætning
 af, at arbejdet efter dets karakter giver
 mulighed for etablering af et Læreforhold, og
 at tjenestestedet kan godkendes som op-
 læringssted.

Hvorvidt der i andre tilfælde bør gennem-
 føres en særlig uddannelse af kontorist-
 personalet, bør efter kommissionens op-
 fattelse bero på en vurdering af, hvorvidt
 der ud fra rationelle arbejdsmæssige hensyn
 er behov herfor. Det må herved tages i
 betragtning, at de arbejdsmæssige forhold i
 styrelserne er meget forskelligartede. Som
 ovenfor nævnt er der fra de forskellige
 styrelser side da også givet udtryk for
 divergerende opfattelser vedrørende spørgs-
 målet om nødvendigheden eller ønskelig-
 heden af, at der gennemføres en uddannelses-
 ordning for kontoristpersonalet. Endvidere
 vil det være en naturlig forudsætning for
 etablering af en almindelig uddannelsesord-
 ning, at der er mulighed for at give persona-
 let et arbejde, som svarer til uddannelsen.
 Imidlertid vil den største del af kontorist-
 personalet inden for statstjenesten til stadig-
 hed være beskæftiget med arbejde af mere
 manuel karakter, såsom maskinskrivning,
 stenografi, journal- og arkivararbejde og lign.,
 hvorfor en ordning, hvorefter personalet i
 almindelighed gøres egnet til at udføre mere
 kvalificeret arbejde, uanset at kun en ringe
 del vil kunne få overladt sådant arbejde, vil
 kunne skabe utilfredshed hos den store
 gruppe personer, der i forhold til det dem
 betroede arbejde i realiteten må betegnes som
 overkvalificerede. For at undgå en sådan
 udvikling må der derfor skabes mulighed for
 at henlægge mere kvalificeret arbejde til
 kontoristpersonalet i langt videre udstræk-
 ning end hidtil, og selvom en sådan arbejds-
 omlægning i mange tilfælde vil være hen-

sigtsmæssig, vil den kun kunne gennemføres gradvis, ligesom det i det hele må anses for tvivlsomt, om der herigennem vil kunne opnås en tilfredsstillende ordning, idet der fortsat vil være en meget betydelig arbejdsmængde af manuel og rutinemæssig karakter. Endvidere må gennemførelsen af en almindelig uddannelsesordning antages at medføre krav om højere lønninger under henvisning til de større kvalifikationer, hvilke krav det for så vidt angår en betydelig del af personalet ikke ville være rimeligt eller forsvarligt at imødekomme, idet den arbejdsmæssige begrundelse herfor ikke ville være til stede. Under hensyn til de nævnte synspunkter mener kommissionen ikke at kunne anbefale, at der gennemføres en for hele kontoristpersonalet i statens tjeneste generel uddannelsesordning.

På den anden side finder kommissionen det betydningsfuldt, at der i det omfang, det er muligt, henlægges mere kvalificeret arbejde til kontoristpersonalet, således at det overordnede akademisk uddannede eller etatsuddannede personale kan aflastes for arbejde, som på forsvarlig måde kan udføres af kontoristpersonale, ligesom det må erkendes, at det er en forudsætning for en sådan rationalisering, at kontoristpersonalet har fået en sådan uddannelse, at det er i besiddelse af de fornødne kvalifikationer. Kommissionen skal derfor foreslå, at der inden for styrelser eller områder, hvor der arbejdsmæssigt er behov herfor, gives kontoristpersonalet en særlig videregående uddannelse i sådanne discipliner, som er af særlig interesse for arbejdet i vedkommende styrelse. Det kan herved nævnes, at sådanne ordninger i et vist omfang allerede er etableret ved f. eks. post- og telegrafvæsenet, toldvæsenet og politiet. Af hensyn til tilvejebringelsen af størst mulig ensartethed ved etableringen af sådanne uddannelsesordninger foreslår kommissionen endvidere, at spørgsmål om gennemførelsen af nye eller ændring af bestående ordninger forelægges lønningrådet til udtalelse.

Kommissionen finder det endvidere rimeligt, at der gives de enkelte styrelser adgang til efter behov at pålægge enkeltpersoner at deltage i specielle kursus, f. eks. i fag som bogholderi, maskinskrivning og stenografi, og således at udgifterne hertil afholdes af staten.

Kommissionen finder endelig anledning til at bemærke, at der ved fastsættelsen af den nedsatte løn, der som anført i bemærkningerne til § 5 skal ydes ikke-fuldtuddannet kontoristpersonale i prøvetiden, bør tages hensyn til de vilkår, hvorpå antagelsen sker (med eller uden lærekontrakt), og de kvalifikationer, vedkommende har ved antagelsen. Kommissionen forudsætter herved, at lønnen for denne gruppe som hidtil fastsættes i et cirkulære fra finansministeriet, udfærdiget efter forudgående forhandling med vedkommende forhandlingsberettigede tjenestemandorganisation.

Bemærkninger til § 7.

Der er i kommissionen enighed om, at ordlyden af de ansættelsesbreve, der tilstilles såvel kongelig udnævnte som andre tjenestemænd ved deres første ansættelse, ikke mere er helt tidssvarende. Formuleringen af disse ansættelsesbreve stammer fra lønningskommissionen af 1917, og det henstilles, at spørgsmålet om en forenkling og modernisering af tjenestemændenes ansættelsesbreve tages op til overvejelse.

Tjenestemandorganisationerne har stillet forslag om, at der i § 7 indføres en bestemmelse, hvorefter ansættelse i nynormerede eller ledigblevne stillinger skal have gyldighed fra den dato, da normeringen eller ledigheden indtrådte, forudsat at den pågældende har udført de forretninger, der påhviler stillingen.

Der er i kommissionen enighed om, at såvel nyoprettede som ledigblivende stillinger normalt bør besættes snarest muligt, således at der kun undtagelsesvis bør forekomme konstitutioner af længere varighed i ledige stillinger. Det må imidlertid anses for principielt betænkeligt i tjenestemandsløven at indføre en bestemmelse, hvorefter en tjenestemand har krav på, at udnævnelsen får tilbagevirkende kraft på grundlag af en forudgående konstitutionsperiode. Kommissionen finder derfor ikke grundlag for at anbefale en ændret affattelse af tjenestemandsløvens § 7, men skal pege på muligheden for tilvejebringelse af særlig normeringslovhjemmel for forøget anciennitet i tilfælde af langvarige funktioner, når forholdene i øvrigt taler herfor. Efter de for kommissionen foreliggende oplysninger finder man i øvrigt anledning til at henstille, at de forskellige statsstyrelser

drager omsorg for, at ledige tjenestemandstillinger besættes snarest muligt.

Bemærkninger til § 8, stk. 1 og 2.

Der er af tjenestemandorganisationerne fremsat forslag om, at den tjenestemand uden kongelig udnævnelse tillagte ret til til enhver tid med 3 måneders varsel at forlange sig afskediget af tjenesten udvides til også at omfatte tjenestemænd, der har kongelig udnævnelse. Kommissionens øvrige medlemmer må imidlertid nære betænkelighed ved at indføre en bestemmelse, som ubetinget giver tjenestemænd med kongelig udnævnelse ret til at forlange afsked med 3 måneders varsel, idet det næppe er helt rimeligt, at tjenestemænd i meget betroede stillinger, som måske er i besiddelse af specialviden, med kort varsel skal kunne løsgøre sig for at udnytte den i statens tjeneste indsamlede viden i det private erhvervslivs tjeneste. Man finder endvidere, at tjenestemænd i de højere og højeste stillinger må anses for særlig forpligtede over for staten, jfr. tjenestemandslovens § 1. Såfremt der principielt skulle godkendes ansøgt afsked for denne gruppe tjenestemænd, ville det formentlig være rimeligt at kræve et betydeligt forlænget opsigelsesvarsel. Under hensyn til de anførte principielle betænkeligheder finder kommissionen ikke anledning til at foreslå nogen ændring af § 8, stk. 1.

Det har endvidere på foranledning af centralorganisationerne været overvejet at forlænge afskedigelses varslet for tjenestemænd, der afskediges uden ansøgning, fra 3 til 6 måneder, men bl. a. under hensyn til den af statsstyreiserne fulgte, meget lempelige praksis med hensyn til afskedigelse som følge af sygdom er der i kommissionen enighed om, at det ikke skønnes påkrævet at forlænge det nuværende varsel på 3 måneder.

§ 8, stk. 4, foreslås affattet således:

»Forinden en tjenestemand afskediges uden ansøgning, og uden at afskedigelsen skyldes sygdom, skal der gives såvel vedkommende forhandlingsberettigede tjenestemandorganisation som tjenestemanden selv adgang til at udtale sig i sagen. Såfremt forhør er afholdt i henhold til § 17, skal der dog ikke indhentes yderligere udtalelse.«

Bemærkninger til § 8, stk. 4.

Kommissionen kan anbefale et af tjenestemandorganisationerne fremsat forslag, hvorefter ikke blot tjenestemanden selv, men tillige vedkommende forhandlingsberettigede organisation får adgang til at udtale sig, når tjenestemanden påtænkes afskediget uden ansøgning, og uden at afskedigelsen skyldes sygdom. Der er enighed om, at denne bestemmelse kun bør omfatte afskedigelse af tjenestemænd, men ikke aspiranter, elever, medhjælpere og andet løst antaget personale.

Der er fra en enkelt side i kommissionen givet udtryk for, at de forhandlingsberettigede organisationer for så vidt angår afskedigelse af en tjenestemand som disciplinærstraf allerede er dækket af bestemmelsen i § 17, stk. 6, efter hvilken det ved strengere disciplinærstraffe (forflyttelse, degradation eller afskedigelse) påhviler een pågældende styrelses chef at give vedkommende forhandlingsberettigede organisation meddelelse om sagens stilling, således at der kan gives en repræsentant for organisationen lejlighed til en mundtlig drøftelse af sagen med styrelsens chef, forinden endelig afgørelse i strafsørgsmålet træffes, og at der herudover ikke er grundlag for at høre vedkommende forhandlingsberettigede organisation, idet skønnet over, hvorvidt en tjenestemand efter alt foreliggende må anses for mindre egnet eller uegnet, på samme måde som i det private erhverv alene bør overlades den ansvarlige styrelseschef. Heroverfor har kommissionens øvrige medlemmer imidlertid anført, at der vel er sikret de forhandlingsberettigede organisationer adgang til at udtale sig i sager, hvor en tjenestemand afskediges som disciplinærstraf, jfr. tjenestemandslovens § 17, stk. 6, men at dette ikke gælder de tilfælde, hvor afskedigelse af en tjenestemand sker på grund af uegnet, og hvor reglerne i §§ 17 og 18 derfor ikke bringes til anvendelse. Man har endvidere understreget, at det stillede forslag, hvorefter den forhandlingsberettigede organisation får adgang til at udtale sig, når en tjenestemand påtænkes afskediget uansøgt, og uden at afskedigelsen skyldes sygdom, ikke fratager den ansvarlige styrelseschef skønnet over en tjenestemandes egnethed eller uegnet, idet den foreslåede ændring kun går ud på at give en repræsentant for organisationen lejlighed til at fremføre sine synspunkter over for styrelseschefen.

Bemærkninger til § 10.

Der er af centralorganisationerne stillet forslag om indføjelſe af en beſtemmelse i § 10, hvorefter afslag fra en ſtyrelſe på en tjenſtemands ansøgning om tilladelse til at ſtå uden for nummer af den forhandlingsberettigede organisation kan forelægges finansministeren til afgørelſe. Det er over for kommiſſionen oplyſt, at det er almindelig praksis, at ſtyrelſerne hører finansministeriet over ſådanne ansøgninger om tilladelse til at ſtå uden for nummer, der måtte give anledning til tvivl, og det er kommiſſionens opfattelse, at en ſådan ordning principielt bør foretrækkes fremfor en ordning, hvorefter den endelige afgørelſe i ſamtlige ſager, hvori der er givet afslag, overføres fra vedkommende ſtyrelſechefer til finansministeriet. Under hensyn til den gældende praksis, ſamt da spørgsmålet om tilladelse til at træde uden for nummer må anses for at være forhandlingsberettiget efter tjenſtemandslovens § 23, har kommiſſionen ikke fundet grundlag for gennemførelſe af det nævnte ændringsforſlag.

Man har i kommiſſionen overvejet spørgsmålet om, hvorvidt en tjenſtemandsstilling, hvis indehaver er trådt uden for nummer, bør kunne beſættes. Fra ſamrådets ſide har man hævdet, at en ſtilling normalt ikke bør kunne beſættes, ſå længe indehaveren ſtår uden for nummer, medens C. O. I og C. O. II har givet udtryk for den opfattelse, at en tjenſtemand, der træder uden for nummer, normalt ſelv må bære risikoen for, om der ved friſtens udløb er en ledig ſtilling, hvori genindtræden kan ſke; en ſådan ordning ſvarer efter det oplyſte til praksis inden for told- og trafiketaterne. Efter ſtedfunden drøftelse er der inden for kommiſſionen enighed om, at det normalt vil være rimeligt at bringe den inden for de ſtore etater ſåledes fulgte praksis til anvendelse også inden for andre ſtatsſtyrelſer, hvor det drejer ſig om tjenſtemænd i de mere talſtærke lønningsklasser, idet der om fornødent kan ſke udvidelse af normeringstallet på de årlige finans- eller normeringſlove. Såfremt der imidlertid er tale om tjenſtemænd i cheſtillinger eller andre ſtillinger, af hvilke der kun er normeret ganske enkelte inden for pågældende ſtyrelſe, vil det ofte være meſt hensigtsmæssigt, at den midlertidigt ledige ſtilling holdes beſat ved konſtitution. Der bør dog efter kommiſſionens

opfattelse ikke i loven opſtilles faſte regler på dette område, men da det for pågældende ansøger kan være af afgørende betydning at vide, om den af ham beklædte tjenſtemandsſtilling holdes ledig eller må påregnes at ville blive beſat under hans tjenſtefrihed, vil kommiſſionen anſe det for rimeligt, at der ſamtidig med meddelelſe af tilladelse til at træde uden for nummer træffes afgørelſe om, hvorvidt nummeret ſkal beſættes, ſåledes at ansøgningen i givet fald kan trækkes tilbage.

Centralorganisationerne har fremsat ønske om indføjelſe af en beſtemmelse, hvorefter tjenſtemænd har adgang til uden tidsbegrænsning at ſtå uden for nummer med bevarelſe af pensionsanciennitet, ſå længe de beklæder en anden ſtilling i det offentlige tjenſte, der ikke er forbundet med pensionsret, eller i en international organisation. Da arbejds- og lønvilkårerne i »offentlige institutioner« og »internationale organisationer« imidlertid er meget forskelligartede, ligesom ſtatsens intereſſe i pågældende tjenſtemands overgang til ſådanne beſkæftigelſer kan være stærkt varierende, finder kommiſſionen det dog meſt hensigtsmæssigt, at de tilfælde, der måtte opſtå af denne art, ſom hidtil finder deres afgørelſe ved optagelſe på normeringsloven.

§ 11, ſtk. 3, affattes ſåledes:

»Såfremt ſagen, der i medfør af 1. ſtk., 1. og 2. punktum, har medført ſuſpenſion, fører til afſkedigelse eller degradation, jfr. § 18, ſker der ingen efterbetaling af den tilbageholdte del aflønningen med alle almindelige og ſærlige tillæg. Fører ſagen til forflyttelſe, træffes der ſamtidig med den herom truffe beſlutning beſtemmelse om, hvorvidt og i bekræftende fald i hvilket omfang efterbetaling ſkal finde ſted. Sluttes ſagen derimod med forſættelſe til anden tjenſte, bøde, irettesættelſe eller advarſel, ydes der ligesom i de tilfælde, hvor ſagen afsluttes uden påtale, efterbetaling af den tilbageholdte del, dog ikke for den tid, i hvilken tjenſtemanden eventuelt ved ſit forhold under ſagen ſelv har bevirket dennes forhaling; ſåfremt forholdene i ſærlig grad taler derfor, kan der deſuden ydes hel eller delvis efterbetaling af miſtede honorarer og uviſſe indtægter. Beſtemmelse om efterbetaling træffes ſamtidig med ſagens afslutning og af den ſamme myndighed, ſom afgør

sagen, jfr. §§ 17 og 18. Hvorvidt der bør finde efterbetaling sted i de af reglen i 1. stk., 3. punktum, omfattede tilfælde, afgøres af vedkommende minister. Såfremt suspensionen skyldes anholdelse eller tiltale for en forbrydelse, hvori vedkommende findes skyldig, finder efterbetaling ikke sted; der træffes i sådanne tilfælde inden 3 måneder efter domsafsigelsen bestemmelse om, hvorvidt den pågældende skal afskediges.«

Bemærkninger til §11.

Kommissionen har overvejet det af centralorganisationerne fremsatte forslag om forhøjelse af suspensionslønnen fra $\frac{2}{3}$ til $\frac{3}{4}$ af den normale tjenestemandslønning. Suspensionslønnen blev ved tjenstemandsloven af 1946 forhøjet fra $\frac{1}{2}$ til $\frac{2}{3}$ af den ordinære lønning, og under hensyn til at tjenestemanden i suspensionsperioden er fritaget for tjeneste og i langt de overvejende antal tilfælde selv har givet anledning til suspensionen, må det anses for betænkeligt at forhøje suspensionslønnen. Det må herved også tages i betragtning, at der sker efterbetaling af den tilbageholdte del af lønnen, såfremt det ved den stedfundne undersøgelse viser sig, at suspensionen har været uberettiget, eller at sagen sluttet med en mindre disciplinærstraf.

Centralorganisationerne har endvidere fremsat ønske om, at der - når en suspenderet tjenestemand genoptager sin tjeneste - sker regulering ikke alene af selve tjenestemandslønnen, men tillige af vederlag for eventuelt afsavn af honorar og uvisse indtægter i suspensionsperioden. Efter den nuværende regel i § 11, stk. 2, oppebærer en suspenderet tjenestemand i suspensionsperioden intet af de *med stillingen forbundne* honorarer og uvisse indtægter, men disse oppebæres ifølge § 12, stk. 3, af den i stillingen fungerende tjenestemand. Kommissionen er af den opfattelse, at denne ordning bør opretholdes som hovedregel, men finder dog, at der, når forholdene i særlig grad taler derfor, vil kunne gives adgang til hel eller delvis efterbetaling af mistet honorar og uvisse indtægter i sådanne tilfælde, hvor sagen sluttet uden disciplinærstraf eller med en ganske ubetydelig disciplinærstraf, således at der i de enkelte sager tages hensyn til omfanget af indtægts- tabet og karakteren af den begærede tjenesteforseelse.

Der stilles desuden forslag om indføjel- se i stk. 3 af en bestemmelse, hvorefter der inden 3 måneder fra domsafsigelsen skal træffes afgørelse om, hvorvidt en suspenderet tjenestemand, der er fundet skyldig i en forbrydelse, skal afskediges eller ikke.

Der er enighed om, at en suspenderet tjenestemand har et rimeligt krav på, at spørgsmålet om hans afsked eller forbliven i statstjenesten afgøres inden for en vis kortere frist, efter at der er faldet dom i den sag, der har givet anledning til suspensionen. Kommissionen kan tiltræde, at denne frist sættes til 3 måneder som af organisationerne foreslået, og man finder, at fristen bør regnes fra tidspunktet for den endelige dom, d. v. s. enten dom i første instans, når appelfristen er udløbet, eller appel er frafaldet, eller dom i appelinstanten.

§ 12, stk. 2, affattes således:

»Varer sådan tjeneste ikke udover 4 uger, hvad enten konstitution foreligger eller ikke, får tjenestemanden ikke ret til nogen del af den højere stillings indtægter. Varer tjenesten derimod over 4 uger, får den fungerende for hele funktionstiden foruden sin egen stillings løn ret til forskellen mellem, den for hans egen stilling gældende lønning og den lønning, han ville opnå ved udnævnelse i den højere stilling. Funktionsvederlag kan oppebæres ved siden af godtgørelse for udkommando til fremmed sted, hvilken beregnes efter den højere tjenestestilling. Ferie- og sygedage inden for funktionstiden fradrages såvel ved afgørelsen af, om funktionsvederlag skal ydes, som ved vederlagets beregning; fradrag som foran nævnt finder dog ikke sted for den del af funktionsperioden, der strækker sig udover 3 måneder, dog således at sygedage udover 4 uger fradrages ved vederlagets beregning. Funktionsvederlag ydes ikke, når den fungerende tjenestemand ikke opfylder de i lovgivningen fastsatte betingelser for fast ansættelse i den højere stilling.«

§ 12, stk. 5, affattes således:

»Vederlag efter nærværende paragraf vil kun kunne ydes, hvor der foreligger funktion i en normeret stilling, dog at der af vedkommende minister, efter at sagen har været forelagt lønningsrådet til udtalelse, vil kunne

fastsættes undtagelse herfra, når pågældende funktion har varet mindst 2 måneder.«

§ 12, stk. 7, affattes således:

»Når en tjenestemand samtidig med at varetage sin egen stilling konstitueres i en anden tjenestemandstilling, kan der af pågældende minister efter forhandling med finansministeren tilstås ham et funktionsvederlag. Dette vederlag kan højst andrage en tredjedel af den lønning, som tjenestemanden i vedkommende tidsrum ville opnå ved udnævnelse i den stilling, i hvilken konstitution er sket.«

§ 12, stk. 8.

Ordene »efter $\frac{1}{2}$ års forløb« ændres til »efter 3 måneders forløb.«

Bemærkninger til § 12.

Der er af centralorganisationerne stillet forslag om en ændring af de nugældende regler om beregning af konstitutionsvederlag, hvorefter en tjenestemand, hvis funktion i højere stilling varer mere end 4 uger, får ret til et vederlag, der det første halve år andrager forskellen mellem de til hans egen stilling knyttede pensionsgivende løndelev og eventuelt bestillingstillæg og det beløb, han i tilsvarende løndelev ville opnå ved udnævnelse i den højere stilling; efter $\frac{1}{2}$ års funktion ydes der forskellen mellem den for hans tjenestestilling gældende fulde lønning og den lønning, han ville opnå ved udnævnelse i den højere stilling.

C. O. I har principielt ønsket, at den hidtil gældende karenstid på 4 uger for opnåelse af funktionsvederlag bortfalder, således at der ydes en fast godtgørelse pr. dag ved funktion i højere lønklasse; godtgørelsen er foreslået fastsat således, at den i de første 3 måneder nogenlunde svarer til halvdelen af den gennemsnitlige lønforskel mellem de lønklasser, hvorfra og hvori der fungerer, og efter 3 måneders funktion til den fulde forskel mellem de 2 lønklasser.

Det af C. O. II fremsatte forslag bygger principielt på opretholdelse af den nuværende karenstid på 4 uger, men såfremt funktionen er af længere varighed end 4 uger, foreslås der for hele funktionsperioden ydet et vederlag svarende til den fulde forskel mellem de 2 lønningsklasser.

Kommissionen finder, at den nuværende karenstid på 4 uger bør opretholdes, idet det ikke kan anses for urimeligt at pålægge en tjenestemand ganske kortvarige funktioner i højere stilling uden særligt vederlag, ligesom det ville medføre en betydelig merudgift og et væsentligt merarbejde for administrationen, om tjenestemandenes ordinære ferier og fridage og ganske kortvarige sygdomsperioder skulle medføre udbetaling af funktionsvederlag.

Hvad angår spørgsmålet om funktionsvederlagets størrelse, bemærkes, at funktionsreglerne må ses på baggrund af lønningsklassernes opbygning. Kommissionen har under kapitel 4 stillet forslag om, at man principielt forlader den hidtidige ordning, hvorefter der for en række tjenestemandsgupper er normeret avancementsstillinger ud fra anciennitetsmæssige hensyn og uden arbejdsmæssig baggrund, og sammenlægger sådanne lønklasser, hvortil der er »automatisk« avancement, og hvor dette ikke er forbundet med overtagelse af mere kvalificeret arbejde; man vil herved opnå, dels at antallet af funktioner vil blive væsentligt reduceret, dels at funktion i højere stilling altid vil medføre en forøget arbejdsmæssig indsats. Idet kommissionen således forudsætter, at der ikke bliver tale om funktion hverken inden for samme lønklasse eller i sådanne højere lønningsklasser, til hvilke der er automatisk avancement på grundlag af anciennitet, vil kommissionen ikke anse det for betænkeligt, at der gennemføres en forhøjelse af tjenestemandenes funktionsvederlag efter § 12, stk. 2, således at dette ydes med den fulde difference mellem lønningerne i de 2 stillinger ved enhver funktion, der varer over 4 uger.

I forbindelse med drøftelsen af funktionsvederlagets størrelse har kommissionen overvejet spørgsmålet om udbetaling af sådant vederlag under sygdom og på ferie- og fridage i funktionsperioden samt betingelserne for afbrydelse af en funktion. Ifølge den nugældende § 12, stk. 2, 5. pkt., fradrages ferie- og sygedage inden for funktionstiden såvel ved afgørelsen af, om funktionsvederlag skal ydes, som ved vederlagets beregning, dog at fradrag ikke finder sted for den del af funktionsperioden, der strækker sig udover $\frac{1}{2}$ år, idet dog sygdom udover 4 uger fradrages ved vederlagets beregning. Disse bestemmel-

ser foreslået opretholdt uændret, dog således at » $\frac{1}{2}$ år« ændres til »3 måneder«. Bortset herfra er der ikke hverken ved lov eller administrativt fastsat generelle regler på dette område, men der er af enkelte styrelser, bl. a. generaldirektoraterne for statsbanerne og post- og telegrafvæsenet, hvor disse spørgsmål har særlig praktisk betydning, udarbejdet detaljerede regler til brug for pågældende administrationsgren. Det er fra såvel administrationen som organisationerne hævdet, at de nugældende regler på dette område er meget indviklede og ofte giver anledning til fortolkningstvivl, og kommissionen har derfor gennemgået disse bestemmelser med henblik på en simplificering. Der er herefter opnået enighed om for statsbanerne at fastsætte nedenstående regler på dette område (se side 21).

Kommissionen har drøftet reglerne i stk. 5 om betingelserne for opnåelse af vederlag for funktion i unormeret stilling, og der er enighed om, at man bør opretholde kravet om forelæggelse for lønningrådet af sådanne vederlagsordninger, ligesom man finder det rimeligt at fastholde en vis periode udover 4 uger som betingelse for ydelse af vederlag for funktion i unormeret stilling. Det må dog anses for forsvarligt at nedsætte den nuværende tidsfrist på 3 måneder til 2 måneder, og man mener desuden, at det vil være uden betænkelighed at give samme adgang til funktion i unormeret stilling i administrationskontorer som uden for disse.

Kommissionen finder i øvrigt, at faste funktioner i unormeret stilling bør begrænses mest muligt, således at der af pågældende styrelser snarest søges normeret det nødvendige antal tjenestemandstillinger, idet det dog herved forudsættes, at der med sikkerhed er varig brug for sådanne stillinger.

Ifølge § 12, stk. 7, kan der ydes vederlag til tjenestemænd, der samtidig med at varetage deres egen tjenestestilling konstitueres i en anden stilling.

Denne bestemmelse blev indsat i tjenestemandsløven af 1931, og i overensstemmelse med lovens motiver er den kun anvendt, hvor konstitution finder sted i sideordnede stillinger (politimestre, dommere, embedslæger m. fl.); inden for det i § 12, stk. 7, angivne maksimumsbeløb fastsættes funktionsvederlaget skønsmæssigt i det enkelte tilfælde, idet

der normalt ydes et vederlag svarende til $\frac{2}{3}$ af maksimumsbeløbet.

Kommissionen har overvejet, om der måtte være grundlag for at ændre denne bestemmelse, således at der bliver en videre adgang til at yde funktionsvederlag til tjenestemænd, der midlertidigt varetager 2 tjenestemandstillinger. Da der imidlertid efter det for kommissionen oplyste er adgang til at yde vederlag én gang for alle i alle tilfælde, hvor funktionsvederlag efter nævnte bestemmelse ikke kan ydes, men hvor der som følge af en funktion er præsteret et væsentligt merarbejde, har kommissionen afstået fra at foreslå en sådan ændring af § 12, stk. 7, men man indskrammer sig til under hensyn til omlægningen af lønsystemet at foreslå en ændret beregning af den maksimale størrelse af funktionsvederlaget.

§ 13, stk. 4, affattes således:

»Hvor særlige forhold taler derfor, kan tjenestefrihed uden for den egentlige ferie indrømmes tjenestemanden af den pågældende styrelse, uden at der finder lønfradrag sted. Endvidere kan pågældende minister - efter forhandling med finansministeren - tilstå en tjenestemand tjenestefrihed til ophold på højskole; under sådan orlov, der ydes uden tab af anciennitet, oppebærer tjenestemanden ikke lønning fra sin styrelse.«

I ungdomskommissionens betænkning af 1952, side 118, stilles der forslag om, at der vises imødekommenhed over for de i statens tjeneste ansatte unge, som ønsker at få orlov under højskoleophold, idet kommissionen samtidig anbefaler, at en sådan orlov ikke medfører tab af anciennitet i nogen retning.

Nærværende kommission kan principielt anbefale ungdomskommissionens forslag på dette område, men man anser det for mest hensigtsmæssigt, at der i § 13 optages en bemyndigelsesregel for vedkommende minister til - efter forhandling med finansministeren - at yde den omhandlede tjenestefrihed uden tab af anciennitet. Kommissionen finder i øvrigt, at det ved gennemførelsen af et sådant forslag bør forudsættes, at der under en orlov af nævnte art ikke bliver tale om løn-udbetaling fra pågældende styrelse, idet en eventuel økonomisk støtte fra statens side til højskoleophold findes at burde ydes af en særlig »højskolebevilling«. Man finder i øvrigt

Skematisk oversigt over forslag til nye regler for beregning af funktionsvederlag ved statsbanerne.

	De første 29 dage				Efter de første 29 dage indtil 90 dage			Efter 90 dage		
	Afbrydes funktionen	Ydes vederlag	Medregnes		Afbrydes funktionen	Ydes vederlag	Medr. i 90 dages perioden	Afbrydes funktionen	Ydes vederlag	
			i de første 29 dage	i 90 dages period.						
Tjeneste i egen stilling (herunder afløsning og anden tjeneste i højere stilling indlagt i egen tur)										
1 dag	ja	—	—	—	nej	ja	ja	nej	ja	
2 dage	ja	—	—	—	nej	ja	ja	nej	ja	
Rådighedstjeneste (hviledag)										
1 dag	nej	ja	ja	ja	nej	ja	ja	nej	ja	
2 dage	nej	ja	ja	ja	nej	ja	ja	nej	ja	
Tjeneste i egen stilling (herunder afløsning og anden tjeneste i højere stilling indlagt i egen tur) og/eller rådighedstjeneste (hviledage)										
3 dage	ja	—	—	—	nej	ja	ja	nej	ja	
4-7 -	ja	—	—	—	ja	—	—	nej	ja	
over 7 -	ja	—	—	—	ja	—	—	ja	—	
Fridage (herunder erstatningsfridage)	nej ¹⁾	ja	ja	ja	nej	ja	ja	nej	ja	} Forudsætningen for, at funktionen ikke ophører, er, at der under fraværelsen har været en funktion, som den fraværende skulle have udført.
Ferie (herunder erstatning for mistet helligdagsfrihed)	nej ²⁾	nej	nej	ja	nej	nej	ja	nej	ja	
Sygdom indtil 28 dage	ja	—	—	—	nej	nej	ja	nej	ja ³⁾	
- over 28 -	ja	—	—	—	nej	nej	nej	nej	nej	
Militærtjeneste ud over 1. indkaldelse	ja	—	—	—	nej	nej	nej	nej	nej	
Uddannelse	ja	—	—	—	nej	nej	nej	nej	nej	
Afløsning og anden tjeneste i højere stilling, der er indlagt i funktionsturen	nej	ja	ja	ja	nej	ja	ja	nej	ja	

- 1) Forudsætningen er dog, at der er fungeret i højere stilling såvel umiddelbart før som efter fridagen(e), eller at funktionerne kun er adskilte ved fridage og dermed umiddelbart tilknyttede feriedage og/eller rådighedsdage i et antal, der ikke virker af brydende.
- 2) Forudsætningen er dog, at funktionen fortsætter efter ferieperiodens ophør, eller at funktionerne kun er adskilte ved feriedage og dermed umiddelbart tilknyttede fridage og/eller rådighedsdage i et antal, der ikke virker afbrydende.
- 3) Forudsætningen er dog, at funktionen fortsætter efter sygeperiodens ophør, eller at funktionerne kun er adskilte ved sygedage og dermed umiddelbart tilknyttede fridage, feriedage og/eller rådighedsdage og/eller dage med tjeneste i egen stilling i et antal, der ikke virker afbrydende.

anledning til at pege på, at det over for kommissionen er oplyst, at arbejdsforholdene inden for visse styrelser vil gøre det vanskeligt at give personalet adgang til tjenestefrihed i sommermånederne.

Kommissionen har drøftet statens sygelønsregler og den praksis, der har udviklet sig på dette område, herunder bl. a. spørgsmålet om sygemeldinger, der angives at hidrøre fra tilskadekomst i tjenesten. I det af finansministeriet i medfør af § 13, stk. 5, udstedte syreglement af 30. juni 1947 er det under pkt. 3) bestemt, at der ved opgørelsen af en tjenestemand's samlede antal sygedage bortses fra sygedage, der er en direkte følge af tilskadekomst i tjenesten. Afgørelsen af, hvorvidt en sygeperiode er en direkte følge af tjenstlig tilskadekomst, som i visse tilfælde ligger mange år tilbage, kan være vanskelig, men der har gennem årene udviklet sig en praksis, hvorefter der - ud fra samme synspunkter, som anlægges ved afgørelsen af, om betingelserne for at opnå tilskadekomstpension efter tjenestemand's lovens § 57 er til stede - meddeles fritagelse for notering af sådanne sygeperioder, når der må antages at være overvejende sandsynlighed for årsagsammenhæng mellem tilskadekomsten og sygeperioden. I tvivlstilfælde forelægges sådanne sager for nævnet for helbredsbedømmelser i tjenestemandssager.

Kommissionen har intet at bemærke til denne praksis, som man forudsætter opretholdt, og man finder i det hele ikke grundlag for at søge gennemført ændringer af den nu gældende sygelønsordning.

§ 14, stk. 2, 1. punktum, affattes således:

»Under frivillig tjeneste, herunder frivillig uddannelse til befalingsmand, oppebærer tjenestemanden ingen lønning fra den styrelsesgren, i hvilken han er ansat, for det tidsrum, i hvilket han er fraværende.«

§ 14, stk. 4, affattes således:

»Under pligtige genindkaldelser af kortere varighed, bortset fra de i stk. 3 nævnte indkommanderinger, oppebærer tjenestemanden fuld lønning.«

§ 14. Som nyt stk. 6 indsættes:

»Det tidsrum, i hvilket en tjenestemand er indkaldt til pligtig militærtjeneste, med-

regnes i den pågældendes lønningsancienitet.«

Bemærkninger til § 14.

Ifølge den nuværende affattelse af § 14, stk. 1, oppebærer en tjenestemand under første indkaldelse til aftjening af værnepligt $\frac{1}{4}$ lønning, når han er ugift, og $\frac{1}{2}$ lønning, når han er gift. Centralorganisationerne har foreslået en forbedring af denne aflønning, således at der kan udbetales $\frac{1}{3}$ lønning til ugifte og $\frac{3}{4}$ lønning til gifte tjenestemænd.

Kommissionen finder imidlertid, at bestemmelserne i § 14, stk. 1, må anses for særdeles gunstige i forhold til funktionærlovens regler, der ikke giver de i det private erhverv ansatte funktionærer ret til nogen løn under første indkaldelse til militærtjeneste, og på denne baggrund anser man det for betænkeligt at søge gennemført en yderligere forbedring af tjenestemandenes lønningsmæssige stilling på dette område.

I henhold til § 2 i lov nr. 277 af 18. juni 1951 om forsvarets ordning tilvejebringes personel til forsvaret dels ved antagelse af frivillige som stammandskab, dels ved indkaldelse af værnepligtige. Frivillig tjeneste kan herefter omfatte både befalingsmænd og mathpersonale, og i § 14, stk. 2, 1. punktum foreslås derfor ordene:

»Under frivillig uddannelse til befalingsmand og under frivillig tjeneste som sådan« ændret til: »Under frivillig tjeneste, herunder frivillig uddannelse til befalingsmand«.

Ifølge § 916, stk. 1, oppebærer befalingsmænd af reserven under indkaldelse ved forsvaret den for tilsvarende tjenestemandspersonel fastsatte lønning, hvorhos der i henhold til § 916, stk. 3, i et tidsrum af indtil 3 måneder for hver indkommanderingsperiode ydes et månedligt vederlag på 180-270 kr. månedlig + sædvanligt honorartillæg. Kommissionen er af den opfattelse, at det er mindre rimeligt, at tjenestemænd, der i medfør af § 14, stk. 3, oppebærer halv lønning fra deres styrelse, foruden fuld officerslønning tillige får udbetalt indkommanderingstillæg fra forsvaret, og man har derfor foreslået, at der i § 916, stk. 3, indføjes en bestemmelse om, at indkommanderingsvederlag ikke kan ydes til befalingsmænd, som oppebærer halv lønning fra deres styrelse i medfør af § 14, stk. 3.

Centralorganisationerne har stillet forslag om, at bestemmelsen i stk. 4 om aflønning under efterårsmanøvrer og andre kortere indkaldelser ændres således, at der ydes fuld lønning ved alle indkaldelser ud over den første aftjening af værnepligt, bortset fra de i stk. 3 nævnte indkommanderinger.

Efter de for kommissionen foreliggende oplysninger sker pligtige genindkaldelser for tiden for perioder på ikke over 6 uger, og man finder det rimeligt, at der under sådanne genindkaldelser ikke sker afkortning i tjenestemandslønnen. Det forudsættes herved, at aflønningsspørgsmålet tages op til fornyet overvejelse, såfremt der fremtidig måtte blive tale om genindkaldelser af længere varighed end forudsat ved den foreslåede affattelse af § 14, stk. 4.

Bestemmelsen i stk. 5, hvorefter reglerne i § 14 om løn til tjenestemænd under militære indkaldelser efter pågældende ministers nærmere bestemmelse kan bringes til anvendelse på medhjælpere og månedslønnede aspiranter, er foreslået opretholdt, og der er i øvrigt i kommissionen enighed om, at det vil være rimeligt at fastholde den hidtil fulgte praksis, hvorefter de på prøve antagne medarbejdere (medhjælpere og aspiranter) skal have været ansat i statens tjeneste i mindst 1 år for at opnå aflønning under militærtjeneste efter reglerne i § 14.

På foranledning af centralorganisationerne stilles der af kommissionen forslag om indføjeelse af en bestemmelse, hvorefter det tidsrum, i hvilket en tjenestemand er indkaldt til militærtjeneste, medregnes i den pågældendes lønningsanciennitet. Det er herved forudsat, at kravene til effektiv aspirant- eller prøvetjeneste opretholdes, men at tjenestemandens anciennitet fastsættes under medregning af tidsrummet for den pligtige militærtjeneste, hvad enten denne er aftjent i prøvetiden - med eller uden løn efter § 14 — eller efter den faste ansættelse.

§15 udgår.

Der er såvel af centralorganisationerne som af Dansk kvindesamfund stillet forslag om ophævelse af den ved § 15 hjemlede ordning vedrørende godtgørelse til kvindelige tjenestemænd, der tager afsked på grund af ægteskab; til støtte for disse forslag er det anført, at bestemmelsen må anses for uheldig for kvindelige tjenestemænd, idet den kan friste

dem til ved ægteskabs indgåelse at opgive deres tjenestemandstilling, ligesom en eventuel genindtræden bliver vanskeliggjort på grund af den betaling af det udbetalte beløb, som i så tilfælde må præsteres.

Kommissionen er enig i de anførte betragtninger og finder ikke, at der hverken fra statens eller tjenestemændenes side er tilstrækkelig interesse for opretholdelse af denne særregel for det kvindelige personale. Kommissionen kan derfor anbefale, at § 15 udgår.

§ 16, stk. 1, ændres til § 15 og affattes således:

»Der tilstås kvindelige tjenestemænd tjenestefrihed uden lægeattest i indtil 6 uger efter barnefødsel, hvilken tjenestefrihed ikke noteres som sygedage, jfr. § 13, stk. 5. De perioder, hvori pågældende i øvrigt er fraværende fra tjenesten på grund af utjenstedygtighed som følge af svangerskab eller barnefødsel, noteres som sygedage, og tilsvarende gælder, hvis tjenestemanden ved lægeattest godtgør, at hun ikke uden skade for fostret kan udføre sin tjeneste. - Finansministeren bemyndiges til i det for lønafkortning m. v. under tjenestemænds sygdom gældende reglement at give adgang for pågældende tjenestemænd til at få fradraget for de i 2. punktum omhandlede fraværelser som følge af svangerskab og fødsel opgjort og afregnet, når tjenestemanden som tjenstedygtig vender tilbage til tjenesten.«

§ 16, stk. 2, ændres til § 16.

I 1. punktum ændres ordene: »gifte kvindelige tjenestemænd« til: »kvindelige tjenestemænd, der har forsørgerpligt over for børn under 18 år«.

Sidste punktum affattes således:

»Pensionen beregnes på grundlag af den fulde for stillingen normerede begyndelsesløn, jfr. § 51, stk. 1, samt efter det antal alderstillæg, som på tidspunktet for pensioneringen ville være tilkommet den pågældende, såfremt de tjenesteår, i hvilke der har været udført nedsat tjeneste, kun medregnes med henholdsvis to tredjedele eller halvdelen.«

Bemærkninger til §16 (nye §§ 15 og 16).

Den nuværende affattelse af § 16, stk. 1, går ud på, at ved kvindelige tjenestemænds fraværelse fra tjenesten på grund af utjenst-

dygtighed som følge af svangerskab eller barnefødsel noteres den pågældende periode som sygedage. Der er af centralorganisationerne og Dansk kvindesamfund stillet forslag om, at der gives adgang til en periode på 60 dages fravær uden sygedages virkning.

Kommissionen har drøftet spørgsmålet med finansministeriets lægekyndige konsulent, og på grundlag af de fremkomne sagkyndige udtalelser må det anses for rimeligt, ud fra lægelige synspunkter, at give en barselhvile på 6 uger uden særlig lægeattest, idet det ud fra en gennemsnitsbetragtning må antages, at en kvinde ikke er fuldt arbejdsdygtig før ca. 6 uger efter fødslen. Hvad angår tiden forud for fødslen, er det efter de for kommissionen foreliggende oplysninger hverken uforsvarligt eller ualmindeligt, at kvinden fortsætter sit arbejde lige til fødslen, og der synes derfor ikke at være trang til automatisk tjenestefrihed på dette tidspunkt. Man finder derfor, at der for tiden forud for fødslen bør opretholdes den nuværende ordning, hvorefter der under fravær kræves sygemelding, men med adgang til straks at betale for de sygedage, der er en følge af svangerskabet.

Kommissionen kan herefter anbefale, at § 15 affattes således, at der gives adgang til 6 ugers barselhvile uden lægeattest og uden medregning ved opgørelsen af pågældendes samlede antal sygedage, og således at der som hidtil kræves særlig lægelig dokumentation ved tjenestefrihed efter udløbet af de 6 ugers barselhvile efter fødslen.

For at sikre, at det lægelige skøn, der udøves ved bedømmelsen af disse lægeattester, ikke er afgørende forskelligt inden for statsstyrelserne, vil man ansætte det for hensigtsmæssigt, at de lægekonsulenter, der foretager bedømmelsen af attesterne, indbyrdes træffer aftale om de principielle retningslinjer for denne bedømmelse i samråd med finansministeriets lægekyndige konsulent.

På grundlag af et af arbejds- og boligministeriet den 3. juni 1950 nedsat udvalgs betænkning om deltidsarbejde har økonomi- og arbejdsministeriet foreslået en revision af tjenestemandslovens § 16, stk. 2, således at adgangen til deltidsarbejde udvides til at omfatte alle kvinder med forsørgerpligt over for børn under 18 år, og således at det gøres til en hovedregel, at der er adgang til deltidsarbejde, medmindre en konkret overvejelse gør det klart, at særlige arbejdsforhold inden

for det pågældende forretningsområde taler derimod.

Dansk kvindesamfund har over for lønningsskommissionen fremsat forslag om, at ordene »gifte kvindelige« i § 16, stk. 2, pkt. 1, udgår, således at alle tjenestemænd får samme adgang til nedsat tjenesteydelse.

Under drøftelsen i nærværende kommission af disse forslag har der været enighed om, at det principielt må anses for betænkeligt, og ikke helt stemmende med tjenestemandslovens § 1, eller forudsætningerne for den stærkt udbyggede pensionsordning, at en tjenestemand mere varigt har tjenestetiden reduceret til $\frac{2}{3}$ eller $\frac{1}{2}$. Kommissionen kan derfor ikke anbefale, at den nuværende bestemmelse udvides efter de i de foran omhandlede forslag angivne retningslinjer. Man erkender imidlertid, at der såvel for gifte som for enligstillede kvindelige tjenestemænd (enker, fraskilte, fraseparerede og ugifte) med forsørgerpligt over for mindreårige børn kan være en særlig trang til nedsat tjeneste, og kommissionen kan derfor anbefale, at bestemmelsen i § 16, 1. pkt., med henblik herpå ændres således, at ordene, »gifte kvindelige tjenestemænd« erstattes med: »kvindelige tjenestemænd, der har forsørgerpligt over for børn under 18 år«. Den foreslåede ændring betyder i en vis relation en udvidelse derved, at enligstillede kvinder (enker, fraskilte, fraseparerede og ugifte) sidestilles med gifte kvinder med hensyn til adgangen til at opnå nedsat tjenestetid, men i anden henseende medfører forslaget en indskrænkning i forhold til den nuværende affattelse af § 16, stk. 2, idet det efter forslaget stilles som betingelse for opnåelse af reduceret tjenestetid, at ansøgeren har forsørgerpligt over for børn under 18 år, ligesom en allerede meddelt tilladelse til nedsat arbejdstid efter denne bestemmelse vil bortfalde ved pågældende barns fyldte 18 år.

Kommissionen finder i øvrigt anledning til at bemærke, at såfremt en tjenestemand ønsker mere varigt at overgå til deltidsbeskæftigelse, men ikke opfylder de i § 16 opstillede betingelser herfor, vil den pågældende i givet fald kunne udtræde af sin tjenestemandstilling og herefter på løs basis beskæftiges med reduceret arbejdstid.

Den ændrede affattelse af § 16, sidste punktum, skyldes omlægningen af lønsystemet og de ændrede pensionsregler.

§ 17, stk. 3, affattes således:

»Tjenestemanden er berettiget til at give møde med en bisidder, hvorom han må gøres bekendt ved indvarslingen til det første forhør; sådan indvarsling skal ske med passende frist. Ministeren giver regler for, hvem der kan optræde som bisidder. Som bisidder kan anvendes en sagsfører. Såfremt undersøgelsen afsluttes uden ikendelse af disciplinærstraf, jfr. § 18, vil tjenstemandens rimelige udgifter til bisidder være at godtgøre ham af vedkommende styrelse. I andre tilfælde vil der kunne ydes den pågældende hel eller delvis dækning af de nævnte udgifter, hvis disse ellers ville komme til at stå i åbenbart misforhold til tjenstemandens forseelse. Har en tjenstemand under en disciplinærsag på egen hånd fremskaffet beviser, vil de hertil medgæede udgifter kunne godtgøres ham helt eller delvis, når han skønnes at have haft rimelig grund til at fremskaffe beviserne.«

§ 17, stk. 4:

I 2. punktum ændres »ved« til »gennem«, og som nyt 3. punktum tilføjes: »Ved henvendelse til pågældende styrelse har vedkommende forhandlingsberettigede organisation ret til at blive gjort bekendt med den afgørelse, der af styrelsen er truffet på grundlag af det ved den tjenstlige undersøgelse tilvejebragte materiale.«

§ 17, stk. 7, affattes således:

»Hvis tjenestemanden er mistænkt for et forhold, der antages at falde ind under straffelovgivningen, kan han forlange undersøgelsen henvist til retten.«

§ 17. Som nyt stk. 8 indføres:

»En tjenstemand, hvem der er tildelt en disciplinær straf uden forudgående tjenstligt forhør, jfr. § 18, kan anmode pågældende minister om iværksættelse af en tjenstlig undersøgelse; en sådan anmodning vil dog kun kunne imødekommes, såfremt den er anbefalet af vedkommende forhandlingsberettigede organisation.«

Det nuværende stk. 8 ændres til stk. 9.

Bemærkninger til §17.

Der er af centralorganisationerne fremsat ønske om, at det i tjenstemandslovens § 17

præciseres, at der ikke kan foretages tjenstlig undersøgelse af andre end den lokale foresatte eller afholdes forhør under nogen form, uden at den pågældende tjenstemand har adgang til at give møde med bisidder. Organisationerne har endvidere ønsket undersøgt, hvorvidt og i hvilket omfang der skal åbnes adgang for en tjenstemand til at begære tjenstligt forhør afholdt.

Under kommissionens drøftelser af disse spørgsmål har der været enighed om, at der principielt bør ydes tjenstemændene al rimelig beskyttelse under en disciplinærsag, men man finder, at der af praktiske grunde først bør gives en tjenstemand adgang til at møde med bisidder, når han konkret er sigtet for en tjenstlig forseelse, og der formelt er indledt disciplinærsag mod ham derved, at der er udpeget en forhørsleder.

Det er af organisationsrepræsentanter i kommissionen hævdet, at der forekommer tilfælde, hvor man allerede på et tidligere tidspunkt afholder en slags »forhør« af en mistænkt tjenstemand, således at der - forinden disciplinærsag formelt indledes, og altså forinden han har ret til at møde med bisidder - forelægges ham vidneudsagn og sagsfremstilling til godkendelse, ligesom det yderligere hævdes, at disse udsagn lægges til grund ved forhørslederens fremstilling af sagen. Kommissionen er af den opfattelse, at en sådan fremgangsmåde ikke er stemmende med forudsætningerne for reglerne i § 17, men man mener ikke, at en lovændring vil være påkrævet af den grund, idet allerede den nuværende affattelse af § 17 fastslår, at egentlige forhør kun kan foretages af den dertil udpegede forhørsleder, og at tjenstemanden på ethvert tidligere stadium i sagen, der kan give anledning til disciplinær undersøgelse, må have ret til at nægte at udtale sig om andet end normale tjenstlige oplysninger om det rent faktisk passerede, idet han på sagsfremstillingen, der bl. a. også kan omfatte andre vidneudsagn, kan indskrænke sig til påtegningen »læst«, således at der heri ikke ligger nogen erkendelse af, at han har begået en forseelse. For at afskære enhver tvivl om tjenstemandens rettigheder på dette stadium vil man anse det for hensigtsmæssigt, at det pålægges den overordnede, som leder den foreløbige undersøgelse, i hvert enkelt tilfælde at gøre pågældende tjenstemand bekendt med, at han ikke er pligtig til at afgive nogen erklæ-

ring, hvorved han vedgår, at forhold, som indeholdes i den udarbejdede sagsfremstilling, er tjenstlig forseelse. Når disciplinærsag er rejst, vil tjenestemanden eller bisidderen kunne forlange, at der sker fornyet afhøring af vidner, for så vidt forhørslederens sagsfremstilling tager hensyn til disses udsagn, idet der ved forhørslederens arbejde til belysning af sagen kun kan tillægges det ved den oprindelige, foreløbige tjenstlige undersøgelse tilvejebragte materiale sekundær betydning.

Hvad angår spørgsmålet om tjenstemænds adgang til selv at begære tjenstlig undersøgelse har organisationerne henvist til, at en tjenestemand, over for hvem der som disciplinærstraf anvendes advarsel, irettesættelse eller bøde på højst 10 kr., ikke efter de nugældende regler har krav på egentlig tjenstlig undersøgelse. I de fleste tilfælde vil der i sådanne småsager heller ikke være baggrund for iværksættelse af en disciplinærundersøgelse, idet der normalt er tale om mindre tjenesteforseelser, der ikke giver anledning til tvivl hverken med hensyn til handlingens karakter eller gerningsmandens identitet. Da der imidlertid kan tænkes at forekomme tilfælde, hvor en tjenestemand mener med urette at have fået en disciplinær straf, finder kommissionen, at det vil være rimeligt i § 17 at indføje en bestemmelse om, at pågældende minister vil kunne imødekomme en anmodning fra en tjenestemand, hvem der er tildelt en disciplinær straf, om tjenstlig undersøgelse; for at hindre misbrug af denne adgang til at begære tjenstlig undersøgelse skal det dog henstilles, at det kræves, at tjenstemandens anmodning herom er anbefalet af pågældende forhandlingsberettigede organisation.

På foranledning af repræsentanten for Danmarks lærerforening har kommissionen drøftet spørgsmålet om, hvem der har adgang til at overvære et tjenstligt forhør. Det er over for kommissionen oplyst, at det normalt er praksis inden for statsstyrelserne, at kun forhørslederen, pågældende tjenestemand og hans eventuelle bisidder samt de til de enkelte møder indkaldte vidner overværer sådanne forhør, medens der normalt ikke er adgang for andre, herunder repræsentanter for pågældende stats styrelse. Der er i kommissionen enighed om, at denne praksis er naturlig og rigtig, men man finder ikke fornødent grundlag for at stille forslag om, at der i lov-

teksten optages en hertil sigtende bestemmelse.

Centralorganisationerne har rejst spørgsmål om at udvide adgangen til dækning af en tjenstemands udgifter til bisidderassistance i disciplinærsager.

Kommissionen finder, at den nuværende ordning, hvorefter der ikke er adgang til at refundere en tjenestemand nogen del af de af ham afholdte udgifter til bisidder ved en disciplinærsag, i visse tilfælde må forekomme mindre rimelig. Dette gælder i første række, når en sådan undersøgelse afsluttes uden ikendelse af disciplinærstraf. Såfremt sagen derimod slutter med ikendelse af disciplinærstraf, bør han normalt selv betale udgifterne til bisidder, men der bør dog efter kommissionens opfattelse være mulighed for hel eller delvis refusion, såfremt disse udgifter ellers ville komme til at stå i åbenbart misforhold til tjenstemandens forseelse. Såfremt en tjenestemand under en disciplinærsag på egen hånd har fremskaffet beviser, bør han som hovedregel selv bære de hermed forbundne udgifter, men man finder dog, at der, hvor ganske særlige forhold foreligger, bør være adgang til hel eller delvis refusion, når han skønnes at have haft rimelig grund til at fremskaffe beviserne. Afgørelsen af, hvorvidt hel eller delvis refusion bør ydes, foreslås henlagt til pågældende minister, der i tvivlstilfælde vil kunne forelægge sagen for finansministeren.

Kommissionen skal foreslå, at ordet »ved« i § 17, stk. 4, sidste punktum, ændres til »gennem«, således at det af bestemmelsen klart fremgår, at bisidderen har ret til at foretage udfærdigelse af skriftlige indlæg.

På foranledning af centralorganisationerne har man endvidere drøftet spørgsmålet om at give bisidderen - eventuelt den forhandlingsberettigede organisation - ret til at blive gjort bekendt med forhørslederens indstilling. Det bemærkes herved, at det ved udformningen af reglerne i § 17 ikke er forudsat, at der af forhørslederen skal afgives en indstilling om, hvorledes sagen bør afgøres, men forhørslederens egentlige opgave er på objektivt grundlag at søge sagen oplyst bedst muligt og at forelægge dette materiale for styrelsen, der træffer afgørelse i sagen. Det er da også over for kommissionen oplyst, at det i hvert fald i styrelser, hvor der ikke findes en fast auditor, ofte forekommer, at forhørslederen tilstiller

pågældende styrelse en redegørelse for de under sagen tilvejebragte oplysninger om de faktiske forhold, uden at denne redegørelse ledsages af indstilling fra forhørslederen om, hvilke konsekvenser sagen bør medføre for tjenestemanden. Det er endvidere oplyst, at såfremt der i en tjenestemandssag i det konkrete tilfælde foreligger en sådan indstilling fra forhørslederen, er det praksis, at den forhandlingsberettigede organisation gøres bekendt med denne indstilling i de i § 17, stk. 6, omhandlede alvorligere tilfælde, hvor der er adgang for organisationen til drøftelse af sagen med pågældende styrelses chef.

Kommissionen mener ikke at kunne anbefale, at bisidderen i en tjenestemandssag får ret til at blive gjort bekendt med en eventuel indstilling fra forhørslederen, idet man deler de betragtninger, som er gjort gældende af lønningskommissionen af 1943, der i sin 2. betænkning, 1. bind, side 32, ligesom lønningskommissionen af 1929 fastslår, at en tjenstlig undersøgelse ikke bør give anledning til en egentlig procedure, men at forhørslederen alene har til opgave at skaffe sagen oplyst og forelægge den for pågældende styrelse, som herefter træffer afgørelsen.

Kommissionen er endvidere af den opfattelse, at der - bortset fra de i § 17, stk. 6, omhandlede tilfælde - ikke bør gives den forhandlingsberettigede organisation adgang til at gøre sig bekendt med en eventuel indstilling fra forhørslederen. Der kan således ikke påvises nogen særlig berettiget interesse for organisationen heri, og man finder, at de principielle synspunkter, der foran er anført mod at give bisidderen adgang til at få meddelelse om forhørslederens indstilling, i et vist omfang også taler imod at give organisationen en sådan ret.

Det må derimod erkendes, at vedkommende organisation kan have en berettiget interesse i at få underretning om sagens endelige udfald i de tilfælde, hvor egentligt tjenstligt forhør har fundet sted, og man foreslår derfor, at der i § 17, stk. 4, indføres en bestemmelse om, at pågældende forhandlingsberettigede organisation ved henvendelse til pågældende styrelse har ret til at få en kort meddelelse om den afgørelse, der af styrelsen er truffet på grundlag af det ved den tjenstlige undersøgelse tilvejebragte materiale.

Ifølge den nuværende affattelse af § 17, stk. 7, kan en tjenestemand, der er mistænkt

for et forhold, der må antages at falde ind under straffelovgivningen, ikke kræve besidder medtaget, ligesom de øvrige i § 17, stk. 2-6 - med henblik på beskyttelse af tjenestemanden - givne regler for disciplinærundersøgelse kan fraviges, men tjenestemanden kan i så fald forlange undersøgelsen henvist til retten.

Der er af centralorganisationerne fremsat forslag om ændring af denne bestemmelse, således at der gives en tjenestemand, der ikke ønsker undersøgelsen af et kriminelt forhold, for hvilket han er mistænkt, henvist til retten, samme retsbeskyttelse under den disciplinære undersøgelse, som i tjenestemandssagens § 17, stk. 2-6, er hjemlet tjenestemand, der sigtes for tjenesteforseelser, som ikke kan antages at falde ind under straffelovgivningen.

Den i § 17, stk. 7, indeholdte bestemmelse, hvorefter de særlige beskyttelsesregler for tjenestemanden under en disciplinærsag ikke kommer til anvendelse, når pågældende er mistænkt for et kriminelt forhold, er — med visse redaktionelle ændringer - videreført fra tjenestemandssagens § 17, stk. 2, fastsatte, at hvis tjenestemanden var mistænkt for uærlighed, kunne styrelsen ved den disciplinære undersøgelse fravige reglerne om bisidder m. v., men tjenestemanden kunne i så tilfælde forlange undersøgelsen henvist til retten.

Den nævnte regel var affattet på grundlag af de forud for tjenestemandssagens § 17, stk. 2, gældende bestemmelser på dette område inden for postvæsenet. Disse bestemmelser stammede fra 1916, altså et tidspunkt, hvor der inden for den almindelige retspleje var skriftlig procedure, og hvor forhørene i straffesager var lukkede, idet offentlighed og offentlighed i retsplejen først slog igennem ved den nye retsplejelovs ikrafttræden pr. 1. oktober 1919.

Da affattelsen af den nugældende tjenestemandssagens § 17, stk. 7, således bygger på et princip, som ikke længere gælder inden for den almindelige retspleje, og da der efter kommissionens opfattelse ikke kan anføres reale grunde, som taler for, at reglerne i tjenestemandssagens § 17, stk. 2-6, ikke skal finde anvendelse i alle disciplinærsager, skal kommissionen anbefale, at § 17, stk. 7, ændres i overensstemmelse med centralorganisationernes forslag.

I § 18, 1. punktum, indføres efter »degradation«: »- herunder nedrykning med ét eller flere alderstillæg inden for samme lønklasse -«.

§ 18, 2. punktum, affattes således:

»Bøde over 10 kr. og forsættelse vil, hvis der ikke foreligger en uforbeholden skriftlig tilståelse, i hvilken tjenestemanden vedgår de faktiske momenter i det påsigtede forhold og erkender sig skyldig i en tjenesteforseelse, ikke kunne anvendes, forinden forhør er afholdt i overensstemmelse med § 17.«

Bemærkninger til §18.

Der er i kommissionen enighed om, at den foreslåede sammenlægning af en række lønklasser, mellem hvilke der hidtil har været advancement på grundlag af anciennitet, naturligt medfører, at degradation som disciplinærstraf fremtidig bør kunne omfatte ikke alene nedrykning til lavere selvstændig lønklasse, men tillige nedrykning med ét eller flere alderstillæg inden for samme lønklasse.

Ifølge nævnte paragrafs 2. punktum kan der ikke uden forudgående forhør efter § 17 som disciplinærstraf over for en tjenestemand anvendes bøde over 10 kr. eller forsættelse, medmindre der foreligger en uforbeholden skriftlig tilståelse. Centralorganisationerne har stillet forslag om, at det i lovtæksten tilføjes, at tjenestemanden i denne tilståelse vedgår de faktiske momenter i det påsigtede forhold og erkender sig skyldig i en tjenesteforseelse.

Det må antages, at de nævnte krav i praksis stilles, såfremt en tilståelse efter § 18 skal kunne overflødigsgøre afholdelse af egentligt tjenstligt forhør, og kommissionen finder det naturligt, at disse krav til formen for tilståelsen fremgår af selve lovtæksten, hvorfor man stiller forslag om ændring af 2. punktum i overensstemmelse hermed.

§ 19, stk. 2, foreslås affattet således:

»For at kunne rejse en sag overfor domstolene må den pågældende have gjort skriftlig indsigelse over for styrelsen inden 6 måneder efter beløbets udbetaling eller nægtelse af udbetaling og udtaget stævning inden 6 måneder efter modtagelsen af centralstyrelsens svar, der skal foreligge senest 3 måneder efter, at den skriftlige indsigelse er

rejst over for pågældende styrelse. Disse frister gælder dog ikke, for så vidt sagen angår pensionsspørgsmål.«

Bemærkninger til §19.

Den nuværende bestemmelse i § 19, stk. 2, er affattet således, at en tjenestemand for at kunne rejse en af § 19 omfattet sag over for domstolene skal gøre skriftlig indsigelse over for styrelsen inden 6 måneder efter beløbets udbetaling eller nægtelse af udbetaling og udtage stævning inden 9 måneder efter modtagelsen af centralstyrelsernes svar. Der er i kommissionen enighed om, at der bør sættes en frist for centralstyrelsen med hensyn til afgivelse af svar i disse sager, og at en sådan frist passende kan sættes til 3 måneder, regnet fra tjenstemandens skriftlige indsigelse over for styrelsen. Samtidig finder man, at den hidtidige frist på 9 måneder til udtagelse af stævning, efter at central sty rensens svar er modtaget, må kunne reduceres til 6 måneder.

Til § 20. Som nyt 3. punktum tilføjes:

»Såfremt forholdene taler derfor, kan pågældende minister efter forhandling med finansministeren bestemme, at: der af statskassen ydes tjenestemanden hel eller delvis godtgørelse af eventuelle udgifter ved retssagen.«

Bemærkninger til § 20.

Kommissionen har drøftet spørgsmålet om, hvorvidt der bør gives en tjenestemand adgang til refusion af udgifter ved de i § 20 omhandlede retssager.

Der er enighed om, at refusion af udgifter principielt bør ske efter samme retningslinjer, som gælder for de i § 17 omhandlede tilfælde. Forholdet er imidlertid det, at såfremt tjenestemanden går renset ud af en efter § 20 anlagt sag, vil eventuelle sagsomkostninger - herunder rimeligt sagførersalær - normalt blive afholdt af den tabende modpart, og man synes ikke på forhånd at burde binde statskassen til i alle tilfælde at refundere sådanne sagførersalærer m. v., som domstolene ikke vil pålægge den tabende part at udrede. Såfremt tjenestemanden kun delvis bliver renset gennem retssagen, bør hovedreglen være, at han selv må betale sine sagsomkostninger, men kommissionen kan dog anbefale, at der bliver adgang til hel eller

delvis refusion af sådanne udgifter, såfremt de står i åbenbart misforhold til tjenestemandens forseelse. Kommissionen foreslår herefter, at der i § 20 indføres en bestemmelse, hvorefter pågældende minister efter forhandling med finansministeren kan yde tjenestemanden hel eller delvis refusion af sagsomkostninger, såfremt forholdene taler derfor.

§ 21 affattes således:

»Stk. 1. Statstjenestemændenes forhandlingsret over for statsstyrelsen, jfr. §§ 22-24, udøves gennem følgende centralorganisationer: Statstjenestemændenes centralorganisation I (funktionærklasserne), statstjenestemændenes centralorganisation II (embedsklasserne) og danske statsembetsmænds samråd, der er sammenslutninger af de for hver styrelsesgren anerkendte etatsorganisationer, jfr. stk. 2.

Stk. 2. For at organisationer kan opnå godkendelse som anerkendte etatsorganisationer, hvilken godkendelse meddeles af finansministeriet, må følgende betingelser være opfyldt:

De må enkeltvis eller i forbund

- a) give adgang til alle i pågældende styrelsesgren ansatte, derunder aspiranter, således at fordelingen kan ske i flere afdelinger, hvis antal fastsættes af finansministeriet for hver enkelt styrelse, og som højst kan udgøre 3,
- b) ikke give adgang for andre end de i pågældende styrelsesgren ansatte tjenestemænd og aspiranter samt pensionerede tjenestemænd,
- c) følge sådanne regler ved valg, at der sikres de forskellige hovedgrupper en passende repræsentation ved forhandlinger med styrelsen,
- d) tilsammen overvejende repræsentere de i pågældende styrelsesgren ansatte,
- e) ikke give stemmeret i tjenestemandsanliggender, der omfattes af forhandlingsretten, til andre end tjenestemænd og aspiranter,
- f) godtgøre, at de har tilsluttet sig en af de i stk. 1 nævnte centralorganisationer.

Finansministeriet kan til enhver tid forlange, at de anerkendte organisationer ved indsendelse af de nødvendige oplysninger godtgør deres ret til vedvarende at nyde anerkendelse. Sådanne oplysninger skal altid indsendes, når der foretages principielle æn-

dringer i de for pågældende organisation gældende love.

Stk. 3. De ved nærværende lovs ikrafttræden meddelte anerkendelser af bestående etatsorganisationer bevarer deres gyldighed, for så vidt og så længe vedkommende organisation opfylder de i stk. 2 opstillede betingelser. Etatsorganisationer, som inden lovens ikrafttræden har opnået anerkendelse som forhandlingsberettigede, er dog ikke pligtige at søge optagelse i en centralorganisation, jfr. stk. 2, f), dersom de ikke hidtil har været tilsluttet en sådan; tilsvarende gælder organisationer, der efter nærværende lovs ikrafttræden anerkendes som forhandlingsberettigede, men som har bestået før dette tidspunkt og har ført forhandlinger med pågældende styrelse på grundlag af speciel aftale eller fast praksis.

Stk. 4. Den almindelige ret, som enhver forening eller enkeltmand har til at henvende sig til styrelsen, berøres ikke af disse regler.«

§ 22 affattes således :

»Fra styrelserne afgives til de anerkendte centralorganisationer - eller til de anerkendte etatsorganisationer på centralorganisationernes vegne - til drøftelse forslag til ændringer i love, regulativer og almindelige instrukser, som vil medføre forandringer i bestående lønningsregler, den reglementsmaessige arbejdstid, de ansattes personlige, retlige stilling i etaten og lignende ikke-tekniske forhold, derimod ikke forhold, der alene vedrører enkeltmand. Forslag, der omfatter flere styrelses grene, afgives direkte til vedkommende centralorganisation, medens andre forslag afgives til pågældende etatsorganisation på centralorganisationens vegne. Ved udvalgs- eller kommissionsbehandling af spørgsmål, som henhører under denne paragraf, kan som personalerepræsentanter kun medvirke sådanne, som er udpeget af den eller de forhandlingsberettigede organisation(er), jfr. §21.«

§ 23 affattes således:

»De anerkendte organisationer kan træde i forhandling med styrelsen om ethvert fagligt spørgsmål vedrørende etaten, grupper inden for denne eller enkeltmand, herunder spørgsmål om enkeltmands ansættelse og afskedigelse. Denne adgang til forhandling om-

fatter dog ikke spørgsmål om arbejdsledelsen.«

§ 24 affattes således:

»Stk. 1. Forhandlinger kan føres mundtligt eller skriftligt, og efter mundtlig forhandling kan sagen af organisationen forlangse forelagt pågældende minister.

Stk. 2. Såfremt en organisation formener, at styrelsen ikke har overholdt de i nærværende lov fastsatte forhandlingsregler, kan sagen forebringes ministeren, der kan pålægge styrelsen at føre forhandling og eventuelt kan suspendere pågældende nye regler, indtil forhandling er sket. Såfremt sådan suspension ikke finder sted, anses reglerne for gældende indtil videre.

Stk. 3. Der kan i forhandlingerne deltage en forretningsfører eller sekretær for hver anerkendt organisation. Den pågældende behøver ikke at være ansat i etaten.

Stk. 4. De nærmere regler vedrørende forhandlingerne fastsættes af pågældende minister efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet.

Stk. 5. Efter nærmere af finansministeren fastsatte regler kan der i statsstyrelserne oprettes samarbejdsudvalg, bestående af repræsentanter for styrelsen og personalet. Samarbejdsudvalgenes oprettelse og sammensætning skal godkendes af et af finansministeren nedsat centraludvalg.«

Bemærkninger til §§ 21-24.

I centralorganisationernes fælles henvendelse af 17. november 1954 til lønningskommissionen er der fremsat forslag om, at alle forhold omkring tjenestemændenes forhandlingsret underkastes en nøje gennemgang, og i overensstemmelse hermed har kommissionen indgående drøftet forhandlingsretsreglerne. De hermed forbundne problemer kan inddeles i 3 hovedgrupper, nemlig:

- 1) Betingelserne for anerkendelse af forhandlingsberettigede organisationer,
- 2) formerne og vilkårene for udøvelse af forhandlingsretten og
- 3) omfanget af forhandlingsretten.

ad 1) Betingelserne for at opnå anerkendelse som forhandlingsberettiget tjenestemandorganisation indeholdes i tjenestemandslovens § 21.

Tjenestemændenes forhandlingsret blev første gang lovfæstet ved tjenestemandsløven af 12. september 1919, og i såvel denne som de efterfølgende tjenestemandsløve har man taget udgangspunktet i statens anerkendelse af etatsorganisationernes ret til på personalets vegne at føre forhandlinger med pågældende styrelsesgren.

I de forløbne år er tyngden i forhandlingsretten imidlertid i stigende grad overgået til centralorganisationerne, hvori langt den overvejende del af etatsorganisationer er samlet, og som nu forhandler praktisk taget alle tjenestemandsspørgsmål af generel art og desuden sådanne sager, som vel ikke er af generel karakter, men som har en vis principiel interesse for tjenestemændene.

På denne baggrund skal kommissionen foreslå, at tjenestemandslovens § 21 affattes således, at den som udgangspunkt fastslår forhandlingsretten for de anerkendte centralorganisationer og i tilslutning hertil fastsætter regler for etatsorganisationerne, som forudsættes at være tilsluttet pågældende centralorganisation. Kommissionen foreslår endvidere, at man i § 21 opregner de 3 anerkendte centralorganisationer, nemlig statstjenestemændenes centralorganisation I, statstjenestemændenes centralorganisation II og danske stats embedsmænds samråd.

Ifølge den nuværende affattelse af § 21 er det pågældende fagminister, som meddeler anerkendelse til etatsorganisationerne, medens anerkendelse af centralorganisationerne gives af finansministeren. Der er af centralorganisationernes repræsentanter stillet forslag om, at ordningen fremtidig bliver den, at afgørelsen af om en tjenestemandorganisation kan opnå anerkendelse som forhandlingsberettiget, i alle tilfælde henlægges til finansministeren, hvad enten det drejer sig om godkendelse af en centralorganisation eller en etatsorganisation. Kommissionen kan anbefale organisationernes forslag, idet det af administrative grunde må anses for hensigtsmæssigt at foretage en centralisation på dette område, således at der sikres en ensartet praksis ved behandlingen af disse for såvel tjenestemændene som administrationen meget betydningsfulde spørgsmål.

Kommissionen har drøftet, hvorvidt man skal fastholde, at der for etatsorganisationerne højst kan anerkendes 2 afdelinger inden for hver styrelsesgren, eller om man skal udvide

antallet til 3 afdelinger. Til støtte for tanken om en sådan udvidelse er det anført, at statstjenestemændenes etatsforeninger er samlet i de foran nævnte 3 centralorganisationer, og at det forekommer naturligt og praktisk, at der gives tjenestemændene i en styrelsesgren adgang til at organisere sig i indtil 3 afdelinger hver med tilslutning til sin centralorganisation, idet det herved forudsættes, at der kun kan anerkendes én afdeling for hver af de 3 centralorganisationer, repræsenterende henholdsvis sølvsnorene, guldsnorene og de akademiske tjenestemænd. Fra anden side i kommissionen har man henvist til, at den nuværende ordning har virket tilfredsstillende i told- og trafikaterne, og at en forøgelse af antallet af forhandlingsberettigede etatsorganisationer ikke er ønskelig eller praktisk inden for disse etater; man vil ikke afvise, at forholdene kan stille sig anderledes i andre styrelser, hvor der er naturlig basis for opdeling af personalet i 3 etatsorganisationer med tilslutning til henholdsvis C. O. I, C. O. II og samrådet, men man mener, at organisationsforholdene i disse styrelser som hidtil i praksis vil kunne løses derved, at 2 eller flere lokale organisationer indgår forbund og forhandler samlet med pågældende styrelse, idet dette ikke hindrer, at de enkelte organisationer inden for samme afdeling står tilsluttet forskellige centralorganisationer.

Under de fortsatte drøftelser er der i kommissionen opnået enighed om at stille forslag om en ordning, hvorefter antallet af afdelinger fastsættes af finansministeriet for hver enkelt styrelse, idet antallet af afdelinger dog højst kan andrage 3. Det er herved forudsat, at der normalt vil kunne anerkendes 3 afdelinger inden for en styrelse, men at man i trafikaterne og toldtaten (herunder ikke tolddepartementet), hvor særlige personaleforhold er til stede, og hvor der foreligger en speciel historisk baggrund for den nu gældende ordning vedrørende forhandlingsrettens fordeling og udøvelse, som hidtil begrænser etatsorganisationerne til 2 afdelinger, idet dog den ministerialforeningen tillagte begrænsede forhandlingsret for grupper af personale i trafikaternes generaldirektorer i spørgsmål, der er særlige for og fælles or personalet i ministerierne, opretholdes.

For så vidt angår de før den nye lovs ikrafttræden anerkendte etatsorganisationer vil kommissionen dog anse det for rimeligt,

at der ikke stilles krav om indmeldelse i en centralorganisation, såfremt pågældende etatsorganisation ikke tidligere har været tilsluttet en sådan, men der bør på den anden side ikke være adgang for en anerkendt etatsorganisation, der står tilsluttet en centralorganisation, til fremtidig at udmelde sig af denne.

Det er i øvrigt for kommissionen oplyst, at organisationsforholdene inden for visse ministerier ikke er helt afklarede, idet et antal foreninger, omfattende statstjenestemænd, i større eller mindre omfang har udøvet forhandlingsretten over for pågældende styrelse, uanset at der ikke er meddelt dem formel anerkendelse som forhandlingsberettigede i henhold til § 21.

Den således praktiserede ordning må ses på baggrund af de senere års udvikling inden for visse tjenestemandsområder. Man skal eksempelvis pege på den med gennemførelsen af enhedspolitiordningen ved lov af 18. maj 1937 forbundne overgang af polititjenestemænd fra kommunal ansættelse til statsansættelse, og endvidere kan nævnes, at der først ved tjenestemandsloven af 1946 blev normeret tjenestemandsstillinger til det ved dommer- og politikontorerne beskæftigede kontorpersonale.

Kommissionen vil anse det for hensigtsmæssigt, at der i forbindelse med gennemførelsen af de nye forhandlingsretsregler i §§ 21-24 af de forskellige ministerier foretages en gennemgang af tjenestemandsforeningernes forhold med henblik på meddelelse af formel anerkendelse som forhandlingsberettigede i de tilfælde, hvor forudsætningerne herfor er til stede.

Under hensyn til den foran nævnte praksis inden for visse styrelser finder udvalget det imidlertid rimeligt, at der også for etatsorganisationer, der vel ikke har opnået formel anerkendelse som forhandlingsberettigede før den nye tjenestemandslovs ikrafttræden, men som ifølge speciel aftale eller fast praksis har ført forhandlinger med vedkommende styrelse, overgangsmæssigt dispenseres fra kravet om indmeldelse i en centralorganisation, såfremt foreningen ikke hidtil har været tilsluttet en sådan. Den foreslåede dispensation fra kravet om indmeldelse i en centralorganisation vil kun få betydning, såfremt der bliver spørgsmål om at meddele pågældende forening formel

anerkendelse som forhandlingsberettiget tjenestemandorganisation.

Kommissionen har overvejet, hvorvidt der er anledning til at foreslå en ændret formulering af § 21, stk. 1 a), der som forudsætning for en organisations anerkendelse som forhandlingsberettiget kræver, at den »giver adgang til alle i pågældende styrelsesgren ansatte. . .«, idet det af organisationernes repræsentanter er hævdet, at den nuværende affattelse vil kunne fortolkes derhen, at en tjenestemandorganisation skulle have en ubetinget pligt til at optage enhver i pågældende styrelsesgren ansat som medlem og endvidere være udelukket fra at ekskludere et medlem uanset den pågældendes forhold. Der er i kommissionen enighed om, at udtrykket »giver adgang til alle« kun har til hensigt at give tjenestemændene en almindelig adgang til optagelse som medlem af en tjenestemandforening, men i øvrigt forudsætter, at spørgsmålet om, hvorvidt en tjenestemand ved sine handlinger eller undladelser kan forskerke sin ret til at blive optaget eller fortsat stå som medlem af en tjenestemandforening, må afgøres ud fra dansk rets almindelige synspunkter med hensyn til betingelserne for at opnå eller bevare medlemskab af organisationer og foreninger.

Man har i kommissionen drøftet, om der i § 21 bør optages en bestemmelse om, hvilket mindstetal af medlemmer der må kræves, for at en tjenestemandorganisation kan opnå forhandlingsret. Man finder ikke, at det er påkrævet at indføje en sådan bestemmelse i tjenestemandlovens tekst, men der er enighed om, at antallet af medlemmer i en anerkendt etatsorganisation må forudsættes at være mindst 7, hvilket vil være stemmende med hidtidig praksis på dette område. Det bemærkes herved, at det forekommer, at tjenestemænd, der er ansat i stillinger, af hvilke der i pågældende institution kun er normeret ganske få eller måske kun en enkelt, som naturligt hører hjemme i den ene af de til centralorganisationerne svarende lokale afdelinger, ikke har adgang til at blive medlem af en anerkendt tjenestemandorganisation. Kommissionen vil anse det for ønskeligt, om organisationerne kunne finde frem til en ordning, således at de pågældende fåtal af tjenestemænd kan få deres interesser varetaget med bistand af en forhandlingsberettiget organisation. Som eksempel på tjeneste-

mænd, som hidtil ikke har haft mulighed for at blive medlemmer af en forhandlingsberettiget f. tjenestemandorganisation, kan nævnes kontorbetjentene ved visse institutioner under ministerierne, hvor der kun er normeret enkelte tjenestemænd af »sølvsnoregruppen« i hver institution; man vil anse det for naturligt, at disse tjenestemænd får adgang til at blive optaget som medlemmer af ministerialbetjentforeningen, hvis love om fornødent vil kunne ændres med henblik på en sådan udvidelse af foreningens område.

Ifølge den nuværende § 21, stk. 1 a) og b) skal organisationerne give adgang til alle i pågældende styrelse ansatte og må ikke give adgang til andre end nuværende og forhenværende ansatte i pågældende styrelsesgren. Pensionisterne har ikke stemmeret i tjenestemandsanliggender, og en stor del af tjenestemandorganisationerne optager kun pensionisterne som passive medlemmer. Der er i kommissionen enighed om, at hovedsynspunktet må være, at tjenestemandorganisationerne må have forhandlingsretten om pensionisternes forhold, idet pensionsretten er en integrerende del af ansættelsesvilkårene for tjenestemændene. Der er endvidere enighed om at opretholde den hidtidige ordning, hvorefter pensionister ikke har stemmeret i tjenestemandsanliggender, der omfattes af forhandlingsretten. Såfremt der måtte opstå specielle problemer for de allerede pensionerede tjenestemænd, vil pensionisterne kunne anmode pågældende tjenestemandorganisation om at varetage deres interesser.

På foranledning af repræsentanterne for C. O. I og C. O. II har man drøftet spørgsmålet om bortfald af bestemmelsen i § 21, stk. 1 c), hvorefter det er en forudsætning for anerkendelse af en tjenestemandorganisation som forhandlingsberettiget, at den følger sådanne regler ved valg, at der sikres de forskellige hovedgrupper en passende repræsentation ved forhandlinger med styrelsen. Der er i kommissionen opnået enighed om at denne bestemmelse, der tilsigter en beskyttelse af mindretalsinteresser, bør opretholdes uændret.

Kommissionen har drøftet affattelsen af § 21, stk. 1, sidste pkt., og stiller forslag om, at bestemmelsen, hvorefter der ikke samtidig kan anerkendes mere end én organisation for hver afdeling af en styrelsesgren, udgår, idet denne bestemmelse forekommer mindre nød-

vendig i forbindelse med de i stk. 1 i øvrigt opstillede betingelser for at opnå forhandlingsret. Det foreslås endvidere, at man ændrer reglen om, at de anerkendte organisationer årlig ved indsendelse af de nødvendige oplysninger skal godtgøre deres ret til vedvarende at nyde anerkendelse, således at der fremtidig kun bliver pligt til indsendelse af sådanne oplysninger, når der sker ændringer i pågældende organisations love, idet finansministeriet dog til enhver tid skal være berettiget til at forlange de nødvendige oplysninger.

På foranledning af C. O. I's og C. O. II's repræsentanter har man drøftet spørgsmålet om betimeligheden af at opretholde bestemmelsen i § 21, stk. 3, hvorefter de særlige regler om tjenestemandsoverenskomsternes forhandlingsret ikke berører den almindelige ret, som enhver forening eller enkeltmand har til at henvende sig til pågældende styrelse. De pågældende repræsentanter har herunder anført, at når der er tildelt en tjenestemandsoverenskomst forhandlingsret, kan det ikke anses for påkrævet at opretholde en ordning, hvorefter en ikke-forhandlingsberettiget organisation eller enkeltmand har ret til at henvende sig i organisatoriske spørgsmål.

Under drøftelsen i kommissionen er der imidlertid opnået enighed om at opretholde den nævnte bestemmelse uændret, idet det fra alle sider er understreget, at der i den omhandlede henvendelsesret ikke ligger nogen ret eller pligt for styrelsen til egentlig forhandling med pågældende forening eller enkeltmand om forhold, som omfattes af tjenestemændenes forhandlingsret.

ad 2) Formerne og vilkårene for udøvelse af forhandlingsretten indeholdes i tjenestemandsoverenslovens §§ 22-24, der ligeledes fastslår omfanget af forhandlingsretten, jfr. nedenfor ad 3).

I konsekvens af den foreslåede ændring af § 21, hvorefter forhandlingsretten over for staten principalt tillægges de 3 centralorganisationer, foreslås § 22 affattet således, at forhandlingspligtige forslag af styrelserne afgives til vedkommende anerkendte etatsorganisation på centralorganisationens vegne; hvis forslagene omfatter flere styrelsesgrene, afgives forslagene dog direkte til centralorganisationen. Hvis det drejer sig om et lovforslag, der vedrører tjenestemænd under

flere styrelser, og som er udarbejdet af en anden minister end finansministeren, bør forslaget afgives til centralorganisationerne og forhandling finde sted med deltagelse af såvel pågældende ministerium som finansministeriet.

Medens § 22 omhandler fremgangsmåden ved drøftelse af forhandlingspligtige forslag, indeholder § 23 regler om fremgangsmåden ved forhandling om sådanne spørgsmål, hvor tjenestemandsoverenskomstorganisationerne har forhandlingsret, og hvor initiativet til forhandling forudsættes at komme fra organisationerne. Ifølge affattelsen af § 23, hvorefter »de anerkendte organisationer kan træde i forhandling med styrelsen om...« fremgår det ikke klart, hvorledes denne kompetence er fordelt mellem centralorganisationerne og etatsorganisationerne. Kommissionen finder det naturligt, at man opretholder den i praksis gældende ordning, hvorefter etatsorganisationerne kan træde i forhandling med pågældende styrelse, idet det herved forudsættes, at denne ret kan delegeres til vedkommende centralorganisation i forhold til selve fagministeriet. Det foreslås endvidere - ligeledes i overensstemmelse med gældende praksis - at henvendelse om forhandling med finansministeriet (bortset fra de tilfælde, hvor det drejer sig om etatsorganisationer under finansministeriets eget forretningsområde) kun kan foretages af centralorganisationerne, idet det herved forudsættes, at sådan henvendelse kan finde sted i samme omfang som efter hidtidig praksis, hvorved bemærkes, at man ikke har anset det for muligt at opstille et ganske klart kriterium for de sager, hvor der bør være adgang for centralorganisationerne til at rette henvendelse til finansministeriet. Det kan imidlertid anføres, at sådan henvendelse hidtil er sket, dels i tilfælde, hvor finansministeriet har givet afslag i en sag, hvorom der er opnået enighed mellem pågældende styrelse og organisationen, dels i en række tilfælde, hvor pågældende styrelse og organisationen ikke er nået til enighed, og hvor det enten drejer sig om afgørelser inden for sagsområder, for hvilke reglerne er fastsat af finansministeriet eller af pågældende minister efter indhentet udtalelse fra finansministeriet, eller det i øvrigt skønnes naturligt, at sagen ikke afgøres endeligt, uden at finansministeriet har taget stilling til det rejste spørgsmål. Kommissionen forudsætter i

denne forbindelse, at der i tilfælde af uenighed mellem en styrelse og en tjenestemandsorganisation om egentlig faglige emner som hidtil træffes afgørelse i sagen af pågældende minister, uden at der er adgang for centralorganisationerne til at henvende sig til finansministeriet. Man vil endvidere anse det for naturligt, at spørgsmål, der vedrører flere styrelser, af centralorganisationerne skal kunne rejses direkte over for finansministeriet.

På foranledning af centralorganisationerne skal kommissionen foreslå, at ordet »ministeren« i § 24, stk. 1, ændres til »pågældende minister« for derved at tydeliggøre, at der er tale om den minister, under hvem vedkommende styrelse, som har ført forhandlingerne, sorterer.

Kommissionen har drøftet centralorganisationernes forslag om ændring af § 24, stk. 4, således at de nærmere regler vedrørende forhandlingerne fastsættes af finansministeriet i et regulativ. Der er under disse drøftelser opnået enighed om, at forhandlingsreglerne inden for de enkelte styrelser fortsat bør fastsættes af pågældende minister, men man vil dog anse det for hensigtsmæssigt, at de enkelte ministeriers regler på dette område godkendes af lønningsrådet.

I tilslutning hertil foreslås der i § 48, stk. 4, indføjet som nyt sagsområde: »regler om forhandlinger med tjenestemandsorganisationerne (§ 24).«

ad 3) Omfanget af forhandlingsretten.

Ifølge § 22 har statsstyrelserne pligt til at forhandle »forslag til ændringer i love, regulativer og almindelige instrukser, som vil medføre forandringer i bestående lønningsregler, den reglements-mæssige arbejdstid, de ansattes personlige, retlige stilling i etaten og lignende ikke-tekniske forhold, derimod ikke forhold, der alene vedrører enkeltmand.«

Der er fra centralorganisationernes side stillet forslag om, at normeringsforslag fremtidig bliver forhandlingspligtigt efter § 22. Kommissionen finder, at de årlige normeringsforslag ikke bør omfattes af reglerne i § 22, men at organisationerne som hidtil kan træde i forhandling med styrelserne om normeringslovbidragene, og man er af den opfattelse, at det må anses for en naturlig pligt for styrelserne senere at give etatsorganisa-

tionerne afskrift af de til finansministeriet fremsendte normeringsforslag.

Organisationsrepræsentanterne har endvidere foreslået, at ordene »ikke-tekniske« og »derimod ikke forhold, der alene vedrører enkeltmand« udgår. Kommissionen har ikke kunnet tiltræde, at ordene »ikke-tekniske« udgår, idet man ikke kan overse de praktiske virkninger heraf, og ikke finder, at der bør ske en principiell udvidelse af området for § 22; man anser det endvidere for u hensigtsmæssigt og upraktisk at pålægge styrelserne pligt til i vidt omfang at forelægge organisationerne spørgsmål om enkeltmands forhold.

Kommissionen kan derimod anbefale det af organisationerne fremsatte forslag om, at der som nyt punktum tilføjes følgende i § 22: »Ved udvalgs- eller kommissionsbehandling af spørgsmål, som henhører under denne paragraf, kan som personalerepræsentanter kun medvirke sådanne, som er udpeget af den eller de forhandlingsberedigede organisationer), jfr. § 21.«

Der er af centralorganisationerne stillet forslag om, at § 23 affattes således, at forhandling med styrelsen kan opnås om »ethvert spørgsmål vedrørende etaten, grupper inden for denne eller enkeltmand, dog ikke om de opgaver, der hører ind under samarbejdsudvalgene«, idet organisationerne herved har forudsat, at bestemmelser om samarbejdsudvalg indsættes i tjenestemandsoven. En væsentlig ændring i forhold til den nuværende affattelse er, at den af organisationerne foreslåede affattelse giver disse forhandlingsret vedrørende enkeltmands ansættelse og afskedigelse. Kommissionen finder ikke, at det principielt vil være betænkeligt at indrømme organisationerne ret til at henvende sig til styrelserne i spørgsmål om en tjenestemand ansættelse eller afskedigelse, idet forhandlingsretten jo ikke medfører nogen indskrænkning i styrelsernes dispositionsfrihed, men kun giver organisationerne adgang til at udveksle synspunkter med pågældende styrelse. Der henvises i denne forbindelse til bemærkningerne vedrørende § 8, stk. 4, hvor der stilles forslag om, at ikke blot tjenestemanden selv, men tillige vedkommende forhandlingsberettigede organisation får adgang til at udtale sig, når tjenestemanden påtænkes afskediget uden ansøgning, og uden at afskedigelsen skyldes sygdom. Den foreslåede ændring af § 23 går som anført ud på,

at de anerkendte organisationer kan opnå forhandling om faglige spørgsmål vedrørende enkeltmand, herunder enkeltmands ansættelse og afskedigelse. Medens forslaget om at inddrage afskedigelsesspørgsmål under forhandlingsretten ikke giver anledning til særlige bemærkninger, finder kommissionen anledning til at understrege, at man har forudsat, at adgangen til forhandling om enkeltmands ansættelse kun omfatter spørgsmål om pågældendes helbredsmæssige og øvrige egnethed til at bestride en ansøgt tjenestemandstilling, men ikke spørgsmål, der angår styrelsens valg mellem flere ansøgere til en ledig stilling, jfr. bemærkningerne nedenfor til § 26, stk. 4, ang. spørgsmålet om oprettelse af forfremmelsesråd med personalerepræsentation. Organisationernes forslag går endvidere ud på, at arbejdsledelsen og spørgsmål, der væsentlig beror på ingeniørmæssig, lægekyndig eller lignende sagkundskab, fremtidig skal omfattes af forhandlingsretten. Kommissionen har ikke kunnet tiltræde, at spørgsmålet om arbejdsledelsen inddrages under tjenestemændenes forhandlingsret. Derimod finder man ingen betænkelighed ved at anbefale, at organisationerne får adgang til at begære forhandling om spørgsmål, der væsentlig beror på ingeniørmæssig, lægekyndig eller lignende sagkundskab.

Ved et af finansministeren udfærdiget reglement af 25. april 1949 er der adgang til oprettelse af samarbejdsudvalg inden for hver af de i tjenestemandsløven omhandlede styrelser, institutioner m. v. på foranledning af vedkommende styrelse, en forhandlingsberettiget tjenestemandorganisation eller i visse tilfælde tillige de samvirkende fagforbund. Det nævnte reglement indeholder nærmere regler for sammensætningen af og arbejdet i disse udvalg, der er oprettet med henblik på samarbejde, rådgivning og oplysning. Kommissionen foreslår, at der i tjenestemandsløvens § 24 optages en bestemmelse angående samarbejdsudvalgenes oprettelse og sammensætning.

§ 26, stk. 1 :

Ordene »den foresattes påtegning« ændres til »de foresattes påtegninger«, og ordene »den foresattes udtalelser« ændres til »en foresatts udtalelser«,

§*

Bemærkninger til § 26.

De foreslåede ændringer skyldes et ønske fra centralorganisationerne, der har anført, at der forekommer tilfælde, hvor en ansøgning om forfremmelse forsynes med påtegninger fra flere foresatte, og at ansøgeren i så fald må have et naturligt krav på at blive gjort bekendt med samtlige påtegninger. Kommissionen er principielt enig heri, idet man finder, at der bør gives en ansøger til en advancementsstilling adgang til at få afskrift af alle skriftlige udtalelser fra foresatte, der påføres selve ansøgningen eller afgives i tilslutning til denne, dog således at dette ikke gælder notater fra de øverste chefer, der træffer afgørelse om stillingens besættelse.

Kommissionen forudsætter, at reglerne i § 26, stk. 1 og 2, finder anvendelse, når der er spørgsmål om en tjenestemand udnævnes i en højere lønningsklasse, hvortil oprykning sker på grundlag af anciennitet, men betinget af tilfredsstillende tjeneste.

Der er af C. O. II stillet forslag om, at der i § 26 som nyt stk. 4 indføjes følgende bestemmelse:

»Inden for de enkelte styrelser oprettes der, såfremt enten pågældende styrelse eller en eller flere under denne hørende forhandlingsberettigede organisationer ønsker det, et forfremmelsesråd, bestående af repræsentanter for styrelsen og for de under denne hørende forhandlingsberettigede organisationer, der måtte ønske repræsentation i rådet.

I forfremmelsesrådet behandles, inden afgørelse træffes, alle sager vedrørende besættelse af advancementsstillinger.«

Til støtte for forslaget er det anført, at der bør være fuld åbenhed i et for tjenestemanden så vigtigt spørgsmål som adgangen til advancement, og at reglerne i § 26 om adgangen for en ansøger til at blive gjort bekendt med den foresattes påtegning på ansøgningen samt til at indanke denne bedømmelse for det i stk. 2 omhandlede personale navn ikke giver tilstrækkelig beskyttelse mod vilkårlighed fra administrationens side.

C. O. II's forslag er ikke støttet af de andre centralorganisationer, og heller ikke kommissionens øvrige medlemmer kan tiltræde forslaget, idet man principielt er enig i de synspunkter, der blev fremført af et flertal inden for lønningskommissionen af 1943, jfr. kommissionens 2. betænkning, 1. bind, side 36-37.

Et mindretal (M. S. Lyngesen) tilslutter sig de synspunkter, som kom til udtryk i lønningsskormmissionen af 1943's 2. betænkning side 38, og ønsker at tilføje, at udviklingen siden da har vist, at personalenævnene er utilstrækkelige, bl. a. fordi styrelserne ikke ved indstillinger til udnævnelse behøver at tage hensyn til afgørelser i nævnene.

Der er henvist til, at organisationerne har adgang til at udøve kritik, men forudsætningerne herfor mangler, når organisationerne holdes ude fra det forum, hvor disse for tjenestemændene livsvigtige, spørgsmål afgøres.

Siden tjenestemandsløven af 1946 er der oprettet samarbejdsudvalg også i statens styrelser, hvorved organisationerne er indgået som led i administrationens funktioner, idet personalets tillidsmænd nu har både ret og pligt til i fællesskab med administrationens repræsentanter at medvirke til gennemførelse af foranstaltninger til fremme af institutionernes effektivitet ved drøftelse af spørgsmål om tekniske hjælpemidler, tilrettelægning af arbejdet, materialebesparelser o. s. v.

Samarbejdsudvalgene dækker alle områder, hvor organisationernes forhandlingsret ikke er gældende, med undtagelse af personalets ansættelse og afsked, og mindretallet finder det inkonsekvent i en tid, hvor der appelleres til personalets gode medvirken ved gennemførelse af rationalisering o. s. v., at hindre repræsentation ved de møder, der for den enkelte kan være af den allerstørste betydning.

Tiden må nu være moden til på samme måde som f. eks. i Norge og England at sikre tjenestemændene en repræsentation i forfremmelsesrådet, hvilket vil virke betryggende for tjenestemændene.

Mindretallet skal anbefale, at der subsidiært gøres et forsøg efter retningslinierne i centralorganisationens forslag i de etater, hvor der allerede findes forfremmelsesråd også under hensyn til, at organisationerne på mange områder påtager sig et ansvar, der er lige så tungtvejende, som medlemskab af et forfremmelsesråd vil være, hvorved bemærkes, at personalerepræsentationen må have samme ansvar som øvrige medlemmer af forfremmelsesrådet, der for øvrigt kun er rådgivende.

§ 27, stk. 1.

»Grundløn« ændres til »begyndelsesløn«.

§ 27, stk. 3, udgår.

§ 27, stk. 4, ændres til stk. 3 og affattes således:

»Ved overgang fra en stilling til en anden med samme normerede lønning medtages den erhvervede tjenestealder.«

§ 27, stk. 5, ændres til stk. 4, og i første linje ændres »grundløn« til »begyndelsesløn«.

§ 27, stk. 6, ændres til stk. 5 og affattes således:

»Opnår en tjenestemand, der i forbindelse med forfremmelse oprykkes til ny stilling, ikke en lønfremgang, der mindst andrager et beløb, svarende til det sidst opnåede alders-tillæg i den hidtidige stilling, ydes forskellen ham som et personligt ikke-pensionsgivende tillæg, dog højst et beløb svarende til det første alderstillæg i den nye stilling. Ved beregningen bortses fra stedtillæg og eventuelle personlige tillæg. Tillægget bortfalder efter reglerne i § 29, stk. 2.

§ 27, stk. 7, ændres til stk. 6, og i 1. linje ændres »stk. 5« til »stk. 4«.

§ 27, stk. 8, udgår.

§ 27, stk. 9, ændres til stk. 7, og i 3. linje ændres »stk. 5« til »stk. 4«.

§ 27, stk. 11, 12 og 13, ændres til hhv. stk. 8, 9 og 10.

Bemærkninger til § 27:

Bestemmelserne i den hidtidige § 27, stk. 1, 2, 4-7, 9 og 11-13 foreslås principielt opretholdt uændret, mens der er foretaget visse redaktionelle ændringer som følge af omlægningen af lønssystemet, hvilket tillige har medført, at det hidtidige stk. 3 og stk. 8 udgår.

I stk. 1 og stk. 4 (hidtidige stk. 5) er »grundløn« ændret til »begyndelsesløn«, hvorved forstås den i § 84 for pågældende lønningsklasse anførte begyndelseslønning (bortset fra dyrtids- og overenskomstillæg m. v.).

Stk. 5 (hidtidige stk. 6) foreslås formuleret således, at det af teksten fremgår, at bestemmelsen om, at der ved oprykning til ny stil-

ling skal opnå en lønfremgang, svarende til et alderstillæg, kun omfatter de tilfælde, hvor en tjenestemand forfremmes til ny stilling, men ikke de tilfælde, hvor en stilling på grund af en ændret lønningsmæssig vurdering ved normeringslov oprykkes til højere lønningsklasse. Denne affattelse af stk. 5 er i overensstemmelse med hidtidig praksis.

Ved udregningen af den lønfremgang, der tilsikres i henhold til stk. 5, er det forudsat, at denne skal svare til et alderstillæg, således som dette er fastsat i den i § 84 opstillede lønramme uden regulering. På den anden side forudsættes det, at beregningen af lønfremgangen foretages på grundlag af den samlede bruttolønning (herunder eventuelt bestillingstillæg) dog bortset fra stedtillæg og personlige tillæg.

Det foreslås, at den specielle bestemmelse i det hidtidige stk. 10, hvorefter assistenter 1 lønningsklasse 2 310-3 810 kr. ved overgang til sekretærstilling kan medtage halvdelen af tjenestealderen, udgår, idet man finder, at generel anciennitetstildeling i sådanne tilfælde ikke er rimelig efter de nedenfor foreslåede lønrammer for henholdsvis 8. og 19. lønningsklasse, men at spørgsmålet må løses på normeringslov, hvis der i enkelte konkrete tilfælde skønnes at være grundlag herfor.

§ 33, stk. 1. 1. punktum affattes således:

»Tjenestemænd kan under særlige og påtrængende omstændigheder opnå et forskud på indtil $\frac{1}{2}$ års pensionsgivende løn, dog højst 6 000 kr., uden sikkerhedsstillelse.«

§ 33, stk. 1. Sidste punktum affattes således:

»Den, der har fået et lønningsforskud, kan normalt ikke opnå noget nyt forskud førend 2 år efter, at det ældre er af betalt.«

§ 33, stk. 2.

I 1. punktum ændres: »25 pct. grænse« til: »grænse på $\frac{1}{8}$ «.

Kommissionen har drøftet centralorganisationernes forslag om forhøjelse af det maksimale beløb, hvormed lønningsforskud kan ydes. Man finder, at det - også på baggrund af den siden 1946 stedfundne pris- og lønudvikling - vil være rimeligt i visse tilfælde at kunne yde lønningsforskud med højere

beløb end 3 000 kr., og der stilles forslag om, at maksimumsgrænsen forhøjes til 6 000 kr. Samtidig foreslås det i selve lovtæksten præciseret, at det kun er de pensionsgivende lønde, der kommer i betragtning ved opgørelsen af $\frac{1}{2}$ års løn«.

Der er af centralorganisationerne fremsat ønske om, at der bliver adgang til at dispensere fra bestemmelsen i § 33, stk. 1, sidste punkt, hvorefter den, der har fået et lønningsforskud, ikke kan opnå noget nyt forskud før 2 år efter, at det ældre er afbetalt.

Kommissionen finder, at der kun ganske undtagelsesvis bør dispenseres fra den nævnte hovedregel, men da man ikke vil benægte, at der i praksis kan forekomme enkelte tilfælde, hvor $\frac{1}{8}$ sådan dispensation vil være rimelig, skal man foreslå, at § 33, stk. 1, sidste punkt, affattes således, at der bliver mulighed for dispensation.

§ 34, stk. 1, affattes således:

»Tjenestemænd kan efter nærmere af finansministeren fastsatte regler give forskrivninger på deres løn, men sådanne forskrivninger har alene retskraft, når de gives til lånefond eller pengeinstitutter, som af finansministeren er anerkendt som berettigede til at modtage dem, og de må i forbindelse med eventuelle renter og afdrag på lønningsforskud, jfr. § 33, stk. 2, ikke indeholde forpligtelse til afdrag af mere end $\frac{1}{8}$ af de lønningsbeløb, som ved lånets stiftelse udbetales til tjenestemanden.

For så vidt angår de ved en tjenstemands fratreden til udbetaling forfaldne pensionsbidrag, jfr. § 50, stk. 3, 1. punktum, vil forskrivning kunne gives på højst $\frac{1}{8}$ af beløbet.«

Bemærkninger til § 34.

Den i § 34, stk. 1, omhandlede maksimumsgrænse for afdrag på lønforskrivninger i forbindelse med renter og afdrag på lønningsforskud, jfr. § 33, stk. 2, andrager for tiden 25 pct. af pågældende tjenestemandslønning, dog således at der af reguleringsstillægget kun medregnes 16 portioner. Som følge af omlægningen af lønssystemet vil det være nødvendigt at ændre affattelsen af denne bestemmelse, og det foreslås, at den nævnte maksimumsgrænse fremtidig fastsættes til $\frac{1}{8}$ af hele den pågældendetjenestemandslønning.

C. O. I har stillet forslag om, at der gives adgang til lønforordning på det beløb, der i henhold til tjenstemandslovens § 50, stk. 3, tilbagebetales som indbetalt pensionsbidrag til en tjenstemand, der afskediges uden pension. Til støtte herfor er anført, at medens der er adgang til forordning inden for rammerne af § 34 af lønning, efterindtægt, ventepenge og pension, er tilbagebetalt pensionsbidrag undtaget fra denne forordningsret, hvilket har medført det uheldige forhold, at afskedigede tjenstemænd har kunnet unddrage sig deres økonomiske forpligtelser over for låneinstitutionerne. Fra C. O. I's side ønsker man i øvrigt, at adgangen til forordning af pensionsbidragene skal omfatte *hele* beløbet, og ikke begrænses således som tilfældet er for de øvrige ydelser, der omfattes af bestemmelsen i § 34.

Kommissionen må imidlertid nære betænkelighed ved at gennemføre en ordning, hvorefter der gives adgang til forordning af samtlige de ved en tjenstemands afsked til udbetaling forfaldne pensionsbidrag. Baggrunden for den ved tjenstemandslovens § 50, stk. 3, indførte bestemmelse om tilbagebetaling af pensionsbidrag er bl. a., at en stor del af de afskedigelser uden pension, der sker i henhold til §§ 60 og 61, medfører økonomiske vanskeligheder for den afskedigede tjenstemand, og for at lette overgangsperioden, indtil den pågældende kan opnå anden beskæftigelse, er det af betydning, at han har et økonomisk rygstød i i hvert fald en væsentlig del af de opsparede pensionsbidrag, der kommer til udbetaling. Såfremt det drejer sig om en tjenstemand, der tager sin afsked for at overgå til anden pensionsberettiget stilling i kommuner, koncessionerede selskaber eller lignende eller i private virksomheder, hvis personale er medlemmer af en pensionskasse, vil de udbetalte pensionsbidrag normalt blive krævet indbetalt til pågældende institution eller pensionskasse, og også i disse tilfælde skønnes det betydningsfuldt for tjenstemanden at kunne disponere over de tilbagebetalte pensionsbidrag.

Det kan i denne forbindelse anføres, at ifølge pensionskassetilsynsloven skal et pensionskassemedlems udtrædelsesgodtgørelse, - medmindre forsikringsrådet tillader anden anvendelse - indbetales til en anden under statstilsyn stående pensionskasse eller den forsikringsmæssige pensionsordning, hvortil

pågældende måtte overgå, eller hvis dette ikke bliver tilfældet, anvendes som indskud for en pensionsforsikring eller livrente. Kommissionen har herefter ikke ment at kunne tiltræde det af C. O. I stillede forslag, hvorefter der åbnes adgang til forordning af samtlige tilbagebetalte pensionsbidrag, men på den anden side anser man det ikke for betænkeligt at foreslå, at der tilvejebringes mulighed for forordning af tilbagebetalte pensionsbidrag i principielt samme omfang som hjemlet i § 34 for lønning, efterindtægt, ventepenge og pension.

§ 36, stk. 4, affattes således:

»For en tjenstemand, hvem der tildeles tjenstebolig med eller uden have, skal der i lønnen fradrages et boligbidrag, der fastsættes under hensyn til boligens størrelse, alder, kvalitet og udstyr.

De nærmere regler om bidragets fastsættelse udfærdiges af finansministeren efter stedfunden forhandling med den pågældende forhandlingsberettigede centralorganisation af tjenstemænd. Ændringer i bidragets størrelse kan gennemføres efter regler, der på tilsvarende måde fastsættes af finansministeren. Der kan i enkelte tilfælde med lønningsrådets tilslutning dispenseres fra de fastsatte satser, når særlige forhold måtte gøre en lejnedsættelse rimelig.

Hvor der ydes logi, uden at boligen har karakter af en selvstændig lejlighed, fastsættes fradraget af styrelsen under hensyn til stedets og logets beskaffenhed.«

§ 36, stk. 5, affattes således:

»Den ydre og indre vedligeholdelse af tjensteboliger påhviler staten. Skatter og afgifter, som påhviler staten som ejer af ejendomme, hvori en tjenstebolig er beliggende, udredes af staten uden refusion fra tjenstemanden. For tjensteboliger med jordtilliggende fordeles skatter og afgifter efter vedkommende ministers nærmere bestemmelse således, at kun en til boligen svarende forholdsmæssig del udredes af staten, jfr. § 37, stk. 4.«

§ 36, stk. 6, udgår, og stk. 7, 8 og 9 ændres til stk. 6, 7 og 8.

I stk. 8 udgår ordene : »bidraget til vedligeholdelse efter stk. 6 og eventuelt«.

Bemærkninger til § 36.

Forslagene vedrørende § 36 er i overensstemmelse med indstillingen fra det under lønningskommissionen nedsatte særlige udvalg vedrørende statens tjeneste- og lejeboliger. Der henvises herom nærmere til denne betænkning. Kommissionen har dog foreslået indføjet en bestemmelse i § 36, stk. 4, hvorefter der i enkelte tilfælde med lønningsrådets tilslutning kan dispenseres fra de fastsatte satser for boligbidrag, når særlige forhold måtte gøre en lejenedsættelse rimelig.

§ 39, stk. 2, 4. punktum affattes således :

»Reglerne for statens tilskud til uniformsanskaffelser fastsættes i et regulativ, der forelægges lønningsrådet til udtalelse.«

Som nyt punktum tilføjes:

»Ved anskaffelse af gallauniform^s ydes tilsvarende tilskud til tjenestemænd, der er pligtige at besidde en sådan uniform; det fastsættes af pågældende minister efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet, hvilke tjenestemænd det kan pålægges at anskaffe gallauniform.«

§ 39. Som nyt stk. 3 og 4 indsættes:

»Stk. 3. Når en tjenestemand's arbejde er af sådan art, at det medfører en ekstraordinær risiko for tilsmudsning eller beskadigelse af personalets beklædningsgenstande eller for ekstraordinært slid på disse, stilles der efter regler fastsat af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet, beskyttelsesbeklædning (kitler og lign.) til rådighed for tjenestemanden, hvad enten der er pålagt ham uniformspligt eller ikke.

Stk. 4. Reglerne i nærværende paragraf kan efter pågældende ministers nærmere bestemmelse bringes til anvendelse på medhjælpere og aspiranter.«

Bemærkninger til § 39.

Til stk. 2.

Ifølge § 39, stk. 2, er hovedreglen den, at der til overordnet personale, hvem staten pålægger uniformspligt, ydes et tilskud ved første anskaffelse på $\frac{3}{4}$ af anskaffessummen og derefter på $\frac{1}{2}$ af denne. I den nuværende tjenestemandsløvs § 980 indeholdes der imidlertid regler om en særordning for

medhjælpere og assistenter i told- og trafiketaterne, idet der til sådanne medhjælpere og assistenter, hvem det pålægges at bære uniform, ydes et tilskud på ca. $\frac{7}{4}$ af anskaffessummen ved såvel første som anden anskaffelse af uniform. Det bemærkes herved, at såfremt der bliver tale om yderligere uniformsanskaffelser for sådant personale, finder hovedreglen i § 39, stk. 2, om $\frac{1}{2}$ tilskud anvendelse.

Centralorganisationerne har fremsat ønske om, at tilskuddet fra staten ved samtlige uniformsanskaffelser fastsættes til $\frac{3}{4}$, samt at første anskaffelse omfatter 2 uniformer uden forlængelse af brugsterminerne, der i øvrigt ønskes generelt nedsat. Kommissionens flertal har imidlertid anlagt det synspunkt, at man bør tilstræbe, at tilskudsordningen giver økonomisk balance for pågældende tjenestemænd, d. v. s. at deres udgift til uniform svarer til den besparelse, de opnår ved ikke at anvende deres eget private tøj i tjenestetiden. Under hensyn til den usikkerhed, der gør sig gældende ved bedømmelsen af rimeligheden af den nugældende tilskudsordning, mener kommissionen ikke på det foreliggende grundlag at burde stille forslag om forhøjelse af statens tilskud eller om generel nedsættelse af brugsterminerne, hvilket vil være forbundet med en ikke helt ubetydelig merudgift for staten. Man anser det imidlertid for hensigtsmæssigt, at spørgsmålet om størrelsen af statens tilskud til uniformsanskaffelser tages op til nærmere undersøgelse, og at det herunder overvejes, hvorvidt en merudgift i forbindelse med en eventuel forhøjelse af statstilskuddet helt eller delvis kan opvejes ved en begrænsning af uniformspligten.

Da kommissionen desuden anser det for tvivlsomt, om det er hensigtsmæssigt, at statstilskuddets størrelse fastsættes i selve tjenestemandsløven, skal man foreslå, at § 39, stk. 2, sidste punktum, hvori statstilskuddet er fikseret til $\frac{3}{4}$ og $\frac{1}{2}$ af anskaffessummen ved henholdsvis første og senere uniformsanskaffelser, udgår og erstattes med en bestemmelse om, at statens tilskud til uniformsanskaffelser fastsættes i et regulativ, der forudsættes godkendt af lønningsrådet, jfr. § 48, stk. 4.

Ifølge den nuværende affattelse af § 39 er der ikke hjemmel til at yde tilskud fra staten til anskaffelse af gallauniformer. Der er imid-

lertid i kommissionen enighed om, at det må anses for rimeligt, at de tjenestemænd, som staten pålægger en egentlig pligt til at anskaffe gallauniform, får adgang til at opnå tilskud til denne i visse tilfælde ret betydelige udgift. Efter kommissionens opfattelse bør man dog ikke gå videre end at yde sådanne tjenestemænd tilskud efter samme regler, som ifølge § 39, stk. 2, fastsættes for overordnet personale, hvem det pålægges at anvende uniform under tjenestens udførelse. Man finder i denne forbindelse anledning til at understrege, at kredsen af tjenestemænd, hvem det pålægges at anskaffe uniformer, der udelukkende anvendes i repræsentativt øjemed (gallauniformer), efter kommissionens opfattelse bør begrænses mest muligt, hvorved bemærkes, at der ved afgørelsen af, om der skal pålægges en tjenestemand i chefstilling pligt til at anskaffe gallauniform, efter kommissionens opfattelse bl. a. bør tages hensyn til karakteren af den styrelse, for hvilken han er chef, herunder om det i styrelsen tjenstgørende personale er uniformeret. Da det må anses for hensigtsmæssigt, at der anlægges principielt ensartede synspunkter ved udarbejdelsen af de enkelte styrelseres reglementer på dette område, skal man henstille, at det af pågældende minister efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet fastsættes, hvilke tjenestemænd det kan pålægges at anskaffe gallauniformer.

Til stk. 3.

Forslaget til nyt stk. 3 tilsigter at lovfæste en i visse statsstyreiser med tilslutning fra finansministeriet og lønningsrådet anvendt praksis med hensyn til levering af beskyttelsesbeklædning til tjenestemænd i de tilfælde, hvor arbejdet medfører en ekstraordinær risiko for tilsmudsning eller beskadigelse af personalets tøj eller for ekstraordinært slid på dette.

Til stk. 4.

Der foreslås indføjet en bestemmelse om, at de for tjenestemænd gældende regler med hensyn til uniformstildeling og tilskud til anskaffelse af uniform efter pågældende ministers nærmere bestemmelse kan bringes til anvendelse på medhjælpere og aspiranter. Den således foreslåede bestemmelse er i overensstemmelse med hidtidig praksis.

§ 42. Som nyt stk. 3 indsættes:

»Ved en tjenstemands 25, 40 og 50 års tjenestejubilæer ydes der gratiale efter nærmere af finansministeren fastsatte regler.«

Bemærkninger til §42.

Forslaget tilsigter for tjenestemændenes vedkommende at lovfæste den ordning, der med tilslutning fra folketingets finansudvalg er gennemført ved finansministeriets cirkulære af 2. juni 1956 om jubilæumsgratiale m. v. til personale i statens tjeneste.

§ 48, stk. 4, 2. punktum affattes således:

»På samme måde forholdes med hensyn til regler om forhandlinger med tjenestemandsoorganisationerne (§ 24), om afdrag i lønning for tjenestebolig og andre ydelser in natura (§ 36), om længden af den årlige ferie (§ 13), om levering af uniformer og tilskud til uniformsanskaffelser (§ 39) og med hensyn til den i § 46, stk. 3, nævnte regulering.«

Bemærkninger til §48.

Ifølge § 48, stk. 1, består lønningsrådet af en formand, en næstformand og 8 medlemmer, hvoraf formanden og næstformanden udnævnes af kongen, medens 3 medlemmer - samt 3 stedfortrædere for disse - udnævnes af finansministeren og de øvrige 5 medlemmer - samt 5 stedfortrædere for disse - vælges af folketinget blandt dets medlemmer. Næstformanden har kun stemmeret, hvis formanden er fraværende. De af finansministeren udpegede 3 medlemmer har hidtil repræsenteret administrationen og centralorganisationerne I og II; som stedfortrædere er valgt repræsentanter for henholdsvis administrationen, centralorganisation I og Danske statsembedsmands sariråd.

Der er af centralorganisationerne stillet forslag om, at stk. 1 ændres, således at alle fire forhandlingsberettigede centralorganisationer bliver repræsenteret i lønningsrådet.

Under drøftelserne i kommissionen af spørgsmålet om lønningsrådets fremtidige sammensætning har repræsentanterne for samrådet og Danmarks lærerforening indtrængende henstillet, at de nævnte 2 centralorganisationer får adgang til at blive repræsenteret i rådet, idet man anser det for meget betydningsfuldt at kunne deltage i rådets

arbejde, der omfatter behandlingen af såvel mere generelle og principielle tjenestemandsspørgsmål som sager vedrørende enkelte tjenestemandes forhold (honorarer, pensionsret, lønnings- og pensionsanciennitet m. v.). Fra C. O. II's og C. O. I's side støtter man dette forslag, men C. O. I har dog meddelt, at såfremt samrådet og lærerforeningen får en repræsentant i lønningsrådet, må C. O. I under hensyn til dennes medlemstal forlange 2 repræsentanter i rådet.

Der er i kommissionen enighed om, at det vil være rimeligt og ønskeligt, at samrådet bliver repræsenteret i lønningsrådet, idet denne centralorganisation må skønnes at have samme direkte interesse i at deltage i rådets arbejde som de 2 centralorganisationer, der i forvejen er repræsenteret i rådet. For lærerforeningens vedkommende finder man derimod, at organisationens berettigede interesser må være tilgodeset, såfremt en repræsentant for denne får lejlighed til at deltage i de møder, hvori rådet behandler sager, der direkte vedrører folkeskolens tjenestemænd; dette vil i alt væsentligt dreje sig om sager vedrørende opnåelse af pensionsret samt forhøjet lønnings- og pensionsanciennitet for folkeskolelærere. De øvrige sager, der kommer til behandling i rådet, såsom forslag til normeringer, honorarer, særlige ydelser m. v. til statstjenestemænd, har kun indirekte interesse for lærerforeningen, og dette kan efter kommissionens opfattelse ikke afgive fornødent grundlag for, at organisationen får fast repræsentation i rådet.

Som foran anført er der fra C. O. I's side fremført krav om at få 2 medlemmer i lønningsrådet, såfremt dette udvides med en eller flere repræsentanter for de øvrige centralorganisationer. Da kommissionen imidlertid finder, at princippet i den hidtidige sammensætning, derunder specielt, at de af folkettinget valgte medlemmer udgør flertallet af rådets stemmeberettigede medlem-

mer, bør bevares, ligesom man tillægger det væsentlig betydning, at det samlede medlemstal ikke forøges i en sådan grad, at arbejdet i rådet derved vanskeliggøres, må man være betænkelig ved at fremsætte forslag, der ville medføre en forøgelse af antallet af medlemmer med 4 (2 repræsentanter for henholdsvis samrådet og C. O. I og 2 af folkettinget valgte repræsentanter).

For at muliggøre repræsentation i lønningsrådet af samrådet og - i begrænset omfang - tillige af Danmarks lærerforening uden en ændring af lønningsrådets nuværende sammensætning i henhold til § 48, stk. 1, skal kommissionen foreslå, at der fremtidig gives stedfortrædere for de 2 medlemmer i rådet, der repræsenterer henholdsvis C. O. I og C. O. II, adgang til at deltage i rådets møder, således at de 2 stedfortrædere, der er repræsentanter for henholdsvis C. O. I og samrådet kun har stemmeret, når pågældende faste medlem er fraværende.

Det foreslås endvidere, at der med hjemmel i tjenestemandslovens § 48, stk. 7, hvorefter lønningsrådet kan tilkalde særlige sagskyndige til at give oplysninger, fremtidig gives en repræsentant for Danmarks lærerforening adgang til at deltage i de af rådets møder, hvor dette behandler sager, der direkte vedrører folkeskolens tjenestemænd.

Foranstående forslag vil kunne gennemføres uden ændring i den nuværende affattelse af § 48, men ordningen forudsætter, at den hidtidige ordning, hvorefter en repræsentant for samrådet til stadighed udpeges som suppleant for C. O. II, opretholdes. Herom er der imidlertid også enighed mellem de nævnte organisationer.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til §§ 21-24, hvor der stilles forslag om i § 48, stk. 4, at indføje »regler om forhandlinger med tjenestemandsoorganisationerne (§ 24).«

Kapitel 2.

Pension.

Idet der med hensyn til enkelthederne i de af kommissionen stillede forslag inden for pensionsområdet henvises til bemærknin-

gerne til de enkelte paragraffer, skal man indledningsvis fremsætte følgende almindelige synspunkter:

Siden man ved tjenestemandsløven af 1919 gennemførte fælles pensionsregler for alle statstjenestemænd, har hovedprincipperne i pensionsordningen ikke været underkastet væsentlige ændringer, og pensionerne har været fastsat således, at pensionisten i almindelighed har været udelukket fra at supplere sin indtægt med aldersrente eller andre ydelser i henhold til den tidligere sociallovgivning.

Forudsætningerne for de hidtidige pensionsregler har imidlertid i væsentlig grad ændret sig efter gennemførelsen i 1956 af en almindelig folkepension, i hvilken forbindelse kan henvises til betænkning afgivet 14. juni 1956 af folketingets udvalg angående forslag til lov om folkepension, hvori bl. a. udtales følgende:

»Fra bestemmelserne i (folkeforsikringslovens § 39) stk. 2 om folkepensionens mindstebeløb er der - på tilsvarende måde som efter det oprindelige lovforslag om folkepension - ved stk. 3-4 gjort undtagelse for tjenestemænd m. fl. Derimod er tjenestemænd ikke, således som det var tilfældet efter det tidligere lovforslag, undtaget fra bidragspligten, jfr. folkeforsikringslovens § 65. Man skal i den forbindelse henstille, at pensionsforholdene for fremtidigt ansatte tjenestemænd indrettes således, at disse indrages under folkepensionsordningen.«

Endvidere kan nævnes, at folketingsudvalget - på foranledning af henvendelser fra tjenestemandorganisationerne - i tillægsbetænkning af 21. september 1956 udtaler:

»Udvalget finder anledning til at fremhæve, at den omstændighed, at tjenestemænd skal bidrage til folkepension, efter udvalgets opfattelse bør tages i betragtning ved fastsættelsen af de pågældendes fremtidige lønnings- og pensionsvilkår, om hvilke der for statstjenestemændenes vedkommende for tiden finder undersøgelser og overvejelser sted i den af regeringen i 1954 nedsatte lønningskommission.«

Hertil kommer, at udviklingen siden 1946 har medført, at forholdet mellem lønninger og pensioner i mange tilfælde ikke længere kan anses for hensigtsmæssigt, idet pensionerne endgør en for høj procent af lønningen, hvilket gælder såvel for adskillige egenpensioner som for mange enkepensioner. Dette skyldes især den som følge af prisudviklingen siden 1946 gennemførte ekstraordinære regulering af de forskellige tillæg til lønning-

erne og pensionerne. En anden uheldig virkning af prisudviklingen, har været, at pensionens størrelse ikke afviger væsentligt for tjenestemænd med lavere og højere pensionsalder. Man henviser i denne forbindelse til de på bilag 1 givne talmæssige oplysninger om pensionernes størrelse pr. 1. april 1958.

Det må endvidere fremhæves, at tjenestemændenes pensionsbidrag beregnes som 5 pct. af den faste pensionsgivende løn, således at tjenestemændene har bidraget med en stadig mindre del af den samlede lønningsindtægt til de som følge af prisudviklingen forhøjede pensionsydelser.

På baggrund af det anførte har kommissionen gjort pensionsordningen til genstand for nærmere overvejelser, idet man, for så vidt angår de nu ansatte tjenestemænd, har ment at måtte tilstræbe en fremtidig ordning, hvorefter pligten for tjenestemændene til at yde folkepensionsbidrag mod samtidig at have adgang til at oppebære folkepension - eventuelt dennes mindstebeløb - indgår som en integrerende bestanddel af den samlede efterlønsordning for de nuværende tjenestemænd, hvis efterlønmæssige stilling herefter i det hele søges tilrettelagt således, at de uheldige følger af udviklingen siden 1946 søges fjernet.

Der har i denne forbindelse for kommissionen meldt sig det principielle spørgsmål, om og i hvilket omfang fremtidige ansættelser af statens faste personale bør ske på de pensionsmæssige vilkår, som kommissionen foreslår indført for de nu ansatte tjenestemænd. Fra forskellig side inden for kommissionen har der været anlagt afvigende principielle synspunkter vedrørende ønskeligheden af i det nuværende omfang at opretholde en tjenestemandsoverordning, der hjemler selvstændige pensionsrettigheder som for de nuværende tjenestemænd. En nærmere stillingtagen til det fremdragne spørgsmål må imidlertid forudsætte en meget minutiøs gennemgang af forholdene i samtlige styrelser til bedømmelse af, om overgang til andre ansættelsesformer end det traditionelle tjenestemandforhold vil være mulig eller hensigtsmæssig. Det må herved erindres, at det drejer sig om styrelser med så vidt forskellige arbejdsområder, som f. eks. told- og trafiketaterne, forsvaret, politiet, domstolene m. fl. Lønningskommissionen foreslår sådanne un-

dersøgelser iværksat i en med dette formål nedsat særlig kommission.

For så vidt angår revisionen af den i tjenestemandsløven af 1946 hjemlede pensionsordning har kommissionens mål, som nævnt, været, dels at kombinere pensionsreglerne med rettighederne og pligterne efter folkepensionsloven, dels at regulere forholdet imellem lønning og samlet efterløn, herunder - om nødvendigt - at begrænse den pensionsmæssige virkning af eventuelle lønforhøjelser, som gennemføres ved lovrevisionen, samt endelig at finde frem til en mere hensigtsmæssig regel for beregning af tjenestemændenes pensionsbidrag end den nuværende.

Kommissionen foreslår herefter opretholdt en selvstændig efterlønsordning, således at denne opbygges som en pensionsydelse fra statskassen med adgang til supplerung med invalide- og folkepension, herunder folkepensionens mindstebeløb, hvilket forudsætter ændring af den hidtil gældende bestemmelse i folkeforsikringslovens § 39, stk. 3, hvorefter tjenestemænd og tjenestemandspensionister m. fl. er undtaget fra adgangen til at oppebære folkepensionens mindstebeløb.

I bilag 2 er givet en oversigt over den samlede indkomst i tjenestemandspension - folkepension, herunder mindstebeløbet, som en tjenestemandspensionist vil kunne oppebære, når der ikke haves andre indtægter end disse pensionsydelser.

Ved opbygningen af pensionsordningen er man gået ud fra de nugældende bestemmelser om folkepension, herunder de pr. 1. april 1958 gældende satser for folkepensionens mindstebeløb: 1 080 kr. årlig for ægtepar og 720 kr. årlig for enlige. Et særligt spørgsmål opstår derfor ved eventuelle fremtidige ændringer af mindstebeløbet. Sådanne ændringer kan dels skyldes ændringer i bruttoindtægten for forsørgere, hvoraf mindstebeløbet efter de gældende regler er fastsat til 9 pct. for ægtepar og 6 pct. for enlige, dels en ændring af beregningsgrundlaget, f. eks. ved forhøjelse eller nedsættelse af de forannævnte procenter.

Skyldes mindstebeløbets forhøjelse eller nedsættelse, at bruttoindkomsten, der ligger til grund for beregningen af mindstebeløbet, ændres, finder man det naturligt, at en sådan ændring direkte får virkning for tjenestemandspensionisterne uden regulering af pen-

sionerne. Derimod må fremtidige forhøjelser eller nedsættelser af mindstebeløbet, som skyldes ændring af beregningsgrundlaget ved forhøjelse eller nedsættelse af 9 og 6 pct.-satsen, antages at ville kunne bevirke sådanne ændringer i tjenestemandspensionisternes samlede indtægtsniveau, at spørgsmålet om en udjævning af sådanne forhøjelser eller nedsættelser af mindstebeløbet med fradrag eller tillæg til tjenestemandspensionen efter kommissionens opfattelse bør tages op til overvejelse i forbindelse med ændring af folkepensionslovgivningen. Ved reguleringer over det foreslåede overenskomstillæg til tjenestemandslønningerne, jfr. bemærkningerne side 76, vil der være mulighed for at tage rimeligt hensyn til ændringer af 1 pct.-folkepensionsbidraget, der ikke modsvares af tilsvarende regulering af tjenestemændenes samlede efterlønsydelse.

Under hensyn til den konstaterede højere middellevetid samt den ved folkeforsikringsloven af 2. oktober 1956 gennemførte almindelige aldersgrænse - 67 år - for adgangen til at søge folkepension mod tidligere normalt 65 år for aldersrentens vedkommende, foreslår kommissionen, at den nuværende aldersgrænse - 65 år - for adgangen til at søge afsked med pension forhøjes til 67 år. Denne ændring berører ikke tjenestemandens adgang til at søge afsked som følge af svagelighed forinden det fyldte 67. år, men medfører, at der ved ansøgt afskedigelse mellem det 65. og 67. år i modsætning til nu kræves dokumentation for svagelighed. Kommissionen forudsætter, at der ved bedømmelsen af svagelighedsgrundlaget tages behørigt hensyn til karakteren af den pågældendes arbejde.

Kommissionen stiller samtidig forslag om, at pensionsskalaerne udarbejdes således, at disse først giver højeste pension efter 32 års pensionsalder, d. v. s. tidligst ved det 67. år, i stedet for som nu at indebære, at højeste egen- og enkepension i almindelighed opnås ved forbliven i tjenesten til det 63. år (28 år efter det fyldte 35. år). Herved tilskyndes tjenestemændene til at forblive længst muligt i tjenesten, og endvidere opnår man, at tidspunktet for opnåelse af højeste pension normalt indtræder samtidig med folkepensionsalderen, 67 år, hvilket er af betydning ved samordning af tjenestemandspension - folkepension. Oplysning om den hidtidige faktiske pensionsalder fremgår af bilag 3.

Under hensyn til den samhörighed, som naturligt må bestå mellem lønnings- og pensionsordningerne, er pensionerne foreslået beregnet som en efter pensionsalderen fastsat procentdel af den sidst opnåede bruttoløn, således som denne ville være uden dyrtids- og overenskomstmæssig regulering, d. v. s. på basis af lønniveauet ved ikrafttrædelsen af den ny tjenestemandsløve

Medens pensionen, ligesom hidtil, foreslås at stige med pensionsalderen - dog således at højeste pension, som foran nævnt, opnås ved det 67. år - har man fundet det naturligt, at pensionerne aftrappes efter lønnens størrelse, således at pensionskvotienten beregnes af en mindre del af lønnen, jo højere denne er, bl. a. under hensyn til, at tjenestemænd, der pensioneres fra en højere stilling, gennemsnitligt vil have tjenstgjort den længste del af deres tjenestetid i lavere stillinger og således - hvad der navnlig vil være tilfældet i fremtiden -; have betalt pensionsbidrag i forhold til lønninger, som vil være væsentligt lavere end den ved pensioneringen opnåede. Det samme gør sig ikke i tilsvarende grad gældende for tjenestemænd i de lavere lønningsklasser.

Pensionerne er foreslået dyrtidsreguleret og overenskomstreguleret ligesom lønningerne, således at den beregnede pension træder i stedet for lønnen pr. 1. april 1958 ved anvendelse af skalaerne i §§ 87 og 88.

Som led i den foreslåede sanering af pensionsordningen er endvidere foreslået, at adgangen til ordinær enkepension gøres betinget af, at tjenestemanden på pensioneringstidspunktet havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær egenpension. Til sådanne ikke-pensionsberettigede enker foreslås ydet 2 års løn enten fordelt over et tidsrum eller udbetalt på én gang til køb af forretning eller lignende. Er der mindreårige børn, foreslås tillagt disse børnepension efter de for forældreløse børn fastsatte satser.

For at afhjælpe virkningerne af en sænkning af pensionsniveauet, specielt for yngre enker med børn, foreslås ydet væsentlig højere børnepensionstillæg end hidtil, og tilsvarende er foreslået gennemført en væsentlig forhøjelse af børnepensionen til forældreløse børn og børn af unge enker, der ifølge forslaget ikke har ret til enkepension.

Som der nærmere er redegjort for i bemærkningerne til § 50, foreslås tjenestemændenes eget pensionsbidrag fremtidigt fastsat til 4 pct. af den til enhver tid udbetalte bruttoløn, d. v. s. til en dyrtidsreguleret ydelse på indtil det tredobbelte af det hidtidige pensionsbidrag. Herudover betaler tjenestemændene - således som det har været tilfældet siden gennemførelsen af folkepensionsordningen - sædvanligt folkepensionsbidrag, for tiden 1 pct. af den indtægt, hvoraf der svares statsskat.

Med hensyn til virkningerne af den foreslåede pensionsordning henvises til bilag 4. Det fremgår heraf, at højeste egenpension (kvotient 75%) ville være lavere end højeste pension efter den gældende ordning for talstærke lønklassers vedkommende. Endvidere vil tjenestemandspensionen på de lavere trin af pensionsskalaen blive væsentlig reduceret i forhold til den gældende ordning. Man må dog være opmærksom på, at reduktionerne mindskes eller endog kan ophæves, ved opnåelse af indtægtsbestemt folkepension, således at reduktionerne i disse tilfælde især får betydning ved pensionering før opnåelse af folkepensionsalderen.

For enkepensionernes vedkommende vil der i ligeledes blive tale om en sænkning af pensionsniveauet på alle trin af pensionsskalaen, hvilket imidlertid må ses i forbindelse med, at enkepensionen efter den gældende ordning som følge af prisudviklingen har kunnet udgøre indtil ca. $\frac{1}{5}$ af egenpensionen, hvorfor en sanering af disse pensioner har været særlig påkrævet.

Som det endvidere fremgår af bilag 4, indebærer den foreslåede pensionsordning, at de foreslåede lønforbedringer ikke medfører væsentlige pensionsmæssige virkninger.

Der har af Dansk Kvindesamfund været fremsat forslag overfor lønningskommissionen om indførelse af enkemandspension. Gennemførelsen heraf må antages at ville medføre en mindsteudgift på ca. 15 mill. kr. årligt. Dette harmonerer dårligt med de bestræbelser, man i det foreliggende forslag har gjort for at søge statens pensionsudgifter begrænset, og som bl. a. medfører reduktioner af en lang række enkepensioner og svagelighedspensioner, før højeste aldersgrænse er nået. Kommissionen stiller derfor ikke forslag om indførelse af enkemandspension. Da det imidlertid forekommer rime-

ligt, at også en kvindelig tjenestemand efterladte ægtefælle i den første tid efter tjenestemandens død kan disponere over familiens hidtidige indkomst, bl. a. til afvikling af faste forpligtelser samt til omlægning af husførelsen, foreslår kommissionen, at reglerne om efterindtægt til enker efter tjenestemænd udvides til fremtidig også at gælde en kvindelig tjenestemand efterladte ægtefælle.

Som følge af de af lønningskommissionen fremsatte forslag vedrørende tjenestemandens pensionsbestemmelser er det nødvendigt at foretage ændringer i lov nr. 386 af 12. juli 1946 om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v. (civilarbejderloven), idet denne lov - for så vidt der ikke henvises til tjenestemandenslovens paragraffer - indeholder bestemmelser, som er opbygget på grundlag af tilsvarende regler i tjenestemandensloven.

Kommissionen har udarbejdet forslag til sådanne af en ny tjenestemandenslov nødvendiggjorte formelle ændringer af civilarbejderlovens bestemmelser, men har afstået fra at fremsætte forslag om yderligere ændringer af loven, idet man er af den opfattelse, at spørgsmålet om de fremtidige ansættelsesvilkår for de af civilarbejderloven omfattede funktionærer, håndværkere og arbejdere bør gøres til genstand for nærmere undersøgelse og overvejelse i det udvalg, som kommissionen foran har foreslået nedsat til overvejelse af spørgsmål vedrørende de fremtidige ansættelsesvilkår for statens fast ansatte personale.

I overensstemmelse med praksis i de tidligere lønningskommissioner stiller kommissionen ikke forslag vedrørende pensionsreglerne for pensionister, der har opnået pension, men foreslår, at spørgsmål vedrørende disse fremtidige pensionsmæssige stilling gøres til genstand for overvejelse i et udvalg med henblik på gennemførelsen af en særlig lov, når der måtte være gennemført nye pensionsregler for de nuværende tjenestemænd.

Med hensyn til den samlede økonomiske virkning for fremtiden af de foreslåede ændrede pensionsregler er det forbundet med

betydelige vanskeligheder at opstille exakte beregninger. Størrelsen af de besparelser, der vil blive resultatet af den ændrede pensionsordning, er således afhængig af, i hvilket omfang det i ordningen indeholdte incitament for tjenestemændene til i hvert fald at forblive i tjenesten til det 67. år og ikke inden dette tidspunkt at søge afsked på grund af svagelighed, vil slå igennem. Det må forventes, at den foreslåede ordning medfører, at de nuværende faktiske afgangsaldrer forinden det 67. år forhøjes, og der vil heri ligge en meget betydelig besparelse på pensionskontoen.

Endvidere må den omstændighed, at forslaget indeholder betydelige reduktioner af pensionerne på forskellige alderstrin på pensionskalaerne, antages at medføre betragtelige besparelser i den samlede efterlønmæssige udgift, i hvilken forbindelse bemærkes, at de med ordningen forbundne merudgifter til folkepension vil være væsentlig mindre end besparelserne på finanslovens pensionskonto, som følge af at de nævnte reduktioner i tjenestemandspensionsydelse først, og da eventuelt kun delvis, udlignes ved opnået folkepensionsalder.

Det bemærkes dog, at de nævnte besparelser på pensionsområdet vil indtræde succesivt, idet der ikke kan forventes væsentlige reduktioner af de pensionsbeløb, der er tillagt de pensionister, der er pensioneret efter tjenestemandensloven 1946 og tidligere love, jfr. iøvrigt bemærkningerne nedenfor side 56 og 63.

Angående de enkelte bestemmelser bemærkes følgende:

§49.

I stk. 1 ændres »rigsdagen« til »folketinget«.

Stk. 2 udgår.

Stk. 3 rettes til stk. 2.

Bemærkninger til § 49.

Ændringen i stk. 1 er af redaktionel karakter.

Ifølge den hidtidige bestemmelse i stk. 2 giver ansættelser på bestemt tid ikke pen-

sionsret, medmindre anderledes fastsættes ved særlig lov.

Bestemmelsen foreslås ophævet, da den er uden praktisk betydning, og ansættelse for begrænset tid i øvrigt må anses for uforenelig med tjenestemandsbegrebet, jfr. tjenestemandslovens § 1.

I § 49, stk. 3 (nyt stk. 2), er det bestemt, at ansættelse som tjenestemand efter det fyldte 40. år eller genansættelse efter opnåelse af denne alder, såfremt pågældende er udtrådt af tjenesten efter eget ønske eller af anden ham tilregnelig årsag, ikke giver ret til pension, medmindre dette hjemles på normeringslov.

Der har af tjenestemændenes 4 centralorganisationer været fremsat ønske om, at der i tjenestemandsløven optages en bestemmelse om, at der gøres undtagelse fra disse regler for sådanne tjenestemænds vedkommende, hvis ansættelse vel sker efter det fyldte 40. år, men som fra et tidspunkt før det fyldte 40. år har været ansat under staten i honorarlønnet eller konjunkturlønnet stilling.

En sådan ordning vil imidlertid modvirke de bestræbelser, som fra finansministeriets side, jfr. dettes cirkulære af 23. oktober 1947, udfoldes for at fastholde en passende højeste ansættelsesalder for de forskellige grupper af tjenestemænd **alt** efter de uddannelsesmæssige krav, der stilles ved antagelsen, og hvorigennem man søger at sikre en forsvarlig administration af statens pensionsordning. Der er derfor i kommissionen opnået enighed om, at der ikke ved en generel bestemmelse i tjenestemandsløven bør gøres undtagelse fra reglen om, at ansættelse efter det fyldte 40. år ikke er forbundet med pensionsret. Da der ikke mindst af hensyn til vedkommende selv på et så tidligt tidspunkt som muligt bør træffes afgørelse af, om fast ansættelse i pensionsberettigende stilling kan finde sted, skal kommissionen i tilslutning til bemærkningerne foran til § 6, hvorefter der snarest bør tages stilling til de alders- og helbreds-mæssige betingelser for fastansættelse, til-lige udtale, at det hurtigst muligt efter en vis prøvetid bør afklares, om pågældende kan opnå pensionsberettigende ansættelse, så-ledes at der, såfremt ansættelse ikke efter prøvetidens udløb kan stilles i udsigt, enten træffes foranstaltninger til afsked eller til, at

pågældende overgår til ansættelse med konjunkturløn.

§ 50, stk. 2, 1. punktum affattes således:

»Som bidrag til dækning af udgifterne ved pensioneringen afkortes ved hver lønningsudbetaling 4 pct. i den enhver tjenestemand tillagte lønningsindtægt, jfr. § 51, stk. 1, sammenholdt med §§ 87 og 88.«

Bemærkninger til § 50, stk. 2.

Efter den hidtidige pensionsordning er som tjenestemændenes bidrag til dækning af pensionsudgifterne i almindelighed blevet indeholdt 5 pct. i den enhver tjenestemand tillagte pensionsgivende lønning.

Den omstændighed, at tjenestemændenes pensionsbidrag har været ydet med samme procentdel af den faste, ikke dyrtidsregule-rede bestanddel af lønnen, har medført, at de på grund af den stedfundne prisudvikling har bidraget med en stadig mindre del af den samlede lønningsindtægt til de ligeledes som følge af udviklingen forhøjede pensions-ydelser.

Da man må påregne, at prisudviklingen i hvert fald i det lange tidsrum, der normalt forløber fra en tjenestemands ansættelse til hans pensionering, ikke vil holde sig konstant, er der i kommissionen enighed om at forlade det hidtil anvendte princip, hvor-efter tjenestemændenes pensionsbidrag fast-sættes som en procentdel af en fast lønning, og i stedet lade tjenestemændene bidrage til deres pensionering gennem betaling af en procentdel af den til enhver tid gældende samlede bruttolønning, altså fastsætte bidra-get som en pristalsreguleret ydelse og med den procent, som man skønner rimelig under hensyn **til** den dækningsgrad, man ønsker fastlagt som forudsætning for pensionsordningen.

En sådan ordning harmonerer med de foreslåede ændrede principper for lønfast-sættelsen samt for beregning af pension som en procentdel af et i forhold til den samlede løn fastsat beløb.

Endvidere opnår man, at tjenestemændene til enhver tid betaler samme andel af deres lønnings købekraft til dækning af pensions-udgifterne, som man har fundet rimelig ved pensionsbidragets fastsættelse, og opnår til-

lige, at en større del af den pristalsregulerede pensionsydelse dækkes ved indbetalinger fra tjenestemanden selv. Det bemærkes endvidere, at en sådan ordning med ydelse af pristalsregulerede pensionsbidrag kendes inden for mange private pensionsforsikringsordninger, ligesom også den ved lov nr. 260 af 2. oktober 1956 gennemførte pristalsregulerede aldersforsikring og aldersopsparing forudsætter indbetaling af pristalsregulerede præmier.

Forsikringsmæssige beregninger, som lønningskommissionen har ladet foretage med udgangspunkt i lønninger og pensioner efter reglerne i tjenestemandsløven af 1946, viser, at tjenestemandene ved en pensionsafkorting på 5 pct. af bruttolønnen i stedet for kun af de pensionsgivende lønningsdele ville have ydet nogenlunde samme dækning af den samlede pensionsudgift, som de med en afkorting på 5 pct. af den pensionsgivende løn har bidraget til grundpensionsydelse.

Den foreslåede ændrede pensionsordning indebærer, at tjenestemandene og tjenestemandspensionisterne - således som det har været tilfældet siden gennemførelsen af folkepensionsordningen - fortsat skal betale sædvanligt folkepensionsbidrag, for tiden 1 pct. af den statsskattepligtige indkomst. Da folkepensionsydelse nu tillige er foreslået optaget som en integreret bestanddel af tjenestemandspensionsydelse, og der samtidig gennemføres en sanering af tjenestemandenes pensionsordning, hvorved denne må antages at medføre en noget mindre samlet offentlig udgift end den hidtidige pensionsordning for tjenestemandene, finder man det rimeligt, at pensionsafkortningen i tjenestemandslønnen fastsættes til 4 pct. af den til enhver tid gældende bruttolønning eksklusiv stedtillæg.

Tjenestemandenes samlede pensionsbidrag til tjenestemandspension og folkepension vil herefter for tiden udgøre ialt 5 pct., hvoraf de 4 pct. beregnes af tjenestemandslønnen, medens folkepensionsbidraget i henhold til folkeforsikringslovens § 65 A ydes af det beløb, hvoraf der beregnes indkomstskat til staten.

Som anført i de indledende bemærkninger samt i bemærkningerne til § 88 vil der ved regulering over det foreslåede overenskomsttillæg kunne tages rimeligt hensyn til så-

danne ændringer i folkepensionsbidraget, der ikke modsvares af en tilsvarende regulering af tjenestemandenes samlede efterlønsydelse. Det vil derfor ikke være nødvendigt at ændre 4 pct. pensionsbidraget for den egentlige tjenestemandspensionsydelse, selv om man ved ændring af beregningsgrundlaget for fastsættelsen af folkepensionens mindstebeløb ved forhøjelse eller nedsættelse af 9 og 6 pct.-satsen i folkeforsikringslovens § 39, stk. 2, samtidig måtte træffe bestemmelse om fradrag i eller tillæg til tjenestemandspensionen til udligning af ændringerne i mindstebeløbet.

Ved tjenestemandsløven af 1946 blev der tilvejebragt hjemmel for ansættelse i pensionsberettigende tjenestemandstilling af invalider og andre personer med helbreds-mangler, således at der til dækning af den forøgede risiko for sygdom og tidlig pensionering, som ved ansættelsen påførtes staten, efter finansministerens nærmere bestemmelse af kræves et beløb, beregnet procentvis af de pensionsgivende lønningsdele på samme måde som det ordinære 5 pct. pensionsfradrag.

Der er siden ordningens gennemførelse 1. oktober 1947 sket ansættelse med forhøjede bidrag på fra 2 til 10 pct. i ialt ca. 1 800 tilfælde inden for staten og folkeskolen, hvor betingelserne for tjenestemandsansættelse med »blank« lægeattest ikke har været til stede.

Der er i kommissionen enighed om, at ordningen har virket rimelig og hensigtsmæssig, hvorfor der ikke foreslås nogen ændring af de herom gældende bestemmelser i tjenestemandsløvens §§ 6, stk. 6, 13, stk. 6, og 50, stk. 2.

Da den forhøjede risikoydelse, som afkræves tjenestemanden, som nævnt er beregnet og af kræves som et procentbeløb af den pensionsgivende løn, ligesom det ordinære pensionsbidrag, og dette efter forslaget fremtidig fastsættes til 4 pct. af lønnen til enhver tid, idet der herefter ikke sondres mellem en fast pensionsgivende lønning og på den anden side variable ikke-pensionsgivende tillæg, har man overvejet, hvilke konsekvenser dette bør medføre ved fastsættelsen af risikopræmien for de nu ansatte og fremtidige tjenestemænd, hvis helbredstilstand frembyder særlig risiko for sygelighed og for tidlig afgang fra tjenesten.

Det bemærkes, at den omstændighed, at den ekstraordinære afkorting i lønningen, der har været af krævet tjenestemænd med helbredsmangler, har været sat i forhold til den faste pensionsgivende lønning - ligesom for det ordinære pensionsbidrags vedkommende - har medført, at afkortningen som følge af den stedfundne prisudvikling har andraget en stadig mindre del af de stigende lønninger og pensioner. Under hensyn hertil forekommer det rimeligt, at der også for særbidragenes vedkommende gennemføres en forhøjelse af det i lønnen indeholdte beløb.

Alle forhold taget i betragtning skønner man det rimeligt, at der for sådanne allerede ansatte tjenestemænd indtil videre afkortes et ekstraordinært bidrag svarende til halvdelen af de tidligere fastsatte ekstraordinære bidragsprocenter, således at disse regnes af samme løn, hvoraf det ordinære pensionsbidrag beregnes.

Herved bliver de pågældende tjenestemænd i det væsentlige stillet som ved ordningens gennemførelse ved tjenstemandsloven af 1946, da staten påtog sig den fulde merrisiko for ydelse af reguleringstillæg, d. v. s. for ca. halvdelen af lønnen, og kun krævede, at tjenstemanden friholdt staten for den del af den forøgede risiko, der vedrørte den pensionsgivende løn og grundpensionen.

Det forudsættes i øvrigt, at man ved fastsættelsen af sygelighedsbidrag og forhøjet pensionsbidrag for fremtidigt ansatte tjenestemænd ikke afgørende skærper ansættelsesvilkårene for personer med helbredsmangler, samtidig med, at der fortsat tages hensyn til, at staten får en rimelig dækning for den forøgede risiko.

Som foran anført fastsættes de ekstraordinære bidrag efter finansministerens nærmere bestemmelse, således at der ikke kræves lovændring til gennemførelse af de ændrede bidragsprocenter i overensstemmelse med foranstående.

§ 50, stk. 3 affattes således:

»Såfremt en tjenestemand efter denne lovs ikrafttræden afskediges uden pension, udbetales ved fratrædelsen de indbetalte pensionsbidrag med renter 4 pct. p. a. af det ved hvert års begyndelse indestående beløb

med tillæg af 2 pct. af de i fratrædelsesåret tilkomne beløb.

Fratræder tjenstemanden efter eget ønske efter at have været ansat mindst 5 år i pensionsberettigende tjenstemandsstilling, kan han dog i stedet kræve at få en godtgørelse, der svarer til det dobbelte af de af ham selv indbetalte pensionsbidrag med renter som anført. Sidstnævnte godtgørelse skal - medmindre finansministeriet tillader anden anvendelse - indbetales til en under stats-tilsyn stående pensionskasse eller den forsikringsmæssige pensionsordning, hvortil den pågældende måtte overgå, (dier, hvis dette ikke bliver tilfældet, anvendes som indskud til en tidligst ved det 60. år opsat pensionsforsikring eller livrente i et anerkendt livsforsikringsselskab (pensionsforsikringsselskab). Pensionsforsikring m. v., der er tegnet for beløb, der således er overført til en pensionskasse eller anden forsikringsmæssig pensionsordning, kan ikke senere tilbagekøbes uden finansministeriets samtykke.

Tilbagebetaling af pensionsbidrag eller overførelse af bidrag til en pensionskasse eller pensionsforsikring m. v. kan dog ikke finde sted ved ansøgt afsked mindre end 5 år før det tidspunkt, hvor tjenstemanden kan søge sin afsked med pension på grund af alder.

Genansættes en tjenestemand, og genansættelsen er forbundet med pensionsret, må de tilbagebetalte pensionsbidrag eller den udbetalte godtgørelse påny indbetales med renter, beregnet efter foranstående regler.«

Bemærkninger til § 50, stk. 3.

Tjenstemandsorganisationerne har i lønningsskmissionen rejst spørgsmål om forhøjelse af den i § 50, stk. 3, hjemlede udtrædelsesgodtgørelse, der svarer til de af tjenstemanden selv indbetalte pensionsbidrag med tillæg af renter, således at der herudover udbetales et beløb svarende til statens bidrag til dækning af pensionsbyrden, ligesom dette i almindelighed er tilfældet ved udtrædelse af en privat pensionsordning eller pensionskasse.

Herom er i pensionskassetilsynsloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 343 af 19. juli 1950 bestemt, at et medlem, der efter mindst 5 års medlemskab udtræder af en under statstilsyn stående pensionskasse uden at

opnå ret til pension, har krav på ikke alene at erholde et beløb, svarende til de af den pågældende selv til pensionskassen erlagte pensionsbidrag, men også de faste bidrag, som virksomheden måtte have betalt for vedkommende medlem, med tillæg af renter, men med fradrag af den forsikringsrisiko, som pensionskassen har båret for ham. Sker udtrædelsen, inden den pågældende har været medlem af kassen i 5 år, behøver udtrædelsesgodtgørelsen ikke at udgøre mere end, hvad der forholdsmæssigt svarer til medlemmets egne bidrag, og det samme gælder, såfremt et medlem opsiges på grund af en overfor virksomheden eller pensionskassen begået handling, der har medført straf af fængsel. Det beløb, som et pensionskassemedlem således måtte have krav på, skal - medmindre forsikringsrådet tillader anden anvendelse - indbetales til en anden under statstilsyn stående pensionskasse eller den forsikringsmæssige pensionsordning, hvortil pågældende måtte overgå, eller hvis dette ikke bliver tilfældet, anvendes som indskud for en pensionsforsikring eller livrente.

Med hensyn til spørgsmålet om anvendelse af pensionskassetilsynslovens regler ved fastsættelse af udtrædelsesgodtgørelsen ved afsked fra statstjenestemandstilling bemærkes, at der ikke sker henlæggelse i en fond eller lignende af de i tjenestemandslønnen indeholdte pensionsbidrag, og at der heller ikke fra statens side indbetales et for den enkelte tjenestemand forsikringsmæssigt beregnet bidrag til pensionsordningen til imødegåelse af statens pensionsforpligtelser over for tjenestemanden, hans enke eller børn. Statspensionerne afholdes derimod som driftsudgift, efterhånden som de kommer til udbetaling, idet udgiften på finanslovens pensionskonto nedbringes med de tjenstgørendes pensionsbidrag samt et for de enkelte styrelser nærmere fastsat bidrag for de under pågældende statsinstitution beskæftigede tjenestemænd. Sidstnævnte bidrag har alene en vis posteringmæssig betydning, men kan ikke sidestilles med arbejdsgiverbidragene i privat-erhvervets pensionsordninger, idet staten afholder de fornødne udgifter til tjenestemændenes værdifaste pensionsydelse, uanset om der i de stedfundne indbetalinger og overførelser af pensionsbidrag er forsikringsmæssigt grundlag for pensionerne.

Selvom der således principielt ikke er tale om, at en tjenestemand under sin ansættelse - således som i de private pensionsordninger - oparbejder en egentlig forsikringsmæssig beregnet præmiereserve på grundlag af egne og virksomhedens bidrag, finder kommissionen - overensstemmende med almindelige forsikringsmæssige synspunkter, der gør sig gældende i stadig højere grad inden for pensionsområdet - at tjenestemanden, når han har været fast ansat i mindst 5 år og herefter afskediges efter ansøgning uden pension - ud over de af ham selv indbetalte pensionsbidrag - fremtidig bør kunne kræve et beløb som godtgørelse for statens bidrag til pensionsordningen, under forudsætning af at både dette beløb og hans egne bidrag anvendes til pensionsformål.

I denne forbindelse kan henvises til de ofte forekommende tilfælde, hvor tjenestemanden overgår til ansættelse, der er forbundet med pensionsret i en privat pensionskasse eller i anden pensionsordning. For sådanne på forsikringsmæssigt grundlag opbyggede pensionsordninger gælder, at forbedring af pensionsrettigheder på grundlag af beskæftigelse forud for optagelse i ordningen kun kan finde sted mod indskud, der giver dækning for den forøgede risiko. Er en statstjenestemand overgået til overenskomstlønnet stats- eller anden offentlig eller privat beskæftigelse, der er forbundet med medlemsskab i en privat pensionskasse eller lignende, har der hidtil ikke været hjemmel for ved afskedigelsen fra statstjenestemandstillingen at yde den pågældende en udtrædelsesgodtgørelse, for hvilken han har kunnet erhverve anciennitet af større betydning i pensionskassen. Omvendt er der fra sådanne pensionsordninger i reglen blevet overført en efter pensionskassetilsynslovens bestemmelser beregnet udtrædelsesgodtgørelse til staten, når et medlem af en sådan pensionsordning; er overgået til pensionsberettigende statstjenestemandstilling, og der på normeringslov er tillagt ham forhøjet pensionsalder på grundlag af den tid, hvori han har været medlem af den private pensionsordning.

Kommissionen anser det - ikke mindst af hensyn til statens muligheder for rekruttering af teknisk og videnskabeligt uddannet personale - for betydningsfuldt, at der bliver videre adgang end hidtil til overgang fra

ansættelse i staten til anden offentlig eller privat beskæftigelse og omvendt, og at der ikke bør være hindringer herfor af pensionsmæssig karakter, medmindre afgørende grunde taler herfor.

Under hensyn hertil har man foreslået § 50, stk. 3, ændret således, at en tjenestemand, der efter mindst 5 års ansættelse efter eget ønske fratræder statstjenesten, i stedet for kontant udbetaling af de af ham selv indbetalte pensionsbidrag med renter kan få overført det dobbelte beløb til en under statstilsyn stående pensionskasse eller anden forsikringsmæssig pensionsordning. Sker fratrædelsen før dette tidspunkt, eller sker afskedigelsen uansøgt uden pension på grund af, at tjenestemanden har begået en strafbar handling eller tjenesteforseelse, jfr. tjenestemandslovens §§ 60 og 61, skal tjenestemanden i overensstemmelse med principperne i pensionskassetilsynsloven alene have krav på at få udbetalt de af ham selv indbetalte pensionsbidrag med renter.

Endvidere er det foreslået, at en pensionsforsikring m. v., der er tegnet for beløb, der således er overført til en pensionskasse eller anden forsikringsmæssig pensionsordning, ikke senere kan tilbagekøbes uden finansministeriets samtykke, idet godtgørelsen principielt skal anvendes til pensionsformål.

Da summen af pensionsbidrag, der fremtidig vil kunne komme til udbetaling eller anvendes til køb af pensionsforsikring m. v., ved afskedigelse uden pension vil blive væsentlig større end hidtil, bl. a. som følge af den foreslåede forhøjelse af tjenestemandenes pensionsbidrag, og når henses til den ved den nye folkeforsikringslov gennemførte forbedring af den indtægtsbestemte folkepension (aldersrente), foreslås det for at forhindre spekulation med hensyn til udtrædelsesgodtgørelsen og af hensyn til det forsikringsmæssige grundlag for tjenestemandspensionsordningen, at tilbagebetaling af pensionsbidrag m. v. ikke skal kunne finde sted ved ansøgt afsked mindre end 5 år før det tidspunkt, hvor tjenestemanden kan søge sin afsked med pension på grund af alder.

Det tilføjes, at man forudsætter, at den foreslåede nye bestemmelse om udtrædelsesgodtgørelse gøres til genstand for fornyede overvejelser, når der måtte foreligge tilstrækkeligt erfaringsgrundlag med hensyn til de praktiske resultater af ordningen.

/ § 50, stk. 4, ændres ordene: »... 5 pct. af hans lønning ved hans første ansættelse i tjenestemandsstilling med fradrag af 25 pct.« til:

»... 4 pct. af lønningen ved hans første ansættelse i tjenestemandsstilling med fradrag af 25 pct. Har første ansættelse i tjenestemandsstilling fundet sted før ikrafttrædelsen af nærværende lov, beregnes efterbetalingsbeløbet af den løn, som tjenestemanden ville have oppebåret ved omregning af lønnen ved første ansættelse som tjenestemand til den pr. 1. april 1958 gældende.«

Bemærkninger til § 50, stk. 4.

Ændringen må ses i sammenhæng med forslaget om ændret beregning af tjenestemandenes pensionsbidrag, idet efterbetalingsbeløbet bør beregnes efter samme regler som det ordinære pensionsbidrag.

Efterbetaling efter de nye regler foreslås også bragt til anvendelse for tjenestemænd, der er fast ansat før ikrafttrædelsen af den nye tjenestemandsløvs, således at efterbetalingsbeløbet for sådanne tjenestemænd beregnes af lønnen på ansættelsestidspunktet, omregnet til lønnen pr. 1. april 1958 for en tjenestemand i samme stilling og med samme anciennitetsmæssige placering som tjenestemanden på ansættelses tidspunktet.

§ 50, stk. 5, affattes således:

»Finder overgang sted fra en pensionsgivende stilling i folkekirken, folkeskolen eller Københavns kommunale skolevæsen til en statstjenestemandsstilling eller omvendt med bevarelse af pensionsret, eventuelt under medtagelse af pensionsanciennitet, overføres henholdsvis til statskassen eller vedkommende kasse de i den pågældendes lønning indeholdte pensionsbidrag uden renter. De fra vedkommende kasse til statskassen således overførte beløb fradrages i det beløb, en tjenestemand efter reglerne i stk. 4 skal indbetale i statskassen. Tilsvarende gælder ved overgang til en statstjenestemandsstilling fra en stilling, hvis løn er fastsat i henhold til det særlige lønningsregulativ for tjeneste i Grønland, og ved overgang til en statstjenestemandsstilling fra en pensionsgivende stilling under Færøernes landsstyre, i en kommune eller omvendt, således at pågældendes ret til selv at få tilbagebetalt pen-

sionsbidrag, eventuelt med tillæg af renter, bortfalder.«

Herom henvises til bemærkningerne til § 54.

§ 50. Som nyt stk. 6 indføjes følgende:

»For medlemmer af statsunderstøttede pensionskasser eller pensionsfonds, der overgår til statstjenestemandstilling, er medregning af medlemstid i en sådan pensionsordning ved fastsættelsen af pensionsalderen betinget af, at der til statskassen overføres beløb, der indtil videre fastsættes efter de hidtil gældende regler.

Finder omvendt overgang sted fra en statstjenestemandstilling til en stilling, hvortil er knyttet pensionsret i en statsunderstøttet pensionskasse eller pensionsfond, overføres tilsvarende beløb fra statskassen til pensionskassen under forudsætning af, at den pensionsgivende tjenestetid i staten medregnes ved fastsættelsen af pensionsalderen. Finansministeren afgør, hvilken pensionsgivende lønning, fastsat i overensstemmelse med principperne for den hidtidige aflønning, der vil være at lægge til grund for tjenestetid efter 1. april 1958.«

Herom henvises til bemærkningerne til § 54.

§ 50, stk. 6, ændres til stk. 7.

§ 51 affattes således:

»Stk. 1. Til lønningsindtægten, som kommer i betragtning ved pensionsberegning, henregnes:

- a) den i § 84 nævnte lønning,
- b) pensionsgivende personlige tillæg.

Stk. 2. Til lønningsindtægten henregnes derimod ikke:

- a) stedtillæg,
- b) bestillingstillæg,
- c) ikke-pensionsgivende personlige tillæg,
- d) honorarer,
- e) ydelser, hvis særlige bestemmelse ikke er at give tjenestemanden en indtægt, såsom repræsentationstillæg, kontorholdsgodtgørelse, flyttegodtgørelse, hjælp til bolig, time-, dag- og natpenge, uniform eller uniformsgodtgørelse eller deslige,
- f) tilfældige indtægter, såsom belønninger og vederlag for overtidsarbejde,

- g) sportler, gebyrer, procenter og andre uvisse indtægter, udbytteandele eller godtgørelse samt andre ikke i 1. stykke udtrykkelig nævnte indtægter,
- h) naturalydelser, såsom brugen af tjenestejord, fribolig og brændsel, eller erstatning herfor.«

Bemærkninger til § 51.

Efter de hidtil gældende regler er pensionen blevet beregnet som en grundpension med reguleringstillæg m. v. efter i hovedsagen samme regler som til løn, således at grundpensionen har udgjort en efter pensionsalderen fastsat brøkdel af den på grundlag af den pensionsgivende løn beregnede pensionsindtægt.

Efter den foreslåede ny lønordning vil der ikke fremtidig blive sondret mellem en fast pensionsgivende lønning og på den anden side dyrtidstillæg m. v., men lønnen skal alene bestå af en samlet bruttoløn, som forhøjes eller nedsættes efter en særlig pristalsfaktor eller på basis af en særlig overenskomstregulering.

Tilsvarende er det foreslået, at tjenestemændenes pensionsbidrag fremtidig fastsættes som en procentdel af bruttolønnen til enhver tid i stedet for af en fast mindre del af lønningen, således som det hidtil har været tilfældet.

Under hensyn hertil foreslås også pensionerne principielt beregnet på grundlag af den samlede løn, dog således at man - for at der kan være et ensartet grundlag for beregning af pensionen til tjenestemænd, der pensioneres til forskellige tidspunkter - fastsætter denne i forhold til lønnen på pensioneringstidspunktet, jfr. § 54, stk. 1, således som denne ville være uden regulering i henhold til bestemmelserne i §§ 87 og 88, og herefter dyrtids- og overenskomstregulerer pensionen i henhold til bestemmelserne i § 89, jfr. §§ 87 og 88.

§ 53, stk. 1, affattes således:

»Egenpension tilkommer efter nedenævnte regler de efter § 49 pensionsberettigede tjenestemænd, når de afskediges på grund af alder eller svagelighed eller anden dem utilregnelig årsag. Enhver tjenestemand er forpligtet til at søge sin afsked fra

udgangen af den måned, hvori han fylder 70 år. Berettiget til at erholde afsked med pension efter nærværende lov er tjenestemanden, når han er fyldt 67 år. Ansøgning om afsked skal være indgivet senest 3 måneder inden udløbet af den måned, hvori tjenestemanden fylder 70 år, og samme varsel skal gives ved ansøgning om afsked på grund af alder før dette tidspunkt.«

Bemærkninger til § 53, stk. 1.

I henhold til § 53, stk. 1, er enhver tjenestemand forpligtet til at søge sin afsked fra udgangen af den måned, i hvilken han fylder 70 år, og berettiget til at erholde afsked med pension uden at dokumentere svagelighed, når han er fyldt 65 år. For militære tjenestemænd, udsendte tjenestemænd i Grønland og enkelte andre tjenestemandsgupper er der fastsat lavere aldersgrænser.

Under hensyn til den stigende gennemsnitslevealder samt den ved folkeforsikringsloven af 2. oktober 1956 gennemførte almindelige aldersgrænse - 67 år - for adgangen til at søge folkepension mod tidligere normalt 65 år for aldersrentens vedkommende, har kommissionen fundet det naturligt at overveje betimeligheden af en forhøjelse af de i tjenestemandsløven fastsatte almindelige aldersgrænser på 65 og 70 år for henholdsvis adgangen og forpligtelsen til at søge afsked med pension.

Som det fremgår af bilag 3 venter kun forholdsvis få - 13,8 pct. - mandlige og kvindelige tjenestemænd med at søge afsked med pension til det 70. år.

I øvrigt pensioneres:

5,3 pct. mandlige og 23,3 pct. kvindelige tjenestemænd før det 55. år.

8,0 pct. mandlige og 12,0 pct. kvindelige tjenestemænd fra 55-59 år.

19,0 pct. mandlige og 16,0 pct. kvindelige tjenestemænd fra 60-64 år.

30,9 pct. mandlige og 17,8 pct. kvindelige tjenestemænd ved det 65. år.

23,0 pct. mandlige og 17,1 pct. kvindelige tjenestemænd fra det 66.-69. år.

Der er i kommissionen enighed om, at det af administrative og personalemæssige grunde ikke vil være hensigtsmæssigt at forhøje aldersgrænsen på 70 år, til hvilket tids-

punkt tjenestemanden er pligtig at søge sin afsked.

Med hensyn til spørgsmålet om en eventuel forhøjelse af 65-års aldersgrænsen for adgangen til at søge afsked med pension, bemærkes, at man ved bedømmelsen af de foreliggende oplysninger om den hidtidige faktiske pensioneringsalder næppe kan bortse fra den omstændighed, at en tjenestemand efter de hidtil gældende regler normalt har kunnet opnå højeste pension i en alder af 63 år, og at denne pension for store tjenestemandsgruppers vedkommende kan udgøre ca. 80 pct. af lønnen, således at der ofte ikke har foreligget noget pensionsmæssigt incitament til at forblive længere i tjenesten end til opnåelse af den frivillige aldersgrænse.

På den anden side må del: fremhæves, at en meget betydelig del af tjenestemændene er beskæftiget med fysisk krævende arbejde, som bevirker svageligheds pensionering før opnået frivillig afskedsalder, ligesom afskedigelse efter dette tidspunkt ganske vist formelt må betragtes som alderspensionering, men i realiteten ofte skyldes svagelighed.

I denne forbindelse skal anføres, at tjenestemandsgenerationerne har fremsat forslag om nedsættelse af aldersgrænserne til 60 og 65 år for tjenestemænd, der forretter tjeneste under arbejds- og tjenestetidsmæssigt særlige og anstrengende forhold.

Kommissionen er af den opfattelse, at den stedfundne udvikling ikke giver grundlag for fastsættelse af lavere aldersgrænser efter de anførte kriterier, men rinder tværtimod, at vægtige grunde, herunder hensynet til besparelser på pensionsområdet, taler for gennemførelse af foranstaltninger til opnåelse af en gennemsnitlig højere faktisk pensioneringsalder.

Under hensyn hertil samt **til**, at der — som anført — ved folkeforsikringsloven er gennemført en forhøjelse til det 67. år af den normale aldersgrænse for adgangen til offentlig aldersforsørgelse, foreslår kommissionen, at aldersgrænsen for adgangen til at søge afsked med pension uden at dokumentere svagelighed forhøjes fra 65 år til 67 år.

Som anført i de indledende bemærkninger forudsætter kommissionen, at der ved bedømmelsen af svagelighedsgrundlaget tages behørigt hensyn til karakteren af den pågældendes arbejde.

Kommissionen har - for at skabe et virkeligt incitament til længst mulig forbliven i tjenesten - jfr. § 54 og bemærkningerne her til - udarbejdet pensionsskalaerne således, at disse i stedet for som efter tjenestemandsløven af 1946 at indebære, at højeste egen- og enkepension i almindelighed opnås ved det 63. år (28 år efter det fyldte 35. år), først giver højeste pension efter 32 års pensionsalder, d. v. s. tidligst ved 67 år, og samtidig har man forhøjet den maksimale pensionsbrøk fra $\frac{42}{60}$ til $\frac{45}{60}$ (75 pct.).

Endvidere vil også den omstændighed, at tjenestemænd — ligesom andre samfundsborgere — fremtidig vil kunne oppebære folkepensionens mindstebeløb som tillæg til løn fra det 67. år, kunne virke som tilskyndelse til forbliven i tjenesten, og endelig indebærer de ændrede regler for beregning af pension, hvorefter denne i højere grad end tidligere gradueres efter den opnåede pensionsalder og væsentlig reduceres på de lavere pensionstrin, at tjenestemændene vil søge at forblive længst mulig i tjenesten.

Med hensyn til den foreslåede tilføjelse til § 53, stk. 1, bemærkes, at forvaltningskommissionen af 1946 i 8. betænkning, side 104, har udtalt, at det såvel ud fra administrative som af personalemæssige hensyn må anses for ønskeligt, at der tilvejebringes en ordning, hvorefter en tjenestemand, der afskediges på grund af alder, umiddelbart kan afløses af den tjenestemand, der varigt skal overtage den ledige stilling, hvorfor kommissionen har henstillet, at der ved ændring af tjenestemandsløvens § 53 indføres en bestemmelse om, at ansøgning om afsked ved det fyldte 70. år skal indgives senest 3 måneder inden udløbet af den måned, hvori tjenestemanden fylder 70 år, og at samme varsel skal gives af dem, der vil benytte sig af adgangen til forinden at søge afsked med pension på grund af alder.

§ 53, stk. 3, bortfalder.

Efter den nævnte bestemmelse regnes pensionsalderen for dommere, politimestre, dommerfuldmægtige og politifuldmægtige, der før deres ansættelse som statstjenestemænd har haft ansættelse med fuld beskæftigelse i Københavns overpræsidium eller som privat antaget fuldmægtig på amtskon-

tor, fra det tidspunkt, da den pågældende i 7 år efter sit fyldte 35. år har været ansat i en af de nævnte stillinger.

Det foreslås at ophæve bestemmelsen, der er uden praktisk betydning. Forhøjet pensionsalder kan i givet fald fremtidig tillægges på normeringslov.

§ 54 affattes således :

»Stk. 1. Pensionen beregnes - uden for det i § 57 nævnte tilfælde - efter tjenestemandens pensionsalder og på grundlag af hans sidst opnåede løn, jfr. § 51, stk. 1, således som denne ville være uden regulering i henhold til bestemmelserne i §§ 87 og 88. For tjenestemænd, der efter §§ 11, 13, stk. 5, 14 eller 16, har oppebåret nedsat løn, beregnes pensionen af den fulde for stillingen normerede løn.

Af lønnen indgår følgende procentdele i pensionsberegningen :

Af de første 4 000 kr.	100 pct.
Af de følgende beløb	
over 4 000 kr. indtil 8 000 kr. _____	95 -
— 8 000 kr. indtil 12 000 kr.	85 -
— 12 000 kr. indtil 16 000 kr.	75 -
— 16 000 kr.	70 -

Stk. 2. Pensionsalderen regnes fra det tidspunkt, da tjenestemanden i 5 år efter sit fyldte 30. år har været fast ansat i stillinger, der efter denne lov er forbundet med pensionsret, uanset om tjenesten er udført under en eller flere styrelsesgrene, jfr. § 9.

Ved overgang fra pensionsberettigende tjenestemandsstilling i folkekirken, folkeskolen eller Københavns kommunale skolevæsen til præste- eller lærerstilling i staten samt ved overgang fra pensionsberettigende stilling under Færøernes landsstyre til stats-tjenestemandsstilling, medregnes den tidligere tjeneste, som om den var tilbagelagt i statens tjeneste. For medlemmer af statsunderstøttede pensionskasser eller pensionsfonds, der overgår til statstjenestemandsstilling, gælder indtil videre de hidtidige bestemmelser om medregning i pensionsalderen af den tid, hvori de har været medlemmer af en sådan pensionsordning.

Stk. 3. Pensionen udgør af den af den i stk. 1 nævnte reducerede lønning, der ligger til grund for pensionsberegningen:

Ved en pensionsalder

under 10 år	50	pct.
fra 10-12 -	52	-
- 12-14 -	54	-
- 14-16 -	56	-
- 16-18 -	58	-
- 18-20 -	60	-
- 20-22 -	62	-
- 22-24 -	64	-
- 24-26 -	66	-
- 26-28 -	69	-
- 28-30 -	72	-
- 30-31 -	73	-
- 31-32 -	74	-
på 32 år og derover	75	-

Stk. 4. Pensionen kan ikke forøges ved tjeneste ud over det tidspunkt, til hvilket tjenestemanden erjforpligtet til at søge sin afsked.«

fer«

Bemærkninger til § 54.

Med hensyn til beregning af *pensionsalderen* bemærkes følgende:

Efter de gældende regler beregnes pensionen - bortset fra tilskadekomstpension, jfr. § 57 - på grundlag af tjenstemands pensionsalder, der regnes fra det tidspunkt, hvor den pågældende tjenestemand har gjort tjeneste i 5 år efter det fyldte 30. år.

Heri foreslås ingen ændring.

Efter § 54, stk. 2, i tjenstemandsloven af 1946 kan endvidere tidligere pensionsberettigende ansættelse i folkekirken og folkeskolen medregnes ved fastsættelsen af pensionsalderen i præste- eller lærerstilling i staten, som om den var tilbagelagt i statens tjeneste, og det samme gælder efter den ved normeringsloven for finansåret 1957-58 gennemførte ændring af bestemmelsen ved overgang fra pensionsberettigende stilling under Færøernes landsstyre til statstjenstemandsstilling.

Tilsvarende gælder, når en statstjenestemand overgår til pensionsberettigende ansættelse i folkekirken, folkeskolen o. s. v.

Tjenstemandsorganisationerne har foreslået, at den nævnte bestemmelse udvides til også at omfatte Københavns kommunale skolevæsen samt pensionsberettigende stillinger ved de private skoler.

Ved en tekstanmærkning på finanslov er der allerede tilvejebragt reciprocitet på pensionsområdet mellem Københavns kommu-

nale skolevæsen og *folkeskolen*. Endvidere er der ifølge Københavns kommunalvedtægt § 105 hjemmel for medregning af den i staten erhvervede pensionsalder for rektorer, lektorer og adjunkter ved kommunens gymnasieskoler m. v.

Under hensyn hertil rinder man det naturligt, at den hidtidige bestemmelse i tjenstemandslovens § 54, stk. 2, udvides til også at omfatte tjenstemænd under Københavns kommunale skolevæsen, der overgår til lærerstilling i staten.

Med hensyn til det af organisationerne fremsatte forslag om medregning af tidligere pensionsberettigende ansættelse ved de private skoler, hvilket i praksis vil sige ansættelse, der er forbundet med medlemsskab af en statsunderstøttet pensionskasse, bemærkes, at dette spørgsmål af tekniske grunde ikke kan afgøres på indeværende tidspunkt, men - som det fremgår af nedenstående - må løses i forbindelse med en almindelig revision af de gældende bestemmelser vedrørende de statsunderstøttede pensionskasser.

Herom skal anføres følgende:

I §§ 870, 883, 897 og 908 i tjenstemandsloven af 1946 er der hjemmel for ved fastsættelsen af en tjenstemands pensionsalder at medregne den tid, hvori han forud for tjenstemandsansættelsen har været medlem af en statsunderstøttet pensionskasse eller pensionsfond, f. eks. »Pensionskassen af 1925 for de private eksamensskoler« og »Børneforsorgens pensionskasse«, på vilkår, at der overføres pensionsbidrag, eventuelt en forsikringsmæssigt beregnet præmiereserve fra pensionskassen til statskassen. Tilsvarende har i de nævnte bestemmelser været hjemmel for overførelse af pensionsbidrag m. v. til sådanne pensionskasser og -fonds, når en tjenestemand overgår til en stilling, hvortil er knyttet pensionsret under en sådan ordning.

Medlemmerne af en statsunderstøttet pensionskasse eller pensionsfond er berettiget til pension efter regler, der i det væsentlige svarer til pensionsbestemmelserne i tjenstemandsloven. Staten yder bidrag til dækning af grundpensionen samt betaler herudover de fulde reguleringstillæg, midlertidige tillæg og særlige tillæg.

Da den i pensionskasserne hjemlede pensionsordning samt de overførselsregler, som er optaget i pensionsvedtægterne, ikke er

forenelig med den foreslåede pensionsordning for statstjenestemændene, vil det være nødvendigt at foretage en revision af de gældende bestemmelser vedrørende de statsunderstøttede pensionskasser m. v., men indtil en sådan har fundet sted, foreslår man at opretholde de hidtil gældende bestemmelser om medtagelse af pensionsanciennitet ved overførelse af pensionsbidrag på grundlag af de hidtidige pensionsgivende lønninger, jfr. §50.

I tilslutning til det anførte vedrørende organisationernes forslag om medregning af tidligere pensionsberettigende ansættelse ved de private skoler ved ansættelse i statstjenestemandstilling skal kommissionen udtale, at man ved gennemførelsen af ændrede regler for de heromhandlede pensionskasser bør tilstræbe, at der i videst muligt omfang kan ske overførelse af pensionsrettigheder fra et beslægtet område til et andet.

Vedrørende *pensionsindtægten* bemærkes følgende:

Foruden på grundlag af pensionsalderen er pensionen efter de hidtil gældende regler blevet fastsat på grundlag af pensionsindtægten, hvilket i almindelighed er gennemsnittet af tjenestemændenes pensionsgivende løn i de sidst forløbne 3 år før afskedigelsen, dog ved afsked med det fyldte 70. år og tilskadekomstpensionering den sidst oppebårne pensionsgivende løn.

Efter den foreslåede pensionsordning, jfr. § 51, beregnes pensionen fremtidig altid på grundlag af den *sidst opnåede* samlede løn, således som denne ville have været på pensioneringstidspunktet uden dyrtids- og overenskomstregulering.

Når man ikke har foreslået opretholdelse af den hidtidige regel om beregning af pensionen på grundlag af den gennemsnitlige løn i de sidste 3 år, skyldes det ønsket om en forenkling af pensionssystemet, samt den omstændighed, at gennemsnitsreglen ikke har haft nogen større betydning, dels fordi tjenestemanden i almindelighed vil have oppebåret slutløn i mere end 3 år forud for pensioneringen, dels fordi gennemsnitsreglen kun giver sig ubetydelige udslag i pensionsstørrelsen, hvortil kommer, at reglen som nævnt ikke finder anvendelse ved pensionering ved opnået pligtig afskedsalder.

Som anført i de indledende bemærkninger har kommissionen ved opbygningen af den

fremtidige pensionsordning først og fremmest haft følgende mål for øje:

- 1) at kombinere tjenestemandspensionsreglerne og folkepensionsreglerne,
- 2) at fastsætte og opretholde et passende forhold mellem lønning og samlet efterløn (tjenestemandspension + folkepension), samt i højere grad end efter den hidtidige ordning graduere tjenestemandspensionen efter pensionsalderen.

Af hensyn til samordningen af tjenestemandspension og folkepension samt i øvrigt for at tilskynde til senere pensionering har man fastsat reglerne for beregning af tjenestemandspension således, at højeste pension tidligst kan opnås ved den almindelige folkepensionsalder, 67 år, mod nu tidligst ved det 63. år.

Endvidere er pensionsreglerne søgt udformet således, at tjenestemandspensionen på de lavere trin af pensionsskalaen (og tilsvarende gælder enkepensionen) sættes i et mere rimeligt forhold til lønnen og pensionen på de højere trin af pensionsskalaen.

I øvrigt er tjenestemandspensionen foreslået beregnet således, at kun en del af den samlede lønning fuldt ud medtages ved pensionsberegningen, og jo højere lønningen er, des mindre del af lønnen indgår i beregningen, hvilket man bl. a. begrundet med, at tjenestemænd, der pensioneres fra en højere stilling, gennemsnitlig vil have tjenstgjort den længste del af deres tjenestetid i lavere stillinger og således have betalt pensionsbidrag i forhold til lavere lønninger end den ved pensioneringen opnåede, medens dette forhold ikke i tilsvarende grad gør sig gældende for tjenestemænd i de lavere lønningsklasser.

Tjenestemandspensionen foreslås herefter beregnet således:

På grundlag af tjenestemandens *sidst opnåede lønning*, således som denne ville være uden dyrtids- og overenskomstmæssig regulering, *d. v. s. som den ville være efter lønniveauet pr. 1. april 1958*, udregnes den *reducerede løn*, der indgår i pensionsberegningen. Af en løn på 10 000 kr. indgår således 9 500 kr. i pensionsberegningen (af de første 4 000 kr. af lønnen medregnes det fulde beløb, af de følgende 4 000 kr.: 95 pct. eller 3 800 kr. og af de resterende 2 000 kr. af lønnen: 85 pct. eller 1 700 kr.), af 15 000

kr.: 13 450 kr., af 20 000 kr.: 17 000 kr. o. s. v.

Pensionen udgør herefter *en efter pensionsalderen fastsat procentdel* - fra 50-75 pct. - af den reducerede løn.

Den således beregnede pension dyrtids- og overenskomstreguleres ligesom løn i henhold til §§ 87 og 88, idet pensionen træder i stedet for den i § 84 nævnte lønning ved beregningen af forhøjelsen eller nedsættelsen.

For så vidt angår pensionsniveauet for egenpensionerne, som fremkommer, når de skitserede pensionsregler bringes til anvendelse på de af kommissionen foreslåede lønninger, bemærkes følgende:

På de i bilag 4 opstillede skemaer er foretaget en beregning over de nuværende egenpensioner i en række typiske lønningsklasser, der omfatter talstærke tjenestemandsgupper, eller som repræsenterer de højere eller højeste lønninger. Endvidere er beregnet de tilsvarende pensioner efter det foreslåede pensionssystem og med de foreslåede nye lønninger.

Ved en sammenligning, hvorved der bortses fra de foreliggende kombinationsmuligheder med folkepensionsydelsen, vil det ses, at der uanset de foreslåede lønforhøjelser bliver tale om nedgang i pensionsstørrelsen på praktisk talt alle pensionstrin bortset fra slutpensionerne i de højeste lønklasser, hvor reduktionen opvejes af lønforbedringerne. For de nævnte lønklasser viser opstillingen ganske vist også pensionsforbedringer ved meget tidlig pensionering, men disse pensionsstørrelser er uden praktisk betydning.

Pensionsnedgangen gør sig - som det fremgår af bilaget - gældende med betydelig vægt, indtil højeste pensionsalder opnås efter forslaget. Dette indebærer, at tjenestemænd, der pensioneres før det 67. år, indtil opnåelse af denne alder vil være væsentligt ugunstigere stillet end hidtil, og at de også efter opnåelsen af 67-års alderen i adskillige tilfælde vil have en samlet efterlønmæssig stilling, der er ringere end efter de nugældende regler, idet folkepensionens mindstebeløb eller den indtægtsbestemte folkepension udgør et mindre beløb end den pensionsreduktion, forslaget medfører.

Der henvises i denne forbindelse til bilag 2, hvoraf fremgår, i hvilket omfang en pensionsydelse kan suppleres med folkepension.

Ved vurderingen af de foreslåede pensionsreduktioner bliver det af betydning, i hvilken alder tjenestemændene må formodes at ville afgå. Efter den hidtidige ordning afgår en betragtelig procentdel af tjenestemændene før det 67. år, jfr. de ad § 53 meddelte oplysninger, og selv efter de foreslåede regler, må det dog påregnes, at et betydeligt antal tjenestemænd vil afgå før det 67. år.

Statstjenestemændenes centralorganisation I har henledt opmærksomheden på det forhold, at folkepensionsordningen ikke gælder på Færøerne (eller på Grønland), og at tjenestemænd med bopæl de nævnte steder derfor vil blive dårligere stillet i efterlønmæssig henseende end tjenestemænd i det øvrige Danmark.

På Færøerne gælder lov nr. 146 af 31. marts 1949 om aldersrente, hvis bestemmelser væsentlig svarer til de i det øvrige land for landdistrikter tidligere gældende regler om aldersrente. På Grønland ydes en transbestemt aldersrente fra det 55. år med for enlige og ægtepar for tiden henholdsvis ca. 700 kr. og 1 000 kr. årlig.

Kommissionen skal i den anledning udtale, at tjenestemandspensionsreglerne, herunder både tjenestemandspensionsydelsen og det i tjenestemandslønnen indeholdte pensionsbidrag, er fastsat under hensyntagen til såvel rettighederne som pligterne efter folkepensionsloven, og at den omstændighed, at tjenestemænd i Grønland og på Færøerne ikke har ret til den egentlige folkepensionsydelse (mindstebeløbet), må bedømmes under hensyn til det forhold, at de pågældende heller ikke er pligtige at svare folkepensionsbidrag.

Ydelse af aldersrente på Grønland og på Færøerne er, ligesom den indtægtsbestemte folkepension her i landet, betinget af økonomisk trang, og under hensyn til de forskellige leveomkostninger kan man ikke ganske sammenligne realindkomsten for en pensionist på Grønland og Færøerne med forholdene for en pensionist her i landet. Hertil kommer, at tjenestemandspensionisterne de nævnte steder er ens stillet i efterlønmæssig henseende i forhold til det omgivende samfund. Under hensyn hertil finder kommissionen ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastsætte et særligt supplement til tjenestemandspensionen, der oppe-

bæres på Grønland og Færøerne, som erstatning for folkepensionen, men skal henlede opmærksomheden på, at der - hvis afgørende grunde taler herfor - i det enkelte tilfælde vil kunne søges bevilget en supplerende understøttelse til pensionen.

Det tilføjes, at de nævnte pensionister ved at tage bopæl her i landet får adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb samt tillige indtægtsbestemt folkepension, for så vidt de opfylder de almindelige betingelser herfor.

§ 55 affattes således :

»Såfremt en tjenestemand forud for sin første ansættelse i en med pensionsret forbunden stilling har gennemgået en særlig langvarig uddannelse af videnskabelig eller teknisk art eller er antaget i statstjenesten på grund af ganske særlige kvalifikationer, kan det ved normeringslov bestemmes, at der ved pensionsberegning skal godskrives ham et vist antal tjenestear, der fastsættes under hensyn til alderen ved ansættelsen, men i det højeste 14 år. Erhvervelsen af forhøjet pensionsanciennitet i henhold til denne bestemmelse er ikke betinget af efterbetaling af pensionsbidrag (jfr. § 50, stk. 4).«

Bemærkninger til § 55.

I § 55 i tjenestemandsløven af 1946 er der givet anvisning på i særlige tilfælde af ansættelse efter det fyldte 35. år at søge hjemmel for godskrivning af indtil 10 tjenestear i henseende til pensionsberegning, navnlig når vedkommende »med ansættelse i en statstjenestemandsstilling for øje har gennemgået en særlig langvarig uddannelse af videnskabelig eller teknisk art eller er antaget i statstjenesten på grund af ganske særlige kvalifikationer«. Erhvervelse af forhøjet pensionsanciennitet sker på normeringslov, men i disse specielle tilfælde *uden* efterbetaling af pensionsbidrag.

Bestemmelsen er foreslået ændret således, at der også fremtidig kan bevilges anciennitetsforhøjelse i det omfang, det er nødvendigt, for at tjenestemanden kan opnå højeste pension ved afsked med det fyldte 70. år, hvortil efter de foreslåede pensionsregler fremtidig vil kræves en pensionsalder på mindst 32 år mod tidligere mindst 28 år.

Statstjenestemændenes centralorganisation

I har ønsket bestemmelsen udvidet til også at gælde de ved statsbanerne ansatte håndværkere og arbejdere (§ 74) under henvisning til, at de pågældende ofte først opnår fastansættelse efter længere tids fast beskæftigelse.

Da de - meget specielle hensyn - der er en forudsætning for anciennitetsforhøjelse i henhold til tj. § 55 ikke gør sig gældende for de af centralorganisationens forslag omfattede overenskomstlønnede håndværkere og arbejdere, har kommissionen ikke kunnet tiltræde organisationens forslag.

§ 56, stk. 1 affattes således:

»Overjordemødre, plejemødre, overplejere, oversygeplejersker, fængseloversygeplejersker, afdelingssygeplejersker, fængselssygeplejersker, sygeplejeassistenter, plejere og plejersker afskediges, når de er fyldt 65 år, og kan forlange afsked eller kan afskediges, når de er fyldt 60 år. Ved pensionsberegningen for de pågældende regnes hvert tjenestear efter det tidspunkt, da pensionsalderen er 18 år, for 2 år.«

Bemærkninger til § 56, stk. 1.

Efter de hidtil gældende bestemmelser har sygeplejersker, plejere m. v., der kan forlange afsked eller kan afskediges, når de er fyldt 60 år, og skal afskediges, når de er fyldt 65 år, ved pensionsberegning kunnet regne hvert tjenestear for $1\frac{1}{3}$ år efter det tidspunkt, da pensionsalderen er 15 år. Herved har de pågældende haft adgang til at opnå højeste pension ved afsked i en alder af 60 år, såfremt pensionsalderen er regnet fra det 35. år.

Efter den foreslåede ændring af pensionsbestemmelserne kan højeste pension fremtidig først opnås med en pensionsalder på 32 år mod tidligere 28 år, og nærværende bestemmelse foreslås derfor ændret, for at de pågældende kan bevare adgangen til at opnå højeste pension ved den for dem fastsatte særlige aldersgrænse.

§ 56, stk. 2 og 3 affattes således :

»Stk. 2. Ved pensionering af tjenestemænd under militæretaterne, der regelmæssigt afskediges i yngre alder, bliver pensionen, når disse i sådan alder afskediges eller søger deres afsked i henhold til § 38 i lov om forsvarets

ordning (personellet ved værnene, korpserne m. fl.), for så vidt angår pensionsalderen, at fastsætte efter de forud for 1. oktober 1919 gældende regler, såfremt der herved opnås et for tjenestemanden gunstigere resultat. Dette gælder også, når de pågældende afskediges på grund af svagelighed, eller ved afskedigelse på ventepenge. For de nævnte tjenestemænd bliver ved beregning af tjenestetiden hvert år, hvori vedkommende har gjort felttog eller været udkommanderet i anledning af krig og på krigsfod, at regne for 2 år.

Stk. 3. Såfremt afskedigelse af en tjenestemand finder sted i henhold til § 38 i lov om forsvarets ordning (personellet ved værnene, korpserne m. fl.) ved det 60. år eller en anden aldersgrænse efter dette tidspunkt, der er lavere end den i § 53, stk. 1, omhandlede almindelige aldersgrænse for tjenestemænd, regnes ved pensionsberegning efter § 54 hvert tjenesteår efter det fyldte 53. år for 2 år.«

Bemærkninger til § 56, stk. 2 og 3.

I § 38 i lov om forsvarets ordning (personellet ved værnene, korpserne m. fl.) er i overensstemmelse med tidligere tilsvarende bestemmelser, fastsat lavere aldersgrænser for adgangen eller pligten til at søge afsked med pension for militære tjenestemænd end de for civile tjenestemænd i almindelighed gældende. Som eksempel kan anføres laveste og højeste aldersgrænse for nedennævnte militære tjenestemænd af linien. (Tallene i parentes angiver den for tiden gældende faktiske afskedsalder):

Premierløjtnant	42-45 år (42 år)
Kaptajnløjtnant	47-50 - (47 -)
Kaptajn	52-55 - (52 -)
Oberstløjtnant	60-65 - (60 -)
Oberst	60-65 - (62 -)
Generalmajor	65-70 - (65 -)
Generalløjtnant	65-70 - (70 -)
Fenrik	52-55 år (52 år)
Overfenrik	56-60 - (56 -)
Premierløjtnant af specialgruppen	56-60 - (60 -)
Kaptajnløjtnant, kaptajn af specialgruppen	60-62 - (62 -)

Efter de hidtil gældende regler fastsættes pensionen således for de nævnte militære

tjenestemænd, idet man anvender den for tjenestemanden gunstigste beregning:

a) I henhold til § 54 i tjenestemandsløven af 1946 kan pensionen fastsættes efter de for civile tjenestemænd sædvanligt gældende regler, d. v. s. således, at pensionsalderen i almindelighed regnes fra det 35. år og således, at højeste pensionsbrøk i henhold til pensionskalaen i den nævnte bestemmelse i tjenestemandsløven af 1946, 42/60, opnås med en pensionsalder på over 28 år, eller tidligst ved det 63. år.

b) I henhold til § 56, stk. 2, i tjenestemandsløven af 1946 kan pensionen for så vidt angår afskedigelse på grund af alder i henhold til personellovens § 38, ved afskedigelse på grund af svagelighed eller ved afskedigelse på ventepenge beregnes således, at *pensionsalderen* fastsættes efter de forud for ikrafttrædelsen 1. oktober 1919 af tjenestemandsløven af 1919 gældende regler, men således at pensionskvotienten fastsættes efter *pensionskalaen* i § 55, stk. 6, i tjenestemandsløven af 1927, alt - som nævnt - under forudsætning af, at der herved opnås et for tjenestemanden gunstigere resultat end ved anvendelse af reglerne i tjenestemandsløven af 1946.

Pensionsalderen regnes herefter

- 1) enten fra den kgl. udnævnelse til embedsmand, jfr. § 4 i pensionsloven af 24. februar 1858, d. v. s. fra udnævnelsen til premierløjtnant eller i en dertil svarende stilling, hvilken udnævnelse i almindelighed finder sted i en alder af 24-28 år, for så vidt angår de egentlige officerer, hvorimod officerer af specialgruppen (de tidligere officianter) normalt først opnår kgl. udnævnelse i en alder af ca. 40 år, hvorfor denne beregning af pensionsalderen er uden praktisk betydning for denne gruppe militære tjenestemænd,
- 2) eller i overensstemmelse med bestemmelserne i loven af 20. november 1876, jfr. lov af 29. marts 1899, om pensionering af underbefalingsmand og menige m. v. - såfremt tjenestemanden på afskedigelsestidspunktet har forrettet aktiv militærtjeneste (herunder aftjent værnepligt) i mindst 20 år fra det 18. år - fra det tidspunkt, hvor tjenestemanden har forrettet 10 års aktiv tjeneste efter det 18. år. Denne bestemmelse har navnlig betydning for officerer af specialgruppen,

for hvem pensionsalderen således tidligst kan regnes fra det 28. år.

En militær tjenestemand har således ret til pension fastsat på grundlag af pensionskalaen i tjenestemandsløven af 1927 - foruden ved afsked ved de særlige aldersgrænser i personellovens § 38 - ved afsked på grund af svagelighed (men ikke f. eks. på grund af uegnethed) efter den kgl. udnævnelse eller efter 20 års aktiv militær-tjeneste efter det 18. år.

De nævnte regler medfører, at en militær tjenestemand, der afskediges ved de i personellovens § 38 fastsatte lavere aldersgrænser, vil kunne opnå en pensionskvotient, der ikke er væsentlig lavere end den, han ville have opnået efter de for tjenestemand i almindelighed gældende bestemmelser, såfremt han kunne være forbleven i tjenesten indtil opnåelse af sædvanlig afgangsalder. Den højeste pensionskvotient, der kan opnås efter pensionskalaen i tjenestemandsløven af 1927, er dog 40/60, og dette forudsætter, at tjenestemanden ved afskedigelsen enten har været kgl. udnævnt tjenestemand i mindst 30 år eller har forrettet militær tjeneste i 40 år efter det fyldte 18. år.

c) I henhold til § 56, stk. 3, i tjenestemandsløven af 1946 kan pensionen for så vidt angår afskedigelse i henhold til personellovens § 38 ved det 60. år eller en anden aldersgrænse efter dette tidspunkt, der er lavere end den almindelige aldersgrænse for tjenestemand, fastsættes efter de for civile tjenestemand gældende almindelige bestemmelser, dog således at hvert tjenestear efter det fyldte 54. år regnes for $1\frac{1}{2}$ år. Herved kan en militær tjenestemand, hvis pensionsalder efter de almindelige bestemmelser regnes fra det 35. år, opnå højeste pensionskvotient, 42/60, i henhold til pensionskalaen af 1946 ved det fyldte 60. år.

Begrundelsen for de under b) og c) nævnte særbestemmelser for militære tjenestemand under forsvaret er de særlige tjenstlige hensyn, der nødvendiggør afskedigelse i yngre alder af militære tjenestemand, og når man tillige har fundet det rimeligt at bringe de under b) nævnte bestemmelser til anvendelse i tilfælde af afskedigelse på grund af svagelighed, må også dette ses på baggrund af de særlige tjenstlige forhold, specielt de fysiske krav, der stilles til befalingsmænd under tjenesten, og som kan medføre

kassation og dermed afskedigelse også i tilfælde, hvor en tilsvarende invaliditet ikke ville kræve afskedigelse af en civil tjenestemand. Som følge heraf stiller man i øvrigt særlig strenge helbredsmæssige betingelser for ansættelse som militær befalingsmand.

Kommissionen er af den opfattelse, at de ovennævnte særlige hensyn, der bevirker, at militære tjenestemand, der ikke opnår de højeste tjenestegrader, afskediges i yngre alder end andre tjenestemand, gør det rimeligt og - af hensyn til personalets rekruttering nødvendigt - at opretholde særregler for pensionering af disse tjenestemand. Det foreslås derfor, at man opretholder de hidtil gældende regler for beregning af pensionsalderen, når de pågældende afskediges ved opnået aldersgrænse eller efter kassation på grund af svagelighed samt ved afskedigelse på ventepenge.

Da det imidlertid må anses for uforeneligt med den foreslåede ændrede pensionsordning fortsat at anvende pensionskalaen i tjenestemandsløven af 1927, foreslås pensionen for de omhandlede militære tjenestemand i øvrigt beregnet efter de for tjenestemand i almindelighed gældende regler.

Man er opmærksom på, at militære tjenestemand, der ved anvendelse af de hidtil gældende særregler højst kunne opnå en pensionskvotient på 40/60, fremtidig vil kunne opnå en pensionsprocent på 75 i en tidligere alder end civile tjenestemand. Dette finder man imidlertid rimeligt, idet pensionen efter den foreslåede pensionsordning er fastsat under hensyn til pensionistens mulighed for samtidig at oppebære folkepension, herunder mindstebeløbet, og de omhandlede militære tjenestemand selv ved opnåelse af højeste tjenestemandspension efter de særlige regler for pensionsalderens fastsættelse ikke ved afskedigelsen kan opnå samme samlede indtægt (tjenestemandspension og folkepension) som civile tjenestemand, der først afskediges med højeste pension efter det 67. år. Endvidere kan henvises til, at højeste pension efter den foreslåede pensionskala først opnås med en pensionsalder på mindst 32 år, medens højeste pensionskvotient, 40/60, efter tjenestemandsløven af 1927 allerede blev opnået med en pensionsalder på 30 år, og at det således vil være hyppigere forekommende end efter den tidligere gældende bestem-

melse, at militære tjenestemænd ikke opnår højeste pension.

Særlig for så vidt angår bestemmelsen i § 56, stk. 3, i tjenestemandsløven af 1946 skal anføres, at bestemmelsen har til formål at give militære tjenestemænd, som afskediges ved det 60. år eller en anden aldersgrænse efter dette tidspunkt, der er lavere end den almindelige aldersgrænse for tjenestemænd på 70 år, adgang til at opnå højeste pensionskvotient, 42/60, efter tjenestemandsløven af 1946 tidligst fra det 60. år.

Da den foreslåede ny § 56, stk. 2, kun vil give de af § 56, stk. 3, omfattede officerer af specialgruppen adgang til højeste pension, såfremt de pågældende er indtrådt i aktiv tjeneste senest ved det 18. år, og dette kun sjældent vil være tilfældet, vil det for ikke at forringe den pågældende tjenestemandsgroupes pensionsmæssige stilling i forhold til pensionsordningen for andre militære tjenestemænd være nødvendigt at bevare den hidtil gældende bestemmelse, men således at man for at give de pågældende adgang til at opnå højeste pension ved det 60. år regner hvert tjenesteår efter det fyldte 53. år for 2 år i stedet for at regne hvert tjenesteår efter det fyldte 54. år for $1\frac{1}{2}$ år.

§ 56, stk. 5 affattes således:

»Den tid, som en militær tjenestemand - forud for ansættelsen i tjenestemandsstillingen - har forrettet tjeneste i reserven udover 2 år efter det fyldte 28. år, bliver at medtage ved fastsættelsen af pensionsalderen som tjenestemand efter bestemmelsen i § 54, stk. 2.«

Bemærkninger til § 56, stk. 5.

Efter den hidtidige bestemmelse i § 56, stk. 5, i tjenestemandsløven af 1946 kan tjeneste i reserven udover 2 år medregnes ved fastsættelse af pensionsalderen ved anvendelse af pensionsreglerne i samme lovs § 54, hvilket i overensstemmelse med bestemmelsens forudsætninger i praksis har været fortolket således, at kun reservetjeneste, der ligger efter det 28. år, tages i betragtning under hensyn til, at pensionsalderen efter tjenestemandsløvens almindelige regler i § 54, stk. 2, regnes fra det tidspunkt, hvor

tjenestemanden har været fastansat i 5 år efter det fyldte 30. år.

Forslaget tilsigter at bringe lovteksten i overensstemmelse hermed.

§ 57, stk. 4 affattes således:

»Hvis tilskadekomsten derimod medfører, at tjenestemanden må afskediges, tilkommer der ham uden hensyn til alder og tjenestetid den for højeste pensionsalder fastsatte pension.«

§ 57, stk. 6, ordet »synlig« udgår.

Bemærkninger til § 57.

Den foreslåede ændrede formulering af § 57, stk. 4, er af redaktionel karakter, idet tilskadekomstpension - som hidtil - foreslås fastsat til højeste pension uden hensyn til tjenestemandens alder og tjenestetid.

Efter § 57, stk. 6 i tjenestemandsløven af 1946 er en tjenestemand, der med forsæt har hidført tilskadekomsten, udelukket fra at få tilskadekomstpension, medens det kan bestemmes, at tilskadekomstpensionen skal nedsættes eller bortfalde, såfremt tjenestemanden ved grov uagtsomhed eller ved synlig beruselse selv har hidført eller dog væsentlig bidraget til tilskadekomsten.

Ordet »synlig« foreslås slettet, idet udtrykket er uklart og utidssvarende til konstatering af beruselsens tilstedeværelse. Der tilsigtes ingen realitetsændring med forslaget.

Efter de gældende regler ydes tilskadekomstpension, når tjenestemanden ved udførelsen af sin tjeneste kommer således til skade, at han må afskediges. Lige med tilskadekomst regnes skadelige påvirkninger af højst nogle få dages varighed, der skyldes tjenesten eller de forhold, hvorunder denne foregår.

Tjenestemandsgorganisationerne har foreslået, at der også skal ydes tilskadekomstpension, når afskedigelsen skyldes sygdom af den i ulykkesforsikringslovens § 1, stk. 3, omhandlede art. Denne bestemmelse omhandler bl. a. blyforgiftning, gasforgiftning, kulliteforgiftning, visse hudsygdomme etc., som efter tjenestemandsløven ikke berettiger til tilskadekomstpension, selvom der måtte være årsagsforbindelse imellem den svagelighedstilstand, som nødvendiggør afske-

digelse, og de forhold, hvorunder tjenesten er foregået.

Under hensyn til at tilskadekomstpension efter tjenestemandslovens regler - i modsætning til princippet i ulykkesforsikringsloven - altid ydes med højeste pension uanset tjenestemandens alder og den resterende almindelige erhvervsevne samt **til**, at de opregnede tilfælde principielt ikke adskiller sig i afgørende grad fra andre, hvor arbejdsudygtighed er indtruffet som følge af almindelig opslidthed i tjenesten, har kommissionen ikke kunnet tiltræde forslaget.

Endvidere har tjenestemandsoverorganisationerne foreslået, at der gives finansministeren bemyndigelse til i ganske særlige tilfælde at yde tilskadekomstpension, f. eks. ved afskedigelse på grund af polio eller anden invaliditet, der skyldes sygdom.

Det bemærkes, at der ved § 10 i lov nr. 145 af 12. marts 1918 om foranstaltninger til tuberkulosens bekæmpelse er hjemmel for at yde tuberkulosepension svarende til $\frac{2}{3}$ lønning til lærere, præster, sygeplejersker m. v., når den pågældendes tuberkulose medfører smittefare for befolkningen. De synspunkter, der danner baggrund for denne lovgivning, har imidlertid sin ganske særlige begrundelse, og da det næppe vil være rigtigt at komme ind på i tjenestemandsløvgivningen at opstille særregler for statstjenestemændene, for så vidt angår et spørgsmål, der er af almindelig samfundsomfattende karakter, har man ikke fundet grundlag for i de omhandlede tilfælde at yde tilskadekomstpension.

§ 58. I *stk. 2* ændres ordene: »børnetillæg ... svarende til de i § 66 nævnte sats.« til: »børnetillæg ... af den i § 66 nævnte størrelse.«

§ 58, *stk. 3*, affattes således:

»Reglerne i nærværende paragraf gælder også, selvom den ene ydelse oppebæres som løn eller pension fra en stilling i folkeskolen, folkekirken, Københavns kommunale skolevæsen eller en stilling, der er forbundet med adgang til pension fra en statsunderstøttet pensionskasse.«

Bemærkninger til § 58.

Til stk. 2. Den foreslåede ændring til § 58, *stk. 2* er af redaktionel karakter.

Efter den nævnte bestemmelse kan finansministeren, når den ene af 2 samgifte tjenestemænd eller pensionister afgår ved døden, tilstå den efterlevende børnetillæg til lønning eller egenpension, såfremt der efterlades børn, overfor hvilke manden havde forsørgerpligt.

Der har i lønningskommissionen af tjenestemandsoverorganisationerne været rejst spørgsmål om udvidelse af den nævnte bestemmelse, således at der herefter ydes børnepensionstillæg til alle tjenestemænd, hvis ægtefælle dør, uanset om afdøde er tjenestemand eller ej.

Den nuværende bestemmelse har sin særlige begrundelse i, at begge ægtefæller har været pensionsberettigede tjenestemænd, og begge har ydet bidrag til pensionsordningen, hvorfor det under sådanne forhold findes rimeligt at yde børnetillæg, såfremt den ene ægtefælles død har medført en væsentlig nedgang i familiens indtægter.

Da det ikke forekommer rimeligt, at staten skal yde kompensation for indtægt, der ikke har haft nogen forbindelse med statstjenesten, finder kommissionen ikke anledning til at foretage ændringer til den nævnte bestemmelse.

Til stk. 3. Efter bestemmelserne i § 58 kan der ikke samtidigt oppebæres løn eller pension fra staten og løn eller pension fra folkeskolen, folkekirken eller Københavns kommunale skolevæsen.

Under hensyn til at de samme reale grunde gør sig gældende med hensyn til adgangen **til** at oppebære løn eller pension fra en stilling, der er forbundet med pensionsret i en statsunderstøttet pensionskasse, samtidigt med løn eller pension fra staten m. v., foreslås bestemmelsen i *stk. 3* udvidet til også at omfatte sådanne stillinger.

§ 59, *stk. 1, pkt. 1 og 2* affattes således :

»Den tjenestemand, hvis stilling inddrages, efter at han er fyldt 30 år, er, når der ikke tilbydes ham anden efter hans uddannelse og helbredstilstand passende stilling i hans hidtidige eller anden styrelsesgren med mindst samme lønningsindtægt (jfr. § 51, *stk. 1*), berettiget til i 5 år at oppebære ventepenge. Disse skal i de første 3 måneder være lig med den sidst opnåede løn, jfr. forannævnte § 51, *stk. 1*, og derefter $\frac{2}{3}$ heraf.«

Bemærkninger til § 59.

Ordlyden er foreslået ændret, for at der kan være overensstemmelse med pensionsreglerne med hensyn til lønnen, der ligger til grund for beregning af ventepenge.

§ 62. I stk. 2 udgår ordene »b) når han uden ministerens tilladelse tager ophold i udlandet«.

»d)« og »e)« ændres til »b)« og »c)«.

Bestemmelsen foreslås ophævet, idet de skattemæssige og valutariske problemer, der er forbundet med overførsel af pensionsydelse til et andet land, efter kommissionens opfattelse bør overlades til skattemyndighederne og Nationalbanken, således som det allerede nu er tilfældet.

§ 64 affattes således:

»Stk. 1. Den, der bliver enke efter en af de i § 49, stk. 1, nævnte tjenestemænd, som ved dødsfaldet enten endnu var i tjenesten og havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær pension eller oppebar ventepenge og havde erhvervet pensionsalder, eller var pensioneret, har med de i § 67 anførte undtagelser ret til enkepension.

Stk. 2. Enkepensionen beregnes efter tjenestemandens pensionsalder samt på grundlag af hans sidst opnåede løn, jfr. § 54, stk. 1, således at der af denne indgår følgende procentdele i pensionsberegningen:

af de første 6 000 kr.	100 pct.
af de følgende beløb over 6 000 kr. indtil 12 000 kr.	95 -
af de følgende beløb over 12 000 kr. indtil 18 000 kr.	80 -
af de følgende beløb over 18 000 kr.	55 -

Stk. 3. Enkepensionen udgør af den i stk. 2 nævnte lønning, der ligger til grund for pensionsberegningen:

når mandens pensionsalder udgjorde under 7 år.	35 pct.
fra 7-12	38 -
- 12-16	41 -
- 16-20	44 -
- 20-24	47 -
- 24-28	50 -
- 28-32	53 -
32 år og derover	56 -

Det er dog en betingelse for at opnå enke-

pension beregnet efter mandens pensionsalder på

20-24 år, at ægteskabet har bestået i mindst 10 år,

24-28 år, at ægteskabet har bestået i mindst 15 år,

28-32 år, at ægteskabet har bestået i mindst 20 år,

32 år og derover, at ægteskabet har bestået i mindst 25 år.

Stk. 4. I tilfælde, hvor en af de i § 49, stk. 1, nævnte tjenestemænd er omkommet ved udførelsen af sin tjeneste eller afgået ved døden som følge af tilskadekomst i tjenesten eller har været pensioneret af sådan årsag (jfr. herved § 57, stk. 5 og 6), tilkommer der - uden hensyn til mandens alder og tjenestetid samt ægteskabets varighed - enken den for højeste pensionsalder fastsatte enkepension.

Stk. 5. Den, der bliver enke efter en af de i § 49, stk. 1, nævnte tjenestemænd, uden at være berettiget til enkepension, som følge af at manden ikke havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær pension, er berettiget til et beløb svarende til 2 års løn beregnet på grundlag af tjenestemandens sidst udbetalte lønningsindtægt, jfr. §§ 51, stk. 1, 87 og 88. Denne ydelse udbetales enken fra udløbet af efterindtægtsperioden med månedlige beløb, der ikke overstiger den til laveste pensionsalder efter stk. 3 svarende enkepension på udbetalingstidspunktet. Finansministeriet kan tillade, at beløbet udbetales over en kortere periode eller på een gang, såfremt det godtgøres, at hensynet til enkens fremtidige erhvervsvirksomhed gør det fornødent eller i høj grad ønskeligt.«

Bemærkninger til § 64.

I overensstemmelse med den gældende pensionsordning er enkepension foreslået beregnet efter regler, der i princippet svarer til de regler, der er foreslået lagt til grund for beregning af egenpension. Enkepensionen er således foreslået beregnet efter tjenestemandens pensionsalder samt på grundlag af en nærmere fastsat del af hans sidst opnåede lønning, således som den ville være omregnet til lønniveauet pr. 1. april 1958.

Det bemærkes, at man ved fastsættelsen af den reducerede løn, hvoraf enkepensionen beregnes, har anvendt en anden skala end

den for egenpension i § 54, stk. 1, foreslåede, men dette forhold skyldes, at man - ligesom ved fastsættelsen af procentsatserne i pensionskalaen i nærværende paragrafs 3. stk. og ved udformningen af egenpensionsreglerne - har udformet enkepensionsreglerne efter forud at have fastlagt et fremtidigt rimeligt og hensigtsmæssigt pensionsniveau.

Også ved udformning af reglerne for enkepension har man taget hensyn til adgangen til supplerende med folkepension, herunder dennes mindstebeløb, samt til at enkepensionen i højere grad end efter den gældende ordning bør gradueres efter de forskellige trin på pensionskalaen og sættes i passende forhold til lønnen og egenpensionen.

Som anført i de indledende bemærkninger har de hidtil anvendte principper for pensionsberegning ført til mindre rimelige pensionsydelse, navnlig for enkepensionernes - ligesom for de lavere egenpensionsydelse - vedkommende, idet udviklingen har medført, at disse udgør en væsentlig større del af lønningen end oprindelig forudsat, hvilket skyldes, at de variable tillæg: regulerings-tillæg m. v., der udgør den største del af pensionen, ydes med beløb, der i almindelighed ikke afviger væsentligt fra de tilsvarende bestanddele af lønnen.

En sanering af enkepensionsordningen har således været nødvendig.

I bilag 4 er der - ligesom for egenpensionernes vedkommende - foretaget en beregning over de nugældende enkepensioner i en række typiske lønningsklasser og over de tilsvarende enkepensioner efter de foreslåede pensionsregler og med de foreslåede nye lønninger.

Når bortses fra de foreliggende muligheder for kombination med folkepension, fremgår det af bilaget, at de nye enkepensionsydelse - uanset de foreslåede lønforhøjelser - er lavere end de gældende enkepensioner med undtagelse af slutpensionerne i de højere lønningsklasser, hvor reduktionen opvejes af lønforbedringerne.

Pensionsnedgangen er størst på de lavere trin af pensionskalaen, men gør sig dog også ret stærkt gældende på de senere alderstrin, navnlig i de lavere, talstærke lønningsklasser, hvor de hidtidige enkepensioner - som det fremgår af bilag 1 - har været væsentligt større i forhold til lønnen end enkepensionerne i de højere lønningsklasser.

Ved vurderingen af de pensionsnedgange, der præger oversigten i bilag 4, er det af betydning, hvorledes enkepensionisterne fordeles sig over de forskellige alderstrin på pensionskalaen, hvorved må have i erindring, at højeste enkepension efter forslaget - bortset fra tilskadekomsttilfælde - kun kan opnås, hvis manden havde opnået en pensionsalder på 32 år, d. v. s. i hvert fald havde været i tjeneste til det 67. år, og ægteskabet havde bestået i mindst 25 år. Skønmæssigt kan anslås, at ca. 25 pct. af de fremtidige enkepensionister vil opnå højeste enkepension, medens de resterende enker vil få beregnet pensionen efter de lavere procentsatser.

Som det fremgår af bilag 2, vil der i almindelighed ikke være mulighed for at supplere enkepension med den indtægtsbestemte folkepension, men alene med folkepensionens mindstebeløb, som i de fleste tilfælde ikke vil udligne nedsættelsen af enkepensionerne.

Gennemgående betyder den foreslåede pensionsordning derfor en ringere samlet pensionsmæssig stilling for enkerne end efter de nugældende regler.

Blandt andet under hensyn hertil har man foreslået gennemført en væsentlig forhøjelse af børnepensionstillæggene i henhold til § 66, hvorved der sikres enker en højere pensionsydelse, så længe de på grund af større forsørgerbyrder overfor børn helt eller delvis er afskåret fra at have erhverv.

Som et særligt led i den foreslåede sanering af pensionsordningen har man endvidere foreslået, at adgangen til ordinær enkepension gøres betinget af, at tjenestemanden på pensioneringstidspunktet havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær egenpension.

Som begrundelse for dette forslag skal anføres, at kommissionen er af den opfattelse, at det i almindelighed er urimeligt, at enken efter en tjenestemand, der endnu ikke har opnået ret til ordinær egenpension, er berettiget til en livsvarig pensionsydelse af statskassen, skønt hun som overvejende hovedregel vil være ung og i besiddelse af sin fulde erhvervsevne. Sådanne enker vil i almindelighed ikke have større vanskelighed ved at finde plads i produktionen, hvis de ikke - hvad efterhånden er ganske almindeligt - allerede har haft selvstændigt erhverv, medens manden levede.

Under hensyn til, at det dog ofte vil være tilfældet, at en sådan enke efter en yngre tjenestemand ikke har haft selvstændigt erhverv under sit ægteskab og derfor vil være ude af stand til straks efter udløbet af efterindtægtsperioden at indtræde i erhvervslivet, foreslås der tilstået sådanne enker - foruden sædvanlig efterindtægt - en ydelse svarende til tjenstemændens sidste løn i 2 år, således at ydelsen udbetales med månedlige beløb, der ikke overstiger laveste enkepension. Udbetalingsperioden vil dog kunne afkortes eller beløbet udbetales som en éngangsydelse, såfremt dette skønnes rimeligt af hensyn til udgifterne ved enkens uddannelse til erhvervsmæssig beskæftigelse eller til køb af forretning eller lign., ligesom der efter de gældende regler kan træffes bestemmelse om omsætning af en i henhold til ulykkesforsikringsloven fastsat rente til et kapitalbeløb.

Har en sådan enke forsørgerpligt overfor mindreårige børn, foreslås under § 69, at der udover den nævnte ydelse udbetales enken børnepension med de højere satser for børnepension til forældreløse børn under hensyn til, at enken - bortset fra den nævnte ydelse og børnepensionsydelsen - i modsætning til den pensionsberettigede enke vil være henvist til sin erhvervsindtægt, som må antages at blive påvirket af forpligtelserne overfor børnene.

Da tilskadestpension indebærer et erstatningsmoment, har man - ligesom for egenpensionens vedkommende - ikke foreslået nogen ændring i de gældende regler herom, hvorfor denne form for pension også fremtidig - uanset mandens alder og tjenestetid - vil tilkomme enken efter en tjenestemand, der er omkommet ved udførelsen af sin tjeneste eller er afgået ved døden som følge af tilskadestkomst i tjenesten eller har været pensioneret af sådan årsag.

Det bemærkes, at der ikke foreligger statistisk materiale, der angiver, hvor mange enker der hidtil er blevet pensioneret, før manden havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær egenpension. Til belysning af de formodede konsekvenser af den foreslåede ændring af enkepensionsreglerne kan anføres følgende talmæssige oplysninger vedrørende alderen på pensioneringstidspunktet af de i årene 1948-52 pensionerede enker:

Enkens levealder	Antal enker i 1948-52	Pct. af pensionerede
-30 år	71	2,4 %
31-35 -	49	1,7 -
36-40 -	51	1,7 -
41-45 -	107	3,6 -
46-50 -	209	7,1 -
51-55 -	339	11,6 -
56-60 -	430	14,6 -
61-65 -	488	16,6 -
66-	1 197	40,7 -
I alt	2 941	100,0 -

Det tilføjes, at man under § 70 har stillet forslag om, at der - som en overgangsordning - gives enkerne efter de nu ansatte tjenestemænd, der ikke havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær pension, valgfrihed mellem den i § 64, stk. 4, nævnte ydelse, eventuelt i forbindelse med børnepension efter § 69, og laveste ordinære enkepension.

§ 65. Beløbet »700 kr.« rettes til »3 500 kr.«

Bemærkninger til § 65.

Laveste enkepension efter de nugældende regler er incl. tillæg 3 925 kr. Beløbet foreslås fremtidigt fastsat til 3 500 kr., idet der herved er taget hensyn til de ændrede principper for pensionsberegningen samt til adgangen til at opnå folkepension. Bestemmelsen er uden større praktisk betydning.

§ 66 affattes således:

Stk. 1. Der tilkommer en egenpensionist et tillæg til pensionen på 1 500 kr. årlig for hvert barn under 18 år (herunder stedbørn og adoptivbørn), overfor hvilket den pågældende har forsørgelsespligt. Tilsvarende børnepensionstillæg ydes til enkepension for de børn (herunder adoptivbørn), overfor hvilke tjenestemanden havde forsørgelsespligt. Børnepensionstillægget udbetales indtil barnets fyldte 18. år, men denne aldersgrænse kan dog med finansministerens godkendelse i det enkelte tilfælde forhøjes indtil det 24. år, når forsørgelsen fortsættes til gennemførelse af en offentlig godkendt uddannelse, og forholdene

i øvrigt i særlig grad taler for en dispensation. Egen- eller enkepension kan i forbindelse med de nævnte tillæg ikke overstige $\frac{3}{4}$ af den til grund for pensionens beregning liggende sidste lønningsindtægt, jfr. § 54, stk. 1, 1. punktum, ligesom der kun kan ydes et børnepensionstillæg for hvert barn.

Stk. 2. Pensioner af tilsvarende størrelse tilkommer ligeledes en afdød kvindelig tjenestemands børn, for så vidt hun ved dødsfaldet alene havde forældremyndigheden over disse børn, og forældremyndigheden ikke overgår til faderen. Endvidere kan - uden for de nævnte tilfælde - sådanne pensioner tilstås en afdød kvindelig tjenestemands børn, for så vidt faderen ikke er statsansat eller statspensionist og er ude af stand til at forsørge de fælles børn.«

Bemærkninger til § 66.

Efter de gældende regler i § 66 i tjenestemandsløven af 1946 ydes der til egen- og enkepensionister børnepensionstillæg som tillæg til grundpensionen med 240 kr. årlig til 1 barn under 18 år (eventuelt 24 år) og for hvert barn over 1 yderligere 180 kr. årlig. Endvidere ydes der i henhold til § 69 børnepension til tjenestemands efterladte forældreløse børn under 18 år (eventuelt 24 år) med 330 kr. årlig for hvert barn.

Reguleringstillæg m. v. til egen- og enkepensionister, der oppebærer børnepensionstillæg, beregnes på grundlag af summen af grundpension og børnepensionstillæg.

Som følge heraf sker der ingen ændring i størrelsen af den samlede pensionsydelse ved udbetaling af børnepensionstillæg bortset fra størrelsen af dette tillæg, såfremt grundpension og grundpension + børnepensionstillæg befinder sig inden for samme reguleringstillægsinterval m. v., medens det faktisk udbetalte børnepensionstillæg for tiden udgør 1 345 kr. årlig for 1 barn, 1 010 kr. årlig for det andet og følgende børn, såfremt summen af grundpension og børnepensionstillæg ikke overstiger 1 500 kr.

Til børnepension til forældreløse børn ydes reguleringstillæg m. v. efter de for forsørgere gældende satser, således at børnepension incl. tillæg til et barn for tiden udgør 1 850 kr. årlig.

Under hensyn til, at de foreslåede egen- og enkepensionsydelser vil blive væsentligt

reducerede i forhold til de hidtidige pensionsydelser, særlig på de yngre alderstrin - hvor supplerende af pensionsydelserne med børnepensionstillæg navnlig har betydning som hel eller delvis erstatning for erhvervsindtægt - foreslås - som anført i de indledende bemærkninger - overensstemmende med et af samtlige centralorganisationer fremsat ønske gennemført en væsentlig forhøjelse af børnepensionstillægene samt af børnepensionerne, som - foruden til forældreløse børn - fremtidig skal kunne udbetales sådanne enker, der ikke er berettiget til enkepension, som følge af at manden ikke havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær pension.

Med hensyn til fastsættelsen af størrelsen af de fremtidige børnepensionsydelser kan henvises til de i lov om offentlig forsorg omhandlede normalbidrag for faderen til børn født uden for ægteskab, enkebørnsbidrag o. s. v., hvilke beløb nu tillige angiver satserne for børnetillæg til indtægtsbestemt invalide- og folkepension, samt til de ydelser, som af det offentlige for tiden kan udbetales til forældreløse børns plejeførelde.

Børnepensionstillægget til egen- og enkepension foreslås fastsat til 1 500 kr. for hvert barn, dog således at pension eller enkepension - således som det også nu er tilfældet - i forbindelse med børnepensionstillæg ikke må overstige $\frac{3}{4}$ af den sidste lønning. •

Børnepensionen foreslås fremtidig fastsat til 2 400 kr. for hvert barn.

Det bemærkes, at de nævnte beløb for børnepensionstillæg og børnepension - i overensstemmelse med de foreslåede regler for beregning af egen- og enkepension - er de pr. 1. april 1958 gældende, og at de nævnte ydelser dyrtids- og overenskomstreguleres, således at børnepensionen selvstændigt reguleres på tilsvarende måde som egen- og enkepensioner, medens børnepensionstillæg sammenlægges med den pågældende egen- eller enkepension.

Efter de gældende regler i § 66, stk. 2, kan der i trangtilfælde tilstås børnepension til en afdød kvindelig tjenestemands børn, for så vidt hun efterlader sig enkemand (herunder en fraskilt ægtefælle), der ikke er statsansat eller statspensioneret.

Endvidere kan der ydes børnepension til en kvindelig tjenestemands børn, over for hvilke hun alene var forsørgelsespligtig, og

hvis fader lever, men ikke er statsansat. Også disse børnepensioner tilstås ved bevilning i det enkelte tilfælde, hvor der foreligger økonomisk trang.

Der er i kommissionen fremsat forslag om, at en afdød kvindelig tjenestemand's børn skal have en egentlig ret til børnepension i de tilfælde, hvor tjenestemanden alene har haft forældremyndigheden over barnet, enten fordi barnet er født udenfor ægteskab, eller barnet var tilkendt den pågældende ved ægteskabets opløsning, og hvor forældremyndigheden ikke efter tjenestemandens død overgår til faderen.

Da det forekommer rimeligt, at der til de nævnte børn altid ydes børnepension, når de ikke anbringes hos faderen, er kommissionen enig i den foreslåede ændring af § 66, stk. 2.

§ 67. I *stk. 10* rettes ordene »de i henhold til § 50, stk. 3, tilbagebetalte pensionsbidrag.« til »de ham i henhold til § 50, stk. 3, tilkommende pensionsbidrag.«

§ 68. I *stk. 1* udgår ordene: »c) når hun uden ministerens tilladelse tager ophold i udlandet.«

»d)« og »e)« ændres **til:** »c)« og »d)«.

Herom henvises til bemærkningerne til § 62.

§ 69 affattes således:

»*Stk. 1.* Under tilsvarende betingelser som ved § 64, stk. 1, bestemt for enker, ydes der børnepension på 2 400 kr. årlig for hvert fader- og moderløst barn (herunder adoptivbørn) af de i § 49, stk. 1, nævnte personer - uanset disses alder og tjenestetid -, når de pågældende havde forsørgelsespligt overfor børnene.

Børnepension udbetales indtil det 18. år, men denne aldersgrænse kan dog med finansministerens godkendelse i det enkelte tilfælde forhøjes indtil det 24. år, når forsørgelsen fortsættes til gennemførelse af en offentlig godkendt uddannelse, og forholdene i øvrigt i særlig grad taler for en dispensation.

Stk. 2. Efterlader en af de i § 49, stk. 1, nævnte tjenestemænd sig enke, der ikke er berettiget til enkepension som følge af, at manden ikke havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær pension, ud-

betales der - under i øvrigt tilsvarende betingelser, som gælder for udbetaling af børnepensionstillæg til enkepension, jfr. §§ 66-68 - børnepension på 2 400 kr. årlig for hvert barn (herunder adoptivbørn), overfor hvilket han havde forsørgelsespligt. Sådan børnepension kan for en tjenestemand's efterladte børn tilsammen ikke overstige $\frac{3}{4}$ af hans sidste lønningsindtægt, jfr. § 54, stk. 1, 1. punktum.«

Herom henvises til bemærkningerne til §§ 64 og 66.

Det bemærkes, at børnepension efter stk. 2 kun kan udbetales i tilfælde, hvor enken ville have været berettiget til enkepension med børnepensionstillæg, såfremt manden havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær pension, samt at udbetaling af børnepensionsydelsen bl. a. ophører, **når** enken indgår nyt ægteskab, men påny kommer til udbetaling, når dette ægteskab opløses.

Overgangsbestemmelser.

§ 70 affattes således:

»Enker efter tjenestemænd., der er ansat i pensionsberettigende stilling; inden nærværende lovs ikrafttræden, og som ikke havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær egenpension, kan vælge mellem at få udbetalt den i § 64, stk. 5, nævnte ydelse, eventuelt i forbindelse med børnepension efter § 69, og laveste ordinære enkepension efter nærværende lov.«

Herom henvises til bemærkningerne i § 64.

§ 71 affattes således:

»*Stk. 1.* De tjenestemænd, der ved nærværende lovs ikrafttræden har opnået ret til at søge afsked med pension på grund af alder, kan inden 1 år fra lovens ikrafttræden meddele finansministeriet, at de ønsker ved pensionering til sin tid at blive stillet, som om de var afgået med pension med udgangen af marts måned 1958. I så fald medregnes dog tjenestetid efter 1. april 1958 ved fastsættelsen af pensionskvotienten efter de ældre regler. Samme ret tilkommer de i § 73 i lov nr. 301 af 6. juni 1946 omhandlede personer.

Stk. 2. Tilsvarende adgang til at vælge sig behandlet efter de i stk. 1 nævnte regler

har tjenestemænd, der har fået tillagt pension i tiden fra 1. april 1958 indtil lovens ikrafttræden, og enker efter tjenestemænd, der er afgået ved døden i samme tidsrum.

Stk. 3. Det er en betingelse for at bringe de forannævnte bestemmelser til anvendelse, at de pågældende og deres eventuelle pensionsberettigede ægtefæller hverken under ansættelsen eller efter pensioneringen oppebærer folkepensionens mindstebeløb, idet de dog såvel i denne henseende som med hensyn til tjenestemandspensionen er undergivet de ændringer, som fremtidigt måtte blive bestemt for de før 1. april 1958 pensionerede tjenestemænd.«

Bemærkninger til § 71.

Da man ikke finder det rimeligt, at tjenestemænd, der ved nærværende lovs ikrafttræden har opnået ret til at begære sig afskediget med pension på grund af alder, bliver stillet pensionsmæssigt ringere, end de ville have været, såfremt de havde benyttet sig af denne adgang, har man foreslået, at der gives de pågældende ret til inden 1 år fra lovens ikrafttræden at vælge pensionsmæssigt at blive stillet, som om de var blevet pensioneret umiddelbart forud for 1. april 1958, dog med adgang til at forøge pensionskvotienten ved tjeneste efter dette tidspunkt. Det er dog en betingelse herfor, at de pågældende og deres pensionsberettigede ægtefæller ikke oppebærer folkepensionens mindstebeløb, sålænge de efter de hidtidige bestemmelser pensionerede tjenestemænd og disses enkepensionsberettigede ægtefæller ikke har adgang hertil.

Samme ret til at vælge pensionering efter de hidtidige bestemmelser er foreslået givet de i § 73 i tjenestemandsløven af 1946 omhandlede personer, f. eks. de embedslæger, der har adgang til pension af uvisse indtægter. Endelig foreslår man også givet de i tiden fra 1. april 1958 til nærværende lovs ikrafttræden pensionerede tjenestemænd og enker efter tjenestemænd, der er afgået ved døden i samme tidsrum, ret til at vælge pensionering efter de ældre bestemmelser, idet man finder det rimeligt at give de pågældende valget mellem fortsat at oppebære pension efter de bestemmelser, der fandt anvendelse på pensioneringstidspunktet, med de ændringer, disse senere måtte blive under-

kastet, jfr. § 121, eller at få omregnet pensionen efter de nye pensionsbestemmelser.

§ 72 affattes således :

»*Stk. 1.* Bestemmelserne i stk. 3-4 og 7-12 i § 71 i lov nr. 489 af 12. september 1919 forbliver i kraft.«

»*Stk. 2.* I det tilfælde, at der er sikret en tjenstemands hustru pligtig enkeforsørgelse i henhold til de før 1. oktober 1919 gældende regler, og ægteskabet opløses fuldstændigt, men således at hustruen i henhold til § 67, stk. 4, er berettiget til pension efter manden, forbliver enkeforsørgelsen i kraft og til rådighed i overensstemmelse med lov nr. 489 af 12. september 1919 § 71, stk. 7-12. Er den fraskilte hustru som følge af reglerne i § 67, stk. 4, ikke berettiget til pension, eller mister hun ved indtrædelse i nyt ægteskab denne ret, overgår det sikrede til tjenstemandens fii rådighed, medmindre enkeforsørgelsen helt eller delvis består i overlevelsrente, i hvilket tilfælde det ved bevillingen eller dommen bestemmes, hvorvidt overlevelsrenten skal overgives den fraskilte hustru til fii rådighed.«

Bemærkninger til § 72.

Ved reglerne i § 72 foreslås opretholdt visse af de i § 71 i tjenestemandsløven af 1931 og 1946 hjemlede overgangsbestemmelser.

§ 73. Som nuværende § 72.

Bestemmelser for fastansatte arbejdere og håndværkere ved statsbanerne.

§ 74. Bestemmelsen affattes således:

»Arbejdere og håndværkere ved statsbanerne, som efter nærmere af finansministeriet fastsatte regler får fast ansættelse og modtager ansættelsesbrev og herved undergives de foranstående for tjenestemænd gældende pensionsbestemmelser, uaget deres lønning ikke er fastsat i lønningslov til en fast årlig sum, men beregnes uge-, dag- eller timevis eller efter akkord, henføres i pensionsmæssig henseende - også med hensyn til opgørelsen af deres bidrag til dækning af udgifterne ved pensioneringen, jfr. § 50, stk. 2-4 - henholdsvis til 3. og 7. lønningsklasse.

Bemærkninger til § 74.

De nævnte fastansatte arbejdere og håndværkere ved statsbanerne, der efter tjenestemandsløven af 1946 i pensionsmæssig

henseende var henført til statsbanernes 16. og 14. lkl., foreslås ved nærværende bestemmelse henført til de tilsvarende nye løningsklasser.

Kapitel 3.

Efterindtægt for tjenestemænds efterladte.

§ 75, *stk. 1* affattes således:

»Ægtefællen efter en tjenestemand, som ikke stod udenfor nummer, og som havde lovbestemt adgang til pension af staten eller nød ventepenge, pension eller fast understøttelse for tjenestetid, er berettiget til i 3 måneder efter ægtefællens død at oppebære som efterindtægt månedlig $\frac{1}{12}$ af henholdsvis sidste tjenesteindtægt, ventepenge, pension eller understøttelse. Såfremt ægtefælle ikke efterlades, tilfalder samme ret tjenestemandens uforsørgede børn under 18 år, forudsat at disse ved dødsfaldet var undergivet den pågældendes forældremyndighed. Hvis tjenestemanden afgår ved døden som følge af tilskadekomst i tjenesten, og dødsfaldet indtræffer som umiddelbar følge af tilskadekomsten, vil den foran hjemlede adgang til efterindtægt omfatte et tidsrum af 12 måneder efter dødsfaldet.«

Bemærkninger til § 75.

Efter de hidtidige bestemmelser i tjenestemandsløvens § 75 er der hjemmel til at yde efterindtægt i almindelighed i 3 måneder til enken efter en tjenestemand og til hans uforsørgede børn under 18 år samt til en kvindelig tjenestemand forældreløse børn under 18 år.

Statstjenestemændenes centralorganisation II har foreslået, at den ordinære efterindtægtsperiode på 3 måneder forlænges til 6 måneder, og at der også ydes efterindtægt til en kvindelig tjenestemand efterladte ægtefælle og børn, selvom disse ikke er forældreløse.

Kommissionen har imidlertid navnlig under hensyn til, at en efterindtægtsperiode på mere end 3 måneder er længere end den i den øvrige lovgivning anerkendte, ikke ment at kunne gå ind for en forlængelse af den ordinære efterindtægtsperiode.

Som anført i de indledende bemærkninger

har kommissionen ikke fundet grundlag for indførelse af enkemandspension. Under hensyn til den stedfundne udvikling, der har medført en væsentlig forøgelse af de en familie påhvilende faste udgifter til skat, husleje etc., finder man imidlertid, at der er grundlag for fremtidig også at yde efterindtægt til en kvindelig tjenestemand efterladte ægtefælle, således at denne i den første tid efter tjenestemandens død kan disponere over familiens hidtidige indkomst til afvikling af allerede eksisterende forpligtelser samt for - uden at skulle stifte gæld - at kunne bestride de altid med et dødsfald forbundne udgifter, herunder også omkostninger ved en påkrævet omlægning; af husførelsen.

Det foreslås derfor, at der fremtidig også ydes efterindtægt til en kvindelig tjenestemand efterladte efter de hidtil for mandlige tjenestemænd gældende regler.

§ 76. I *stk. 1* rettes »enke« til »ægtefælle«, og »hun« til »den pågældende«.

Herom henvises til bemærkningerne til § 75.

§ 79, *stk. 1*. »reguleringstillæg« udgår. Ændringen er af redaktionel karakter.

§ 80. I *stk. 1* rettes »§ 466 nævnte håndværkere og arbejdere« til »§ 74 nævnte arbejdere og håndværkere«.

Ændringen er af redaktionel karakter.

§ 81. Bestemmelsen affattes således:

»Ved uforsørgede børn forstås i dette kapitel alle børn (herunder også stedbørn og adoptivbørn), over for hvem tjenestemanden, henholdsvis tjenestemandens efterladte ægtefælle, ifølge lovgivningens almindelige regler ved sin død havde forsørgelsespligten.«

Herom henvises til bemærkningerne til § 75.

Kapitel 4 og 5.

Lønssystemet.**Udviklingen indtil 1946.**

Det nuværende lønningsklassesystem med dets 84 lønningsklasser stammer fra tjenestemandsløven af 1919, og dennes fastlæggelse af såvel det indbyrdes forhold mellem lønningsklasserne som de enkelte lønningers opbygning i faste og bevægelige løndelev er i hovedtrækkene bibeholdt.

Dette system er udførligt beskrevet i tidligere lønningskommissioners betænkninger (LK 1917, 1. bind, s. 8-97; LK 1929, 1. betænkning s. 80-85, jfr. bilag 1-5, s. 167-190; LK 1943, 2. betænkning, 1. bind, s. 89-129, jfr. 2. bind (hovedbilag III og IV), s. 22-52), hvortil henvises.

For hver lønningsklasse er fastsat en grundløn og alderstillæg af en nærmere angiven størrelse; hertil er ydet et eller flere bevægelige tillæg, hvis størrelse i henseende til dyrtidsreguleringen er fastsat på grundlag af udsving i et pristal, medens der gennem konjunkturtillæg eller midlertidige tillæg er taget hensyn til ændringer i det omgivende samfunds levestandard.

Størrelsen af grundløn og alderstillæg - som indtil 1946 udgjorde den pensionsgivende lønning - har i det store og hele været uforandrede siden tjenestemandsløven af 1919. Dyrtidsreguleringen skete i årene 1919-46 på grundlag af det såkaldte udgiftstal, der registrerede prissvingningerne i et budget, som kun omfattede fødevarer, beklædning, brændsel og lys samt husleje. Lovgivningsmagten har ved en række lejligheder ændret tjenestemændenes realløn, hvilket i de første år efter 1919 skete gennem en ret fri lønfastsættelse, hvorimod der i de senere år er taget væsentligt hensyn til lønudviklingen for overenskomstlønnede arbejdere.

Tjenestemandsløven af 1946.

Ved denne revision af tjenestemandsløven var de væsentligste ændringer i lønssystemet indførelsen af et særligt pensionsgivende

tillæg og omlægning af dyrtidsreguleringen, således at regulatoren i stedet for udgiftstallet blev detailpristallet. Endvidere indførtes den nedenfor gengivne skala for reguleringstillægsordningen. Reguleringstillægget udgjorde 20 portioner, da tjenestemandsløven af 1946 trådte i kraft, og det bestemtes, at dette tillæg skulle ændres med én portion for hver seks points detailpristallet steg ud over 286 eller faldt under 291 (1914 = 100).

Tabel 1.

Årlig pensionsgivende lønning	
under 1 500 kr.	8 pct.
1 500- 4 499 -	120 kr.
4 500- 5 999 -	132 -
6 000- 7 499 -	144 -
7 500- 8 999 -	156 -
9 000-10 499 -	168 -
10 500-11 999 -	180 -
12 000 kr. og derover	192 -

Hverken tjenestemandsløven af 1946 eller tjenestemandsløven af 1931 indeholdt bestemmelser til regulering af tjenestemændenes realløn.

Udviklingen siden 1946.

Allerede i 1948 blev der ved en særlig lov ydet tjenestemændene et *midlertidigt tillæg*, som ved senere love af 1949, 1950, 1951, 1952, 1954 og 1956 er øget.

Ved disse love har lovgivningsmagten tilset at give tjenestemændene andel i den almindelige forbedring af befolkningens levestandard. Bortset fra de to første ekstraordinære love er det midlertidige tillæg i princippet ydet med portioner, der udgør 3 pct. af den pensionsgivende løn. Reglerne har dog stedse været gunstigere for de lavestlønnede tjenestemænd, idet portionsstørrelserne er fastsat

til kronebeløb, som udgør mere end 3 pct. af disses pensionsgivende løn. I de senere love er kronebeløbet forhøjet for de lavestlønnede, og samtidig er portionsstørrelserne for stadigt højere lønninger fastsat til krone-

beløb, som udgør mere end 3 pct. af den pensionsgivende løn.

I nedenstående tabel er angivet størrelserne af de nuværende 17 portioner midlertidigt tillæg:

Tabel 2.

Samlet pensionsgivende lønning kr.	Størrelsen af en ordinær regulerings-tillægsportion	De først ydede 9 portioner midlertidigt tillæg	De senest ydede 8 portioner midlertidigt tillæg
-1 500	8 pct.	8,8 pct.	8,8 pct.
1 500-2 899	120 kr.	132 kr.	132 kr.
2 900-2 999	120 -	132 -	144 -
3 000-3 899	120 -	144 -	144 -
3 900-4 499	120 -	144 -	156 -
4 500-5 399	132 -	162 -	180 -
5 400-5 599	132 -	3 pct.	180 -
5 600-5 999	132 -	3 -	192 -
6 000-6 399	144 -	3 -	192 -
6 400-	144/192 kr.	3 -	3 pct.

Medens den pensionsgivende lønning til de højstlønnede tjenestemænd er ca. seks gange højere end til de lavestlønnede tjenestemænd, er den største portion regulerings-tillæg 1,6 gange større end den laveste. Hver ny portion reguleringstillæg har derfor mindsket det indbyrdes forhold mellem de lavere og de højere tjenestemandslønninger.

For at afbøde denne lønnivellering indførtes ved en ekstraordinær lov i 1952 et særligt tillæg, der ligeledes i princippet ydes i form af portioner. Ved de senere ekstraordinære lønningslove af 1954 og 1956 er dette tillæg forøget og udgør siden 1. april 1957 14 portioner.

Hver af de først fastsatte ni portioner særligt tillæg ydes med forskellen mellem 3 pct. af den pensionsgivende lønning og én portion ordinært reguleringstillæg. Hver af de senest fastsatte fem portioner er beregnet som forskellen mellem én af de senest ydede portioner midlertidigt tillæg og én portion ordinært reguleringstillæg.

I tjenestemandsløven af 1946 fastsattes portionsstørrelserne for reguleringstillægget for lavestlønnede af samgifte tjenestemænd til halvdelen af forsørgerloven og for andre

ikke-forsørger e til to trediedele af forsørgerloven. De senere prisstigninger har derfor medført en mærkbar forringelse af disse grupperes løn i forhold til forsørgerlønningerne.

Denne udvikling er søgt imødegået ved i de ekstraordinære lønningslove at fastsætte regler, som i stigende grad har været til gunst for ikke-forsørgerne; forbedringen har især omfattet ikke-forsørgerne over 25 år.

I tabellen side 71 er vist slutlønnen for udvalgte lønningsklasser, således som de pr. 1. april 1946 og 1. oktober 1957 var fastsat for forsørgerne og ikke-forsørgerne i disse lønningsklasser; samtidig er ikke-forsørgerne løn angivet som procent af den tilsvarende forsørgerløns. (Beregningen er foretaget for alle relevante civilstandsgrupper og aldersklasser, selv om disse ikke er aktuelle, da betydningen af den i årenes løb ændrede beregningsmåde for andre er d. de helt unge ikke-forsørgerne derved fremtræder klarere.)

Det fremgår heraf, at for ikke-forsørgerne over 30 år udgør lønnen nu en noget større del af forsørgerlønnen, end tilfældet var i 1946, medens der for ikke-forsørgerne mellem 25 og 30 år og - især - for ikke-forsørgerne

Tabel 3. Tjenestemandslønnen pr. 1. april 1946 og 1. oktober 1957 opgjort efter forsørgerforhold og alder for udvalgte lønningsklasser (tallene angiver slutløn ÷ stedtillæg).

	Lønnen pr. 1. april 1946					Lønnen pr. 1. oktober 1957												
	For- sør- gere	Ikke- forsørgere		Lavestlønn. samgifte		For- sør- gere	Ikke-forsørgere					Lavestlønnede samgifte						
		kr.	(2) i % af (1)	kr.	(4) i % af (1)		over 30 år		mellem 25 og 30 år		under 25 år		over 30 år		mellem 25 og 30 år		under 25 år	
	kr.					(7) i % af (6)	kr.	(9) i % af (6)	kr.	(11) i % af (6)	kr.	(13) i % af (6)	kr.	(15) i % af (6)	kr.	(17) i % af (6)		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	
<i>Administrationen :</i>																		
Dep.chefer	19 080	17 800	93,3	17 160	89,9	35 177	33 257	94,5	30 513	86,7	28 531	81,1	30 925	87,9	30 513	86,7	27 571	78,4
Kt.chefer	14 400	13 200	91,7	12 600	87,5	26 223	24 423	93,1	22 483	85,7	21 082	80,4	22 551	86,0	22 483	85,7	20 182	77,0
Fuldmægtige	9 960	9 000	90,4	8 520	85,5	18 055	16 615	92,0	15 326	84,9	14 397	79,7	15 258	84,5	15 258	84,5	13 677	75,8
Sekretærer	8 520	7 640	89,7	7 200	84,5	15 476	14 156	91,5	13 109	84,7	12 277	79,3	13 142	84,9	13 109	84,7	11 617	75,1
Assistenten	7 470	6 590	88,2	6 150	82,3	13 870	12 550	90,5	11 637	83,9	10 857	78,3	11 742	84,7	11 637	83,9	10 197	73,5
Kontorister	5 760	4 960	86,1	4 560	79,2	11 208	10 008	89,3	9 216	82,2	8 592	76,7	9 192	82,0	9 192	82,0	7 992	71,3
<i>Etaterne :</i>																		
Overassistenter . . .	8 940	7 980	89,3	7 500	83,9	16 199	14 759	91,1	13 651	84,3	12 819	79,1	13 534	83,5	13 534	83,5	12 099	74,7
Assistenten	7 530	6 650	88,3	6 210	82,5	13 930	12 610	90,5	11 697	84,0	10 917	78,4	11 802	84,7	11 697	84,0	10 257	73,6
Lokomotivførere . .	7 860	6 980	88,8	6 540	83,2	14 395	13 075	90,8	12 117	84,2	11 337	78,8	12 132	84,3	12 117	84,2	10 677	74,2
Jernbanepakm. . . .	6 780	5 980	88,2	5 580	82,3	12 451	11 251	90,4	10 437	83,8	9 761	78,4	10 476	84,1	10 437	83,8	9 161	73,6
Håndværkere	6 210	5 410	87,1	5 010	80,7	11 658	10 458	89,7	9 666	82,9	9 042	77,6	9 642	82,7	9 642	82,7	8 442	72,4
Arbejdsmænd	5 760	4 960	86,1	4 560	79,2	11 208	10 008	89,3	9 216	82,2	8 592	76,7	9 192	82,0	9 192	82,0	7 992	71,3

under 25 år er tale om en relativ forringelse. Lavestlønnede samgifte over 25 år har i de lavere lønningsklasser opnået en forbedret status, medens lønnen til lavestlønnede samgifte under 25 år er mærkbart forringet i forhold til forsørgerlønnen i 1946.

Kritikken mod det nuværende lønsystem.

I tiden siden vedtagelsen af tjenestemandsløven af 1946 har der på en række punkter været fremsat kritik mod det i denne lov indeholdte lønsystem. I det følgende er hovedpunkterne i denne kritik nærmere belyst:

1. Lønssystemets udformning.

1946-loven og den senere ekstraordinære lovgivning har medført, at tjenestemandslønningernes faste del - grundløn, eventuelle alderstillæg og pensionsgivende tillæg - nu udgør væsentligt under halvdelen af den samlede lønning. De bevægelige tillæg - reguleringstillægget samt det midlertidige og det særlige tillæg - har efterhånden fået en sådan størrelse, at lønningernes faste del er blevet mindre egnet som reguleringsgrundlag. Dertil kommer, at reglerne for beregningen af de bevægelige tillæg for hver ny, ekstraordinær lov er blevet mere komplicerede og vanskeligere at forstå.

Ud over den nævnte opdeling af lønningerne i op til syv bestanddele kommer opdelingen i forsørgere og ikke-forsørgere, hvoraf den sidste hovedgruppe igen er opdelt i to grupper - lavestlønnede samgifte og andre ikke-forsørgere - der hver igen er inddelt i tre grupper efter alder.

Lønssystemet indeholder herefter 84 lønklasser, der hver er inddelt i syv kategorier efter forsørgerforhold og alder; hver løn er opdelt i op til syv lønbestanddele.

2. Lønklasesystemet.

Flere af de nuværende 84 lønningsklasser adskiller sig i pensionsgivende lønning ikke væsentligt fra hinanden, og enkelte har endda samme begyndelses- og slutløn, således at kun størrelsen af alderstillæggene er forskellige. Dertil kommer, at de bevægelige tillæg - især reguleringstillægget - ydes med por-

tioner af samme størrelse inden for ret betydelige intervaller i de pensionsgivende lønninger, hvorfor den relative forskel mellem lønningsklasser inden for disse intervaller er mindsket stærkt.

Derudover har det været fremført, at der ikke burde opretholdes selvstændige advancementslønningsklasser, når advancement i praksis sker efter anciennitet, og der ikke er nogen arbejdsmæssig begrundelse for opretholdelse af to adskilte lønningsklasser.

3. Lønreguleringen.

a. Dyrtingsreguleringen.

Som anført dyrtingsreguleres tjenestemandslønningerne i forhold til de pensionsgivende løndelev på grundlag af den foran s. 69 gengivne skala for reguleringstillægget.

Denne skala indebar ved tjenestemandsløvens vedtagelse, at pensionsgivende lønninger på mindre end ca. 3 400 kr. fik overdækning gennem reguleringstillægsordningen under prisstigninger, medens købekraften af de højeste lønninger forringedes med ca. 1 pct. for hver seks points, pristallet steg. Omvendt ville reallønnen være gået ned for de lavestlønnede ved prisfald, hvorimod den ville være øget for de højestlønnede.

Den kraftige prisstigning siden 1946 har medført, at der - ud over de dengang eksisterende 20 portioner reguleringstillæg - er ydet 24 nye portioner reguleringstillæg. Dyrtingsreguleringen har således i sig selv indebåret en udtalt nivellering af de mellemste og - især - de højeste lønninger.

Som følge af den nivellerende tendens i reguleringstillægsordningen udgør den pensionsgivende lønning en større del af den samlede løn, jo højere denne er. Som eksempel herpå kan nævnes, at den pensionsgivende lønning for en portør, der er forsørger, udgør godt 25 pct. af den samlede løn, men for en departementschef godt 40 pct.

Derigennem har den beregningsform, der er anvendt ved ydelsen af det midlertidige og det særlige tillæg, været relativt gunstigere for de lavere- og højerelønnede tjenestemænd end for mellemklasserne. Det kan således nævnes, at medens de laveste lønninger siden 1946 er fordoblede og de højeste er steget med ca. 85 pct., har stigningen for mellemlønningerne været en del lavere; den mindste stigning er ca. 79 pct.

Hver af de senest ydede portioner midlertidigt tillæg for de lavestlønnede udgør ca. 4,5 pct. af den pensionsgivende løn og udligner derved i det væsentlige, at denne udgør en forholdsvis lille del af den samlede løn. Samtidig udgør hver portion af det midlertidige tillæg en forholdsvis stor del af de højestlønnede tjenestemænds samlede løn. For mellemklasserne, for hvilke det midlertidige tillæg har udgjort 3 pct. eller lidt derover af den pensionsgivende løn, har denne tillægsordning ikke kunnet give de samme fordele som til de højere og lavere lønninger.

Af samme grund har det særlige tillæg virket relativt gunstigt for de højerelønnede tjenestemænd, hvorimod mellemklasserne ikke i samme omfang har haft fordele af det.

Medens reguleringstillægsordningen således indebærer en tydelig nivellerende tendens, har det midlertidige og det særlige tillæg virket anti-nivellerende på en sådan måde, at der er opstået det særlige »hængekøje«-problem for mellemklasserne. Dette spørgsmål er blevet af stadigt større betydning, efterhånden som de bevægelige tillæg er øget, og det er meget tvivlsomt, hvorvidt det gennem en videreførelse af den midlertidige lønningslovgivning ville være muligt at tilvejebringe en tilfredsstillende løsning.

Uagtet den enkelte portion midlertidigt og særligt tillæg er ydet efter relativt gunstige regler for de højere lønninger, spiller det dog en større rolle for disse, at af de i alt 44 portioner, der er ydet af reguleringstillægget, er kun 14 omregnede gennem det særlige tillæg, og det er derfor anført, at der måtte ske yderligere omregning, såfremt den midlertidige lønningslovgivning skulle fortsættes. Også på dette punkt må det bemærkes, at således som reglerne for de bevægelige tillæg er udformede, er det lidet sandsynligt, at der gennem en videreudvikling af disse kunne opnås en løsning, som gav rimelige resultater for alle tjenestemandsgupper.

b. Dyrtidsregulatoren.

Det har været kritiseret, at tjenestemandslønningerne siden 1946 automatisk er blevet dyrtidsregulerede i forhold til prisudsvingene for alle de poster, der indgår i det såkaldte pristalsbudget.

Det er fundet uheldigt, at lønningerne

reguleres fuldt ud i forhold til de nævnte prisudsving, således at der sker fuld dyrtidsregulering, hvad enten de underliggende prisbevægelser er udtryk for en forringelse eller en forbedring af landets velstand.

Endvidere er det kritiseret, at skatterne indgår i reguleringsgrundlaget. Efterhånden som skattepolitikken i stigende grad har fået til formål at påvirke forbruget og hele den økonomiske aktivitet, er det fra flere sider anført, at skatter, der pålægges som led i forbrugsbegrænsende foranstaltninger, ikke gennem dyrtidsreguleringen bør medføre hel eller delvis kompensation og derigennem mulighed for at opretholde forbruget hos nogle befolkningsgrupper. Ud fra denne betragtning er en række forbrugsbegrænsende skatter i de senere år ved lov holdt uden for pristalsberegningen.

Der er yderligere peget på, at dyrtidsreguleringen i højere grad end hidtil burde ske på grundlag af prisindex, som gav udtryk for svingningerne i eksporterhvervenes indtægter.

4. Forholdet mellem lønnen til forsørgere og ikke-forsørgere.

Tjenestemændenes organisationer har til stadighed ønsket ligelønsprincippet (hvorved forstås, at samme arbejde i samme stilling lønnes ens, uafhængigt af forsørgerforhold og alder) gennemført fuldt ud. Under folketingets forhandlinger om de ekstraordinære lønningslove er der givet udtryk for tilsvarende synspunkter.

I 1952 fremsattes i landstinget et forslag til lov om distriktsjordemødre, der hidtil havde været honorarlønnede, men som nu foresloges aflønnede som tjenestemænd efter de almindelige regler i tjenestemandsløven af 1946. Under landstingets forhandlinger ændredes forslaget således, at alle distriktsjordemødre - uanset forsørgerforhold - fremtidig aflønnedes som forsørgere. Under rigsdagens forhandlinger anførtes det, at denne principielle nydannelse måtte få konsekvenser for det fremtidige lønsystem.

5. Pensionsbidragets beregning.

Endelig er det kritiseret, at tjenestemændenes eget pensionsbidrag beregnes som 5 pct. af den pensionsgivende lønning, idet pen-

sionsbidraget - der herigennem er upåvirket af ændringer i de bevægelige tillæg - er kommet til at udgøre en stærkt faldende del af den samlede løn.

Kommissionens forslag til et nyt lønsystem.

1. Lønssystemets udformning.

Da en væsentlig ulempe ved tidligere lønsystemer har været, at de faste løndelev allerede ved lovens ikrafttræden udgjorde en mindre del af den samlede lønning, ville det ud fra denne tankegang være ønskeligt at gøre de faste løndelev størst mulige. Da selve begrebet »fast løn« imidlertid forudsætter, at et tænkeligt prisfald ikke kan bringe lønningen ned under den faste løn, sættes hermed en grænse for, hvor stor en del den faste løn kan udgøre af den samlede lønning.

Et system, der bygger på en fast løn og regulering af denne via dyrtids- og overenskomsttillæg, måtte derfor allerede ved lovens ikrafttræden udover den faste løn rumme så stort et antal portioner af disse tillæg, at mulige prisfald og forringelser af befolkningens levestandard ikke kunne bringe den samlede lønning ned under den faste løn.

Såfremt man imidlertid opgiver begrebet »fast løn«, er der ikke længere nogen nødvendighed for at foretage den nævnte opdeling af lønnen ved den nye tjenestemandsløvs ikrafttræden.

Ved at fastsætte lønnen til et samlet hele ved lovens ikrafttræden, principielt beregne pensionen i forhold hertil samt dyrtids- og reallønsregulere denne bruttoløn i op- og nedadgående retning opnås en væsentlig forenkling af det samlede løn- og pensionsystem, uden at dette indebærer ulemper for statskassen eller tjenestemandene.

Der har derfor i kommissionen været enighed om, at den nye tjenestemandsløvs ikke bør videreføre det siden tjenestemandsløvs af 1919 anvendte lønsystem, men fastsætte lønningerne som et samlet bruttobeløb, hvortil kommer eventuelt stedtillæg.

2. Lønningsklassesystemet.

På grundlag af den fremsatte kritik mod det store antal lønningsklasser, der findes i

den nuværende tjenestemandsløvs (i alt 84), har kommissionen søgt at gennemføre den størst mulige forenkling i lønklassesystemet, og man er af den opfattelse, at det vil være muligt at reducere antallet til 30 lønningsklasser.

Den væsentligste del af reduktionen skyldes en sammenlægning af lønningsklasser, som kun adskiller sig forholdsvis lidt fra hinanden.

Ud over denne sammenlægning af nærtstående lønningsklasser har kommissionen indgående drøftet, hvorvidt en sammenlægning af bundklasser og avancementsklasser burde gennemføres. Kommissionen har herved især overvejet sammenlægninger af lønningsklasser, ved hvilke besættelsen af den højere stilling efter gældende praksis ikke eller i hvert fald kun ganske undtagelsesvis foregår ved udvælgelse blandt de tjenestemænd, der er placerede i den lavere stilling, men i det store og hele sker automatisk efter anciennitetsrækkefølgen.

Sammenlægning af sådanne lønningsklasser indebærer en væsentlig administrativ forenkling, idet man herigennem vil undgå dels udstedelse af nye ansættelsesbreve, dels et stort antal forflytninger, dels udarbejdelse og behandling af normeringsforslag, der alene tager sigte på at forbedre avancementsforholdene for grupper af tjenestemænd, der på grund af særlige forhold ikke har kunnet avancere normalt. Endvidere vil der opnås mere ensartede lønningsvilkår for tjenestemænd af samme kategori dels i forskellige styrelser, dels i samme styrelse til forskellige tidspunkter, idet de omhandlede sammenlægninger vil indebære, at advancement i disse lønningsklasser ikke som hidtil - trods et stigende antal normeringslovsbestemmelser til afbødning af ulemperne - vil være afhængig af tilfældige omstændigheder, såsom aldersfordelingen blandt de tidligere ansatte tjenestemænd, betydelige personaleudvidelser til visse tidspunkter på grund af særlige forhold og tilsvarende omstændigheder.

Vedrørende spørgsmålet om sammenlægningsmulighederne henvises i øvrigt nærmere til de i kommissionens 2. betænkning vedrørende klassificerings- og normeringsforholdene indeholdte almindelige bemærkninger.

Et mindretal inden for kommissionen

(K. J. Jensen) indtager et særstandpunkt for så vidt angår sammenlægningen af lønningsklasser. Der henvises herom til mindretalsudtalelsen i kommissionens 2. betænkning.

3. Lønreguleringen.

Kommissionen har overvejet, hvorvidt det ville være muligt at etablere en hensigtsmæssig reguleringsordning, som hviler på et fuldautomatisk grundlag. Man har herunder drøftet anvendeligheden af en række mulige regulatorer: nationalindkomsten, »velstandstal«, »velstandspristal«, bruttoindkomsten for forsørgere (der anvendes ved regulering af folkepensionens mindstebeløb), befolkningens skattepligtige indkomst samt indkomstniveauet hos andre lønmodtagergrupper.

Kommissionen har imidlertid ikke ment at kunne anbefale nogen af de nævnte fremgangsmåder, idet man bl. a. har hæftet sig ved usikkerheden i de nævnte størrelser beregningsgrundlag og den lange tid, der forløber mellem den periode, talstørrelserne vedrører, og det tidspunkt, på hvilket de kan offentliggøres.

Kommissionen mener derfor, at den fremtidige regulering af tjenestemandslønningerne må ske i form af to tillæg: et automatisk virkende dyrtidstillæg og et overenskomsttillæg.

a. Dyrtidsreguleringen.

1° *Reguleringsgrundlaget.*

Kommissionen har undersøgt en række mulige regulatorer, der beregnes på andre grundlag end detailpristallet; blandt disse kan nævnes engrospristallet og eksportpristallet. Kommissionen finder imidlertid, at sådanne regulatorer af principielle grunde ville være uegnede, og at de i øvrigt næppe ville være hensigtsmæssige, bl. a. som følge af de store svingninger, der præger disse index.

Under sine videre overvejelser har kommissionen drøftet muligheden af at anvende prisindex, der udregnes på grundlag af forbruget eller en del af dette. Der er til belysning heraf udarbejdet et talmateriale, som for en femårig periode viser, hvilke virkninger en udeladelse af blandt andet de personlige skatter og visse indirekte skatter i det pristalsbudget, der ligger til grund for

detailpristallets beregning, ville have haft i dette tidsrum.

Af dette talmateriale fremgår, at pristalsbevægelsen under de forskellige forudsætninger i det store og hele var parallel, således at der ikke heri findes nogen afgørende begrundelse for at forlade det hidtidige detailpristal som reguleringsgrundlag, idet man herved har taget i betragtning, at tjenestemændene ved benyttelse af detailpristallet - henholdsvis det særpristal, som for tiden benyttes ved dyrtidsreguleringen - fortsat vil have samme dyrtidsregulering som det store flertal af de øvrige lønmodtagere.

Det bemærkes, at kommissionen har fundet det ønskeligt at lovfæste de senere års praksis, hvorefter de konstaterede priser for alle varer i gruppen »kartofler, grønsager og frugt« - bortset fra sydfrugter - samt æg underkastes en såkaldt sæsonudjævning for at eliminere sæsonbetonede svingninger i disse priser. Endvidere foreslår kommissionen efter henstilling fra det statistiske departement, at det af praktiske grunde overlades til departementet direkte at indhente prisoplysningerne for de almindeligste beklædningsgenstande i stedet for som hidtil at modtage oplysningerne gennem kommunalbestyrelserne.

Man henviser i øvrigt til mindretalsudtalelserne side 120.

2° *Skalaen for dyrtidsreguleringen.*

Kommissionen har drøftet forskellige alternativer til skalaer for dyrtidsreguleringen og har herved lagt vægt på, at det kun gennem anvendelsen af en skala, hvis portionsstørrelser for det altovervejende antal tjenestemænd udgør samme procentdel af lønnen, vil være muligt at undgå skævheder i lønudviklingen, således som tilfældet har været det siden 1946.

På den anden side har man ikke ment, at dyrtidsreguleringen burde tilstræbe at fastholde lønniveauet ved den nye tjenestemandsløvs ikrafttræden, men derimod lønniveauet på et noget tidligere tidspunkt, omkring 1954, således at der ved den samlede lønregulering vil kunne tages hensyn til prisændringernes årsager.

Ved gennemførelsen af den foreslåede pensionsberegning, der tager sit udgangspunkt i bruttolønningerne ved den nye tjenestemandsløvs ikrafttræden, finder kom-

missionen det naturligt, at pensionerne dyrtidsreguleres på principielt samme måde som foran anført for lønningernes vedkommende.

Dette indebærer, at de beløb, hvormed pensionerne udbetales ved den nye tjenestemandsløvs ikrafttræden, dyrtidsreguleres som bruttolønninger af samme størrelse i henhold til skalaen for lønningerne.

b. Reallønsreguleringen.

Som nævnt side 75 har kommissionen ment at måtte udarbejde forslag til en selvstændig reallønsregulering. Kommissionen anser det ikke for muligt at gennemføre en automatisk virkende reallønsregulering, men finder, at denne - ved forhøjelse eller nedsættelse af bruttolønnen ved den nye tjenestemandsløvs ikrafttræden gennem ydelse eller fradrag af en eller flere portioner af et overenskomstillæg - bør ske med finansiell hjemmel efter forhandling mellem finansministeren og tjenestemændenes centralorganisationer om det antal portioner overenskomstillæg, hvormed bruttolønnen eventuelt bør ændres. Der vil herunder kunne tages hensyn til lønudviklingen på det private arbejdsmarked, indkomstudviklingen i den øvrige del af samfundet, eventuelle ændringer i folkepensionsbidragets størrelse og andre forhold, som skønnes relevante ved fastsættelsen af tjenestemandslønningerne. Ved sådanne forhandlinger vil et eventuelt »velstandstal« kunne være vejledende, men kommissionen har for sit vedkommende ikke ment at kunne fremkomme med positive forslag til udregning af et praktisk anvendeligt »velstandstal«.

Der er i kommissionen opnået enighed om, at skalaen for overenskomstillægget bør optages i tjenestemandsløven, og at portionsstørrelsen bør udgøre samme procentdel af lønnen for alle tjenestemænd, og at skalaen - for at opnå den størst mulige smidighed - bør anvende ret små portioner.

For pensionernes vedkommende vil reguleringen af disses realværdi kunne ske på principielt samme måde som ovenfor angivet for dyrtidsreguleringens vedkommende, d. v. s. at overenskomstillægget, for pensionerne fastsættes til samme beløb som for de tilsvarende bruttolønningers vedkommende.

4. Ligelønsprincippets gennemførelse.

Efter kommissionens opfattelse må det nye lønsystem forudsætte, at lønnen ikke længere er afhængig af forsørgerforhold. Kommissionen foreslår derfor, at lønningreglerne udformes således, at der fremtidig udbetales samme lønning til alle på samme løntrin i pågældende lønningsklasse uanset de pågældendes ægteskabelige stilling og forsørgerforhold m. v. For så vidt angår den fremgangsmåde, der foreslås med hensyn til indplacering i de nye lønningsklasser af de nuværende tjenestemænd, som ikke hidtil har oppebåret løn som forsørgere, henvises til overgangsreglerne og bemærkningerne hertil.

5. Pensionsbidragets beregning.

På baggrund af den ovenfor refererede kritik mod pensionsbidragets beregning foreslås det i forbindelse med overgangen til det nye lønsystem, at tjenestemændenes eget pensionsbidrag fremtidig beregnes som 4 pct. af den til enhver tid fastsatte bruttoløn., jfr. herved s. 46-47.

Lønfastsættelsen.

Kommissionen har overvejet, om der måtte være saglig begrundelse for at ændre det lønniveau, der blev fastsat ved tjenestemandsløven af 1946, således som dette har udviklet sig som følge af lønningernes dyrtidsregulering og den midlertidige tillægsordning, der ville være udløbet med udgangen af finansåret 1957-58, men som ved normeringsloven for 1958-59 er forlænget for 1. kvartal af indeværende finansår.

Kommissionen finder, at der ved en nærmere vurdering af spørgsmålet om en ændring af lønniveauet kan være grund til at opdele tjenestemandstillingerne i tre grupper: de laverelønnede grupper, mellemklasserne samt de højere og højest lønnede tjenestemænd.

For så vidt angår de tjenestemandsgupper, for hvilke en direkte sammenligning med lønningerne i det private erhvervsliv er nærliggende, hvilket især gælder ufaglærte og faglærte arbejdere - vil det være rimeligt at tage lønudviklingen på det private arbejdsmarked i betragtning for den periode, som er forløbet siden den senest foretagne

midlertidige regulering af tjenestemandslønningerne i 1956.

Ud over den forhøjelse, som de overenskomstansatte arbejdere har opnået gennem dyrtidsreguleringen, er der inden for overenskomstområdet siden 1956 gennemført visse lønforbedringer («lønglidning»), der i ikke uvæsentligt omfang har påvirket gennemsnitslønningerne. Dertil kommer forbedringerne i henhold til de overenskomster, som er afsluttede for overenskomstperioden efter 1. marts 1958. På den således foreliggende baggrund må det fastslås, at der er rimeligt grundlag for en forhøjelse af de lavere tjenestemandslønninger. Det må herved også tages i betragtning, at kommissionen ikke stiller forslag om en samtidig nedsættelse af tjenestemandenes arbejdstidnormer, svarende til de nedsættelser, som er gennemført inden for overenskomstområdet, jfr. bemærkningerne nedenfor.

For mellemklasserne gælder det særlige, at den midlertidige lovgivning - som nærmere j belyst s. 72-73 - har givet relativt mindre ! lønfremgang for disse klasser end for de ! lavere- og højrelønnede tjenestemænd. Folketingets lønningsudvalg har i betænkninger om lovforslag til midlertidig lønregulering været opmærksom på dette spørgsmål, hvis løsning er hensludt til lønningskommissionen.

For de højere og højeste tjenestemandstillinger har den midlertidige lovgivning i nogen grad afbødet den lønnevellering, som reguleringstillægsordningen medfører, jfr. ! nærmere herom s. 69-70, men de siden 1956 j ydede portioner af reguleringstillægget har dog på ny øget nivelleringen. Hertil kommer, at lønudviklingen i de senere år har medført, ! at disse gruppers lønninger næppe står i passende forhold til, hvad der uden for stats- j tjenesten ydes i stillinger med tilsvarende arbejde og ansvar.

Hvad særligt angår de tekniske og videnskabelige områder har udviklingen i de ! seneste år medført et stærkt stigende behov for akademisk arbejdskraft, og der har ved rekrutteringen til flere af disse områder inden j for staten vist sig stigende vanskeligheder, hvorfor det må anses for påkrævet at tage skridt til afhjælpning af disse vanskeligheder gennem en lønforbedring.

Lønningskommissionen har ved udarbejdelsen af det nye lønningssystem for statens

tjenestemænd været opmærksom på, at nogle kommuner og visse koncessionerede selskaber lønner sine tjenestemænd højere end staten. Dette gælder navnlig for de højeste lønninger og de laveste lønklasser, hvor en sammenligning lettest kan foretages.

Kommissionen ser det uheldige heri og må anse det for rigtigt, at sideordnede tjenestemænd i stat, kommune og koncessionerede selskaber - under i øvrigt lige vilkår - lønnes efter ensartede principper, og at der - så vidt muligt - tilstræbes lige løn for ensartet arbejde.

Det ligger uden for kommissionens område at foreslå nye lønningsregler for kommunerne og for koncessionerede selskaber, men man har det håb, at disse institutioner vil gå ind for de nævnte principper og i videst muligt omfang søge lighed med statens lønsystem og lønninger.

Tjenestetiden m. v.

For så vidt angår spørgsmålet om ændring af de bestående regler om tjenestetid, overarbejdsbetaling og betaling for forskudt arbejdstid bemærkes følgende:

Af centralorganisationerne er der over for lønningskommissionen fremsat forskellige specielle forslag om ændring af de for stats-tjenestemandene gældende tjenestetidsregler, jfr. den som bilag 1 i bilagsbogen optrykte henvendelse og finansministeriets bekendtgørelse af 23. september 1949.

Herudover er der imidlertid som følge af den i privaterhvervet aftalte almindelige arbejdstidsforkortelse opstået spørgsmål om eventuel ændring af de hidtil for stats-tjenestemandene gældende tjenestetidsnormer.

Om dette spørgsmål skal kommissionen udtale følgende:

Ifølge fornævnte bekendtgørelse gælder der for tjenestemænd med en højeste tjenestetid to normer, svarende til henholdsvis gennemsnitlig 8 timers tjeneste daglig (norm a) og 9 timers tjeneste daglig (norm b). Da den normale arbejdstid i privat er hvervet bliver mindre end 48 timer ugentlig, vil det efter kommissionens opfattelse ikke være rimeligt for statens vedkommende at fastholde en tjenestetidsnorm, der overstiger gennemsnitlig 8 timer daglig, hvorfor det

foreslås, at de nu bestående tjenester på norm b overgår til norm a med fremtidig virkning fra den nye tjenestemandsløvs ikrafttræden. Det bemærkes i denne forbindelse, at relativt få tjenester henhører under norm b.

Derimod finder kommissionen, at den gradvise nedsættelse af arbejdstiden i privat-erhvervet ikke nødvendigvis behøver straks at medføre en tilsvarende nedsættelse af norm a, men kommissionen er herved gået ud fra, at spørgsmål vedrørende statstjenestemændenes tjenestetid - udover det om afskaffelsen af norm b anførte - tages op til behandling i et særligt tjenestetidsudvalg, der forudsættes at kunne afgive foreløbige betænkninger vedrørende de af centralorganisationerne nu rejste, men udskudte spørgsmål, herunder også det af statsskolerne lærerforening rejste spørgsmål om nedsættelse af statsskolelærernes pligtige time-tal, jfr. herved bemærkningerne til afsnittet vedrørende statsskolerne i kommissionens 2. betænkning. Udvalget bør afslutte sit arbejde så betids, at eventuelle ændringer i tjenestetidsnormerne vil kunne træde i kraft senest den 1. april 1961.

Forslag til nye lønningsklasser.

Ud fra de tidligere fremførte betragtninger stiller kommissionen forslag om, at tjenestemændene indplaceres i nedenstående 30 lønningsklasser:

1. lønningsklasse:
 - a. 6 300 kr.
 - b. 7 290-8 790 kr. (1 x 300 + 8 x 150 kr. hvert 2. år).
 - c. 8 460-10 230 kr. (1 X 330 + 8 x 180 kr. hvert 2. år).
 - d. 9 450-11 520 kr. (1 X 390 + 8 x 210 kr. hvert 2. år).
2. lønningsklasse: 7 500-12 780 kr. (2 x 540 kr. hvert 2. år + 7 x 600 kr. hvert 2. år)
3. lønningsklasse: 10 440-12 780 kr. (1 X 420 kr. + 8 X 240 kr. hvert 2. år)
4. lønningsklasse: 9 000-12 840 kr. (8 x 480 kr. hvert 2. år)
5. lønningsklasse: 10 500-13 260 kr. (2 X 480 kr. hvert 2. år + 3 x 600 kr. hvert 3. år)
6. lønningsklasse: 10 740-13 920 kr. (5 x 300 kr. + 4 x 420 kr. hvert 2. år)
7. lønningsklasse: 12 120-13 920 kr. (5 x 360 kr. hvert 2. år)
8. lønningsklasse: 10 440-14 040 kr. (4 x 900 kr. hvert 2. år)
9. lønningsklasse: 10 440-15 000 kr. (1 x 600 kr. + 6 x 660 kr. hvert 2. år)
10. lønningsklasse: 13 200-15 120 kr. (2 x 360 kr. + 2 x 600 kr. hvert 2. år)
11. lønningsklasse: 11 040-15 240 kr. (10 x 420 kr. hvert 2. år)
12. lønningsklasse: 13 680-16 080 kr. (4 x 600 kr. hvert 2. år)
13. lønningsklasse: 12 300-16 140 kr. (4 x 960 kr. hvert 3. år)
14. lønningsklasse: 12 780-18 180 kr. (5 x 1 080 kr. hvert 3. år)
15. lønningsklasse: 14 940-18 180 kr. (3 x 1 080 kr. hvert 3. år)
16. lønningsklasse: 15 900-18 300 kr. (2 x 1 200 kr. hvert 3. år)
17. lønningsklasse: 15 000-20 100 kr. (5 x 1 020 kr. hvert 3. år)
18. lønningsklasse: 17 820-20 700 kr. (2 x 1 440 kr. hvert 3. år)
19. lønningsklasse: 15 000-21 000 kr. (4 x 1 500 kr. hvert 3. år)
20. lønningsklasse: 18 300-21 900 kr. (3 x 1 200 kr. hvert 3. år)
21. lønningsklasse: 19 800-23 940 kr. (3 x 1 380 kr. hvert 3. år)

22. lønningsklasse:
20 400-24 900 kr. (3 x 1 500 kr. hvert 3. år)

23. lønningsklasse:
21 300-26 100 kr. (2 x 2 100 kr. hvert 3. år)

24. lønningsklasse:
22 500-27 000 kr. (3 x 1 500 kr. hvert 3. år)

25. lønningsklasse:
25 800-30 000 kr. (2 x 2 100 kr. hvert 3. år)

26. lønningsklasse:
29 700-32 100 kr. (1 x 2 400 kr. efter 3 år)

27. lønningsklasse:
33 000-35 100 kr. (1 x 2 100 kr. efter 3 år)

28. lønningsklasse:
36 000-39 000 kr. (1 x 3 000 kr. efter 3 år)

29. lønningsklasse:
42 600 kr.

30. lønningsklasse:
48 000 kr.

Til eksempelvis angivelse af stillingsgrupper, som er forudsat henført til de forskellige lønklasser, er foretaget nedenstående opstilling:

1. lønningsklasse:
De i tjenestemandsløvens § 485, stk. 2, omhandlede landpostbude, der ikke har fuld tjeneste.

2. lønningsklasse:
Kontorister og kontorassistenter (af 2. grad) m. fl.

3. lønningsklasse:
Ufaglærte arbejdere: portører, postbude, toldbetjente, stationsbetjente, overpostbude af 2. grad, overtoldbetjente af 2. grad, overportører, overpostbude af 1. grad, overtoldbetjente af 1. grad og tilsvarende stillinger i andre styrelser (trafiketaternes hidtidige 18.A, 16., 15. og 14. lønningsklasse).

4. lønningsklasse:
Museumsassistenter, visse økonomaassistenter og andre tilsvarende stillinger.

5. lønningsklasse:
Sygeplejersker.

6. lønningsklasse:
Fængselsbetjente og -overbetjente.

7. lønningsklasse:
Håndværkere samt visse arbejdsledere (trafiketaternes hidtidige 13. lønningsklasse).

8. lønningsklasse:
Trafikassistenter og dermed ligestillede stillinger i andre styrelser (trafiketaternes hidtidige 9. lønningsklasse).

9. lønningsklasse:
Assistenter i ministerierne m. v. og kontorassistenter af 1. grad i etaterne samt tegnere (trafiketaternes hidtidige 17.a og 10. lønningsklasse).

10. lønningsklasse:
Forskellige formandsstillinger (trafiketaternes hidtidige 12. lønningsklasse).

11. lønningsklasse:
Betjente, overbetjente af 2. grad og overbetjente af 1. grad i ordenspolitiet og i kriminalpolitiet.

12. lønningsklasse:
Politiassistenter af 2. grad. Forskellige formandsstillinger. Lokomotivførere (trafiketaternes hidtidige 11. lønningsklasse).

13. lønningsklasse:
Faglærere ved ungdomshjem i hidtidige lønningsklasse 2 700-3 900 kr. og 2 700-4 440 kr.

14. lønningsklasse:
Premierløjtnanter m. fl.

15. lønningsklasse:
Overassistenter samt en række stillinger som mestre og lign. (trafiketaternes hidtidige 7. lønningsklasse).

16. lønningsklasse:
Politiassistenter af 1. grad.

17. lønningsklasse:
Kaptajnløjtnanter m. fl.

18. lønningsklasse:
Kontrollører i told- og trafiketaterne og dertil svarende stillinger i andre styrelser samt visse mesterstillinger m. v. (trafiketaternes hidtidige 6. lønningsklasse).

19. lønningsklasse:

Sekretærer, fuldmægtige, videnskabelige assistenter, adjunkter, dommer- og politifuldmægtige.

20. lønningsklasse:

Visse af Andre fast ansatte lærere og lærerinder ved statens højere almenskoler.

21. lønningsklasse:

Overkontrollorer i told- og trafiketaterne og dertil svarende stillinger i andre styrelser (trafiketaternes hidtidige 5. lønningsklasse).

22. lønningsklasse:

Kaptajner.

23. lønningsklasse:

Skibsmaskinmestre, trafikinspektører, skibsførere, visse stationsforstandere, postmestre og toldforvaltere samt tilsvarende stillinger i andre styrelser (trafiketaternes hidtidige 4.a og 4.b lønningsklasse).

24. lønningsklasse:

Ekspeditionssekretærer, amanuenser I, lektorer, dommer- og politifuldmægtige.

25. lønningsklasse:

Trafikinspektører, stationsforstandere, postmestre, toldinspektører samt tilsvarende stillinger i andre styrelser (trafiketaternes hidtidige 3. lønningsklasse).

26. lønningsklasse:

Visse underrettsdommere og politimestre, trafikinspektører, stationsforstandere, postmestre, toldinspektører og tilsvarende stillinger ved andre styrelser (trafiketaternes hidtidige 2. lønningsklasse).

27. lønningsklasse:

Visse underrettsdommere, byrettsdommere, visse politimestre, statsskolerektorer, professorer, overtrafikinspektører, overpostinspek-

tører, overtoldinspektører og tilsvarende stillinger i andre styrelser.

28. lønningsklasse:

Afdelingschefer i ministerierne, visse institutionschefer m. fl.

29. lønningsklasse:

Departementschefer, amtmænd og højesteretsdommere f.

30. lønningsklasse:

Højesteretspræsidenten og generaldirektører m. fl.

Til belysning af virkningerne af de foreslåede lønrammer er i nedenstående oversigt anført de nuværende og de foreslåede nettolønninger for hver enkelt af etaternes lønningsklasser samt for sygeplejersker og gymnasielærere. Gennem disse eksempler belyses de væsentlige træk i de foreslåede ændringer i det bestående lønniveau (bortset fra stedtillægget).

I de lønningsklasser, der omfatter forholdsvis mange ikke-forsørgere, er nettolønningerne opført for de forskellige aldersgrupper af ikke-forsørgere (bortset fra lavestlønnede samgifte). Nettolønbeløb, der er angivet i parentes, er henholdsvis det laveste og det højeste beløb, der vil kunne komme til udbetaling i vedkommende aldersgruppe.

Ved sammenligning mellem nuværende og foreslåede lønningsklasser henledes opmærksomheden på, at lønningsklasserne 17 c og 17 b samt 16., 15. og 14. lønningsklasse tænkes sammenlagt, at stillingerne i 14. lønningsklasse som håndværkere og arbejdsledere tænkes slået sammen med stillingerne i 13. lønningsklasse, og at stillingerne i 3. lønningsklasse som kontorchefer tænkes slået sammen med stillingerne i 2. lønningsklasse.

Lønningsklasse 17 c (Kontorister)

Nuværende lønramme: 1 680- 2 400 kr. Slutløn efter 10 år.
Foreslået lønramme: 7 500-12 780 kr. Slutløn efter 18 år.

	Forsørgere	Andre under 25 år	Andre mellem 25 og 30 år
	kr.	kr.	kr.
Nuvær. nettolønninger ¹⁾	10 092-11 040	7 564-(7 678)	(8 364)-(8 877)
Foresl. nettolønninger ¹⁾	7 200-12 268	7 200-(7 718)	(7 718)-(9 964)

¹⁾ Der er regnet med tjenestemandsansættelse som 21-årig og oprykning til lønningsklasse 17 b i 29-års alderen.

Lønningsklasse 17 b (Kontorassistenter af 2. grad)

Nuværende lønramme: 2 310- 3 030 kr. Slutløn efter 9 år.
 Foreslået lønramme: 7 500-12 780 kr. Slutløn efter 18 år.

	Forsørgere	Andre mellem 25 og 30 år	Andre over 30 år
	kr.	kr.	kr.
Nuvær. nettolønninger ²⁾	10 955-11 976	(8 963)	9 755-10 776
Foresl. nettolønninger ²⁾	(9 388)-12 268	(9 388)	(9 388)-12 268

Lønningsklasse 17 a (Kontorassistenter af 1. grad)

Nuværende lønramme: 2 670- 3 750 kr. Slutløn efter 12 år.
 Foreslået lønramme: 10 440-15 000 kr. Slutløn efter 14 år.

	Forsørgere	Andre mellem 25 og 30 år	Andre over 30 år
	kr.	kr.	kr.
Nuvær. nettolønninger ³⁾	11 297-13 629	9 305- (9 717)	(10 947)-12 309
Foresl. nettolønninger ³⁾	10 022-14 400	10 022-(11 232)	(11 232)-14 400

16. *lønningsklasse* (Ufaglærte)

Nuværende lønramme: 1 950- 2 400 kr. Slutløn efter 9 år.
 Foreslået lønramme: 10 440-12 780 kr. Slutløn efter 18 år.

	Forsørgere
Nuvær. nettolønninger:	10 505-11 040 kr.
Foresl. nettolønninger:	10 022-12 268 kr.

15. *lønningsklasse* (Ufaglærte)

Nuværende lønramme: 2 100- 2 550 kr. Slutløn efter 9 år (ved advancement fra 16. lønningsklasse medtages anciennitet).
 Foreslået lønramme: 10 440-12 780 kr. Slutløn efter 18 år.

	Forsørgere
Nuvær. nettolønninger:	10 755-11 183 kr.
Foresl. nettolønninger:	10 022-12 268 kr.

14. *lønningsklasse* (Ufaglærte)

Nuværende lønramme: 2 400- 2 850 kr. Slutløn efter 9 år (ved advancement fra 16. og 15. lønningsklasse medtages anciennitet).
 Foreslået lønramme: 10 440-12 780 kr. Slutløn efter 18 år.

	Forsørgere
Nuvær. nettolønninger:	11 040-11 468 kr.
Foresl. nettolønninger:	10 022-12 268 kr.

13. *lønningsklasse* (Ufaglærte arbejdsledere samt faglærte)

Nuværende lønramme: 1) 2 400- 2 850 kr. Slutløn efter 9 år.
 2) 2 940- 3 300 kr. Slutløn efter 6 år.
 Foreslået lønramme: 12 120-13 920 kr. Slutløn efter 10 år.

²⁾ Der er regnet med oprykning fra lønningsklasse 17 c til lønningsklasse 17 b i 29-års alderen.

³⁾ Ansættelse tænkes at ske som 25-årig.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger:	1) 11 040-11 468 kr.
	2) 11 709-12 232 kr.
Foresl. nettolønninger:	11 635-13 363 kr.

12. lønningsklasse (Formandsstillinger m. v.)

Nuværende lønramme:	3 060- 3 780 kr.	Slutløn efter 6 år.
Foreslået lønramme:	13 200-15 120 kr.	Slutløn efter 8 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger:	12 004-13 657 kr.
Foresl. nettolønninger:	12 672-14 515 kr.

11. lønningsklasse (Formandsstillinger m. v.)

Nuværende lønramme:	3 180- 4 020 kr.	Slutløn efter 6 år.
Foreslået lønramme:	13 680-16 080 kr.	Slutløn efter 8 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger:	12 118-14 134 kr.
Foresl. nettolønninger:	13 132-15 436 kr.

10. lønningsklasse (Tegnere)

Nuværende lønramme:	2 670- 3 750 kr.	Slutløn efter 9 år.
Foreslået lønramme:	10 440-15 000 kr.	Slutløn efter 14 år.

	Forsørgere	Andre under 25 år	Andre mellem 25 og 30 år	Andre over 30 år
	kr.	kr.	kr.	kr.
Nuvær. netto- lønninger ⁴):	11 297-13 629	8 681-(9 286)	(9 962)-(10 304)	12 309
Foresl. netto- lønninger ⁴):	10 022-14 400	10 022-(10 598)	(11 232)-(12 499)	14 400

9. lønningsklasse (Etatsassistenter)

Nuværende lønramme:	2 310- 3 810 kr.	Slutløn efter 12 år.
Foreslået lønramme:	10 440-14 040 kr.	Slutløn efter 8 år.

	Forsørgere	Andre under 25 år	Andre mellem 25 og 30 år	Andre over 30 år
	kr.	kr.	kr.	kr.
Nuvær. netto- lønninger ⁵):	10 955-13 686	8 339- (8 624)	(9 248)- (9 533)	(11 089)-12 366
Foresl. netto- lønninger ⁵):	10 022-13 478	10 022-(10 886)	(10 886)-(12 614)	13 478

8. lønningsklasse (Sekretærer)

Nuværende lønramme:	3 600- 4 680 kr.	Slutløn efter 12 år.
Foreslået lønramme ⁶):	15 000-21 000 kr.	Slutløn efter 12 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger:	13 486-15 182 kr.
Foresl. nettolønninger:	14 400-20 160 kr.

⁴) Ansættelse tænkes at finde sted som 21-årig.

⁵) Ansættelse tænkes at finde sted som 22-årig.

⁶) Omfatter også akademisk uddannede fuldmægtige, som nu er henført til 6. lønningsklasse.

7. lønningsklasse (Overassistenter m. fl.)

Nuværende lønramme: 3 900- 4 860 kr. Slutløn efter 6 år.
 Foreslået lønramme: 14 940-18 180 kr. Slutløn efter 9 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger: 13 771-15 896 kr.
 Foresl. nettolønninger: 14 342-17 452 kr.

6. lønningsklasse (Kontrollører m. fl.)

Nuværende lønramme: 5 040- 5 760 kr. Slutløn efter 6 år.
 Foreslået lønramme: 17 820-20 700 kr. Slutløn efter 6 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger: 16 262-17 701 kr.
 Foresl. nettolønninger: 17 107-19 872 kr.

5. lønningsklasse (Overkontrollører m. fl.)

Nuværende lønramme: 6 000- 6 600 kr.. Slutløn efter 5 år.
 Foreslået lønramme: 19 800-23 940 kr. Slutløn efter 9 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger: 18 227-19 883 kr.
 Foresl. nettolønninger: 19 008-22 983 kr.

Lønningsklasse 4 b (Skibsmaskinmestre m. fl.)

Nuværende lønramme: 6 720- 7 200 kr. Slutløn efter 5 år.
 Foreslået lønramme: 21 300-26 100 kr. Slutløn efter 6 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger: 20 058-21 144 kr.
 Foresl. nettolønninger: 20 448-25 056 kr.

Lønningsklasse 4 a (Skibsførere m. v.)

Nuværende lønramme: 6 900- 7 500 kr. Slutløn efter 5 år.
 Foreslået lønramme: 21 300-26 100 kr. Slutløn efter 6 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger: 20 321-22 152 kr.
 Foresl. nettolønninger: 20 448-25 056 kr.

3. lønningsklasse (Inspektører m. v.)

Nuværende lønramme: 7 800- 9 000 kr. Slutløn efter 10 år.
 Foreslået lønramme: 25 800-30 000 kr. Slutløn efter 6 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger: 22 590-25 683 kr.
 Foresl. nettolønninger: 24 768-28 800 kr.

2. lønningsklasse (Inspektører m. v. og kontorchefer)

Nuværende lønramme: 1) 7 800- 9 000 kr. Slutløn efter 10 år.
 2) 8 700- 9 300 kr. Slutløn efter 5 år.
 Foreslået lønramme: 29 700-32 100 kr. Slutløn efter 3 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger:	1) 22 590-25 683 kr.
	2) 24 499-26 331 kr.
Foresl. nettolønninger:	28 512-30 816 kr.

Lønningsklasse 1 d (Overinspektører m. fl.)

Nuværende lønramme:	9 600-10 500 kr.	Slutløen efter 5 år.
Foreslået lønramme:	33 000-35 100 kr.	Slutløen efter 3 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger:	26 769-29 038 kr.
Foresl. nettolønninger:	31 680-33 696 kr.

Lønningsklasse 1 c (Distriktschefer m. v.)

Nuværende lønramme:	10 800-11 700 kr.	Slutløen efter 5 år.
Foreslået lønramme:	36 000-39 000 kr.	Slutløen efter 3 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger:	29 686-31 420 kr.
Foresl. nettolønninger:	34 560-37 440 kr.

Lønningsklasse 1 b (Afdelingschefer i etaterne)

Nuværende lønramme:	12 000-13 200 kr.	Slutløen efter 5 år.
Foreslået løn:	42 600 kr.	

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger:	32 243-34 415 kr.
Foresl. nettolønning:	40 896 kr.

Lønningsklasse 1 a (Generaldirektører)

Nuværende grundløen:	15 000 kr.
Foreslået løn:	48 000 kr.

Forsørgere

Nuvær. nettolønning:	37 883 kr.
Foresl. nettolønning:	46 080 kr.

Sygeplejersker.

Nuværende lønramme:	2 220- 2 850 kr.	Slutløen efter 12 år.
Foreslået lønramme:	10 500-13 260 kr.	Slutløen efter 13 år.

	Forsørgere	Andre under 25 år	Andre mellem 25 og 30 år	Andre over 30 år
	kr.	kr.	kr.	kr.
Nuvær. netto-lønninger ⁷⁾ :	10 959-11 948	8 343	(8 967)- (9 227)	(10 308)-10 748
Foresl. netto-lønninger:	10 080-12 730	10 080	10 080 -(11 002)	(11 002)-12 730

⁷⁾ Der er regnet med tjenestemandsansættelse som 24-årig. De nuværende nettolønninger indbefatter arbejdsledertillæg.

Hi:

Adjunkter.

Nuværende lønramme: 3 780- 5 940 kr. Slutløn efter 15 år.
Foreslået lønramme: 15 000-21 000 kr. Slutløn efter 12 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger: 13 657-17 964 kr.
Foresl. nettolønninger: 14 400-20 160 kr.

Lektorer.

Nuværende lønramme: 5 700- 8 100 kr. Slutløn efter 12 år.
Foreslået lønramme: 22 500-27 000 kr. Slutløn efter 9 år.

Forsørgere

Nuvær. nettolønninger: 17 614-23 413 kr.
Foresl. nettolønninger: 21 600-25 920 kr.

Det fremgår af den foranstående oversigt, at der i en række lønningsklasser er sket en sænkning af begyndelseslønnen, hvorved denne er søgt tilpasset til tilsvarende lønninger i det private erhvervsliv. Samtidig har man i et betydeligt antal lønningsklasser forlænget det åremål, der forløber inden opnåelse af slutløn, og i forbindelse hermed foreslået en forhøjelse af denne.

Ved vurderingen af forslaget's økonomiske virkninger må det fremhæves, at den foreslåede sænkning af en række begyndelseslønninger vil indebære en fremtidig besparelse for statskassen, idet der dog gennem den samtidige forhøjelse af slutlønningerne på længere sigt vil fremkomme en merudgift, som dog væsentligt overstiger den nævnte besparelse.

Det må imidlertid herved tages i betragtning, at der som foran nærmere begrundet er anledning til en gennemsnitlig lønforbedring for tjenestemændene, og at det uden en revision af lønrammerne ville være nødvendigt at fortsætte den midlertidige lønnings lovgivning, gennem hvilken lovgivningsmagten - som omtalt i afsnittet om lønsystemet - har søgt at afbøde de fremkomne skævheder i det nuværende lønsystem. Det må formodes, at en fortsættelse af denne midlertidige lovgivning i det lange løb ville indebære større merudgifter for statskassen, idet man i så fald måtte bygge videre på de bestående lønningsklasser og derigennem ville være afskåret fra at tilvejebringe en rationel struktur i opbygningen af lønsystemet.

På det foranstående grundlag stiller kommissionen endvidere følgende forslag til regulering af lønninger, pensioner og ventepenge samt bestillingstillæg og honorarer:

§ 85.

Stk. 1. Efter foranstaltning af indenrigsministeren indhentes der til brug for det statistiske departement af kommunalbestyrelserne i København, Frederiksberg, Gentofte, samtlige købstadkommuner og mindst hundrede landkommuner med større bymæssige bebyggelser for den første uge i hver af månederne januar, april, juli og oktober oplysninger om de i kommunen gældende detailpriser på de almindeligste fødevarer, brændsels- og belysningsmidler. Oplysningerne afgives af kommunalbestyrelserne på dertil indrettede formularer til det statistiske departement senest den 15. i hver af de foran nævnte måneder. Desuden indhentes oplysninger vedrørende huslejen for beboelseslejligheder, om priserne på de almindeligste beklædningsgenstande, om personlige skatter og kontingenter samt andre oplysninger, der er nødvendige for beregning af et detailpristal.

Stk. 2. De indhentede oplysninger om varepriserne i de enkelte kommuner offentliggøres af det statistiske departement.

Stk. 3. På grundlag af de indhentede oplysninger om varepriser m. v. og med priserne i juli 1914 som basis udarbejder det statistiske departement for hver af de i stk. 1 nævnte måneder et detailpristal. For varer, hvis priser er underkastede væsentlige

svingninger af sæsonmæssig karakter, tages priserne i de forudgående tre kvartaler i betragtning.

Stk. 4. Beregningen af detailpristallet skal være tilendebragt senest den 20. i måneden efter prisoplysningernes indhentelse, jfr. stk. 1.

§ 86.

Det i § 85 nævnte pristal for månederne januar og juli benyttes ved dyrtidsreguleringen af tjenestemandslønningerne for det næstfølgende halvår, 1. april-30. september og 1. oktober-31. marts.

§ 87.

For hver 6 points, pristallet stiger ud over 430 eller falder under 435 forhøjes eller nedsættes de i § 84 nævnte begyndelseslønninger med eventuelle alderstillæg og pensionsgivende tillæg med følgende beløb:

Lønning i henhold til § 84 kr.	kr.
indtil 1 499	12
1 500- 2 499	24
2 500- 3 499	36
3 500- 4 499	48
4 500- 5 499	60
5 500- 6 499	72
6 500- 7 499	84
7 500- 8 499	96
8 500- 9 499	108
9 500-10 499	120
10 500-11 499	132
11 500-12 499	144
12 500-13 499	156
13 500-14 499	168
14 500-15 499	180
15 500-16 499	192
16 500-17 499	204
17 500-18 499	216
18 500-19 499	228
19 500-20 499	240
20 500-21 499	252
21 500-22 499	264
22 500-23 499	276
23 500-24 499	288
24 500-25 499	300
25 500-26 499	312
26 500-27 499	324
27 500-28 499	336
28 500-29 499	348
29 500-30 499	360
30 500-31 499	372

31 500-32 499	384
32 500-33 499	396
33 500-34 499	408
34 500-35 499	420
35 500-36 499	432
36 500-37 499	444
37 500-38 499	456
38 500 og derover	468

Stk. 1. De i § 84 nævnte begyndelseslønninger med eventuelle alderstillæg og pensionsgivende tillæg kan endvidere med hjemmel på bevillingslov for nærmere fastsatte perioder ad gangen - første gang fra 1. oktober 1961 - forhøjes eller nedsættes med én eller flere portioner af følgende størrelse:

Lønning i henhold til § 84 kr. "	kr.	En portion overenskomst- tillæg
indtil 5 099	12	
5 100- 8 499	24	
8 500-11 899	36	
11 900-15 299	48	
15 300-18 699	60	
18 700-22 099	72	
22 100-25 499	84	
25 500-28 899	96	
28 900-32 299	108	
32 300-35 699	120	
35 700-39 099	132	
39 100-42 499	144	
42 500-45 899	156	
45 900 og derover	168	

Stk. 2. Finansministeren indkalder med passende varsel tjenestemændenes centralorganisationer til forhandling om eventuel regulering af lønningerne i henhold til stk. 1.

§ 89.

Pension eller ventepenge, der ydes i henhold til denne lov, forhøjes eller nedsættes efter bestemmelserne i §§ 87 og 88, idet pensionen (ventepengene) træder i stedet for den i § 84 nævnte lønning ved beregningen af forhøjelsen eller nedsættelsen.

§ 90.

Til bestillingstillæg og de på finansloven opførte honorarer ydes et tillæg på 110 pct. af grundbeløbet. Dette procenttillæg forhøjes eller nedsættes med 5 pct. for hver 12

points detailpristallet stiger ud over 430 eller falder under 435.

§ 91.

I de tilfælde, hvor der ved denne lovs ikrafttræden oppebæres tillæg til honorarer m. v. i henhold til § 97, stk. 3, i lov nr. 301 af 6. juni 1946, jfr. § 92, stk. 3, i lov nr. 98 af 31. marts 1931, og § 93 i lov nr. 126 af 27. juni 1927, ydes der, indtil andet ved lov fastsættes, et tillæg, der udgør 183 pct. af honorarbeløbet, og forhøjes eller nedsættes med 3 pct. for hver 6 points, pristallet stiger udover 430 eller falder under 435.

§ 92.

Bestemmelserne i kapitel 5 bringes til anvendelse for Færøerne med de ved de lokale forhold nødvendiggjorte afvigelser; det nærmere herom fastsættes ved kgl. resolution.

Bemærkninger til kapitel 4 og 5.

Til § 84.

Der henvises til de indledende bemærkninger.

Til § 85.

Til stk. 1. Det foreslås, at det af praktiske grunde overlades til det statistiske departement selv at tilvejebringe oplysninger om priserne på de almindeligste beklædningsgenstande, i stedet for som hidtil at modtage oplysningerne gennem kommunalbestyrelserne. Bestemmelsen svarer i øvrigt uændret til tjenestemandslovens § 91, stk. 1.

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer uændret til tjenestemandslovens § 91, stk. 2.

Til stk. 3. Det foreslås, at de senere års praksis, hvorefter der foretages en udjævning af sæsonbestemte svingninger i priserne på kartofler, grønsager og frugt - bortset fra sydfrugter - samt æg, lovfæstes. Bestemmelsen svarer i øvrigt uændret til tjenestemandslovens § 91, stk. 3, 1. pkt.

Til stk. 4. Bestemmelsen svarer uændret til tjenestemandslovens § 91, stk. 3, sidste pkt.

Til § 86.

Bestemmelsen svarer med de ændringer, som nødvendiggøres af lønsystemets omlægning, til tjenestemandslovens § 91, stk. 3, 2. pkt.

Til §§ 87 og 88.

Der henvises til de indledende bemærkninger.

Til § 89.

Bestemmelsen svarer med de ændringer, der nødvendiggøres af løn- og pensionsystemets omlægning, til tjenestemandslovens § 97, stk. 1.

Til § 90.

Bestemmelsen afløser de hidtil gældende bestemmelser om automatisk regulering af honorarer og bestillingstillæg, jfr. lov nr. 184 af 20. maj 1952, §§ 6 og 7, sammenholdt med lov nr. 186 af 11. juni 1954, § 5.

Det bemærkes i denne forbindelse, at kommissionen forudsætter, at lønningsrådet efter gennemførelsen af den nye tjenestemandsløvs foretager en almindelig gennemgang af samtlige bestående honorarer med henblik på en revision af disse. Der bør ved denne gennemgang foretages en vurdering af, om grundlaget for opretholdelsen af de enkelte honorarer eller grupper af honorarer måtte have ændret sig, bl. a. som følge af de nye lønnings- og normeringsbestemmelser, i hvilken henseende man tillige bør have opmærksomheden henvendt på, om der fortsat måtte være fornødent grundlag for ydelse af særskilt vederlag for varetagelse af det pågældende hverv, idet der herved lægges vægt på, om hvervet kan siges naturligt at henhøre under vedkommendes tjenstlige arbejdsområde, uden at dette forøges i et sådant omfang, at det under hensyn hertil vil være rimeligt at yde særskilt vederlag.

Til § 91.

Bestemmelsen er - bortset fra redaktionelle ændringer - overensstemmende med tjenestemandslovens § 97, stk. 2.

Til § 92.

Bestemmelsen svarer uændret til tjenestemandslovens § 98.

Kapitel 6.

Stedstillæg.

Ved indførelsen i 1919 af en egentlig stedtillægsordning tilsigtede man at udligne huslejens og de kommunale skatters forskellige højde, idet man ved byernes placering på de enkelte stedtillægssatser tillige tog afgørende hensyn til byernes størrelse.

I 1925 udbyggedes stedtillægsordningen, og der indførtes en ny, højere sats for hovedstaden (København, Frederiksberg og Gentofte kommuner). I bemærkningerne til lovforslaget fremhævedes det, at det for hovedstadens vedkommende havde vist sig, at statens lønninger i visse tilfælde ligger under lønnen for tilsvarende arbejde i det frie erhverv.

De nu gældende bestemmelser om stedtillæg findes i kap. 4 (§§ 84-89) i lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd. Bestemmelsen i § 86, stk. 3, hvorefter samtlige tjenestemænd under søværnet betragtes som havende tjenestested i København, er ophævet ved lov nr. 278 af 18. juni 1951.

Ved normeringsloven for finansåret 1949-50 gennemførtes dels en forhøjelse af de 4 højeste stedtillægssatser, dels en forskydning i forholdet mellem stedtillægsklasserne således, at den for hovedstaden gældende sats i overensstemmelse med udviklingen blev væsentlig forhøjet.

Stedtillæg tilkommer enhver tjenestemand, som har tjenestested eller - såfremt han ikke har fast tjenestested - bopæl på et af de i tjenestemandenslovens § 85, stk. 2, omfattede steder.

Stedtillæg udbetales med 5 forskellige satser (a-e) på henholdsvis 648 kr., 504 kr., 366 kr., 264 kr. og 108 kr. årlig, idet dog stedtillægget ikke må udgøre mere end henholdsvis 27 pct., 21 pct., 15 pct., 11 pct. og 5 pct. af grundlønnen og det almindelige pensionsgivende løntillæg. Denne begrænsning betyder i praksis, at der ikke sker nedsettelse af stedtillægget, når grundlønnen udgør 1 500 kr. og derover.

Sats a (648 kr.) er normeret for Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner, sats b (504 kr.) for de store købstæder, d. v. s. købstæder med over 15 000 indbyggere, sats c (366 kr.) for de mellemstore køb-

stæder, d. v. s. købstæder med 8 000-15 000 indbyggere, og sats d (264 kr.) for de øvrige købstæder samt sats e (108 kr.) for sådanne byer og kommuner, som ikke opfylder betingelserne for at opnå købstad kommunernes laveste stedtillæg, men som dog findes at burde have stedtillæg, navnlig som følge af udgifterne til kommunal skat.

Sats a er forbeholdt de 3 hovedstadskommuner, og ingen anden købstad, by eller landkommune kan opnå denne sats.

Derimod er det ikke udelukket, at købstæder, som efter deres størrelse ikke har krav på stedtillæg efter sats b eller c, kan opnå disse satser, når de efter en samlet bedømmelse af de foreliggende oplysninger om udgifter til husleje, kommunal skat og ganske særlige forhold for levevilkårene findes at kunne stilles i klasse med de til sats b eller sats c henregnede købstæder. Det samme gælder også bymæssige bebyggelser og landkommuner.

Omvendt vil også en købstad, som efter sin størrelse hører hjemme på en bestemt sats, kunne placeres på en lavere sats, når den ikke længere i henseende til husleje, skat og særlige levevilkår kan sidestilles med de øvrige købstæder m. v. på den højere sats. Det samme gælder også købstæder, bymæssige bebyggelser og landkommuner, som har opnået en højere stedtillægssats end den normerede, men som nu ikke længere opfylder betingelserne for at bevare den højere sats. For købstæderne gælder dog, at de ingen- sinde kan placeres lavere end sats d.

I henhold til § 88 i tjenestemandensloven foretages der hvert 3. år ved bevilling på finansloven og efter indstilling af lønningsrådet en fornyet klassificering af byer og kommuner for den følgende 3-års periode. Den senest foretagne klassificering er optaget på finansloven for finansåret 1955-56, jfr. finansministeriets cirkulære af 1. april 1955 om stedtillæg til statens tjenestemænd.

For tjenestemænd med tjenestebolig udgør stedtillægget kun $\frac{2}{3}$ af de ordinære satser.

I kapitlet om stedtillæg er optaget bestemmelserne om det særlige sønderjydske løn-

ningstillæg på 120 kr., som udbetales tjenestemænd, der har fast bopæl og gør tjeneste i de sønderjydske landsdele, jfr. §89, stk. 1-3. Dette tillæg, der anses for et supplement til de højere tjenestemænds bestillingstillæg og personlige tillæg i henhold til § 6, første og næstsidste stk. i lov nr. 290 af 28. juni 1920 om lønninger for statens tjenestemænd i de sønderjydske landsdele, blev oprindeligt bevilget ved tekstanmærkning på de årlige finanslove. I 1931 blev det imidlertid optaget i tjenestemændsloven i stedtillægskapitlet. Det er udtalt i bemærkningerne til forslaget til tjenestemændsloven af 1931, at når de nævnte bestillingstillæg m. v. til de højere tjenestemænd bortfalder, bør også bestemmelsen om det omhandlede sønderjydske tillæg på 120 kr. optages til revision. Ved henvendelse til de forskellige styrelser er det oplyst, at der nu kun udbetales ganske enkelte - i alt 4 - bestillingstillæg til højere tjenestemænd, og at det sidste senest vil bortfalde med udgangen af oktober 1963.

Medens forstadsbebyggelser indtil tjenestemændsloven af 1927 ubetinget fik tillagt samme stedtillæg som den pågældende købstad, er det nu i tjenestemændslovens § 86 bestemt, at finansministeren, efter at sagen har været forelagt lønningsrådet, kan fastslå,

Sats a (648 kr.):	ialt 34 740 personer, årlig udgift ca. 22,5 mill. kr.
Sats b (504 kr.):	- 16 508 - - - 8,3 mill. kr.
Sats c (366 kr.):	- 11 748 - - - 4,3 mill. kr.
Sats d (264 kr.):	- 5 167 - - - 1,35 mill. kr.
Sats e (108 kr.):	- 1 292 - - - 140 000 kr.
Intet stedtillæg:	- 6 613 -

Ialt ca. 76 000 personer, årlig udgift ialt ca. 36 590 000 kr.

Med hensyn til stedtillægsordningens udvikling henvises til den historiske redegørelse pag. 92 ff. i den af lønningskommissionen af 1943 afgivne 2. betænkning, 1. bind.

Lønningskommissionen har overvejet, hvorvidt det måtte være muligt at afskaffe stedtillægsordningen. De forudsætninger, som til stadighed har betinget stedtillægsordningen - i første række udgifterne til kommunal skat og husleje - er imidlertid fremdeles til stede, og hertil kommer, at de lønningsmæssige forudsætninger for statens tjenestemænd har udviklet sig således, at det vil være naturligt i stigende grad at tage hensyn til den graduering af lønningerne i det frie erhverv, som består mellem hoved-

at forstadsbebyggelser i henseende til stedtillæg sidestilles med købstæder.

Efter den af finansministeriet og lønningsrådet fulgte praksis placeres en forstad som hovedregel på samme sats som købstaden, medmindre udgifterne til skat er væsentlig lavere end i købstaden; i så fald placeres forstaden et eller flere trin lavere end købstaden.

Af praktiske grunde forelægges spørgsmålet om forstadsbebyggelsernes placering i henseende til stedtillæg for lønningsrådet samtidig med de almindelige klassificeringer af købstæder m. v. til stedtillæg, således at også forstædernes stedtillægssats fastsættes for en 3-årig periode ad gangen.

Fortegnelsen over forstadsbebyggelsernes stedtillægssatser findes i afsnit D i finansministeriets ovenfor nævnte cirkulære af 1. april 1955 om stedtillæg til statens tjenestemænd.

Med hensyn til antallet af tjenestemænd og andre med tjenestemændslignende løn m. v. på de forskellige stedtillægssatser kan henvises til den af Det statistiske Departement pr. 1. oktober 1954 (til dels 1. oktober 1953) udarbejdede personalestatistik.

Ifølge denne opgørelse er fordelingen følgende:

staden, provinsbyerne og landdistrikterne.

Lønningskommissionen mener derfor ikke at burde stille forslag om afskaffelse af stedtillægsordningen. Man har overvejet forskellige muligheder for at finde frem til et nyt princip for graduering af lønnen efter tjenestestedets beliggenhed, men har ikke kunnet opstille forslag til en tilfredsstillende nyordning, og kommissionen foreslår derfor den gældende stedtillægsordning opretholdt med enkelte ændringer.

Antallet af satser foreslås således begrænset fra 5 til 4 ved afskaffelsen af den laveste sats, bl. a. fordi denne nødvendigvis må være så lav, at den er uden reel betydning for den enkelte tjenestemand.

Under hensyn til den graduering af lønningerne i det frie erhverv, som består mellem hovedstaden, provinsbyerne og landdistrikterne, foreslår kommissionen, at Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner samt en række af hovedstadens omegnskommuner placeres på sats a, medens man i øvrigt bevarer den nu anvendte opdeling, således at til sats b henføres de store købstæder, til sats c de mellemstore købstæder og til sats d de øvrige købstæder.

De nuværende satser a-d foreslås forhøjet med følgende beløb: 300 kr., 96 kr., 54 kr. og 36 kr., hvorved bemærkes, at stedtillægs-satserne selv efter den foreslåede forhøjelse ikke udgør så stor en procent af den samlede lønning som efter tjenestemandsløven af 1946 og forhøjelserne i henhold til normeringsloven for finansåret 1949-50. Den foreslåede forhøjelse af satserne vil medføre en stigning i udgifterne til stedtillæg på ca. 13 mill. kr. årlig.

Det må imidlertid herved tages i betragtning, at stedtillægsrevisionen indgår som et led i den samlede lønrevision, og at de foreslåede lønninger har til forudsætning, at stedtillæg ydes efter de nævnte satser.

Det foreslås herefter, at kapitel 6 vedrørende stedtillæg affattes således:

Kapitel 6.

Stedtillæg.

§93.

Stk. 1. Der ydes enhver af statens tjenestemænd, der har tjenestested i en af de af § 97, stk. 2, omfattede købstæder m. v., et ikke-pensionsgivende tillæg, der benævnes stedtillæg og udbetales månedlig forud sammen med lønnen.

Stk. 2. Stedtillægget beregnes efter det sted, hvor den pågældende tjenestemand gør tjeneste den 1. i den måned, for hvilken tillægget udbetales. Tjenestemænd, der ikke har fast tjenestested, oppebærer stedtillæg efter det sted, hvor de bor.

§94.

Stk. 1. Stedtillægget udgør:

Sats	a:	948 kr.	årlig.
-	b:	600 kr.	-
-	c:	420 kr.	-
-	d:	300 kr.	-

Stk. 2. Under sats a henhører hovedstaden (Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner) samt følgende af hovedstadens omegnskommuner: Brøndbyvester-Brøndbyøster, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Herstedvester-Herstedøster, Hvidovre, Lyngby-Tårnbæk, Rødovre, Søllerød og Tårnby.

Under sats b henhører de store købstæder samt de i henhold til § 96 dermed i klasse stillede by- og landkommuner eller dele af sådanne.

Under sats c henhører de mellemstore købstæder samt de i henhold til § 96 dermed i klasse stillede by- og landkommuner eller dele af sådanne.

Under sats d henhører alle de øvrige købstæder samt de i henhold til § 96 dermed i klasse stillede by- og landkommuner eller dele af sådanne.

§95.

Finansministeren kan, efter at sagen har været forelagt lønningrådet, fastslå, at forstadsbebyggelser i henseende til stedtillæg sidestilles med den pågældende købstad.

§96.

Stk. 1. For finansårene 1958-59—1960-61 fastsætter finansministeren efter indstilling fra lønningrådet, hvilke købstæder m. v. der vil være at henføre under stedtillægs-satserne b, c og d.

Stk. 2. Ved bevilling på finansloven kan der derefter, første gang på finansloven for finansåret 1961-62 og derpå hvert 3. år, foretages forskydninger mellem de hidtil på satserne b, c og d klassificerede købstæder m. v. Samtidig kan hidtil ikke opførte by- og landkommuner eller dele af sådanne optages i stedtillægsklasserne b, c og d eller hidtil opførte by- og landkommuner eller dele af sådanne - men ikke købstæder - udgå af disse.

Stk. 3. Klassificeringerne sker efter indstilling af lønningrådet og efter dettes skøn over de foreliggende oplysninger om udgifter til kommunale skatter, husleje samt over sådanne ganske særlige forhold for levevilkårene, der måtte kunne begrunde en forandring..

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i forslaget.

Til § 93.

Sidste punktum i stk. 2 svarer til bestemmelsen i den hidtil gældende § 86, stk. 2, der efter erfaringerne naturligt hører hjemme i § 93. De øvrige ændringer, der nærmest er af redaktionel karakter, består i ændringer af »byer« til »købstæder m. v.« i stk. 1, 1. punktum, og slettelsen af »henholdsvis har bopæl,« i 2. punktum, stk. 2.

Til § 94.

I overensstemmelse med de indledende bemærkninger er satsernes antal begrænset til 4, og satsernes størrelse forhøjet, navnlig for så vidt angår sats a.

Bestemmelsen om nedsættelse af stedtillæg til tjenestemænd med meget små lønninger, foreslås slettet, idet det ikke længere forekommer rimeligt at opretholde bestemmelsen.

Ændringerne i øvrigt er af redaktionel karakter.

Til § 95.

Stk. 2 udgår her, jfr. bemærkningerne ovenfor til § 94.

Ændringen i stk. 1 er af redaktionel karakter.

Til § 96.

Ved normeringsloven for finansåret 1958—59 er den stedtillægsklassificering, som i henhold til den gældende tjenestemandsløvslov skulle have fundet sted pr. 1. april 1958, udskudt, idet man ikke har fundet det rigtigt at foretage en klassificering, umiddelbart forinden lønningsskommissionen afslutter sit arbejde med en gennemgribende ændring af hele lønningssystemet, herunder til dels også stedtillægsordningen, som et sandsynligt resultat. Som følge af denne udskydelse vil klassificeringen ikke kunne optages på finansloven

for finansåret 1958-59, og kommissionen anser det for den mest hensigtsmæssige løsning, at finansministeren bemyndiges til at foretage klassificeringen efter indstilling fra lønningsrådet — en fremgangsmåde, som blev anvendt under tilsvarende omstændigheder ved ændringen af stedtillægsreglerne i 1925, jfr. lov nr. 129 af 18. april 1925.

Bestemmelserne svarer i øvrigt til den gældende § 88 med de ændringer som er en følge af ændringen i antallet af stedtillægs-satserne, hvorhos der er foretaget nogle ændringer af redaktionel karakter.

I henhold til den gældende bestemmelse i § 88, stk. 2 - forslagens § 96, stk. 3 - sker klassificeringerne efter indstilling af Lønningsrådet og efter dettes skøn over de foreliggende oplysninger om udgifter til husleje, kommunal skat samt over sådanne ganske særlige forhold for levevilkårene, der måtte kunne begrunde en forandring. Kommissionen har overvejet, hvorvidt der måtte være anledning til at ændre bestemmelsen således, at lønningsrådet blev mere frit stillet med hensyn til de forhold, som skønnes af betydning for klassificeringerne. Man finder dog, at bestemmelsen i dens nuværende formulering giver lønningsrådet tilstrækkelig mulighed for at tage hensyn til alle relevante forhold uden på den anden side at binde det til i for høj grad at lægge afgørende vægt på enkelte forhold.

Bestemmelserne i § 87 og § 89 i den hidtil gældende tjenestemandsløvslov er foreslået slettet. For så vidt angår § 87 vedrørende nedsættelse af stedtillæg for tjenestemænd, der har tjenestebolig, fordi lejen af tjenesteboliger er reguleret, jfr. bemærkningerne foran til § 36, og for så vidt angår § 89 vedrørende det særlige sønderjydske tillæg, fordi forudsætningerne for ydelsen af dette tillæg ikke længere består, jfr. de indledende bemærkninger.

2. del.

Særlige ydelser.

Af centralorganisationerne er der fremsat forslag til ændringer af de bestående regler i tjenestemandslovens 3. del (ydelser til tjenestemændene uden for den faste lønning). Disse forslag er omhandlet dels i organisationernes fælles skrivelse af 17. november 1954 til lønningskommissionen, dels i enkeltskrivelser fra hver organisation. Herudover er der under de mundtlige drøftelser fremsat enkelte supplerende forslag.

Ved behandlingen af disse forslag har der i kommissionen været enighed om, at det hidtidige hovedsynspunkt, hvorefter de i lovens 3. del omhandlede ydelser i almindelighed ikke kan betragtes som nogen egentlig lønningsdel, men normalt kun har til opgave at godtgøre tjenestemanden de ved særlig tjeneste påførte merudgifter, fortsat bør være gældende og må danne baggrund for udførelsen såvel af lovbestemmelserne som af de administrative bestemmelser, der knytter sig hertil. For enkelte af de særlige ydelsers vedkommende må der dog gøres fravigelse fra det anførte hovedsynspunkt såsom ved fastsættelse af betaling for overarbejde eller for natarbejde, hvor andre momenter end den rene merudgift for tjenestemanden selvsagt kommer i betragtning.

Med det anførte udgangspunkt har kommissionen gennemgået de enkelte forslag og skal herom bemærke følgende til nedenævnte i den hidtidige tjenestemandsløvs op- tagte paragraffer:

1) Til § 965, stk. 1.

a) Af C. O. II er der fremsat forslag om, at adgangen til på tjenesterejser at benytte 1. vognklasse i tog udvides til også at omfatte tjenestemænd i lønningsklasser svarende til etaternes 6. lønningsklasse (5 040-5 760 kr.).

I selve § 965, stk. 1, er der ikke optaget regler om, hvilke vognklasser tjenestemænd

i de forskellige lønningsklasser må benytte på tjenesterejser, men sådanne regler er udfærdiget administrativt ved finansministeriets cirkulærskrivelse af 14. maj 1934, hvorefter de ved statsbanerne gældende regler om tjenestemænds fri befordring er bragt til anvendelse ved samtlige tjenestemænds tjenesterejser. Herefter kan tjenestemænd i told- og trafiketaternes 1.-5. lønningsklasse eller hertil svarende lønningsklasser, d. v. s. i almindelighed med grundløn 6 000 kr. og derover, benytte 1. vognklasse på tjenesterejser.

Den herved foretagne afgrænsning med hensyn til tjenestemændenes adgang til at benytte 1. vognklasse svarer til den afgrænsning, der er fastsat for adgangen til at opnå højeste sats for time- og dagpenge (sats A), og da der i kommissionen som anført nedenfor under bemærkningerne til løbe nr. 4 er enighed om ikke for tiden at foreslå nogen ændring i den for udbetaling af time- og dagpenge gældende satsinddeling, er der ligeledes i kommissionen enighed om, at en eventuel ændring af de gældende regler for tjenestemænds benyttelse af 1. vognklasse på tjenesterejser, bør stilles i bero indtil videre.

b) C. O. II har foreslået indført en *general* regel om, at såfremt tjenestemænd rejser sammen i samme tjenstlige anledning, ydes der de pågældende befordringsgodtgørelse efter den for den højst placerede tjenestemand gældende sats.

I forskellige af de for styrelserne udfærdigede regulativer for ydelse af time- og dagpenge samt om benyttelse af vognklasser på tjenesterejser m. v. er optaget specielle regler om, at der for visse kategorier af tjenestemænd, der rejser sammen i samme tjenstlige anledning, kan ydes time- og dagpenge samt befordringsgodtgørelse efter den for den højst placerede tjenestemand gældende sats, den såkaldte ledsagerregel.

Det er kommissionens opfattelse, at spørgs-

målet om ledsagereglens anvendelse som hidtil bør løses for hver styrelse for sig under hensyntagen til styrelsens specielle rejse- og arbejdsforhold og efter et skøn over rimeligheden eller nødvendigheden af, at en tjenestemand, der ledsager en til en højere dagpengesats m. v. henført tjenestemand, stilles på samme måde som denne. Eventuelle ændringer på det heromhandlede område bør herefter ske i forbindelse med en revision af de for de enkelte styrelser gældende regulativer om befordringsgodtgørelse, time- og dagpenge m. v., der på sædvanlig måde vil være at forelægge lønningrådet til godkendelse.

2) Til § 966, stk. 4.

Ifølge nævnte bestemmelse ydes nattillæg for overnatning uden for vedkommende tjenestested, når der ikke af styrelsen stilles soverum til rådighed for den pågældende tjenestemand.

Centralorganisationerne har nu foreslået optaget en bestemmelse om, at der ikke kan anordnes soverum i færger eller skibe, der ligger ved værft.

Et tilsvarende forslag blev af organisationerne fremsat over for lønningskommissionen af 1943, jfr. kommissionens 2. betænkning, 1. bind, side 345, hvoraf fremgår, at kommissionen ikke fandt tilstrækkelig anledning til at søge forslaget fremmet, men det udtales i betænkningen, at der i pågældende regulativer burde optages en regel om, at der i vintertiden ikke anvises soverum om bord i uopvarmede færger eller skibe ved værft, og at dette heller ikke bør ske, hvis der ikke er adgang til vaskeindretning og toilet, eller der om natten arbejdes med luft værktøj på eller umiddelbart ved skibet.

Spørgsmålet har navnlig betydning inden for statsbanerne, der har fastsat bestemmelser om anvisning af soverum i færger eller skibe, der ligger ved værft, overensstemmende med de fornævnte af lønningskommissionen af 1943 angivne retningslinjer.

Det er imidlertid over for kommissionen gjort gældende, at disse regler ikke omfatter alle styrelser, og at de i øvrigt ikke kan anses for aldeles tilstrækkelige under hensyn til de ubehageligheder, der er forbundet med at skulle sove om bord på et fartøj, som ligger ved værft, og man ønsker derfor, at der, når fartøjer ligger ved værft, altid udbetales

nattillæg til afholdelse af omkostningerne ved at sove på hotel el. lign.

Der er i kommissionen enighed om, at det ikke kan anses for påkrævet at søge optaget en lovbestemmelse, der ubetinget forhindrer administrationen i at anvise soverum om bord i fartøjer, der ligger ved værft, i hvilken forbindelse det skal fremhæves, at det er oplyst, at statsbanerne, inden for hvis område spørgsmålet som anført er særlig aktuelt, praktiserer de gældende regler på lempelig måde, men der er i kommissionen enighed om, at der inden for andre styrelsesgrene bør følges tilsvarende lempelige praksis, som statsbanerne har indført.

3) Til § 966, stk. 4.

Efter bestemmelsen ydes der ikke nattillæg, når soverum stilles til rådighed for tjenestemanden. Ved overnatning uden for det faste udstationeringssted kan et værelse med flere senge samtidig benyttes af flere tjenestemænd og bevarer dog for hver enkelt vedkommende karakteren af et til hans rådighed stillet soverum.

Centralorganisationerne foreslår, at der ved soverum *altid* (altså også uden for det faste udstationeringssted) skal forstås *enkeltværelse*.

Som motivering anføres, at mange mennesker vanskeligt kan sove i et rum, hvor andre opholder sig, og navnlig at det virker forstyrrende, når værelset anvendes for personer, som ankommer eller skal vækkes til forskellige tider, således at ordningen i det hele ikke kan anses for tidssvarende.

Tilsvarende forslag har tidligere været fremsat, jfr. således bemærkningerne i 2. betænkning, 1. del, side 345-46, fra lønningskommissionen af 1943, der frarådede forslaget gennemførelse, dels fordi rejser med sovevogn og skib kun for de færreste tjenestemænd giver adgang til enekabine, dels fordi de finansielle konsekvenser, bl. a. for det kørende personale, vil blive meget betydelige. Hertil kommer de specielle forhold, der gør sig gældende for skibspersonale, som det kun i meget begrænset omfang vil være muligt under hensyn til skibenes indretning at give enkeltkamre.

Det er for kommissionen oplyst, at man ved nyt byggeri — bl. a. også inden for trafiketaterne — tilstræber at skaffe eneværelser, og at man endvidere inden for

forsvarlige økonomiske rammer søger ved ombygning af ældre bygninger at forøge antallet af enkeltværelser, således at behovet for disse gradvis vil kunne dækkes.

Særlig vedrørende forsvaret bemærkes, at det for så vidt angår forsvarets skibe ikke vil være muligt at etablere en almindelig ordning, hvorefter der stilles enkeltkamre til rådighed, og at man ved vurdering af skibspersonalets forhold i øvrigt må tage det særlige tillæg, der ydes under udkommando med flådens skibe, i betragtning.

For de militære kaserneetablissementer tilstræber man at stille enkeltværelser til rådighed for tjenestemænd, der udstationeres hertil, men kan enkeltværelser ikke anvises, ydes der tjenestemanden nattillæg efter de almindelige regler, såfremt den pågældende har udgifter til natlogi.

Under udkommando i lejre, flyvestationer m. v. ydes der militære tjenestemænd udkommandotillæg, jfr. tjenestemandenslovens § 984, stk. 1, og når sådant tillæg oppebæres, ydes der yderligere i henhold til tjenestemandenslovens § 984, stk. 5, frit kvarter, hvorved forstås møbleret værelse eller lukaf med seng og sengeklæder. Et værelse eller lukaf kan dog samtidig anvises flere tjenestemænd og bevarer dog for hver enkelt vedkommende karakteren af frit kvarter. Norm for ydelse af frit kvarter fastsættes af forsvarsministeren. Kan passende kvarter ikke stilles til rådighed, kan der — hvor forholdene måtte nødvendiggøre overnatning uden for bopælen — efter forsvarsministerens bestemmelse i stedet ydes nattillæg efter de almindelige regler.

Den omhandlede norm for ydelse af frit kvarter er endnu ikke fastsat, men der har ved praktiseringen af de gældende regler af organisationerne været rejst spørgsmål om, hvilke krav der kan stilles til et passende kvarter. Organisationerne har således ikke kunnet tiltræde, at f. eks. underbringelse i telt gennem længere tid eller anvisning af soverum i lejre for flere tjenestemænd i ét værelse over en længere periode kan anses som passende kvarter, og organisationerne har ment, at militære tjenestemænd i de anførte tilfælde bør have mulighed for at overnatte uden for vedkommende lejr mod at oppebære nattillæg.

Af hensyn til det militære beredskab vil tilladelse til overnatning uden for lejre m. v.

kun kunne gives i begrænset omfang, men forsvarsministeriet har over for kommissionen oplyst, at der ved udbygning af lejrene tilstræbes at tilvejebringe et tilstrækkeligt antal enkeltværelser, således at militære tjenestemænd, der udkommanderes til lejrene, får adgang til enkeltværelser.

Der er inden for kommissionen enighed om, at det vel må anses for ønskeligt, at der i større omfang, end det hidtil har været muligt, stilles eneværelser til rådighed for tjenestemænd under overnatning ude, idet ulemperne ved at skulle dele værelse i mange tilfælde er åbenbare, navnlig i tilfælde, hvor det drejer sig om længere ophold, men man finder dog ikke, at der er tilstrækkelig anledning til at tilvejebringe hjemmel for ydelse af fuldt eller nedsat nattillæg, såfremt enkeltværelse ikke skaffes, idet man herved lægger vægt dels på de betydelige merudgifter, der vil være forbundet med forslaget gennemførelse, dels på de bestræbelser, der udfoldes fra styrelsernes side på efterhånden at forøge antallet af de til rådighed værende enkeltværelser, jfr. de foran givne oplysninger, herunder også om forholdene inden for forsvaret.

4) Til § 966, stk. 5.

Ifølge bestemmelsen fastsættes satserne for time- og dagpenge m. v. under tjenesterejser og udstationering for de forskellige grupper af tjenestemænd af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet.

Af centralorganisationerne er der fremsat forslag om, at de i henhold til lovbestemmelsen administrativt fastsatte regler, hvorefter time- og dagpenge m. v. udbetales med 4 forskellige satser afhængigt af tjenestemandens lønningsmæssige placering, ændres således at udbetaling kun sker med 2 satser. Til højeste sats (sats A) foreslås henført tjenestemænd i told- og trafiketaternes 2.-6. lønningsklasse eller hertil svarende lønningsklasser, medens alle andre tjenestemænd tænkes henført til den lavere sats (sats B).

Under behandlingen af spørgsmålet i kommissionen er der opnået enighed om, at den gældende inddeling af time- og dagpengene i 4 satser (gruppe A-D) knytter sig så nøje til tjenestemandenes nugældende lønningsmæssige placering, at man ikke for tiden med udbytte vil kunne diskutere eventuelle ændringer i denne satsinddeling, idet denne også fremtidig i væsentlig grad vil

være afhængig af inddelingerne i lønningsklasser, hvorfor spørgsmålet må udskydes til fornyet overvejelse, når lønningskommissionen har afsluttet sit arbejde. Da de pågældende regler fastsættes administrativt, forudsætter en eventuel imødekommen af organisationernes ønsker ingen lovændring.

5) *Til § 966, stk. 6.*

Lovbestemmelsen giver bl. a. regler for beregningen af time- og dagpenge samt nattillæg, når en tjenestemand under udstationering foretager tjenesterejser fra udstationeringsstedet.

Samrådet har stillet forslag om ændring i bestemmelsens 4. punktum, der er foreslået affattet således:

»Når en tjenestemand under udstationering foretager tjenesterejse, der forud er bestemt til at skulle vare under 48 timer, oppebærer han under rejsen time- og dagpenge m. v. efter de almindelige regler, samtidig med at han bevarer godtgørelsen for udstationeringen. Er rejsen forudbestemt til at skulle vare over 48 timer, betragtes udstationeringen som ophørt ved afrejsen, og ny udstationering påbegyndes ved tilbagekomsten til udstationeringsstedet.«

Forslaget er motiveret med, at en udstationeret tjenestemand, som skal på kortvarige tjenesterejser (under 48 timer), normalt ville være nødt til at bevare sin hotelplads el. lign. på udstationeringsstedet, selv om han må overnatte ude på tjenesterejsen. Da der efter de gældende regler under de anførte forhold højst kan udbetales den pågældende fulde dagpenge samt ét nattillæg pr. døgn, hævder man, at der herved vil kunne påføres tjenestemanden et tab som følge af løbende udgifter på udstationeringsstedet, og man foreslår derfor, at udstationerede tjenestemænd på kortvarige tjenesterejser skal kunne oppebære fulde time- og dagpenge samt eventuelt nattillæg og samtidig bevare time- og dagpenge på udstationeringsstedet.

I kommissionen har der været enighed om, at man ikke kan afvise den betragtning, at den udstationerede tjenestemand under tjenesterejser fra udstationeringsstedet kan have udgifter på dette til værelse eller logi, som det vil være naturligt at yde ham en vis godtgørelse for, men der ses dog kun at være anledning hertil efter det tidspunkt,

hvor time- og dagpengene på udstationeringsstedet er nedsat på grund af opholdets varighed (over 21 dage). Godtgørelsen foreslås fastsat til det beløb, hvormed nattillæg indgår i »nedsatte dagpenge«, og man stiller herefter forslag om følgende tilføjelse til tjenestemandslovens § 966, stk. 6, 4. punktum:

»; har en udstationeret tjenestemand, der oppebærer nedsatte dagpenge, under tjenesterejse fra udstationeringsstedet overnattet uden for dette, tillægges der ham, såfremt han på udstationeringsstedet har løbende udgifter til logi m. v., et yderligere beløb pr. døgn svarende til nattillægget i nedsatte dagpenge.«

6) *Til § 966, stk. 10.*

Den nævnte lovbestemmelse foreskriver, at såfremt en tjenestemand udstationeres til steder, hvor staten yder pågældende tjenestemandsgroupe logi og kostforplejning, oppebærer han disse ydelser på de derfor gældende almindelige vilkår, og der tilkommer ham da ikke time- eller dagpenge under opholdet på vedkommende sted.

Centralorganisationerne har foreslået, at der i de i lovbestemmelsen omhandlede tilfælde tillægges tjenestemanden en særlig godtgørelse svarende til en nærmere fastsat brøkdæl af dagpengebeløbet, idet der i forbindelse med sådanne udstationeringer almindeligvis påføres tjenestemandene udgifter, som det er rimeligt, at de får dækning for.

I kommissionen har der været enighed om, at der kan forekomme tilfælde af udstationeringer under de heromhandlede vilkår, hvor det vil være rimeligt, at der tillægges tjenestemanden et mindre tilskud pr. dag som supplement til naturalydelsen, men man finder ikke grundlag for indførelse af en obligatorisk regel af dette indhold, ligesom det må være en forudsætning for at oppebære ydelsen, at der ikke på anden vis gennem ydelse af lejtillæg el. lign. gives ækvivalent for udgifter ved udstationeringen. Man henleder i denne forbindelse opmærksomheden på, at der ifølge § 966, stk. 7, er hjemmel for i andre særlige tilfælde, hvor en tjenestemand arbejder ude, og der ikke efter de almindelige regler tilkommer ham time- og dagpenge, at tilstå ham et mindre vederlag pr. dag. Denne bestemmelse foreslår kommissionen gjort anvendelig også i de

af § 966, stk. 10, omhandlede tilfælde, idet stk. 7 med dets nuværende formulering placeres som sidste stykke i § 966.

Kommissionen stiller herefter til § 966 forslag om, at stk. 8, 9 og 10 ændres til stk. 7, 8 og 9, og at stk. 7 ændres til stk. 10.

7) Til § 967, stk. 1.

Ifølge lovbestemmelsen ydes der som flyttegodtgørelse til tjenestemænd, der forflyttes til et andet opholdssted, normalt en standardgodtgørelse samt dokumenterede fragtudgifter til *jernbanetransport*. Såfremt tjenestemandens rimelige flytteudgifter ikke herved dækkes, kan udgifterne til bohavets flytning i stedet godtgøres efter regning.

Centralorganisationerne har foreslået, at der gives tjenestemænd, der flytter mod standardgodtgørelse, adgang til flytning også ad landevej mod indhentelse af ét tilbud, som skal godkendes af statsbanernes transportagentur, der dog kan forlange flere tilbud indhentet.

Det er fremhævet fra organisationernes side, at tjenestemænd, der forflyttes, i vidt omfang er gået over til at lade flytningen af bohavet foretage pr. automobil ad landevej, hvilket kan indebære forskellige praktiske fordele, og at man derfor ønsker ændring af den hidtidige regel, hvorefter der i forbindelse med standardgodtgørelse kun kan ydes godtgørelse for dokumenterede fragtudgifter til jernbanetransport (eventuelt skibstransport).

Der er i kommissionen enighed om, at tjenestemænd i forbindelse med forflytninger i videst muligt omfang bør benytte de offentlige befordringsmidler. Da der yderligere i tjenestemandens lovs § 967, stk. 1, er skabt hjemmel for, at flytning kan ske efter regning i tilfælde, hvor tjenestemandens rimelige flytteudgifter ikke kan dækkes ved standardgodtgørelsen, og da der i disse tilfælde er mulighed for at lade flytningen af bohavet foretage pr. automobil, finder kommissionen ikke grundlag for at foreslå ændringer i den gældende ordning.

Den fornævnte standardgodtgørelse ydes til gifte mandlige tjenestemænd og dermedigestillede, jfr. § 92, stk. 1, samt til ugifte tjenestemænd over 40 år med et beløb som til enhver tid fastsættes af finansministeren som en procentdel af den af tjenestemanden umiddelbart før forflyttelsen oppebårne pen-

sionsgivende lønning med tillæg af det for det tidligere og det nye opholdssted fastsatte stedtillæg. Til ugifte tjenestemænd under 40 år ydes godtgørelsen for flytteudgifter efter regning.

Ved det af kommissionen foreslåede lønssystem ophæves den lønningsmæssige forskel mellem forsørgere og ikke-forsørgere, men kommissionen har ikke fundet det rimeligt, at denne ændring får virkning for beregningen af den nævnte procentgodtgørelse, idet de udgifter, som denne godtgørelse tager sigte på, normalt kun vil forekomme for forsørgere og ikke-forsørgere over 40 år. Man foreslår derfor, at det hidtidige princip for beregningen af denne procentgodtgørelse opretholdes. Under hensyn til den ændring, der i øvrigt foreslås gennemført ved det nye lønssystem, vil procentgodtgørelsen ikke fortsat kunne beregnes på grundlag af tjenestemandens pensionsgivende lønning, men foreslås beregnet på grundlag af den pågældendes bruttolønning, idet det herved forudsættes, at der sker den i denne anledning formødne nedsættelse af de hidtil gældende administrativt fastsatte procentsatser.

Kommissionen stiller herefter forslag om, at den hidtidige bestemmelse i tjl. § 967, stk. 1, affattes således:

»Forflyttes en tjenestemand til et andet opholdssted, kan der tilstås ham godtgørelse af befordringsudgifter for egen person og husstand samt af dokumenterede fragtudgifter til jernbanetransport (eventuelt skibstransport) af bohavet, jfr. dog stk. 2. Herudover kan der til bestridelse af de øvrige med bohavets flytning forbundne udgifter til gifte mandlige tjenestemænd ydes et beløb, der til enhver tid fastsættes af finansministeren som en procentdel af den af tjenestemanden umiddelbart før forflyttelsen (forfremmelsen) oppebårne årlige lønning, jfr. § § 84, 87 og 88, med tillæg af det for det tidligere og det nye opholdssted fastsatte årlige stedtillæg. Tilsvarende gælder andre tjenestemænd, såfremt de pågældende har hjemmenværende børn under 18 år eller er over 40 år - for gifte kvindelige tjenestemænd jfr. dog nedenfor. Såfremt tjenestemandens rimelige flytteudgifter ikke herved kan dækkes, kan efter finansministerens nærmere bestemmelse udgifterne til bohavets flytning godtgøres efter regning. Til tjeneste-

mænd, der ikke opfylder betingelserne for at opnå den forannævnte procentgodtgørelse, ydes på tilsvarende måde godtgørelse efter regning, idet gifte kvindelige tjenestemænd dog altid vil kunne opnå halv procentgodtgørelse. Til gifte kvindelige tjenestemænd ydes de samlede godtgørelser kun med halvdelen. Såfremt flytteudgiften står i misforhold til den efter foranstående regler fastsatte godtgørelse, kan flyttegodtgørelsen ned-sættes.«

8) *Til § 967, stk. 2.*

Ifølge denne bestemmelse sker der en reduktion af den i § 967, stk. 1, omhandlede flyttegodtgørelse, når forflyttelsen sker efter ansøgning og uden at være forbundet med forfremmelse. Det samme gælder bl. a. ved forflyttelse samtidig med en tjenstemands tilbagekomst fra militærtjeneste.

a) Centralorganisationerne har nu bl. a. foreslået, at der også i tilfælde af ansøgt forflyttelse uden forfremmelse ydes flyttegodtgørelse uden reduktion, idet man fremhæver, at sådan forflyttelse ofte sker som led i tjenstemandens uddannelse og endvidere, at de nugældende regler virker mindre rimelige i tilfælde af, at tjenstemanden af helbredsmæssige grunde forflyttes efter ansøgning.

Til det anførte bemærkes, at omfanget af flyttegodtgørelsen efter de nugældende regler i det hele er graderet, alt eftersom der foreligger uansøgt forflyttelse med eller uden forfremmelse, eller ansøgt forflyttelse med eller uden forfremmelse, og at man ikke finder fornødent grundlag for på væsentlige punkter at opgive disse sondringer. Kommissionen kan derfor ikke anbefale den heromhandlede ændring af de gældende bestemmelser.

b) Der er af centralorganisationerne fremsat forslag om, at der ydes flyttegodtgørelse uden reduktion ved hjemsendelse fra militærtjeneste, samt at der ydes godtgørelse for rejse til det tidligere tjenestested, når denne ikke er betalt af forsvarer.

Det er herved gjort gældende, at tjenestemænd efter militærtjenesten ofte forflyttes til et nyt tjenestested, og at det derfor er rimeligt at ligestille denne flytning med uansøgt forflyttelse.

Der er i kommissionen enighed om, at gifte tjenestemænd, som forflyttes samtidig med tilbagekomst fra pligtig militærtjeneste,

bør oppebære fuld flyttegodtgørelse, hvorimod man ikke finder grundlag for ændring af de gældende regler for så vidt angår ugifte tjenestemænd eller for at yde tjenestemænd godtgørelse for rejser til det tidligere tjenestested. Det bemærkes herved, at der ydes værnepligtige, der hjemsendes fra militærtjenesten, fri rejse til hjemstedet eller andetsteds efter fremsat anmodning.

Kommissionen stiller herefter forslag om, at der til bestemmelsen i tjenestemandens lovens § 967, stk. 2, føjes følgende:

»Det nævnte fradrag foretages dog ikke for gifte tjenestemænd, der forflyttes samtidig med hjemsendelsen fra pligtig militærtjeneste.«

9) *Til § 967, stk. 3.*

I den nævnte bestemmelse er der bl. a. hjemmel til inden for et nærmere angivet maksimum at tilstå godtgørelse for udgifter foranlediget ved dobbelt husførelse.

Centralorganisationerne har stillet forslag om indførelse af en standardgodtgørelse, dog således at adgangen til godtgørelse efter regning inden for et maksimeret beløb bibeholdes. Forslagsstillerne har som motivering bl. a. henvist til, at der erfaringsmæssigt har været lagt mere i den passus i finansministeriets cirkulære af 25. juni 1946, hvori siges:

»Ved fastsættelsen af godtgørelse for dobbelt husførelse fradrages der for besparelse i hjemmet pr. dag et beløb, som under forudsætning af, at den pågældende ikke skønnes at have handlet økonomisk, udgør $\frac{1}{6}$ af de for vedkommende lønningsklasse til enhver tid gældende fulde dagpenge uden nattillæg, altså aldrig nedsatte dagpenge.«

end det efter centralorganisationernes opfattelse er tilsigtet med den.

Godtgørelse for dobbelt husførelse ydes i praksis normalt i henhold til dokumenteret regning efter fradrag af et beløb for besparelse i hjemmet og i alt ikke ud over $\frac{3}{4}$ af dagpengene for udstationering, heri indbefattet nattillæg samt tillæg for 1., 2. og 3. dag. Besparelsen i hjemmet beregnes til $\frac{1}{6}$ af de for vedkommende lønningsklasse til enhver tid gældende fulde dagpenge uden nattillæg.

Det er kommissionens opfattelse, at den hidtidige ordning — bortset fra de i central-

organisationernes motivering nævnte tilfælde — i det store og hele har virket hensigtsmæssigt, og at der efter de indhøstede erfaringer ikke er anledning til at ændre hverken lovbestemmelsen i § 967, stk. 3, eller den herpå opbyggede almindelige praksis. Det må anses for uundgåeligt, at der kan opstå tvivl i enkelte tilfælde om, hvorvidt den maksimale ydelse giver dækning for den pågældende tjenestemand's nødvendige udgifter, men det er kommissionens skøn, at en forhøjelse af godtgørelsens maksimum ikke er påkrævet.

Endvidere kan der fra tid til anden inden for den enkelte styrelse opstå spørgsmål om berettigelsen af en tjenestemand's afholdte udgifter inden for maksimalydelsen, men spørgsmål af denne art bør efter kommissionens opfattelse løses ved intern behandling af sagen.

Kommissionen finder derfor ikke, at der bør ske ændring af de generelle regler for ydelse af godtgørelse for dobbelt husførelse.

10) Til § 967, stk. 3 og 4.

I de nævnte bestemmelser er der hjemmel til at yde en særlig, supplerende godtgørelse i tilfælde af uansøgt forflyttelse uden forfremmelse og i tilfælde af forflyttelse i forbindelse med forfremmelse, men ikke ved ansøgt forflyttelse uden forfremmelse.

Af samrådet er der fremsat forslag om, at den supplerende flyttestodtgørelse, der ydes i tilfælde af forflyttelse i forbindelse med forfremmelse, jfr. tjenestemandslovens § 967, stk. 3, forhøjes til samme procentbeløb, som ydes i forbindelse med uansøgt forflyttelse uden forfremmelse, jfr. tjenestemandslovens § 967, stk. 4, og der er derhos stillet forslag om forhøjelse af de i sidstnævnte lovbestemmelse omhandlede procentsatser.

Det er anført, at forflytninger i forbindelse med forfremmelse for visse personalegrupper i realiteten må anses som uansøgt forflyttelse, idet forflyttelsen er nødvendig, for at de pågældende kan opnå sædvanligt avancement. Endvidere at der i tilfælde, hvor flytningen sker efter ansøgning, som regel ikke er noget ønske hos tjenestemanden om at skifte tjenestested, men alene om at opnå normal forfremmelse. Endvidere forekommer der tilfælde, hvor forflytninger i forbindelse med forfremmelse ikke er forbundet

med nogen reel lønfremgang. Under disse omstændigheder finder organisationen det rimeligt, at der ydes fuld supplerende procentgodtgørelse til tjenestemænd, der forflyttes i forbindelse med forfremmelse.

Forslaget om forhøjelse af de i § 967, stk. 4, omhandlede procentsatser er motiveret med en inden for forsvaret for gifte militære tjenestemænd midlertidigt tilvejebragt ordning, som man ønsker gjort varig og generel.

Kommissionen er af den opfattelse, at det gældende princip, hvorefter forflyttelse i forbindelse med forfremmelse, hvad enten denne er ansøgt eller uansøgt, ikke kan sidestilles med uansøgt forflyttelse uden forfremmelse, bør opretholdes, og man har derfor ikke ment, at der er grundlag for at søge de gældende regler ændrede. Endvidere finder kommissionen, at den for gifte militære tjenestemænd gennemførte midlertidige ordning med hensyn til ydelse af forhøjet flyttestodtgørelse har en så speciel baggrund, at denne ordning ikke bør gøres generel.

I henhold til § 967, stk. 3 ydes den nævnte supplerende procentgodtgørelse til gifte mandlige tjenestemænd og dermed lige stillede, jfr. § 92, stk. 1, med 2 pct. af den umiddelbart før forflyttelsen (forfremmelsen) oppebårne pensionsgivende lønning. Til andre tjenestemænd ydes godtgørelsen med 1 pct. af de omhandlede lønningsbeløb, jfr. dog § 967, stk. 5. Godtgørelsen ydes ikke til ugifte under 25 år.

Efter kommissionens opfattelse bør disse regler i princippet opretholdes med de ændringer, der følger med det af kommissionen foreslåede nye lønningssystem.

Der fremsættes herefter forslag om, at § 967, stk. 3, affattes således:

»For så vidt forflyttelsen skyldes forfremmelse, kan der udover de i stk. 1 omhandlede ydelser til gifte mandlige tjenestemænd samt til andre tjenestemænd, såfremt de sidstnævnte har hjemmeværende børn under 18 år - for gifte kvindelige tjenestemænd jfr. dog nedenfor - tilstås en godtgørelse på 2 pct. af den umiddelbart før forflyttelsen (forfremmelsen) oppebårne årlige lønning, jfr. §§ 84, 87 og 88. Til andre tjenestemænd, herunder gifte kvindelige tjenestemænd, kan der tilstås en godtgørelse på 1 pct. af det omhandlede lønningsbeløb, jfr. dog stk. 5. Godtgørelsen ydes ikke til ugifte under 25

år. Endvidere kan der tilstås godtgørelse for eventuelt huslejetab, dog ikke udover 20 pct. af lønningen, **jfr.** § § 84, 87 og 88 for vedkommende tidsrum, eller for udgifter foranlediget ved dobbelt husførelse, dog højst $\frac{3}{4}$ af dagpengene for udstationering for vedkommende lønningsklasse og i alt ikke over 20 pct. af et års lønning, **jfr.** § § 84, 87 og 88. Godtgørelsen for huslejetab beregnes altid, som om lejemålet var indgået med sædvanligt opsigelsesvarsel, selvom lejemålet er indgået for længere tidsrum. Finansministeren er dog bemyndiget til i særlige tilfælde at foretage afvigelser fra disse begrænsninger.«

11) *Til § 967, stk. 4.*

Samrådet har stillet forslag om en ny regel, hvorefter der, såfremt en forflyttelse sker med mindre end 3 måneders varsel, kan ydes udstationeringsgodtgørelse i tiden fra forflyttelsen og indtil 3 måneder efter varslet i stedet for godtgørelse for dobbelt husførelse. Tilsvarende ordning ønskes indført i tilfælde, hvor tjenestemanden godtgør, at flytning ikke kan foretages til det nye tjenestested på grund af boligmangel.

Den gældende ordning, hvorefter godtgørelse for dobbelt husførelse kun ydes efter dokumentation med fradrag for besparelse i hjemmet og i alt ikke ud over $\frac{3}{4}$ af dagpengene for udstationering, medfører efter organisationens opfattelse altid et tab for tjenestemænd, der forflyttes, men man finder det ikke rimeligt, at dette tab pålægges tjenestemænd, der forflyttes med så kort varsel, at de pågældende ikke har haft mulighed for at arrangere bopælsforandring i forbindelse med forflyttelsen. Da det normalt ikke kan påregnes, at en tjenestemand, der forflyttes, vil kunne foretage flytningen med kortere varsel end 3 måneder, ønskes der skabt hjemmel til at yde sædvanlig udstationeringsgodtgørelse i tiden fra forflyttelsen og indtil 3 måneder efter varslets meddelelse.

For så vidt det rent faktisk er ugørligt for tjenestemanden at skaffe sig bolig på det nye tjenestested, finder organisationen det ligeledes ubilligt, at den pågældende skal lide noget tab i forbindelse med forflyttelsen, og der foreslås derfor tilvejebragt hjemmel for, at der i sådanne tilfælde kan udbetales sædvanlig udstationeringsgodtgørelse.

Efter kommissionens opfattelse bør styrelserne tilstræbe, at der gives tjenestemænd, der forflyttes uansøgt og uden forfremmelse, et rimeligt varsel, som man finder ikke bør være under 3 måneder. Gives der kortere varsel, er kommissionen enig i, at der i tiden fra forflyttelsen og indtil 3 måneder efter varslets meddelelse bør udbetales sædvanlig udstationeringsgodtgørelse til tjenestemænd, der opfylder betingelserne for at oppebære godtgørelse for dobbelt husførelse. Det nævnte 3 måneders varsel og dermed den omhandlede 3 måneders frist bør dog kunne nedsættes, såfremt styrelsen af tjenstlige grunde har været afskåret fra at give tjenestemanden sædvanligt varsel, hvilket f. eks. kan være tilfældet, fordi forflyttelsen sker som følge af en tjenestemand's dødsfald eller anden uforudseelig begivenhed. Tilsvarende må gælde i tilfælde, hvor tjenestemanden har stillet sig til rådighed for uansøgt forflyttelse.

Der fremsættes herefter forslag om følgende tilføjelse til tjenestemandsløvens § 967, stk. 4:

»Er meddelelse om uansøgt forflyttelse uden forfremmelse ikke givet tjenestemanden med 3 måneders varsel, kan der — bortset fra de i stk. 2, 2. pkt., omhandlede tilfælde - til tjenestemænd, der opfylder betingelserne for at oppebære godtgørelse for dobbelt husførelse, i stedet for denne godtgørelse udbetales den pågældende sædvanlig udstationeringsgodtgørelse i tiden fra forflyttelsen og indtil 3 måneder efter varslets meddelelse. Har styrelsen af tjenstlige grunde været afskåret fra at give tjenestemanden det nævnte varsel, kan dette nedsættes, og det tidsrum, i hvilket den pågældende kan oppebære udstationeringsgodtgørelse i stedet for godtgørelse for dobbelt husførelse, nedsættes da tilsvarende.«

12) *Til § 967, stk. 4.*

C. O. II har fremsat forslag om en ny regel, hvorefter der til tjenestemænd, der ikke har adgang til at opnå godtgørelse for dobbelt husførelse, men som kan dokumentere et på fraflytningsstedet indgået og ikke opsagt lejemaal om en selvstændig lejlighed, ydes en **fri** hjemrejse for hver fulde 3 uger.

I finansministeriets cirkulære af 25. juni 1946 om flyttegodtgørelse er der optaget en bestemmelse om, at der som en ekstraordinær

og midlertidig foranstaltning under unormale boligforhold kan gives en forflyttet gift tjenestemand, for så vidt tjenesten tillader det, og betingelserne for udbetaling af godtgørelse for dobbelt husførelse er til stede, en frirejse frem og tilbage til besøg hos familien for hver fulde 3 uger, der hengår fra forflyttelsestidspunktet, og indtil hans familie flytter til det nye tjenestested.

Denne ordning ønskes nu udvidet til at omfatte tilfælde, hvor tjenestemænd ikke er berettiget til godtgørelse for dobbelt husførelse, f. eks. ved ansøgt forflyttelse uden forfremmelse eller i tilfælde af, at tjenestemanden er ugift, men på fraflytningsstedet har bevaret lejemålet om en selvstændig lejlighed. Der er henvist til, at en del forflytninger efter ansøgning er påkrævede, for at de pågældende til sin tid kan opnå avancement, samt at tjenestemænd, der forflyttes, ofte er nødt til at bevare en lejlighed på det hidtidige tjenestested for at kunne skaffe sig selvstændig lejlighed på det nye tjenestested. I disse tilfælde er det efter organisationens mening rimeligt, at der refunderes den pågældende en frirejse hver 3. uge på samme måde, som ordningen er for tjenestemænd, der forflyttes i forbindelse med forfremmelse eller uansøgt uden forfremmelse, og som er berettiget til godtgørelse for dobbelt husførelse.

Kommissionen finder ikke, at der bør tilvejebringes en så vidtgående ordning som af organisationen foreslået, idet man ikke mener, at der bør ydes frirejser til tjenestemænd, der forflyttes efter ansøgning uden forfremmelse, og som ikke opfylder betingelserne for at oppebære godtgørelse for dobbelt husførelse.

Såfremt tjenestemanden derimod forflyttes uansøgt eller efter ansøgning i forbindelse med forfremmelse, er kommissionen enig i, at der kan forekomme tilfælde, hvor det kan være rimeligt at yde en frirejse til det tidligere tjenestested, uanset at tjenestemanden efter de gældende regler ikke har adgang hertil. Som eksempel herpå kan nævnes, at tjenestemanden har købt fast ejendom eller lejet selvstændig lejlighed på det tidligere tjenestested, som i almindelighed kræver et vist tilsyn, indtil den pågældende afhænder ejendommen eller opsiger lejemålet.

Efter kommissionens opfattelse bør fri-

rejser af heromhandlede art ikke ydes hver 3. uge, men der bør i almindelighed hengå længere tid mellem hver frirejse. Endvidere bør frirejserne kun kunne ydes inden for et vist passende tidsrum efter forflyttelsen og i almindelighed kun, dersom der er tale om rejser over en længere afstand.

Kommissionen har drøftet, om der i overensstemmelse med det anførte burde indføres faste regler for de omhandlede frirejser, men mener, at spørgsmålet bør afgøres efter et konkret skøn i hvert enkelt tilfælde af vedkommende styrelse i overensstemmelse med de foran anførte retningslinjer.

Kommissionen foreslår herefter, at den fornævnte bestemmelse i finansministeriets flyttegodtgørelsecirkulære suppleres med en regel om, at den enkelte styrelse vil kunne tilstå en tjenestemand, der forflyttes uansøgt eller ansøgt i forbindelse med forfremmelse, og som ikke opfylder betingelserne for at oppebære godtgørelse for dobbelt husførelse, frirejser til det tidligere tjenestested, såfremt den pågældende her har fast ejendom eller et ikke opsagt lejemål om en selvstændig lejlighed.

13) Til § 967, stk. 5.

Som følge af den foreslåede ændring af lønningssystemet foreslås ordene: »pensionsgivende lønning og eventuelt regulerings-tillæg« erstattet af »lønning, jfr. §§ 84, 87 og 88.«

14) Til § 967, stk. 6.

Ifølge bestemmelsen kan ansøgt forflyttelse uden forfremmelse ikke give adgang til flyttegodtgørelse, hvis der er forløbet mindre end 3 år siden den sidste med flyttegodtgørelse forbundne forflyttelse. Centralorganisationerne har foreslået denne bestemmelse ophævet.

Der er i kommissionen enighed om, at der vil kunne forekomme tilfælde af ansøgt forflyttelse uden forfremmelse, hvor det ikke vil være rimeligt at nægte flyttegodtgørelse på grund af tidligere forflyttelse inden for en 3 års periode, f. eks. hvor den sidste forflyttelse skyldes helbredsmæssige grunde, der er lægeligt dokumenterede, ligesom man ikke tør udelukke, at der kan forekomme andre tilfælde, hvor dispensation fra den nævnte 3 års grænse kan være rimelig. På den anden side kan hensynet til sådanne specielle forhold ikke efter kommissionens opfattelse motivere en fuldstændig ophæ-

velse af den gældende regel, idet andre ansøgninger om forflyttelse skyldes ønsker fra tjenestemandens side, som ikke bør belaste styrelserne med flytteudgifter, og kommissionen foreslår derfor, at man indskrænker sig til at tilvejebringe en bemyndigelsesadgang for finansministeren til at meddele dispensation fra 3 års grænsen.

Kommissionen foreslår herefter følgende tilføjelse til § 967, stk. 6:

»Finansministeren er dog bemyndiget til i særlige tilfælde at foretage afvigelser fra den foran nævnte begrænsning.«

15) *Til § 967.*

Centralorganisationerne har foreslået, at de nugældende regler om flyttegodtgørelse suppleres med en bestemmelse om, at der ved forflyttelser gives adgang for begge ægtefæller til frirejse for at besigtige lejlighed på det nye tjenestested.

I henhold til bemærkningerne til stk. 3 i finansministeriets flyttegodtgørelsescirkulære af 25. juni 1946 kan der, såfremt en forflyttelse sker uansøgt eller i anledning af forfremmelse, ud over udgiften til den ved forflyttelsen nødvendiggjorte enkelte rejse for tjenestemanden og hele hans husstand tillige godtgøres billetudgiften til en udført dobbeltrejse for én person inden flytningen for at give tjenestemanden eller hans ægtefælle lejlighed til på det nye tjenestested at finde en passende bolig eller besigtige den nye bolig.

Efter organisationernes forslag tænkes denne regel udvidet til dels at gælde begge ægtefæller og til dels at omfatte tilfælde af ansøgt forflyttelse uden forfremmelse.

Kommissionen kan ikke tiltræde sidstnævnte udvidelse, men vil finde det rimeligt, at der i tilfælde af uansøgt forflyttelse eller forflyttelse i forbindelse med forfremmelse også gives hustruen mulighed for en besigtigelsesrejse til det nye tjenestested.

Kommissionen foreslår herefter, at finansministeriets fornævnte flyttegodtgørelsescirkulære suppleres med en hertil sigtende bestemmelse.

16) *Til § 967.*

Organisationerne har foreslået tilvejebragt hjemmel for, at der kan ydes godtgørelse for hotelophold for tjenestemanden og hans familie for den tid, der medgår til bohavets ind- og udpakning samt transport.

Da den supplerende procentgodtgørelse, der ydes med hjemmel i tjenestemandenslovens § 967, stk. 3 og 4, bl. a. er tænkt til dækning af heromhandlede udgifter, og der således er tilvejebragt hjemmel til dækning af disse udgifter i tilfælde af forflyttelse i forbindelse med forfremmelse eller uansøgt forflyttelse uden forfremmelse, har kommissionen ikke ment at kunne anbefale forslaget.

17) *Til § 967, stk. 8.*

Ifølge lovbestemmelsen kan der tilstås en godtgørelse svarende til 25 pct. af det normale årlige boligfradrag, når en tjenestemand ved sin afgang med pension eller enken efter en tjenestemand efter dennes død skal fraflytte en tjenestebolig.

Samrådet har fremsat forslag om, at bestemmelsen i § 967, stk. 8, udgår, og at der i de i lovbestemmelsen omhandlede tilfælde ydes flyttegodtgørelse efter reglen i tjenestemandenslovens § 967, stk. 7.

Som motivering for forslaget er anført, at man finder det mindre rimeligt, at tjenestemænd, hvem det er pålagt at benytte en tjenestebolig, ikke modtager sædvanlig flyttegodtgørelse ved fraflytning i forbindelse med afgang med pension. Tilsvarende synspunkter er anført for så vidt angår enken efter en tjenestemand, som efter dennes død skal fraflytte en tjenestebolig.

Kommissionen har ikke fundet anledning til at foreslå nogen principiel ændring af den nugældende ordning, men da prisudviklingen har medført, at flyttegodtgørelse i henhold til tjenestemandenslovens § 967, stk. 8, giver forholdsmæssig mindre økonomisk dækning, end tilfældet var ved reglerne indførelse i 1931, har der i kommissionen været enighed om, at den hidtidige godtgørelse på 25 pct. af det ifølge tjenestemandenslovens § 36, stk. 4, fastsatte normale årlige boligfradrag bør forhøjes til 35 pct.

I overensstemmelse med det anførte foreslår kommissionen, at der i § 967, stk. 8, foretages følgende ændring: »25 pct.« ændres til »35 pct.«.

18) *Til § 968.*

Lovbestemmelsen foreskriver, at når der for tjenestemænd er fastsat en vis højeste tjenestetid, kan der efter nærmere af vedkommende minister givne regler tilstås særligt vederlag for arbejde, der udføres uden for den. således fastsatte tjenestetid (over-

arbejdspenge), dog at forudsætningen for sådan ydelse er, at overskridelsen af tjenestens ikke unddrager sig kontrol. Lignende godtgørelse kan på samme måde tilstås for arbejde udført på de for tjenestemanden fastsatte fridage.

De for statens tjenestemænd gældende almindelige regler om tjenestetid, fridage og overarbejde er fastsat ved finansministeriets bekendtgørelse af 23. september 1949 med senere ændring ved bekendtgørelse af 30. marts 1953. Sætserne for overarbejdsbetaling m. v. er fastlagt i finansministeriets cirkulære af 26. februar 1957.

Af centralorganisationerne er der fremsat forskellige forslag om ændring af disse regler.

Forslagene kræver ikke lovændring, men har alene relation til de regulativmæssigt fastsatte regler. Ved tidligere lønningsrevisioner, således også under lønningskommissionen af 1943, er spørgsmål af den heromhandlede art ikke blevet inddraget under kommissionens arbejde, men er udskudt til behandling i særlige udvalg efter gennemførelsen af de nye lønningslove. Der er i kommissionen enighed om, at en tilsvarende fremgangsmåde fortsat vil være hensigtsmæssig dels under hensyn til den betydning, som indgrupperingen i de forskellige lønningsklasser har ved udformningen af tjenestetidsreglerne, dels fordi der inden for samfundet i almindelighed må forventes i de nærmeste år at forestå principielle overvejelser og afgørelser vedrørende tjenestetidsspørgsmålet på bredere basis, som i givet fald vil kunne medføre visse konsekvenser for statstjenestemændenes beslægtede problemer, jfr. herved bemærkningerne side 10 i betænkning af 21. juni 1949 fra tjenestetidsudvalget af 4. juni 1947.

Der har derfor i kommissionen været enighed om, at de herhenhørende spørgsmål bør udskydes til behandling i et særligt tjenestetidsudvalg. Finansministeren har for sit vedkommende givet sin tilslutning til nedsættelse til sin tid af et sådant udvalg. Kommissionen finder dog anledning til herved at fremhæve de forudsætninger i tjenestetidsmæssig henseende, som foran s. 77-78 er anført for de af kommissionen foreslåede nye tjenestemandslønninger.

19) Til § 969.

Lovbestemmelsen hjemler ydelse af en særlig godtgørelse for nattjeneste (natpenge).

Centralorganisationerne har foreslået, at overskriften til lovbestemmelsen ændres til »Godtgørelse for ubekvem tjenestetid«, og at der gennemføres forskellige ændringer i og udvidelser af de gældende regler.

Man foreslår således, at natpenge fremtidig skal kunne ydes inden for tidsrummet kl. 18-6 i stedet for som hidtil kl. 21-6, samt at der far tjeneste på søn- og helligdage — i modsætning til hidtil — ligeledes skal ydes særligt vederlag. Dette tillæg ønskes derhos ydet med en særlig, forhøjet sats, når tjenesten falder på jule-, påske- og pinsedag samt for tjeneste på jule- og nytårsaftensdag mellem kl. 17 og kl. 7 næste dag. Endvidere er det foreslået, at det i § 969, stk. 3, omhandlede særlige bestillingstillæg for nattjeneste udgår, således at alle arter af nattjeneste vederlægges med natpenge.

Ændringer som de af centralorganisationerne antydede må på forhånd anslås til at ville medføre endog meget betragtelige merudgifter, og da de fremdragne spørgsmål i det hele skønnes at have nær tilknytning til tjenestetidsspørgsmålet i almindelighed, er der i kommissionen opnået enighed om, at behandlingen af de fremsatte forslag bør henvises til det kommende tjenestetidsudvalg, jfr. bemærkningerne ovenfor under løbe-nr. 18. Under disse omstændigheder stiller kommissionen intet forslag om ændring af den nuværende § 969. Man har ganske vist overvejet om den hidtidige lovbestemmelse ikke ville kunne afløses af en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter de nærmere regler fastsættes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet, men man finder dog — særlig under hensyn til de fremdragne spørgsmåls principielle karakter og økonomiske omfang — at det vil være rigtigst at bevare det hidtidige princip, hvorefter grundreglerne på det heromhandlede område er lovfæstede i tjenestemandsløven, således at det resultat, hvortil man til sin tid eventuelt måtte komme, nedfældes i en lovbestemmelse, der vil kunne gennemføres på normeringslov som ændring af den nuværende § 969.

20) Til § 971.

Ifølge bestemmelsens stk. 1 kan der i

styrelsesgrene, i hvilke der af hensyn til virksomhedens særlige natur er ansat læger, tilstås tjenestemænd for deres egen person fri lægebehandling ved pågældende styrelses egne læger, fri medicin efter lægens ordination samt frit ophold på institutionens hospitaler eller sygeafdelinger. Udgiften til al anden lægehjælp (specialistbehandling ved andre end institutionens læger, lægehjælp under fraværelse på ferie o. l.) afholdes af tjenestemanden selv. De nærmere regler om fri lægebehandling m. v. fastsættes af vedkommende ministerium efter forhandling med lønningsrådet. Denne ordning omfatter ifølge lovbestemmelsen tjenestemænd ved fængselsvæsenet, sindssygevæsenet, rigshospitalet, statshospitalet i Sønderborg, fødselsanstalten i Jylland, døvstummeanstalterne, blindeinstitutterne og forsvaret (for forsvarrets vedkommende hele det militære personale samt civile tjenestemænd ved de militære sygehuse.).

I henhold til bestemmelsens stk. 2 har personel i statens skibe eller luftfartøjer under fraværelse fra hjemstedet ret til fri lægebehandling, medicin og eventuelt hospitalsophold; tilsvarende gælder forsvarrets personel under udkommando i fort, lejr eller andet militært etablissement samt under kantonement og udgående øvelser.

Tjenestemandsløven af 1919 indeholdt forskellige specialregler om adgang for tjenestemænd i visse institutioner til sygepleje, men da disse regler var uensartede og for visse institutioner ret vidtgående, fandt lønningskommissionen af 1929 det rigtigt at samle de nævnte specialregler i en fælles regel, jfr. kommissionens betænkning, side 128.

Det var for kommissionen et hovedsynspunkt, at der ikke for tjenestemænd burde træffes en ordning med hensyn til sygeplejeforhold, som medførte, at de pågældende og deres familier holdt sig uden for sygekasserne, men at man tværtimod burde stimulere tjenestemændene i de yngre år til at indmelde ikke alene deres hustru og børn, men også sig selv i en sygekasse, og under disse forhold fandt man det urigtigt i tjenestemandsløven at opretholde bestemmelser, der direkte eller indirekte kunne virke i modsat retning. På den anden side fandt kommissionen det naturligt, at de styrelsesgrene, der havde egne læger, særlig hospi-

taler, anstalter samt hær og Måde, lod disse behandle også tjenestemændene personlig.

Den af lønningskommissionen af 1929 foreslåede fællesregel vedrørende sygepleje blev optaget i tjenestemandsløven af 1931 under § 813, og denne bestemmelse er uændret gentaget i tjenestemandsløven af 1946 under § 971.

Siden gennemførelsen af bestemmelsen i § 813 i tjenestemandsløven af 1931 er der imidlertid efter vedtagelsen af lov nr. 182 af 20. maj 1933 om folkeforsikring, jfr. lovekendtgørelse nr. 218 af 11. juli 1953 om lov om folkeforsikring, sket den udvikling, at praktisk taget alle, der opfylder betingelserne for optagelse i sygekasse eller sygeforsikring, sikrer sig den hjælp i sygdomstilfælde, som folkeforsikringsloven åbner mulighed for, og dette vil som altovervejende hovedregel også gælde tjenestemænd ved de i tjenestemandsløvens § 971 omhandlede institutioner. Efter gældende ordning ydes lægehjælpen ved disse institutioner kun på tjenestestedet eller inden for en meget begrænset afstand herfra, således at tjenestemænd, der bor uden for denne afstand i et vist omfang vil være henvist til at benytte sygekasse- eller sygeforsikringslæge, idet de pågældende kun kan benytte funktionærlægen, når de kan møde til konsultation hos denne. Tjenestemænd, der bor inden for den nævnte afstand, vil vel personlig kunne benytte funktionærlægen, men bl. a. af hensyn til familien vil medlemsskab af sygekasse eller sygeforsikring være hensigtsmæssigt for de pågældende.

Da udviklingen har medført, at praktisk taget samtlige de heromhandlede tjenestemænd sikrer sig adgang til samme sygehjælp, som andre har mulighed for at opnå, kan der rejses spørgsmål om, hvorvidt det fortsat må anses naturligt at yde de pågældende den særlige sygehjælp, som er hjemlet ved tjenestemandsløvens § 971, eller om særordningen kun bør opretholdes i begrænset omfang eller eventuelt helt afskaffes.

Af organisationernes repræsentanter i kommissionen er det imidlertid gjort gældende, at tjenstlige hensyn taler for at bevare ordningen ved de i § 971 omhandlede institutioner, idet man bl. a. har anført, at det må anses for lidet hensigtsmæssigt, dersom en tjenestemand, der ikke er sygemeldt, men som har behov for lægeunder-

søgelse eller -behandling, skal henvises til at søge tjenestefrihed for at konsultere den pågældende sygekasse- eller sygeforsikringslæge, såfremt undersøgelsen eller behandlingen uden væsentlig afbrydelse af tjenestetiden kan ske på institutionen ved dennes egne læger.

I kommissionen har man ikke ment at kunne afvise disse betragtninger, og der er herefter opnået enighed om, at den nugældende lovbestemmelse søges opretholdt uændret, men at de i henhold til bestemmelsen udfærdigede reglementer optages til revision til forelæggelse for lønningsrådet, og således at der ved udformningen af de fremtidige reglementariske bestemmelser tages hensyn til den foran nævnte udvikling og til, at ordningen foreslås opretholdt ud fra de nævnte tjenstlige hensigtsmæssighedssynspunkter. Der har samtidig været enighed om, at særordningen kun bør bevares for de institutioner, ved hvilke der hidtil har været adgang til fri sygepleje, men at der ikke er grundlag for at søge denne udvidet til andre institutioner, som har eller måtte få egne læger.

Med hensyn til fastsættelsen af reglerne for særordningens fremtidige praktisering skal kommissionen nærmere bemærke følgende:

For så vidt angår adgang til fri lægehjælp gav lønningskommissionen af 1929 udtryk for den opfattelse, at der intet var til hinder for, at adgangen til fri sygehjælp blev gjort betinget af visse bopælsforhold m. v., og der er i henhold hertil i de udfærdigede reglementer optaget de foran omhandlede afstandsgrænser, der bevirker, at fri lægehjælp kun kan ydes på bopælen til tjenestemænd, der bor inden for de fastsatte grænser. Da de foran nævnte tjenstlige hensyn alene ses at føre til, at der bør ydes fri lægebehandling, såfremt tjenestemanden er i stand til at møde i funktionærlægens konsultation, eller såfremt tjenestemanden bor på selve institutionen, bør det ved revision af de gældende reglementer fastsættes, at fri lægehjælp kun vil kunne ydes til tjenestemænd, som bor på institutionen, eller som møder til konsultation hos funktionærlægen. Det er herved forudsat, at funktionærlægens konsultation afholdes på institutionens grund, men der ses dog intet at kunne indvendes imod, at denne konsultation afholdes andet-

steds, såfremt det i det enkelte tilfælde måtte anses for hensigtsmæssigt.

Vedrørende spørgsmålet om adgang til fri medicin finder kommissionen grund til at fremhæve, at lovbestemmelsen kun giver adgang til fri medicin efter lægens ordination.

Det må efter kommissionens opfattelse herved være en forudsætning, at fri medicin kun udleveres, såfremt den er ordineret af funktionærlægen i hans egenskab af behandlende læge, medens medicin, der ordineres af en anden læge, selv om recepten er påtegnet af funktionærlægen, ikke bør udleveres tjenestemanden af institutionen, og dette forhold bør indskræpes i de reviderede bestemmelser.

Endvidere finder kommissionen anledning til at fremhæve, at der efter § 971 kun er etableret en fakultativ ret for tjenestemanden til at opnå fri medicin. Der har ikke hidtil været fastsat begrænsning med hensyn til, hvilke arter af medicin der kan ydes de pågældende tjenestemænd, men kommissionen finder det rigtigst, at der fremtidig foretages visse begrænsninger, således at f. eks. håndkøbsmedicin ikke vil kunne udleveres de pågældende. Begrænsningen vil i øvrigt efter kommissionens opfattelse naturligt kunne fastsættes således, at der kun ydes de pågældende tjenestemænd sådan medicin, som sygekasserne ifølge folkeforsikringslovens § 18, stk. 4 og 5, skal eller har adgang til at yde tilskud til, jfr. herved arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 18. oktober 1952, hvorefter tilskud kan ydes til 1) livsvigtige præparater, 2) særlig betydningsfuld medicin, 3) anden i bekendtgørelsen specificeret medicin. Der henvises herved til de senere gennemførte ændringer af bekendtgørelsen, senest socialministeriets bekendtgørelse af 26. maj 1955.

Hvad endelig angår adgang til frit ophold på institutionernes hospitaler eller sygeafdelinger foreslår kommissionen ikke ændringer i de nugældende ordninger.

I overensstemmelse med det anførte foreslår kommissionen, at bestemmelsen i tjenestemandenslovens § 971 opretholdes uændret, men således at de i bestemmelsen omhandlede reglementer optages til revision under hensyn til de foran anførte synspunkter, og således at de reviderede bestemmelser forelægges lønningsrådet til godkendelse. Det

forudsættes herved, at den hidtidige ordning opretholdes for de nu ansatte.

Da Spangsbjerg sanatorium ikke drives af staten, fremsættes der forslag om, at ordene »Spangsbjerg sanatorium« udgår af § 971, stk. 1.

21) *Til § 972, stk. 1 og 2.*

Efter lovbestemmelsen ydes der udenbys boende medlemmer af kommissioner, nævn m. v. en godtgørelse pr. møde- og rejsedag for fraværelse fra hjemstedet, idet størrelsen af denne godtgørelse fastsættes på finansloven efter indstilling fra finansministeren. Det fastsættes endvidere af finansministeren, i hvilke tilfælde der for møder i København skal ydes diæter efter taksten for udenbys medlemmer.

Med hjemmel i tekstanmærkning til § 24 på finansloven har godtgørelsen for fraværelse fra hjemstedet siden 1942 været fastsat til 18 kr. pr. møde- og rejsedag, men der er nu af organisationerne fremsat forslag om forhøjelse af denne sats.

Kommissionen skal i denne anledning bemærke følgende:

Som anført vil den heromhandlede godtgørelse alene kunne udbetales udenbys boende medlemmer af kommissioner m. v., men der er ikke i lovbestemmelsen optaget nærmere regler for, under hvilke betingelser sådan udbetaling kan finde sted.

Sådanne regler er imidlertid fastsat administrativt, idet finansministeriet for så vidt angår udvalgs møder i *København* i skrivelse af 15. april 1933 har udtalt, at man med hensyn til spørgsmålet om, hvor grænsen skal trækkes for indenbys og udenbys medlemmer, måtte henholde sig til den i den dagældende valglov givne bestemmelse, hvorefter de medlemmer, der havde bopæl i København eller inden for en afstand af 20 km fra Københavns hovedbanegård, betragtedes som indenbys medlemmer og heretter ikke kunne oppebære godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet i anledning af udvalgs møder i København. Sådan godtgørelse kunne herefter alene udbetales til medlemmer, der boede uden for grænsen, og da denne ordning har været opretholdt uændret, har der været adgang til at yde medlemmer, der bor uden for 20 km fra Københavns hovedbanegård, godtgørelse med den sædvanlige sats, der siden 1942 har andraget 18 kr. pr. mødedag.

Efter lovbestemmelsen kan godtgørelsen også ydes på rejsedage, og for så vidt angår rejser til udvalgs møder i København er der ved den fornævnte skrivelse fastsat, at der — ud over mødedagen — kan ydes godtgørelse for 1 rejsedag til medlemmer, der har bopæl på Fyn, og for 2 rejsedage til medlemmer med bopæl i Jylland. De herved fastsatte standardregler har man hidtil ment at burde opretholde uanset de pågældende rejsers faktiske varighed, bl. f. under hensyn til at der ikke siden 1942 er sket regulering af satsen for fraværelse fra hjemstedet, samt at ordningen ikke har kunnet antages gennemsnitlig at medføre en gunstigere behandling af de pågældende udvalgs medlemmer, end f. eks. ved ydelse af time- og dagpenge efter tjenestemandslovens § 966.

For udvalgs møder, der af holdes *uden for København*, har man i finansministeriets skrivelse af 8. oktober 1936 antaget, at det må være kommunegrænsen, som er bestemmende for, om et kommissionsmedlem skal anses for indenbys eller udenbys medlem i henseende til oppebørsel af godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet. Man har dog samtidig henledt opmærksomheden på, at dersom reglen i praksis vil fremkalde urimeligheder, f. eks. i tilfælde hvor pågældende udvalgs medlem bor i mødestedets umiddelbare nærhed, giver den omstændighed, at den heromhandlede godtgørelse er fastsat som et maksimumsbeløb, vedkommende ministerium adgang til at anvise et lavere beløb.

Selv om den hidtil praktiserede ordning i almindelighed næppe har givet anledning til urimelige resultater, finder kommissionen det dog mindre heldigt at opretholde en praksis, hvor beregningen af godtgørelsen for fraværelse fra hjemstedet ikke bygger på den faktiske tid, som er medgået til deltagelse i udvalgsarbejdet, og man anser det for rigtigst, at der gennemføres regler, hvorefter der gives de pågældende dækning for de faktiske udgifter, som deltagelse i kommissions møder m. m. medfører. Kommissionen finder herved anledning til at fremhæve, at den udvikling i befordringsmulighederne, som har fundet sted siden reglernes fastsættelse, vel har medført, at den hidtidige ordning på grund af de igennem længere tid uregulerede satsers gennemsnitlig ofte har givet rimelige resultater, men at f. eks. udvalgs medlemmer, som har deltaget i møder

i København, og som faktisk har været fraværende fra hjemstedet i det maksimale antal rejsedage, ikke i almindelighed har kunnet opnå dækning for de faktiske udgifter, herunder udgifter til natophold, medens omvendt udvalgsmedlemmer har kunnet opnå en relativ gunstig godtgørelse, dersom rejsen er gennemført væsentligt hurtigere, end standardreglerne forudsætter.

For udvalgsmedlemmer, som deltager i møder uden for København, vil tilsvarende synspunkter kunne gøres gældende.

Under hensyn til de anførte betragtninger har man optaget spørgsmålet om ændring af de gældende godtgørelsesregler for udvalgsmedlemmer til overvejelse og har drøftet, hvorvidt man burde overgå til en beregning efter de for statstjenestemænd gældende time- og dagpengeregler. Da disse regler imidlertid under hensyn til de meget forskelligartede forhold, hvorunder tjenestemændenes rejser foregår, er stærkt specificerede og udbyggede med tillæg af forskellig art, finder man, at det vil virke upraktisk og i det hele uhensigtsmæssigt at overføre disse regler til det heromhandlede område.

Kommissionen anser det herefter for rigtigst, at godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet som hidtil ydes med faste satser, men således at disse nogenlunde kommer til at svare til de beløb, der ydes tjenestemænd i time- og dagpenge efter sats A., og således at godtgørelse kun ydes for det faktiske antal rejse- og mødedage, som er forårsaget af deltagelse i kommissionsmøder m. v.

Der bør endvidere efter kommissionens opfattelse tages hensyn til, at rejsens længde og varighed kan variere betydeligt for udenbys boende medlemmer samt til, at udgiftsforholdene er forskellige, eftersom mødedeltagerne har måttet overnatte ude eller ej. Disse synspunkter fører for det første til en opdeling af den hidtil gældende godtgørelse i et dagpengebeløb og et særligt nattillæg, som ydes for overnatning ude, men dernæst også til fastsættelse af et lavere beløb for rejser af kortere varighed, der ikke kræver en fuld dags fraværelse fra hjemstedet.

Under hensyn til, at tjenestemænd, der rejser efter sats A, oppebærer dagpenge på ca. 29 kr., heri indbefattet tillæg for 1., 2. og 3. dag på samme sted, foreslår kommissionen, at et kommissionsmedlem for hvert fulde døgn, den pågældende er fraværende fra

sit hjem, i anledning af hvervet, oppebærer et nogenlunde tilsvarende beløb, ved hvis fastsættelse der bør tages et vist hensyn til, at tjenestemændenes dagpenge nedsættes efter 3 dages ophold samme sted, og som derfor foreslås fastsat til 28 kr. Såfremt fraværelsen fra hjemstedet ikke har været et fuldt døgn, bør beløbet nedsættes, men man finder det i så henseende kun praktisk at regne med halve døgn, således at der for fraværelse fra hjemstedet i indtil et halvt døgn ydes halvdelen af det fornævnte beløb eller 14 kr., hvilket nogenlunde svarer til de timepenge, der udbetales en tjenestemand på en tjenesterejse af et halvt døgn varighed.

I overensstemmelse med de anførte synspunkter foreslås der herefter tilrettelagt en ordning, hvorefter der for hver påbegyndte 12 timer, regnet fra afrejsen fra hjemstedet, et udenbys boende udvalgsmedlem er fraværende fra hjemstedet i anledning af hvervet, ydes en godtgørelse på 14 kr.

For hver overnatning, som rejsen har medført, og som ikke er betalt af staten på anden måde som f. eks. gennem sovevognsbillet eller billet til køjeplads på skib, foreslås der ydet et beløb, som man finder passende kan fastsættes til 16 kr. pr. overnatning, svarende til det nattillæg, som tjenestemænd på kortvarige rejser opnår efter sats A.

Under hensyn til, at de nævnte satser er beregnet på grundlag af de gældende time- og dagpengesatser for tjenestemænd, som rejser efter sats A, forudsættes det, at der ved væsentlige udsving i disse time- og dagpengesatser sker tilsvarende regulering af godtgørelsen for fravær fra hjemstedet og for overnatning ude i anledning af deltagelse i kommissionsmøder etc.

Med hensyn til spørgsmålet om afgrænsning mellem indenbys og udenbys boende kommissionsmedlemmer er kommissionen af den opfattelse, at de hidtidige regler ikke længere kan anses som tidssvarende, men at man under hensyn til den almindelige udvikling, som trafikmidlerne har gennemgået siden reglernes fastsættelse, kun bør yde den foran foreslåede fulde godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet til medlemmer, der har bopæl i betydelig længere afstand fra mødestedet, end de hidtidige regler forudsætter.

For så vidt angår deltagelse i udvalgs-møder i *København* (herunder *Frederiksberg* og *Gentofte*) synes udviklingen klart at være lobet fra den hidtidige 20 km grænse, idet den stedfundne udbygning af *Københavns* forstæder har medført en så væsentlig forbedring af trafikmulighederne, at der ikke ses at være grundlag for at yde godtgørelse til udvalgsmedlemmer, som bor inden for hovedstadsområdet. Den almindelige udvikling, som de offentlige og private trafikmidler har gennemgået siden de gældende reglers fastsættelse, synes endvidere at kunne motivere en forhøjelse af grænsen ud over hovedstadsområdet, og i så henseende finder kommissionen, at den i den nugældende valglov omhandlede 45 km grænse også passende vil kunne bringes til anvendelse på det heromhandlede område.

For udvalgsmedlemmer, der har bopæl uden for en afstand af 45 km fra *Københavns* hovedbanegård, bør der herefter betales fuld godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet i forbindelse med deltagelse i møder i *København* efter de foran skitserede regler.

For medlemmer, der har bopæl inden for den nævnte afstand fra *Københavns* hovedbanegård, men som bor uden for hovedstadsområdet (*København*, *Frederiksberg*, *Gentofte*, *Brøndbyvester*, *Brøndbyøster*, *Gladsaxe*, *Glostrup*, *Herlev*, *Hvidovre*, *Lyngby-Tårnbæk*, *Rødovre*, *Søllerød* og *Tårnby* kommuner), vil forholdet ofte være dette, at deltagelse i udvalgs-møder i *København* vil medføre noget større fraværelse fra hjemstedet, end tilfældet er for medlemmer, som bor inden for hovedstadsområdet, og kommissionen finder det derfor rimeligt, at der tilvejebringes adgang til at yde de pågældende en godtgørelse på 14 kr. pr. dag, såfremt fraværelsen fra hjemstedet har strakt sig ud over en vis tid, som man finder passende kan fastsættes til 6 timer. Denne godtgørelse bør dog ikke komme til udbetaling til tjenestemænd, der har bopæl uden for hovedstadsområdet, men som har tjenestested inden for dette område.

Udvalgsmedlemmer, som har bopæl inden for det storkøbenhavnske område, vil efter kommissionens opfattelse gennemsnitlig ikke have udgifter til fortæring i anledning af deltagelse i udvalgs-møder i *København*, og

der foreslås derfor ikke tillagt dem nogen godtgørelse.

For så vidt angår udvalgs-møder, der afholdes *uden for København, Frederiksberg og Gentofte* vil det ligeledes være rimeligt at indføre den foran nævnte 45 km grænse, således at medlemmer, der har bopæl ud over 45 km fra mødestedet, bør have adgang til fuld godtgørelse efter de foran foreslåede regler.

Bor udvalgsmedlemmer i kortere afstand fra mødestedet, bør der være adgang til at yde de pågældende den foran omhandlede godtgørelse på 14 kr., dersom det af mødet forårsagede fravær fra hjemstedet har varet ud over 6 timer, og hjemstedei: er beliggende i en anden kommune end mødestedet.

De foran anførte ændringer i reglerne for beregning af godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet til udvalgsmedlemmer kræver ikke lovændring, men vil kunne gennemføres administrativt.

Kommissionen stiller herefter forslag om, at den nævnte godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet i anledning af deltagelse i udvalgs-møder m. m. ydes efter følgende administrativt fastsatte regler:

- 1) For deltagelse i møder i *København, Frederiksberg og Gentofte*:
 - a) Til medlemmer, som har bopæl uden for en afstand af 45 km fra *Københavns* hovedbanegård, ydes en godtgørelse på 14 kr. for hver påbegyndte 12 timer, regnet fra afrejsen fra hjemstedet, det pågældende medlem er fraværende fra hjemstedet i anledning af hvervet. For hver overnatning ude, som rejsen har medført, og som ikke er betalt af staten på anden måde som f. eks. ved sovevognsbillet el. lign., ydes en godtgørelse på 16 kr.
 - b) Til udvalgsmedlemmer, som har bopæl inden for den anførte grænse, men uden for hovedstadsområdet (*København, Frederiksberg, Gentofte, Brøndbyvester, Brøndbyøster, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Lyngby-Tårnbæk, Rødovre, Søllerød og Tårnby* kommuner), og for hvem mødedeltagelsen har medført et fravær fra hjemstedet på mindst 6 timer, ydes der en godtgørelse på 14 kr. pr. dag.
 - c) Til udvalgsmedlemmer, som er tjenestemænd, og som har tjenestested inden

for hovedstadsområdet, vil der uanset de pågældendes bopæl ikke kunne udbetales godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet.

- 2) For deltagelse i møder uden for København, Frederiksberg og Gentofte:
 - a) Til medlemmer, som har bopæl uden for en afstand af 45 km fra mødestedet, ydes godtgørelse efter de foran under 1. a. anførte regler.
 - b) Til medlemmer, som har bopæl inden for en afstand af 45 km fra mødestedet, men uden for mødestedets kommune, og for hvem mødedeltagelsen har medført et fravær fra hjemstedet på mindst 6 timer, ydes en godtgørelse på 14 kr. pr. dag. Har mødedeltagelsen medført overnatning ude, ydes der godtgørelse efter reglerne under 1 a).
 - c) For tjenestemænd, der har tjenestested i den kommune, hvor mødet afholdes, vil der uanset de pågældendes bopæl ikke kunne udbetales godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet.

22) Til § 972, stk. 2, 3. og 4. pkt.

Lovbestemmelsen fastsætter, at inden for rigsdagssamlingerne betragtes medlemmer af rigsdagen i henseende til diæter for kommissionsmøder i København som bosat i København, men at dette dog ikke gælder i perioder, i hvilke møderne i begge rigsdagens ting er udsat på ubestemt tid.

Efter disse regler har udenbys boende rigsdagsmedlemmer kunnet opnå godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet ved deltagelse i udvalgsråd i København uden for rigsdagssamlingerne samt i perioder, hvor møderne i begge rigsdagens ting har været udsat på ubestemt tid.

Ved gennemførelsen af grundloven af 5. juni 1953 er rigsdagen afløst af folketinget, og grundloven har forladt udtrykket »rigsdagssamling« og i stedet indført »folketingsår«, der begynder den første tirsdag i oktober og varer til samme tirsdag det følgende år. Sondringen mellem ordentlige og overordentlige samlinger er dermed forladt, men inden for folketingsåret kan der ske udsættelse af møderne på ubestemt tid.

Det er i kommissionen gjort gældende, at det må anses for mindre rimeligt, at der ikke kan ydes folketingsmedlemmer godtgørelse for fraværelse fra hjemstedet ved deltagelse

i kommissionsmøder, der afholdes på dage, hvor møderne i folketinget vel ikke er udsat på ubestemt tid, men hvor der rent faktisk ikke holdes møder i folketinget, idet der påføres udenbysboende folketingsmedlemmer ekstra opholdsudgifter i anledning af sådanne kommissionsmøder.

I kommissionen har der været enighed om at imødekomme disse synspunkter, idet man dog har fundet grund til at anføre, at såfremt et kommissionsmøde afholdes dagen før et møde i folketinget, bør godtgørelsen til udenbys boende folketingsmedlemmer, som deltager i et sådant kommissionsmøde, kun beregnes fra det tidspunkt, rejsen fra hjemstedet finder sted, og indtil det tidspunkt, den pågældende ville være rejst hjemmefra for deltagelse i folketingets møder. Tilsvarende gælder, såfremt et kommissionsmøde afholdes dagen efter, at der har været møde i folketinget.

Under hensyn til det foran anførte stilles der forslag om, at tj.l.s § 972, stk. 2, 3. og 4. punktum, affattes således:

»Medlemmer af folketinget betragtes i henseende til diæter for kommissionsmøder i København som bosat i København. Dette gælder dog ikke ved deltagelse i kommissionsmøder på dage, hvor der ikke afholdes møder i folketinget.«

23) Til § 972, stk. 3.

Ifølge lovbestemmelsen kan der ud over diæter ydes vederlag én gang for alle overensstemmende med reglerne i tjenestemandslovens § 42 for sekretærarbejde samt i særlige tilfælde efter bevilling på finansloven for andet særligt arbejde i kommissioner.

Af organisationerne er der fremsat forslag om, at der tilvejebringes hjemmel for ydelse af lignende vederlag til kommissionsformænd, idet man har fundet det rimeligt, at der sker honorering af det ofte betydelige arbejde, som kommissionsformændene må udføre.

De forskellige kommissioner og udvalg, som nedsættes, har i almindelighed til formål at søge forskellige styrelser interesser koordineret, men såfremt hvervet som formand for vedkommende udvalg overdrages en tjenestemand i en af de interesserede styrelser, må det hermed forbundne arbejde i almindelighed betragtes som en naturlig tjenstlig opgave for udvalgsformanden. Det har da også hidtil været almindelig praksis, at ar-

bejde af denne art ikke er blevet særskilt honoreret, og dette hovedsynspunkt bør efter kommissionens opfattelse fortsat opretholdes. Det bemærkes i denne forbindelse, at der efter kommissionens opfattelse i det hele bør vises tilbageholdenhed med hensyn til nedsættelse af kommissioner og udvalg, især udvalg af intern karakter, idet en del undersøgelser og overvejelser, der vedrører forskellige styrelsers interesseområder, vil kunne gennemføres i samarbejde mellem de pågældende styrelser, uden at nedsættelse af særlige udvalg kan anses for påkrævede.

I øvrigt henleder kommissionen opmærksomheden på, at der i kraft af reglerne i tjenestemandslovens § 42 vil kunne ydes tjenestemænd vederlag én gang for alle, hvilke bestemmelser vil kunne komme til anvendelse på det heromhandlede område, især når et formandskab er overdraget en uden for vedkommende styrelse ansat tjenestemand. Det skal dog herved bemærkes, at der for så vidt angår højere og højst lønnede tjenestemænd må forudsættes at være præsteret en arbejdsydelse af særligt omfang, for at dette kan honoreres ud over den pågældendes ordinære løn, idet dette må følge af chefstillingens karakter.

24) *Til § 972.*

Der er af organisationerne fremsat forslag om, at der optages en ny bestemmelse, hvorefter der kan ydes stenografitillæg til tjenestemænd.

Fra organisationernes side er det anført, at samme arbejdspræstation principielt bør vederlægges ens, og at det har givet anledning til megen misfornøjelse, at der er tillagt ikke-tjenestemandsansatte kontorfunktionærer et tillæg, som det tjenestemandsansatte kontorpersonele, der arbejdsmæssigt er lige-stillet med disse, ikke får andel i.

Der er i kommissionen enighed om, at det må anses for et naturligt arbejdsmæssigt krav, at kontorpersonelet er i stand til og faktisk udfører stenografi og renskrift heraf i hele eller den væsentlige del af arbejdstiden, og kommissionen finder derfor ikke grundlag for at indføre et særligt tillæg for dette arbejde i forhold til andre opgaver af kontormæssig art, der ikke er af rent inferior karakter. Man er vel opmærksom på, at sådant tillæg ydes til ikke-tjeneste-

mandsansatte kontorfunktionærer som et led i dette personales samlede ansættelsesvilkår, men kommissionen mener ikke, at der i dette og lignende tilfælde inden for tjenestemandsområdet med rette kan drages konsekvenser fra specielle lønvilkår for løstansat personale, idet disses vilkår bygger på andre forudsætninger end for de pensionsberettigede tjenestemænd.

25) *Til § 973.*

Som følge af omlægningen af lønningssystemet foreslås det, at ordene »og reguleringsstillæg« udgår.

26) *Til § 974, stk. 2 og 3.*

Som følge af den foreslåede omlægning af lønningsklasserne foreslås det, at ordene »en af de fem første lønningsklasser« ændres til 19., 24., 26., 28. og 30. lønningsklasse«.

27) *Til § 975, stk. 2.*

Efter bestemmelsen udbetales der cheferne for de diplomatiske og konsulære repræsentationer 2 års grundløn med fradrag af, hvad der tidligere måtte være udbetalt de pågældende i bosættelsespenge, såfremt monteret tjenestebolig ikke findes.

Spørgsmålet om eventuel ændring af denne bestemmelse er optaget til overvejelse i udenrigskommissionen.

Indtil resultatet af disse overvejelser foreligger, foreslås det, at der i bestemmelsen optages de beløb, som efter den hidtidige ordning har kunnet udbetales de pågældende.

Der fremsættes herefter forslag om, at ordene: »2 års grundløn«, ændres til: »henholdsvis 30 000 kr., 21 600 kr. og 15 600 kr. eftersom de pågældende er placeret i henholdsvis 30., 28. og 26. lønningsklasse«.

28) *Til § 975 b og § 976.*

Bestemmelserne har ikke længere betydning og kan udgå.

29) *Til § 977, stk. 1.*

Af centralorganisationerne er der stillet forslag om tilføjelse af »elektroførere« efter »lokomotivførere«. Der er enighed herom, idet det kun drejer sig om en å jour føring.

Endvidere foreslås, at ordet: »togformænd« udgår, og at ordene »overportører af 2. grad« ændres til »stationsbetjente« som følge af en stedfunden ændring i betegnelsen af disse stillinger.

30) *Til § 977, stk. 5.*

Centralorganisationerne har fremsat forslag om ydelse af kørepenge til færge- og skibspersonale i stedet for sejlpenge.

Forslaget blev også fremsat over for lønningsskommissionen af 1943, der ikke kunne gå ind derfor.

Administrationsrepræsentanterne i kommissionen har ikke kunnet anbefale forslaget, bl. a. fordi det dag efter dag drejer sig om ture over samme strækning, således at vilkårene ikke er væsentlig anderledes end for tjeneste på en station m. v., og som regel foregår sejladsen over kortere afstande, end der er tale om for det personale, som får udbetalt kørepenge. Endvidere er der for søfartspersonalet ved Danske Statsbaner, for hvem spørgsmålet navnlig har betydning, normalt mulighed for køb af billig mad under tjenesten.

Der er herefter i kommissionen opnået enighed om, at der ikke fremsættes forslag til ændring i § 977, stk. 5.

31) *Til § 977, stk. 8.*

Centralorganisationerne har stillet forslag om, at stykket ændres således, at der ydes halve kørepenge også til lokomotivpersonale, der på hjemstedsstationen udfører rangering med motorvogn uden forbindelse med togfremførelse.

Der er i kommissionen enighed om, at den foreslåede rettelse ikke bør optages i loven, men at der bør optages en bestemmelse i statsbanernes ordresamling om, at der ydes rangergodtgørelse også for så vidt angår rangering med motorvogn på hjemstedsstationen uden forbindelse med togfremførelse, men ikke i tilfælde af, at rådigheds-personale kører en motorvogn til eller fra tog.

32) *Til § 977, stk. 9.*

a) Centralorganisationerne har stillet forslag om, at rangergodtgørelse skal ydes, når den særlige tjeneste udgør over halvdelen af tjenestetiden mod nu 6 timer af tjenestetiden.

Det omhandlede tillæg blev indført i 1946 efter indgående drøftelser i lønningsskommissionen af 1943, jfr. bemærkningerne i dennes 2. betænkning, 1. bind, side 352 ff. Der er i kommissionen enighed om, at der ikke lader sig påvise væsentlige ændringer i forudsætningerne, hvorpå 1946-ordningen byggede, og at der herefter ikke er fornøden

anledning til at foretage ændringer af denne. Det tilføjes i denne forbindelse, at tillægget, der oprindeligt udgjorde 50 øre pr. dag, er forhøjet pr. 1. april 1954 til 86 øre, der er underkastet automatisk regulering.

b) Der er endvidere stillet forslag om at yde rangergodtgørelse til vognopsynsmænd, der forretter tjeneste på stationspladser, hvor der samtidig foregår rangering.

Der findes imidlertid efter begrundelsen for nævnte godtgørelse, således som denne nærmere er motiveret i den ovenfor anførte betænkning fra kommissionen af 1943, ikke at være fornøden anledning til at udvide ordningen til også at omfatte vognopsynspersonalet, hvis arbejde i henseende til risiko, forceret tempo o. s. v. ikke skønnes at kunne sidestilles med stationspersonalets rangerarbejde.

c) Endelig har centralorganisationerne ønsket, at der optages en bestemmelse om, at der til banetjenestens personale ydes en særlig godtgørelse, når arbejdsstedet ligger mere end 4 km fra hjemstedsstationen (kolonnens hjemsted).

De ved statsbanerne eksisterende bestemmelser om ydelse af særligt tillæg til banepersonalet for tjeneste, der må udføres i en vis afstand fra hjemstedet, er for tiden følgende:

»En godtgørelse på 2,25 kr. ydes ved beordret arbejde på en nabokolonnestrækning, når mødestedet ved arbejdstidens begyndelse eller fratrædelsesstedet ved arbejdstidens afslutning ligger over 2 km fra hjemstedskolonnens grænse eller over 8 km fra egen mødestation, samt inden for egen kolonnestrækning, når mødestedet eller fratrædelsesstedet ligger over 8 km fra mødestationen. Godtgørelsen ydes dog ikke for linjeeftersyn inden for egen kolonnestrækning«, suppleret med en bestemmelse om, at der »ved de banekolonner, hvis strækning har en længde af mindst 8 km, ydes time- og dagpenge til personalet, når det beordres til tjeneste på steder, der ligger 12 km eller derover fra kolonnestrækningens fjernest liggende yderpunkt.«

Der er i kommissionen enighed om, at der efter den bestående opdeling af banestrækningerne i kolonner af op til 12 km's længde eller mere vil kunne forekomme tilfælde, hvor afstanden fra kolonnehuset til den længst bortliggende del af kolonnestrækningen med rimelighed kan motivere ydelse

af en særlig godtgørelse. Forudsætningen herfor må imidlertid efter kommissionens opfattelse være, at afstanden fra kolonnehuset mindst udgør 7 km. Da man endvidere finder, at den hidtidige ordning med beregning af godtgørelse for hvert enkelt tilfælde, der omfattes af ordningen, ud fra administrative synspunkter så vidt muligt bør erstattes af faste tillæg, der beregnes ud fra en gennemsnitsbetragtning over arbejdets fordeling på de enkelte km-intervaller i

kolonnen, stiller man nedenstående forslag til afløsning med et fast årligt vederlag af den nu eksisterende godtgørelse på 2,25 kr. for arbejde inden for egen kolonnestrækning, når mødestedet eller fratrædel sesstedet ligger over 8 km fra mødestationen:

»1. Statsbanernes kolonner (p. t. 316) opdeles i følgende grupper efter afstanden fra kolonnehuset til den længst bortliggende ende af strækningen:

	Største afstand fra kolonnehus	Kr.
A. kolonner (ca. 203 kolonner med ca. 975 mand)	6 km	intet
B. — (ca. 55 kolonner med ca. 210 mand)	7 -	9
C. — (ca. 28 kolonner med ca. 100 mand)	8 -	24
D. — (ca. 22 kolonner med ca. 80 mand)	9 -	48
E. — (ca. 5 kolonner med ca. 20 mand)	10 -	78
F. — (ca. 2 kolonner med ca. 10 mand)	11 -	108
G. — (1 kolonne med ca. 5 mand)	12 -	144
H. — (for tiden ingen kolonner) over. . . .	12 -	180

2. Godtgørelsen ydes kun til de tjenestemænd og aspiranter, der i den pågældende kolonne er direkte beskæftiget ved den almindelige vedligeholdelse af spor og banelegeme; men ikke til banevogtere, personale, der beskæftiges som draisineførere eller depotmænd, eller til personale, der normalt er beskæftiget med specielt arbejde på et bestemt arbejdsområde, og som derfor ikke kommer til at arbejde under de forhold, der betinger ydelsen af godtgørelse.

Udstationeret personale oppebærer godtgørelsen efter hjemstedsstationens sats. Godtgørelse bortfalder helt ved samlet fravær (ferie og sygdom, jernbaneskole o. l.) af mindst én månedes varighed. Inddragelse af godtgørelse foretages kun for hele kalendermåneders fraværelse.

Godtgørelsen, der er undergivet pristalsregulering overensstemmende med regulering af bestillingstillæg, udbetales månedsvis bagud.

3. De, der får vederlaget udbetalt, har pligt til, når de beordres, at møde ved kolonnehuset og foretage transporten fra kolonnehuset til arbejdssted og tilbage til kolonnehuset uden for arbejdstiden også i de tilfælde, hvor der skal medbringes værktøj.«

I tilslutning til foranstående ordning fore-

slås, at bestemmelserne for godtgørelse for beordret arbejde på nabokolonnestrækning ændres, således at 2 km nedsættes til 1 km og 8 km til 7 km.

Merudgiften ved den foreslåede ordning kan skønsmæssigt anslås til ca. 20000 kr. årlig.

Det har i kommissionen været drøftet, hvorvidt de opstillede regler med rette bør kunne afføde konsekvenser for andre personalegrupper inden for statsbanerne, idet man bl. a. herved har haft opmærksomheden henvendt på de forslag vedrørende tjenestetidsberegning for stationspersonalet og togpersonalet, som af Dansk jernbaneforbund var fremsat i tjenestetidsudvalget af 1947, jfr. dettes betænkning side 33. Der er imidlertid i kommissionen enighed om, at den foreslåede ordning, der er motiveret med de ganske specielle forhold på ca. $\frac{1}{3}$ af de bestående kolonnestrækninger med de på disse eksisterende særlige arbejdsforhold, ikke kan give holdepunkt for indførelse af tilsvarende tillæg eller ændret tjenestetidsberegning for andre personalekategorier.

33) Til § 977, stk. 11.

Som følge af den foreslåede omlægning af lønningssystemet vil ordene »16. og 15. lønningsklasse« kunne udgå.

34) *Til § 980.*

Bestemmelsen fastsætter, at såfremt det pålægges en medhjælper eller assistent at bære uniform, ydes der ham et tilskud til den første og anden anskaffelse af uniform. Tilskuddets størrelse fastsættes således, at det dækker omtrent $\frac{3}{4}$ af anskaffelsessummen.

Af centralorganisationerne er der fremsat forslag om, at bestemmelsen udgår, idet man ønsker, at de pågældende i henseende til ydelse af uniformtilskud henføres til de almindelige regler om sådant tilskud, jfr. tjenestemandslovens § 39, stk. 2.

Dette spørgsmål er behandlet i forbindelse med de forslag til ændring af reglerne i tjenestemandslovens § 39, der er fremsat af centralorganisationerne, jfr. bemærkningerne foran s. 39, hvortil der henvises.

35) *Til § 982.*

Ifølge bestemmelsen kan der ved finanslovbevilling tilstås befalingsmænd og mand-skaber i vandbygningsvæsenets, fyr- og vagervæsenets, fiskerikontrollens og biologisk stations skibe samt redningsskibene og fyrskibene kosttilskud under tjeneste uden for hjemmet. Kosttilskuddet kan ansættes dagligt eller til et årligt beløb, idet de nærmere regler fastsættes af vedkommende minister.

Reglerne for kosttilskuddet og dets regulering er fastsat i finansministeriets cirkulære af 17. juli 1946, men de i henhold hertil gældende satser, jfr. for tiden finansministeriets cirkulære af 26. februar 1957, ønskes nu af centralorganisationerne forhøjet.

Da det ikke kan anses for rigtigt i tjenestemandsløven at optage nærmere regler med hensyn til fastsættelsen af de heromhandlede satser, er der i kommissionen opnået enighed om, at der ikke er anledning til at foreslå nogen ændring af lovbestemmelsen bortset fra enkelte redaktionelle ændringer.

36)

Organisationerne har fremsat forslag om, at der efter tjenestemandslovens § 983 optages en ny bestemmelse om ydelse af et særligt bestillingstillæg til personale, der udfører tjeneste i smittefarlige afdelinger på statens seruminstitut.

Det er herved anført, at tjenesten på de omhandlede afdelinger er af særlig risikabel karakter, og at det derfor vil være rimeligt

at yde de pågældende et bestillingstillæg ud over den sædvanlige tjenestemandsløn.

Der er i kommissionen givet udtryk for afgørende betænkelighed ved indførelse af et særligt tillæg ud over den normerede lønning for risiko, som måtte være forbundet med udførelsen af de pågældende tjenestemand's normale tjenstlige arbejde. Kommissionen finder i hvert tilfælde ikke, at der i tjenestemandslovens 3. del bør optages bestemmelser om ydelse af bestillingstillæg i sådanne tilfælde, men at spørgsmålet i givet fald må tages under overvejelse ved fastsættelsen af den ordinære lønning for vedkommende tjenestemand'sgrupper, og at de herhenhørende problemer i det hele må drøftes under behandlingen af de enkelte klassificeringsforslag.

37) *Til § 984, stk. 1.*

Efter bestemmelsen ydes der militære tjenestemand under udkommando til fuld tjeneste ved lejre etc. et udkommandotillæg, der fastsættes i forhold til den samlede årlige pensionsgivende lønning.

Som følge af den foreslåede omlægning af lønsystemet vil det være nødvendigt at a jour-føre denne bestemmelse.

Der fremsættes herefter forslag om, at ordene: »den samlede årlige pensionsgivende lønning« ændres til: »den ved nærværende lovs ikrafttræden gældende årlige lønning, jfr. § 84.«.

Endvidere foreslås næstsidsste afsnit i stk. 1 affattet således:

»Lønning	Udkommandotillæg
Indtil 13 799 kr.	3. kr.
13 800-16 099 -	4. -
16 100-20 999 -	5. -
21 000-23 999 -	6. -
24 000-29 999 -	7. -
30 000-34 999 -	8. -
35 000 kr. og derover	9. - «

Kommissionen har herved forudsat, at det stedse vil være de for vedkommende lønningsklasse ved lovens ikrafttræden gældende lønninger, der danner grundlag for fastsættelsen af udkommandotillæggets grundbeløb.

38) *Til § 984, stk. 3.*

Efter den gældende bestemmelse ydes der militære tjenestemand med tjenestested i København under udkommando til fuld

tjeneste ved nærmere i bestemmelsen anførte militære etablissementer i København og nærmeste omegn et udkommandotillæg svarende til halvdelen af det efter § 984, stk. 1, gældende udkommandotillæg.

Af samrådet er der nu fremsat forslag om, at der i § 984, stk. 3, optages en ny regel, hvorefter halvt udkommandotillæg efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse kan ydes til personel, der på andre militære kaserneetablissementer el. lign. deltager i fuld døgntjeneste.

Der er henvist til, at den foreslåede ordning med virkning fra 1. april 1953 har været gennemført ved tekstanmærkning på finansloven, og at det herved har været en forudsætning, at ordningen skulle være permanent.

Motiveringen for de omhandlede tillæg har været at yde en godtgørelse for de med den fulde døgntjeneste forbundne særlige ulemper, såsom forskudt og uregelmæssig arbejdstid, nattjeneste, vagttjeneste, vagtinspektioner m. v. samt merudgifter til befordring og kost.

Da denne motivering for den ved tekstanmærkningen gennemførte ordning til stadighed vil være til stede, jfr. herved at ordningen ved dennes etablering ikke blev gjort tidsbegrænset, finder kommissionen, at der intet kan indvendes imod, at tekstanmærkningen indarbejdes i tjenestemandsløvens, og der fremsættes herefter forslag om, at der i tjenestemandsløvens § 984, stk. 3, efter næstsidste stykke indføjes følgende:

»Samme tillæg kan efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse ydes til personel, der på kaserneetablissementer el. lign. deltager i fuld døgntjeneste og derved påføres særlige ulemper, såsom forskudt og uregelmæssig arbejdstid, nattjeneste, vagttjeneste, vagtinspektioner m. v. samt merudgifter til befordring og kost.«

39) Til § 984, stk. 5.

Ved optagelse i tjenestemandsløven af den under løbe nr. 38 omhandlede regel vil der efter de hidtidige bestemmelser tilkomme personel, der forretter den omhandlede døgntjeneste, frit kvarter og nedsat kostgodtgørelse, jfr. tjenestemandsløvens § 984, stk. 5, og § 985, stk. 1 b.

Under hensyn til, at ekstra udgifter til kost og logi under fuld døgntjeneste i garni-

sonerne normalt kun vil blive påført personel, der opretholder egen husstand uden for vedkommende kaserneetablisment el. lign., har forsvarsministeriet ikke fundet det rimeligt, at der etableres en ordning, som ubetinget giver adgang til frit kvarter og kostgodtgørelse under den nævnte døgntjeneste, men har anset det for rigtigst, at der tilvejebringes mulighed for en begrænsning af disse ydelser. Forsvarsministeriet har endvidere anført, at der ved udbetaling af udkommandotillæg i henhold til § 984, stk. 3, 1. stk., kan forekomme enkelte tilfælde, hvor det vil være hensigtsmæssigt at begrænse den ubetingede adgang til frit kvarter.

Kommissionen er enig i, at der i forbindelse med ydelse af udkommandotillæg for den omhandlede døgntjeneste samt ved udbetaling af udkommandotillæg i henhold til § 984, stk. 3, 1. stk., ikke i alle tilfælde bør ydes de pågældende frit kvarter og kostgodtgørelse, og der fremsættes herefter forslag om, at der ved ændring i de gældende bestemmelser i tjenestemandsløvens § 984, stk. 5, og § 985, stk. 1 d, tilvejebringes hjemmel for en begrænsning af disse ydelser.

Sådan begrænsning foreslås, for så vidt angår bestemmelsen om frit kvarter, tilvejebragt derved, at ordene i tjenestemandsløvens § 984, stk. 5, 1. sætning: »Når militære tjenestemænd oppebærer udkommandotillæg« ændres til: »Når militære tjenestemænd oppebærer udkommandotillæg i henhold til stk. 1 og 2.«

Efter § 984, stk. 5, 1. stk., indføjes følgende som nyt stykke:

»Når udkommandotillæg oppebæres i henhold til stk. 3, træffer forsvarsministeren bestemmelse om, i hvilket omfang der vil kunne ydes frit kvarter.«

Med hensyn til begrænsningen i adgangen til ydelse af kostgodtgørelse til personel under fuld døgntjeneste i garnisonerne henvises til det under løbe nr. 40 anførte.

40) Til § 985, stk. 1. d.

Efter bestemmelsen i tjenestemandsløvens § 985, stk. 1 d., udbetales kostgodtgørelsen til messen til dækning af udgifterne ved dennes drift, jfr. dog § 985, stk. 4, og kostgodtgørelsen kan normalt ikke ydes til personer, der med husstand indkvarteres på eller i umiddelbar nærhed af vedkommende militære etablisment.

Bestemmelsen tager efter sin ordlyd kun sigte på udbetaling af kostgodtgørelse til en messe, men i tilfælde, hvor der ikke er oprettet egentlige messer, som f. eks. under øvelsesforhold, har man efter hidtidig praksis udbetalt messeberettiget personel forskellen mellem kostgodtgørelsen og prisen for mand-skabskost til suppleringen af kostforplejningen.

Denne praksis er i overensstemmelse med de til grund for lovbestemmelsen tilstedeværende forudsætninger, men forsvarsministeriet har fundet det rigtigst, at hjemmelen til den omhandlede udbetaling fremgår af lovbestemmelsen.

Efter den nugældende formulering af tjenestemandslovens § 985, stk. 1 d., kan der normalt ikke ydes kostgodtgørelse til personel, der med husstand indkvarteres på eller i umiddelbar nærhed af vedkommende militære etablissement m. v. Denne formulering udelukker imidlertid ikke, at der kan ydes kostgodtgørelse til personel, som uden at være egentligt indkvarteret tager ophold med husstand på eller i umiddelbar nærhed af det pågældende etablissement. Dette har kunnet give mindre rimelige resultater, og forsvarsministeriet har derfor fundet grundlag for at søge bestemmelsen ændret, således at kostgodtgørelsen normalt ikke ydes til personer, der med husstand tager ophold på eller i umiddelbar nærhed af vedkommende militære etablissement m. v., idet man dog forudsætter, at der fortsat ydes kostgodtgørelse i tilfælde, hvor det nævnte personel som følge af tjeneste på udkommandostedet forhindres i deltagelse i måltiderne i hjemmet.

Kommissionen kan tiltræde de af forsvarsministeriet anførte synspunkter med hensyn til ændring i de gældende regler for udbetaling af kostgodtgørelse.

Kommissionen kan endvidere som anført under løbe nr. 38 tiltræde, at der sker begrænsning i adgangen til udbetaling af kostgodtgørelse under fuld døgtjeneste i garnisonerne, og kommissionen fremsætter herefter forslag om, at tjenestemandslovens § 985, stk. 1 d. affattes således:

»Kostgodtgørelse, der som hovedregel udbetales til messen til dækning af udgifterne ved dennes drift, jfr. dog stk. 4, kan normalt ikke ydes til personer, der med husstand tager ophold på eller i umiddelbar nærhed

af vedkommende militære etablissement m. v.

Til personer, der oppebærer udkommandotillæg for fuld døgtjeneste i henhold til § 115, stk. 3, 3. stk., ydes der normalt kun kostgodtgørelse, såfremt de pågældende opretholder egen husstand uden for vedkommende kaserneetablissement el. lign.

De nærmere regler fastsættes af forsvarsministeren.«

41) Til § 986, stk. 1.

Efter bestemmelsen i stk. 1 a. ydes der et flyvertillæg til de ved flyvevåbnet tjenstgørende militærflyvere og luftnavigatører for hver dag, sådan tjeneste varer. Andet personale, der gør tjeneste ved flyvevåbnet - dog ikke flyverelever eller luftnavigatørellever - oppebærer et flyvertillæg for hver dag, de pågældende efter ordre deltager i flyvningen.

Det fastsættes endvidere i stk. 1 c, at efter forsvarsministerens bestemmelse kan personer uden for flyvevåbnet, når de pågældende i øvelsesøjemed m. v. efter ordre deltager i flyvningen, oppebære flyvertillæg for hver dag, deltagelse i sådan flyvning finder sted.

Af samrådet er der nu fremsat forslag om, at de uden for flyvevåbnet ansatte militærflyvere får adgang til at oppebære flyvertillæg på lige fod med flyvevåbnets tjenstgørende militærflyvere, idet det er anført, at udviklingen har medført, at der nu også findes flyvere ved forsvaret uden for flyvevåbnet, således for tiden artilleriflyvere.

I det omfang militærflyvere uden for flyvevåbnet har samme tjenstlige vilkår som militærflyvere i flyvevåbnet, vil det efter kommissionens opfattelse være rimeligt at side stille de 2 grupper militærflyvere i henseende til udbetaling af flyvertillæg, og der foreslås derfor skabt hjemmel for, at sådan udbetaling kan finde sted.

Den i de senere år stedfundne udvikling på militærflyvningens område har medført, at flyverkommandoen over for forsvarsministeriet har rejst spørgsmål om ændring af de gældende regler for ydelse af flyvertillæg.

Forsvarsministeriet har for sit vedkommende fundet det rigtigst, at dette spørgsmål optages til nærmere overvejelse, men da der er tale om et område, som kræver forskellige overvejelser og undersøgelser, har

forsvarsministeriet ikke ment at kunne fremsætte endeligt forslag til nye regler så betids, at disse vil kunne behandles i lønningskommissionen.

Forsvarsministeriet har imidlertid fundet det rigtigst, at de gældende regler ændres således, at bestemmelsen fastsættes som en bemyndigelsesregel, i henhold til hvilken de nærmere bestemmelser om tillæggenes størrelse og ydelse m. v. fastsættes af forsvarsministeriet efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet, hvorved der bliver mulighed for at tilpasse bestemmelserne vedrørende flyvertillæg til de skiftende forhold.

Kommissionen finder for sit vedkommende intet at indvende imod, at der optages den omhandlede bemyndigelsesregel i tjenestemandens lov.

I overensstemmelse med det foran anførte fremsættes der herefter forslag om, at bestemmelsen i tjenestemandens lovs § 986, stk. 1 a.-c. affattes således:

»Til personel af flyvevåbnet, der er tjenstgørende som militærflyvere eller udfører anden særlig tjeneste i forbindelse med militærflyvning, kan der ydes flyvertillæg.

Flyvertillæg kan endvidere efter forsvarsministerens bestemmelse ydes til personer uden for flyvevåbnet, når de pågældende virker under tilsvarende forhold som det personel, der ved flyvevåbnet oppebærer flyvertillæg.

De nærmere bestemmelser vedrørende til-

læggenes størrelse og ydelse m. v. fastsættes af forsvarsministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet.«

42) Til § 986, stk. 2.

I henhold til denne bestemmelse ydes der et særligt tillæg til personel, der forretter tjeneste i undervandsbåde og motortorpedobåde. Tillægget fastsættes i visse tilfælde i forhold til tjenestemandens pensionsgivende lønning.

Som følge af den foreslåede omlægning af lønningssystemet vil det være nødvendigt at a jour-føre bestemmelsen, og der fremsættes herefter forslag om, at ordene: »med pensionsgivende lønning 4 500 kr. og derover« ændres **til:** »hvis lønning ved nærværende lovs ikrafttræden andrager 13 800 kr. og derover, jfr. § 84«, samt at ordene: »med pensionsgivende lønning 4 499 kr. og derunder« ændres **til:** »hvis lønning ved nærværende lovs ikrafttræden andrager 13 799 kr. og derunder, jfr. § 84«.

Kommissionen har herved forudsat, at det stedse vil være de for vedkommende lønningsklasse ved lovens ikrafttræden gældende lønninger, der danner grundlag for fastsættelsen af grundbeløbene for tillæg for tjeneste i undervandsbåde og motortorpedobåde.

43) Til § 988.

Bestemmelsen har ikke længere nogen betydning og kan udgå.

3. del.

Overgangsbestemmelser.

Overgangen til det nye lønsystem, der medfører reduktion i antallet af lønningsklasser fra 84 til 30, samtidig med at ligelønsprincippet gennemføres, gør det ikke muligt at fastsætte en enkel regel for indplacering af de nuværende tjenestemænd i de foreslåede lønningsklasser, men nødvendiggør, at der udarbejdes ret differentierede regler for indplaceringen.

Kommissionen foreslår de i § 119 optagne overgangsregler, idet man med hensyn til enkeltheder henviser til nedenstående bemærkninger:

Til § 119, stk. 1.

Indplaceringen af forsørgere sker i 22 af de foreslåede 30 lønningsklasser på grundlag af deres nuværende bruttoløn med tillæg af 20 pct. af deres nuværende pensionsgivende løn - for tjenestemænd med mere end seks års anciennitet i deres nuværende lønningsklasse - i lønningsklasser med fem-årige alderstillæg: med mere end fem års anciennitet - foreslås tillægget dog fastsat til 24 pct. af deres pensionsgivende løn. Herigennem vil indplaceringen ske på et sådant løntrin i den nye lønningsklasse, at de nu ansatte tjenestemænd i det store og hele opnår en lønfremgang, som må skønnes passende.

Da advancementsmulighederne i de senere år har formet sig meget forskelligt for de akademisk uddannede tjenestemænd, der foreslås henført til 19. og 24. lønningsklasse, har kommissionen anset det for rimeligt, at de indplaceres i det nye system på grundlag af deres tjenestealder indtil 18 år, såfremt de herved placeres på et højere løntrin end efter hovedreglen.

Endvidere har kommissionen, for så vidt angår tjenestemænd i de højeste lønningsklasser, i hvilke der ydes alderstillæg, anset det for rimeligt, at indplaceringen sker på grundlag af de pågældende tjenestemænds anciennitet i den hidtidige lønningsklasse,

medmindre de samtidig med den nye tjenestemandsløvs ikrafttræden udnævnes til en højere stilling. I så fald sker indplaceringen ud fra det løntrin, til hvilket de ville være henført i den nye skala efter deres anciennitet i den hidtidige lønningsklasse.

Da der kun foreslås ét løntrin i 29. og 30. lønningsklasse, frembyder indplaceringen af de tjenestemænd, der er henført til disse lønningsklasser, intet problem.

Vedrørende indplaceringen af tjenestemændene i 2., 4., 5. og 9. lønningsklasse bemærkes, at der til disse lønningsklasser skal ske overførsel af tjenestemandsgupper, hvis lønningsvilkår har været i særlig grad differentierede (ugifte under 25 år, ugifte mellem 25 og 30 år, ugifte over 30 år, lavest lønnede samgifte og forsørgere), og at det under disse omstændigheder er fundet påkrævet at opstille særlige indplaceringsregler.

Til § 119, stk. 2.

Mens aspiranter som hovedregel vil blive indplacerede på begyndelsesløn i den nye lønningsklasse, ville den foreslåede nedsettelse af begyndelseslønnen i visse lønningsklasser indebære, at aspiranter ved placering på første løntrin led lønnedgang, hvorfor det foreslås, at der i sådanne tilfælde kan ske indplacering på et højere løntrin end begyndelseslønnen.

Til § 119, stk. 3.

Kommissionen har overvejet, hvorvidt alderstillæg i den nye lønskala først burde kunne ydes efter det åremål, som er foreskrevet for de enkelte af de nye lønrammer. Kommissionen har imidlertid fundet en sådan fremgangsmåde uheldig, idet det her ved hyppigt ville forekomme, at tjenestemænd med lang anciennitet i en lønningsklasse ville blive stillet forholdsvis ringere end tjenestemænd med kortere anciennitet,

hvertil kommer, at udgiften til ydelse af alderstillæg i de nærmestfølgende år ville ophobes omkring enkelte år. Det er derfor anset for forsvarligt og i visse tilfælde ønskeligt, at tjenestemændene som hovedregel senest opnår første alderstillæg i den nye lønningsklasse på det tidspunkt, da de ville opnå det i den gamle lønningsklasse. Når flere løntrin i den gamle lønningsklasse henføres til samme trin i den nye lønningsklasse, vil det ud fra de samme synspunkter virke hensigtsmæssigt, såfremt den anførte regel kun får virkning for de tjenestemænd, der står på det højeste af de pågældende løntrin i den gamle lønningsklasse, mens de øvrige først opnår næste alderstillæg efter det antal år, som er foreskrevet for den nye lønningsklasse.

Til § 119, stk. 4.

Kommissionen har anset det for ønskeligt, at der ikke i forbindelse med indførelsen af det nye lønsystem forekommer øjeblikkelige lønfremgange, som kan virke urimelige. Ud over de særlige regler for indplaceringen af ikke-forsørgere under 30 år foreslås det derfor, at den øjeblikkelige lønfremgang begrænses til 15 pct. af den nye nettoløn, således at en eventuel lønfremgang derudover først opnås inden for en to-årig periode. Uanset denne begrænsning i den øjeblikkelige lønfremgang beregnes de pågældende tjenestemænds eget pensionsbidrag efter reglerne i § 50, stk. 2.

For at undgå, at ikke-forsørgere, der i denne overgangsperiode ville opnå forsørgerstatus efter reglerne i den nuværende tjenestemandsløve, som følge af den anførte begrænsning af lønfremgangen ville blive ringere stillede end de nuværende forsørgere, foreslås det, at sådanne tjenestemænd tillægges den fulde indtægtsforbedring.

Endelig foreslås det, at reglen også finder anvendelse på nyansatte tjenestemænd i overgangsperioden, da disse ellers ville kunne opnå en højere løn end allerede ansatte tjenestemænd.

Til § 118, stk. 5.

Der foreslås ydet et personligt, ikke-pensionsgivende tillæg til udligning af forekommende lønnedgang som følge af indplaceringen. Da stedtillægget foreslås forhøjet, bør denne forhøjelse tages i betragtning ved opgørelsen af lønfremgangen, således at der kun kan blive tale om at yde per-

sonlige tillæg, såfremt lønnedgangen ikke fuldt ud opvejes af det forhøjede stedtillæg.

Til belysning af de foreslåede indplaceringsreglers virkning kan anføres, at for det meget store antal tjenestemænd, der tænkes henført til 3. lønningsklasse, som næsten udelukkende omfatter forsørgere, bliver fremgangen i nettoløn (excl. stedtillæg) fra 361 kr. til 800 kr. årlig. For en typisk mellemklasse - overassistenter, der tænkes henført til 15. lønningsklasse - bliver lønfremgangen (excl. stedtillæg) for forsørgere fra 1 556 kr. til 1 756 kr. årlig. For skibsførere m. fl., der tænkes henført til 23. lønningsklasse, bliver nettolønfremgangen (excl. stedtillæg) for forsørgere fra 2 431 kr. til 2 904 kr. årlig, og for departementschefer bliver nettolønfremgangen (excl. stedtillæg) for forsørgere fra 6 481 kr. til 8 653 kr. årlig.

Som eksempel på nettolønfremgangen (excl. stedtillæg) i lønningsklasser med et stort antal ikke-forsørgere er i tabellen på næste side vist lønforbedringen for kontorister, kontorassistenter af 2. grad og assistenter (kontorassistenter af 1. grad).

Til § 120.

Ved denne bestemmelse bemyndiges finansministeren til at opretholde personlige tillæg, som er tilstået i henhold til de til § 28 svarende regler i tidligere tjenestemandsløve, og tilsvarende gælder personlige tillæg, som er tilstået tjenestemænd i forbindelse med overgangen fra det kommunale politi til staten.

Til § 121.

Denne bestemmelse svarer i det væsentlige til § 995 i tjenestemandsløven af 1946.

Til § 122.

I overensstemmelse med praksis i de tidligere lønningsskommissioner, jfr. således lov nr. 606 af 21. december 1946 om tillæg til pensioner, der er fastsat i henhold til de før 1. april 1946 gældende love, stiller kommissionen ikke ændringsforslag med hensyn til pensionsreglerne for pensionister, der har opnået pension inden ikrafttrædelsen af den nye tjenestemandsløve, men foreslår, at spørgsmålet herom gøres til genstand for overvejelse i et udvalg med henblik på gennemførelsen af en særlig lov vedrørende disses fremtidige pensionsmæssige stilling.

Nuværende grundløn + alderstillæg	For- sørgere	Ikke-forsørgere			
		over 30 år	27—30 år	25—27 år	under 25 år
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Kontorister.					
1 680	÷ 128	1 072	1 252	676	154
1 800	÷ 242	958	1 138	562	40
1 920	220	1 420	1 600	1 024	—
2 040	÷ 158	1 042	1 258	682	—
2 220	247	1 447	1 663	—	—
2 400	76	1 276	—	—	—
Kontorassistenter (af 2. grad).					
2 310	161	1 361	1 577	1 001	÷ 103
2 550	÷ 67	1 133	1 349	773	—
2 790	281	1 481	1 697	—	—
3 010	292	1 492	—	—	—
Assistenter (kontorassistenter af 1. grad).					
2 670	568	1 135	1 293	717	1 341
2 940	790	1 356	1 515	881	—
3 210	985	1 552	1 732	—	—
3 480	1 028	1 714	—	—	—
3 750	771	1 457	—	—	—

Det forudsættes herved, at der ved en sådan lov søges tilvejebragt en ordning, der indebærer mulighed for omregning af pensionerne i overensstemmelse med hovedprincipperne i den af kommissionen foreslåede pensionsordning for nuværende tjenestemænd, således at tjenestemandspensionen også for de nuværende pensionisters vedkommende fastsættes under hensyn til adgangen til supplerings med folkepension, herunder dennes mindstebeløb.

Som anført i de indledende bemærkninger til kapitel 2. Pension, er det forudsat, at der samtidig med gennemførelsen af en ny tjenestemandsløvs foretages en ændring af folkeforsikringslovens § 39, stk. 3, således at der fremtidig gives tjenestemænd og pensionister adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb.

I overensstemmelse med de synspunkter, der lå til grund for den hidtidige bestemmelse i folkeforsikringsloven, går ændringsforslaget dog kun ud på at give tjenestemænd og pensionister, der omfattes af de nye pensionsregler i tjenestemandsløvs, adgang til at supplere tjenestemandspensionen med mindstebeløbet, medens de allerede pensionerede tjenestemænd og disses enker ved-

blivende - indtil gennemførelsen af nye pensionsregler for disses vedkommende - ikke vil have adgang til at oppebære folkepensionens mindstebeløb.

Det bemærkes, at der - ligesom efter de hidtil gældende regler - intet er til hinder for, at også pensionisterne efter de tidligere pensionslove supplerer tjenestemandspensionen med indtægtsbestemt folkepension, når de almindelige betingelser herfor i øvrigt måtte være til stede.

Til § 123.

De i denne paragrafs stk. 1, 2 og 4 optagne bestemmelser svarer til § 999 i tjenestemandsløvs af 1946. I stk. 3 er indføjet en bestemmelse, hvorefter polititjenestemænd, som i henhold til § 831, stk. 6, i tjenestemandsløvs af 1931 har haft ret til lægebehandling, medicin etc., bevarer denne ret.

Til §§ 124 og 125.

Der er i disse paragraffer givet bestemmelser om ophævelse af tjenestemandsløvs af 1946 med de sig dertil sluttende love samt om tidspunktet for nærværende lovs ikrafttræden.

Mindretalsudtalelser.

Et mindretal (Henry Christensen og Heick) har over for kommissionen ønsket at fremhæve:

Venstres repræsentanter har under kommissionsarbejdet bidraget til bestræbelserne for at nå et enigt resultat om en fremtidig lønningslov for statens mange tjenestemænd. Venstre har herunder ønsket at medvirke til, at en række urimeligheder i den bestående ordning blev fjernede, og at der i det hele gennem lonrevisionen blev tilsikret tjenestemændene en sådan placering i samfundet, at den såvel blandt tjenestemændene selv som hos den øvrige befolkning føles rimelig. Venstre har herved haft det grundsynspunkt, at samfundet er bedst tjent med vilkår, der fortsat sikrer dygtige og loyale tjenestemænd.

Mulighederne for at give tjenestemændene den bedst mulige placering er på det nøjeste knyttet til en gunstig udvikling i samfundets økonomi, herunder erhvervenes konkurrenceevne. Fra venstres side er det derfor til stighed fremhævet, at den nuværende form for automatisk pristalsregulering ofte har modvirket en sund økonomisk udvikling.

Kommissionen har da også behandlet spørgsmålet om en anden form for automatisk dyrtidsregulering end det nuværende detailprisindeks. Det har imidlertid ikke under denne drøftelse været muligt at få tilslutning til venstres grundsynspunkter herom, hvorefter den mindste revision af den nuværende pristalsordning måtte være, at såvel de direkte som den væsentligste del af de indirekte skatter blev udeladt ved beregningen af det lønregulerende pristal.

Undersøgelserne i kommissionen har vist, at dette teknisk kan lade sig gøre.

Venstre har af politisk-moralske grunde anset en ændring af pristalsgrundlaget for at være ganske nødvendig: Når skatterne er indregnede i det pristal, der benyttes ved dyrtidsregulering af statens tjenestemænds lønninger, bevirker det, at denne gruppe principielt fritages for virkningerne af finanspolitiske indgreb, der rammer andre grup-

per, og som tilsigter at sanere landets økonomi. Endvidere fritages tjenestemændene for at bære deres andel af omkostningerne ved nye opgaver, det offentlige påtager sig, og som må finansieres af nye skatter. - Omvendt vil tjenestemændene gennem den nuværende pristalsregulering aldrig få andel i skattelettelser, der f. eks. skyldes, at det overlades de private borgere at løse flere opgaver, end tilfældet er for tiden.

Disse konsekvenser må virke urimelige på udøverne af vore erhverv.

Mindretallet beklager stærkt, at selv dette mindste ønske fra venstre til revision af pristalsgrundlaget er blevet pure afvist. Dette sammen med den omstændighed, at der i kommissionen ikke har kunnet opnås tilslutning til at søge gennemført andre former for nyansættelser for forskellige tjenestemandsgupper i konsekvens af folkepensionens indførelse, medfører, at venstre - trods sin positive indstilling til kommissionsarbejdet - må tage forbehold over for forslaget i dets helhed.

Mindretallet henviser til den som bilag til denne betænkning optagne redegørelse for mulighederne for valg af andre pristalsgrundlag.

Et mindretal (Karl Olsen og Erria Sørensen) ønsker i forbindelse med ovenstående mindretalsudtalelse at fremføre:

Det konservative folkeparti har ligesom partiet venstre tidligere peget på det uheldige i, at den gældende pristalsregulering indbefatter skatter og afgifter. Dette har bl. a. medført, at folkettinget flere gange har måttet lovgive om et særpristal.

Under den bestemte forudsætning, at der ikke gennemføres et særpristal for tjenestemændene, men at en ændring af pristalsberegningen får virkning for samtlige pristalsregulerede borgere, vil det konservative folkeparti under folketingets behandling virke for en ændring af den bestående pristalsberegning, for så vidt angår skatter og afgifter.

Et mindretal, det radikale venstres repræsentanter (Kirsten Gloerfelt-Tarp og Aage Fogh) ønsker at udtale sin tilfredshed med, at det er lykkedes at samle alle kommissionens medlemmer om den opbygning og det reale indhold af tjenestemandsløven, som har fundet udtryk i den foreliggende betænkning.

Foranlediget af den særudtalelse, som er fremsat af venstres repræsentanter (Henry Christensen og Heick) vedrørende et enkelt punkt, ønsker mindretallet at henlede opmærksomheden på, at venstres repræsentanter ikke i kommissionen eller nu ved betænkningens afgivelse har formuleret noget forslag om en anden form for automatisk pristalsregulering, og at det i øvrigt af det for kommissionen foreliggende fremgår, at

den specielle tanke om at udelukke skatterne af pristallet kan have utilsigtede virkninger, som f. eks. kan medføre stigninger i pristallet uden tilsvarende stigninger i levomkostningerne, ligesom eventuelle fremtidige nedsættelser i skatter og afgifter ikke vil medføre tilsvarende nedsættelse af pristallet.

Mindretallet må efter den af venstres repræsentanter fremsatte særudtalelse vedrørende disse spørgsmål forvente, at venstrepartiet under sagens behandling i folketinget vil udforme de af partiets repræsentanter fremsatte tanker i konkrete forslag ledsaget af redegørelse for deres virkninger. Mindretallet vil da være rede til nærmere at overveje sådanne forslag og på grundlag heraf tage stilling dertil.

København, den 11. april 1958.

Ulrik Andersen Formand	L. Buus-Pedersen	Henry Christensen	Hugo Engmann
Holger Eriksen	Aage Fogh	Kirsten Gloerfelt-Tarp	F. Heick
K. J. Jensen	Aage Knudsen	C. C. F. Langseth	J. Elkjær Larsen
M. S. Lyngesen	P. Madsen	Aage Nielsen	Stinus Nielsen
Karl Olsen	Gustav Pedersen	Chr. Strøm	Erna Sørensen
			J. H. Zeuthen
		<i>Bodil Andersen</i>	<i>H. C. Fedders</i> Sekretærer
			<i>Erik Frank</i>

BILAG

Oversigt over egen- og enkepension pr. 1. april 1958 på de forskellige trin af pensionsskalaerne efter tjenestemandsløven af 1946, beregnet af slutløn i de nævnte stillinger. (I parentes er anført, hvor stor procent pensionen andrager af slutlønnen for en forsørger uden stedtillæg).

Pensionsalder	Pensionsbrøk	Arbejdsmand (16. lkl.)		Håndværker (14. lkl.)		Assistent		Overassistent		Fuldmægtig		Kontorchef		Departementschef	
		kr.	%	kr.	%	kr.	%	kr.	%	kr.	%	kr.	%	kr.	%
<i>A. Egenpension.</i>															
Under 4 år	18/60 (30 %)	5 652	(50,4)	6 408	(55,0)	8 225	(59,0)	8 728	(53,9)	9 034	(50,0)	10 353	(39,5)	12 743	(36,2)
4-7 år	24/60 (40 %)	7 536	(67,2)	8 434	(72,3)	8 866	(63,6)	9 334	(57,6)	9 742	(54,0)	11 628	(44,3)	15 291	(43,5)
7-10 -	30/60 (50 %)	8 590	(76,6)	8 815	(75,6)	9 355	(67,2)	10 143	(62,6)	10 653	(59,0)	13 706	(52,3)	18 275	(52,0)
10-12 -	31/60 (51 $\frac{2}{3}$ %)	8 646	(77,1)	8 879	(76,2)	9 437	(67,7)	10 244	(63,2)	10 771	(59,7)	14 055	(53,6)	18 620	(52,9)
12-14 -	32/60 (53 $\frac{1}{3}$ %)	8 702	(77,6)	8 942	(76,7)	9 518	(68,3)	10 345	(63,9)	10 889	(60,3)	14 396	(54,9)	19 174	(54,5)
14-16 -	33/60 (55 %)	8 758	(78,1)	9 006	(77,3)	9 600	(68,9)	10 446	(64,5)	11 007	(61,0)	14 610	(55,7)	19 519	(55,5)
16-18 -	34/60 (56 $\frac{2}{3}$ %)	8 814	(78,6)	9 069	(77,8)	9 681	(69,5)	10 547	(65,1)	11 320	(62,7)	15 319	(58,4)	20 074	(57,1)
18-20 -	35/60 (58 $\frac{1}{3}$ %)	8 870	(79,1)	9 133	(78,3)	9 763	(70,1)	10 648	(65,7)	11 438	(63,4)	15 533	(59,2)	20 418	(58,1)
20-22 -	36/60 (60 %)	8 926	(79,6)	9 196	(78,9)	9 972	(71,6)	10 749	(66,4)	11 556	(64,0)	15 768	(60,1)	21 333	(60,6)
22-24 -	37/60 (61 $\frac{2}{3}$ %)	8 982	(80,1)	9 260	(79,4)	10 129	(72,7)	10 850	(67,0)	11 674	(64,7)	16 192	(61,7)	21 678	(61,6)
24-25 -	38/60 (63 $\frac{1}{3}$ %)	9 038	(80,6)	9 323	(80,0)	10 210	(73,3)	10 951	(67,6)	11 792	(65,3)	16 436	(62,7)	22 232	(63,2)
25-26 -	39/60 (65 %)	9 094	(81,1)	9 387	(80,5)	10 292	(73,9)	11 179	(69,0)	12 773	(70,7)	16 891	(64,4)	22 577	(64,2)
26-27 -	40/60 (66 $\frac{2}{3}$ %)	9 150	(81,6)	9 450	(81,1)	10 373	(74,5)	11 348	(70,0)	12 891	(71,4)	17 135	(65,3)	23 132	(65,8)
27-28 -	41/60 (68 $\frac{1}{3}$ %)	9 206	(82,1)	9 514	(81,6)	10 455	(75,1)	11 449	(70,7)	13 009	(72,1)	17 379	(66,3)	23 476	(66,7)
Over 28 år	42/60 (70 %)	9 262	(82,6)	9 577	(82,1)	10 536	(75,6)	11 550	(71,3)	13 127	(72,7)	18 193	(69,4)	24 391	(69,3)
<i>B. Enkepension.</i>															
0	12/60 (20 %)	3 922	(35,0)	4 271	(36,6)	5 483	(39,4)	6 794	(41,9)	7 939	(44,0)	9 070	(34,6)	10 161	(28,9)
Indtil 7 år	16/60 (26 $\frac{2}{3}$ %)	5 023	(44,8)	5 696	(48,9)	7 311	(52,5)	8 526	(52,6)	8 798	(48,7)	9 790	(37,3)	11 372	(32,3)
7-12 år	18/60 (30 %)	5 652	(50,4)	6 408	(55,0)	8 225	(59,0)	8 728	(53,9)	9 034	(50,0)	10 353	(39,5)	12 743	(36,2)
12-16 -	19/60 (31 $\frac{2}{3}$ %)	5 966	(53,2)	6 764	(55,4)	8 459	(60,7)	8 829	(54,5)	9 152	(50,7)	10 533	(40,2)	12 997	(36,9)
16-20 -	20/60 (33 $\frac{1}{3}$ %)	6 279	(56,0)	7 120	(61,1)	8 540	(61,3)	8 930	(55,1)	9 270	(51,3)	10 713	(40,9)	13 386	(38,1)
20-24 -	21/60 (35 %)	6 594	(58,8)	7 476	(64,1)	8 622	(61,9)	9 031	(55,8)	9 388	(52,0)	10 893	(41,5)	13 640	(38,8)
24-26 -	22/60 (36 $\frac{2}{3}$ %)	6 907	(61,6)	7 832	(67,2)	8 703	(62,5)	9 132	(56,4)	9 506	(52,7)	11 200	(42,7)	14 064	(40,0)
26-28 -	23/60 (38 $\frac{1}{3}$ %)	7 222	(64,4)	8 188	(70,2)	8 785	(63,1)	9 233	(57,0)	9 624	(53,3)	11 448	(43,7)	14 494	(41,2)
Over 28 år	24/60 (40 %)	7 536	(67,2)	8 434	(72,3)	8 866	(63,6)	9 334	(57,6)	9 742	(54,0)	11 628	(44,3)	15 291	(43,5)

Beregnet folkepension, samlet pension og *ligevægtsskat*¹⁾ for forskellige folkepensionister med tjenestemandspension.

København

Tjenestemandspension	Folkepension, samlet pension og ligevægtsskat til stat (inkl. folkepensionsbidrag) og kommune, når folkepensionen oppebæres af:								
	2 ægtefæller			1 ægtefælle med ægteskabstillæg			Enlige		
	Folkepension	Samlet pension	Ligevægtsskat	Folkepension	Samlet pension	Ligevægtsskat	Folkepension	Samlet pension	Ligevægtsskat
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
500.....	5 316	5 816	107	4 116	4 616	0	3 528	4 028	0
1 000.....	5 316	6 316	206	4 116	5 116	0	3 528	4 528	0
1 500.....	5 316	6 816	305	4 116	5 616	68	3 481	4 981	0
2 000.....	5 276	7 276	478	4 076	6 076	156	3 381	5 381	44
2 500.....	5 176	7 676	625	3 976	6 476	237	3 281	5 781	119
3 000.....	5 076	8 076	766	3 876	6 876	317	3 121	6 121	246
3 500.....	4 976	8 476	908	3 776	7 276	477	2 781	6 281	302
4 000.....	4 876	8 876	1 069	3 676	7 676	624	2 357	6 357	329
4 500.....	4 776	9 276	1 224	3 576	8 076	766	1 897	6 397	343
5 000.....	4 676	9 676	1 386	3 296	8 296	846	1 389	6 389	338
5 500.....	4 516	10 016	1 520	2 896	8 396	879	845	6 345	320
6 000.....	4 116	10 116	1 564	2 544	8 544	936	684	6 684	439
6 500.....	3 776	10 276	1 626	2 084	8 584	953	684	7 184	616
7 000.....	3 328	10 328	1 653	1 624	8 624	969	884	7 684	794
7 500.....	2 868	10 368	1 664	1 104	8 604	958	684	8 184	972
8 000.....	2 372	10 372	1 670	684	8 684	986	684	8 684	1 153
8 500.....	1 852	10 352	1 653	684	9 184	1 186	684	9 184	1 352
9 000.....	1 308	10 308	1 636	684	9 684	1 386	684	9 684	1 552
9 500.....	1 020	10 520	1 724	684	10 184	1 586	684	10 184	1 752
10 000.....	1 020	11 020	1 903	684	10 684	1 786	684	10 684	1 953
10 500.....	1 020	11 520	2 044	684	11 184	1 936	684	11 184	2 097
11 000.....	1 020	12 020	2 196	684	11 684	2 088	684	11 684	2 266
11 500.....	1 020	12 520	2 348	684	12 184	2 240	684	12 184	2 417
12 000.....	1 020	13 020	2 504	684	12 684	2 392	684	12 684	2 570
12 500.....	1 020	13 520	2 660	684	13 184	2 548	684	13 184	2 726
13 000.....	1 020	14 020	2 817	684	13 684	2 705	684	13 684	2 883
13 500.....	1 020	14 520	2 966	684	14 184	2 862	684	14 184	3 032
14 000.....	1 020	15 020	3 123	684	14 684	3 018	684	14 684	3 188
14 500.....	1 020	15 520	3 277	684	15 184	3 175	684	15 184	3 345
15 000.....	1 020	16 020	3 438	684	15 684	3 330	684	15 684	3 489

¹⁾ Ifølge gældende regler 1957-58; nedslagsregler dog ifølge ligningsloven for 1958-59.

Beregnet folkepension, samlet pension og ligevægtsskat¹⁾ for forskellige folkepensionister med tjenestemandspension.

Købstæderne

Tjenestemandspension	Folkepension, samlet pension og ligevægtsskat til stat (inkl. folkepensionsbidrag) og kommune, når folkepensionen oppebæres af:								
	2 ægtefæller			1 ægtefælle med ægteskabstillæg			Enlige		
	Folkepension	Samlet pension	Ligevægtsskat	Folkepension	Samlet pension	Ligevægtsskat	Folkepension	Samlet pension	Ligevægtsskat
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
500.....	5 040	5 540	90	3 912	4 412	0	3 384	3 884	0
1 000.....	5 040	6 040	169	3 912	4 912	11	3 384	4 384	0
1 500.....	5 040	6 540	278	3 912	5 412	68	3 324	4 824	20
2 000.....	4 973	6 973	460	3 845	5 845	137	3 224	5 224	77
2 500.....	4 873	7 373	620	3 745	6 245	216	3 124	5 624	175
3 000.....	4 773	7 773	771	3 645	6 645	332	2 904	5 904	294
3 500.....	4 673	8 173	935	3 545	7 045	492	2 564	6 064	355
4 000.....	4 573	8 573	1 104	3 445	7 445	647	2 200	6 200	403
4 500.....	4 473	8 973	1 280	3 225	7 725	751	1 740	6 240	419
5 000.....	4 373	9 373	1 456	2 885	7 885	819	1 220	6 220	419
5 500.....	4 033	9 533	1 529	2 473	7 973	852	684	6 184	403
6 000.....	3 693	9 693	1 594	2 085	8 085	902	684	6 684	595
6 500.....	3 257	9 757	1 627	1 625	8 125	919	684	7 184	792
7 000.....	2 797	9 797	1 646	1 105	8 105	907	684	7 684	994
7 500.....	2 301	9 801	1 646	684	8 184	935	684	8 184	1 199
8 000.....	1 781	9 781	1 640	684	8 684	1 156	684	8 684	1 409
8 500.....	1 225	9 725	1 614	684	9 184	1 378	684	9 184	1 632
9 000.....	1 020	10 020	1 744	684	9 684	1 593	684	9 684	1 855
9 500.....	1 020	10 520	1 920	684	10 184	1 811	684	10 184	2 084
10 000.....	1 020	11 020	2 069	684	10 684	1 974	684	10 684	2 282
10 500.....	1 020	11 520	2 221	684	11 184	2 117	684	11 184	2 418
11 000.....	1 020	12 020	2 381	684	11 684	2 280	684	11 684	2 554
11 500.....	1 020	12 520	2 560	684	12 184	2 441	684	12 184	2 725
12 000.....	1 020	13 020	2 720	684	12 684	2 611	684	12 684	2 887
12 500.....	1 020	13 520	2 888	684	13 184	2 787	684	13 184	3 042
13 000.....	1 020	14 020	3 066	684	13 684	2 939	684	13 684	3 207
13 500.....	1 020	14 520	3 226	684	14 184	3 116	684	14 184	3 377
14 000.....	1 020	15 020	3 394	684	14 684	3 285	684	14 684	3 537
14 500.....	1 020	15 520	3 563	684	15 184	3 445	684	15 184	3 689
15 000.....	1 020	16 020	3 733	684	15 684	3 622	684	15 684	3 856

¹⁾ Til staten: Ifølge gældende regler 1957-58; nedslagsregler dog ifølge ligningsloven for 1958-59.

Til kommune og kirke: Gennemsnittet af købstæder 1957-58 med gennemsnitlig ligningsprocent 10,5.

Beregnet folkepension, samlet pension og ligevægtsskat¹⁾ for forskellige folkepensionister med tjenestemandspension.

Landkommunerne

Tjenestemandspension	Folkepension, samlet pension og ligevægtsskat til stat (inkl. folkepensionsbidrag) og kommune, når folkepensionen oppebæres af:								
	2 ægtefæller			1 ægtefælle med ægteskabstillæg			Enlige		
	Folkepension	Samlet pension	Ligevægtsskat	Folkepension	Samlet pension	Ligevægtsskat	Folkepension	Samlet pension	Ligevægtsskat
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
500.....	4 620	5 120	70	3 564	4 064	11	3 096	3 596	0
1 000.....	4 620	5 620	132	3 564	4 564	28	3 096	4 096	19
1 500.....	4 620	6 120	203	3 564	5 064	64	3 009	4 509	43
2 000.....	4 540	6 540	348	3 484	5 484	113	2 909	4 909	81
2 500.....	4 440	6 940	489	3 384	5 884	168	2 809	5 309	156
3 000.....	4 340	7 340	621	3 284	6 284	261	2 409	5 409	193
3 500.....	4 240	7 740	757	3 184	6 684	399	1 973	5 473	217
4 000.....	4 140	8 140	910	3 084	7 084	536	1 489	5 489	217
4 500.....	4 040	8 540	1 063	2 684	7 184	564	969	5 469	217
5 000.....	3 640	8 640	1 099	2 284	7 284	600	684	5 684	282
5 500.....	3 300	8 800	1 164	1 896	7 396	638	684	6 184	446
6 000.....	2 852	8 852	1 181	1 436	7 436	650	684	6 684	614
6 500.....	2 392	8 892	1 197	928	7 428	650	684	7 184	781
7 000.....	1 968	8 968	1 229	684	7 684	738	684	7 684	945
7 500.....	1 448	8 948	1 224	684	8 184	926	684	8 184	1 130
8 000.....	1 020	9 020	1 250	684	8 684	1 116	684	8 684	1 328
8 500.....	1 020	9 520	1 376	684	9 184	1 294	684	9 184	1 522
9 000.....	1 020	10 020	1 506	684	9 684	1 424	684	9 684	1 654
9 500.....	1 020	10 520	1 631	684	10 184	1 539	684	10 184	1 782
10 000.....	1 020	11 020	1 757	684	10 684	1 670	684	10 684	1 892
10 500.....	1 020	11 520	1 909	684	11 184	1 800	684	11 184	2 024
11 000.....	1 020	12 020	2 061	684	11 684	1 952	684	11 684	2 171
11 500.....	1 020	12 520	2 213	684	12 184	2 104	684	12 184	2 318
12 000.....	1 020	13 020	2 360	684	12 684	2 255	684	12 684	2 464
12 500.....	1 020	13 520	2 508	684	13 184	2 401	684	13 184	2 608
13 000.....	1 020	14 020	2 656	684	13 684	2 551	684	13 684	2 753
13 500.....	1 020	14 520	2 806	684	14 184	2 699	684	14 184	2 898
14 000.....	1 020	15 020	2 955	684	14 684	2 849	684	14 684	3 043
14 500.....	1 020	15 520	3 112	684	15 184	2 998	684	15 184	3 188
15 000.....	1 020	16 020	3 265	684	15 684	3 158	684	15 684	3 342

¹⁾ Til staten: Ifølge gældende regler 1957-58, nedslagsregler dog ifølge ligningsloven for 1958-59.

Til kommune og kirke: Gennemsnittet af rene landkommuner 1956-57 med gennemsnitlig ligningsprocent 6,5.

A. Alder ved pensioneringen for 4373 pensionerede tjenestemænd i 1948-52,
fordelt efter erhverv og køn.

(Der er bortset fra 347 mandlige og 101 kvindelige tjenestemænd under forsvaret og hospitalsvæsenet).

1) Mænd.

Stilling	Under 60 år	60-64 år	65 år	66 år	67 år	68 år	69 år	70 år	65-69 år	65-70 år	I alt
Departementschef, kon- torchef, dommer, poli- timester, fuldmægtig, professor, lektor m. fl. Pct. af pensionerede . . .	37 7,7	26 5,4	74 15,4	21 4,4	32 6,6	22 4,5	26 5,4	244 50,6	175 36,3	419 86,9	482 100
Postmester, stationsfor- stander, kontrollør, overassistent, trafik-, post- og toldassistent m. fl.	19 5,4	17 4,8	52 14,8	22 6,2	38 10,8	39 11,1	33 9,4	132 37,5	184 52,3	316 89,8	352 100
Postbud, toldbetjent, lokomotivfører, por- tør, banearbejder, håndværker, kontorist m. fl.	490 15,0	734 22,5	1 139 34,8	336 10,3	197 6,0	116 3,6	61 1,9	191 5,9	1 849 56,6	2 040 62,5	3 264 100
I alt	546	777	1 265	379	267	177	120	567	2 208	2 775	4 098
Pct.	13,3	19,0	30,9	9,3	6,5	4,3	2,9	13,8	53,9	67,6	100

2) Kvinder.

Departementschef, kon- torchef, dommer, poli- timester, fuldmægtig, professor, lektor m. fl. Pct. af pensionerede . . .	7 16,3	5 11,6	7 16,3	6 13,9	1 2,3	2 4,7	5 11,6	10 23,3	21 48,8	31 72,1	43 100
Postmester, stationsfor- stander, kontrollør, overassistent, trafik-, post- og toldassistent m. fl.	32 40,0	12 15,0	17 21,2	4 5,0	4 5,0	0 0,0	2 2,5	9 11,3	27 33,7	36 45,0	80 100
Postbud, toldbetjent, lokomotivfører, por- tør, banearbejder, håndværker, kontorist m. fl.	58 38,2	27 17,8	25 16,1	8 5,4	8 5,4	2 1,3	5 3,3	19 12,5	48 31,5	67 44,0	152 100
I alt	97	44	49	18	13	4	12	38	96	134	275
Pct.	35,3	16,0	17,8	6,5	4,7	1,5	4,4	13,8	34,9	48,7	100

B. 4821 Tjenestemænd afskediget med pension i årene 1948-52, fordelt efter alder og pensionsanciennitet.

Pensions- anciennitet	-1 år	1-2 år	3-4 år	5-6 år	7-9 år	10-13 år	14-19 år	20-24 år	25-27 år	28 år og der- over	I alt
Alder											
-35 år.....	26	26 (0,5 %)
35 -	1	1 (0,0 %)
36-37 -	1	9	10 (0,2 %)
38-39 -	1	8	9 (0,2 %)
40-41 -	1	1	8	10 (0,2 %)
42-44 -	15	15 (0,3 %)
45-48 -	1	..	2	8	62	73 (1,5 %)
49-54 -	1	1	5	17	213	237 (4,9 %)
55-59 -	1	2	32	383	418 (8,7 %)
60-62 -	13	88	428	..	529 (11,0 %)
63-66 -	6	38	70	368	482 (10,0 %)
65-69 -	5	12	138	287	1 930	2 372 (49,2 %)
70- -	1	2	4	42	37	553	639 (13,3 %)
I alt.....	28	12	10	11	30	88	280	689	822	2 851	4 821 (100 %)
Pct.....	(0,6)	(0,3)	(0,2)	(0,2)	(0,6)	(1,8)	(5,8)	(14,3)	(17,1)	(59,1)	

Oversigt over pensioner pr. 1. april 1958 efter tjenestemandsløven af 1946 og efter forslaget.
(I parentes er anført den reducerede løn, hvorefter pension efter forslaget beregnes).

I. Egenpension.

A. Trafiketaternes lønningsklasser		Pensionsbrøk og løntrin				Pension			
tjl. 1946	forslag	tjl. 1946			tjl. 1946	forslag	difference		
16.	3.	/60 18	2 400	} %	12 780	5 652	5 892	+ 240	
		24	—		50	(11 785)	7 536	5 892	÷ 1 644
		30	—		62	—	8 590	5 892	÷ 2 698
		36	—		72	—	8 926	7 306	÷ 1 620
		42	—		75	—	9 262	8 485	÷ 777
		—	—		—	—	—	8 838	8 838
15.	3.	18	2 550	} %	12 780	5 904	5 892	÷ 12	
		24	—		50	(11 785)	7 872	5 892	÷ 1 980
		30	—		62	—	8 665	5 892	÷ 2 773
		36	—		72	—	9 016	7 306	÷ 1 710
		42	—		75	—	9 367	8 485	÷ 882
		—	—		—	—	—	8 838	8 838
14.	3.	18	2 850	} %	12 780	6 408	5 892	÷ 516	
		24	—		50	(11 785)	8 434	5 892	÷ 2 542
		30	—		62	—	8 815	5 892	÷ 2 923
		36	—		72	—	9 196	7 306	÷ 1 890
		42	—		75	—	9 577	8 485	÷ 1 092
		—	—		—	—	—	8 838	8 838
13.	7.	18	3 300	} %	13 920	7 367	6 320	÷ 1 047	
		24	—		50	(12 640)	8 662	6 320	÷ 2 342
		30	—		62	—	9 100	6 320	÷ 2 780
		36	—		72	—	9 538	7 836	÷ 1 702
		42	—		75	—	10 179	9 100	÷ 1 079
		—	—		—	—	—	9 480	9 480
12.	11.	18	3 780	} %	15 240	8 174	6 815	÷ 1 359	
		24	—		50	(13 630)	8 854	6 815	÷ 2 039
		30	—		62	—	9 340	6 815	÷ 2 525
		36	—		72	—	9 954	8 450	÷ 1 504
		42	—		75	—	10 515	9 813	÷ 702
		—	—		—	—	—	10 222	10 222
11.	12.	18	4 020	} %	16 080	8 476	7 128	÷ 1 348	
		24	—		50	(14 256)	8 998	7 128	÷ 1 870
		30	—		62	—	9 520	7 128	÷ 2 392
		36	—		72	—	10 245	8 838	÷ 1 407
		42	—		75	—	10 767	10 264	÷ 503
		—	—		—	—	—	10 692	10 692

A. Trafiketaternes lønningsklasser		Pensionsbrøk og løntrin				Pension			
tjl. 1946	forslag	tjl. 1946		forslag		tjl. 1946	forslag	difference	
7.	15.	/60		%					
		18	4 860	}	18 180	8 728	7 863	÷ 865	
		24	—		50	(15 726)	9 334	7 863	÷ 1 471
		30	—		62	—	10 143	7 863	÷ 2 280
		36	—		72	—	10 749	9 750	÷ 999
		42	—		75	—	11 550	11 322	÷ 228
—	—					—	11 794	+ 244	
6.	18.	18	5 760	}	20 700	9 034	8 745	÷ 289	
		24	—		50	(17 490)	9 742	8 745	÷ 997
		30	—		62	—	10 653	8 745	÷ 1 908
		36	—		72	—	11 556	10 843	÷ 713
		42	—		75	—	13 127	12 592	÷ 535
		—	—					—	13 117
5.	21.	18	6 600	}	23 940	9 322	9 879	+ 557	
		24	—		50	(19 758)	10 329	9 879	÷ 450
		30	—		62	—	11 328	9 879	÷ 1 449
		36	—		72	—	12 995	12 249	÷ 746
		42	—		75	—	14 239	14 225	÷ 14
		—	—					—	14 818
4.	23.	18	7 500	}	26 100	9 626	10 635	+ 1 009	
		24	—		50	(21 270)	10 737	10 635	÷ 102
		30	—		62	—	12 701	10 635	÷ 2 066
		36	—		72	—	13 760	13 187	÷ 573
		42	—		75	—	15 595	15 314	÷ 281
		—	—					—	15 952
3.	25.	18	9 000	}	30 000	10 353	12 000	+ 1 647	
		24	—		50	(24 000)	11 268	12 000	+ 732
		30	—		62	—	13 706	12 000	÷ 1 706
		36	—		72	—	15 768	14 880	÷ 888
		42	—		75	—	18 193	17 280	÷ 913
		—	—					—	18 000
3.	26.	18	9 000	}	32 100	10 353	12 735	+ 2 382	
		24	—		50	(25 470)	11 628	12 735	+ 1 107
		30	—		62	—	13 706	12 735	÷ 971
		36	—		72	—	15 768	15 791	+ 23
		42	—		75	—	18 193	18 338	+ 145
		—	—					—	19 102
1 d.	27.	18	10 500	}	35 100	10 839	13 785	+ 2 946	
		24	—		50	(27 570)	13 139	13 785	+ 646
		30	—		62	—	15 426	13 785	÷ 1 641
		36	—		72	—	17 477	17 093	÷ 384
		42	—		75	—	20 152	19 850	÷ 302
		—	—					—	20 677

A. Trafiketaternes lønningsklasser		Pensionsbrøk og løntrin				Pension			
tjl. 1946	forslag	tjl. 1946		forslag		tjl. 1946	forslag	difference	
I c.	28.	/60	18	11 700	%	39 000	11 394	15 150	+ 3 756
			24	—	} 50	(30 300)	13 763	15 150	+ 1 387
			30	—		—	16 396	15 150	÷ 1 246
			36	—	62	—	19 234	18 786	÷ 448
			42	—	72	—	20 072	21 816	+ 1 744
			—	—	75	—	—	22 725	+ 2 653
I b.	29.		18	13 200	} 50	42 600	12 743	16 410	+ 3 667
			24	—		(32 820)	15 291	16 410	+ 1 119
			30	—	—	—	18 275	16 410	÷ 1 865
			36	—	62	—	21 333	20 348	÷ 985
			42	—	72	—	24 391	23 630	÷ 761
			—	—	75	—	—	24 615	+ 224
I a.	30.		18	15 000	} 50	48 000	13 418	18 300	+ 4 882
			24	—		(36 600)	16 404	18 300	+ 1 896
			30	—	—	—	19 916	18 300	÷ 1 616
			36	—	62	—	23 218	22 692	÷ 526
			42	—	72	—	26 521	26 352	÷ 169
			—	—	75	—	—	27 450	+ 929

B. Andre stillinger		Pensionsbrøk og løntrin				Pension			
stilling	foreslået lønklasse	tjl. 1946		forslag		tjl. 1946	forslag	difference	
Lektorer, seminarielærere.	24.	/60	18	8 100	%	27 000	9 972	10 950	+ 978
			24	—	} 50	(21 900)	11 152	10 950	÷ 202
			30	—		—	13 061	10 950	÷ 2 111
			36	—	62	—	14 524	13 578	÷ 946
			42	—	72	—	16 445	15 768	÷ 677
			—	—	75	—	—	16 425	÷ 20
Amanuenser I, bibliotekarer I, museumsinspektører I.	24.		18	7 500	} 50	27 000	9 628	10 950	+ 1 322
			24	—		(21 900)	10 737	10 950	+ 213
			30	—	—	—	12 701	10 950	÷ 1 751
			36	—	62	—	13 748	13 578	÷ 170
			42	—	72	—	15 583	15 768	+ 185
			—	—	75	—	—	16 425	+ 842
Ekspeditionssekretærer.	24.		18	6 600	} 50	27 000	9 322	10 950	+ 1 628
			24	—		(21 900)	10 329	10 950	+ 621
			30	—	—	—	11 328	10 950	÷ 378
			36	—	62	—	12 995	13 578	+ 583
			42	—	72	—	14 239	15 768	+ 1 529
			—	—	75	—	—	16 425	+ 2 186

B. Andre stillinger		Pensionsbrøk og løntrin				Pension			
Stilling	foreslået lønklasse	tjl. 1946		forslag	tjl. 1946	forslag	difference		
Dommer- og politifuldmægtige I.	24.	/60	18	9 000	%	27 000	10 353	10 950	+ 597
			24	—	50	(21 900)	11 628	10 950	÷ 678
			30	—		—	13 706	10 950	÷ 2 756
			36	—	62	—	15 768	13 578	÷ 2 190
			42	—	72	—	18 193	15 768	÷ 2 425
			—	—	75	—	—	16 425	÷ 1 768
Kontorchefer.	26.		18	9 000		32 100	10 353	12 735	+ 2 382
			24	—	50	(25 470)	11 628	12 735	+ 1 107
			30	—		—	13 706	12 735	÷ 971
			36	—	62	—	15 768	15 791	+ 23
			42	—	72	—	18 193	18 338	+ 145
			—	—	75	—	—	19 102	+ 909
Byretsdommere, underrettsdommere, politimestre.	26.		18	9 600		32 100	10 533	12 735	+ 2 202
			24	—	50	(25 470)	12 731	12 735	+ 4
			30	—		—	14 325	12 735	÷ 1 590
			36	—	62	—	16 436	15 791	÷ 645
			42	—	72	—	18 763	18 338	÷ 425
			—	—	75	—	—	19 102	+ 339
Byretsdommere, underrettsdommere, politimestre, rektorer.	27.		18	10 200		35 100	10 749	13 785	+ 3 036
			24	—	50	(27 570)	13 019	13 785	+ 766
			30	—		—	15 248	13 785	÷ 1 463
			36	—	62	—	17 233	17 093	÷ 140
			42	—	72	—	19 657	19 850	+ 193
			—	—	75	—	—	20 677	+ 1 020
Professorer.	27.		18	10 800		35 100	10 929	13 785	+ 2 856
			24	—	50	(27 570)	13 394	13 785	+ 391
			30	—		—	15 604	13 785	÷ 1 819
			36	—	62	—	18 291	17 093	÷ 1 198
			42	—	72	—	20 437	19 850	÷ 587
			—	—	75	—	—	20 677	+ 240
Landsdommere, statsadvokater.	28.		18	10 800		39 000	10 929	15 150	+ 4 221
			24	—	50	(30 300)	13 394	15 150	+ 1 756
			30	—		—	15 604	15 150	÷ 454
			36	—	62	—	18 291	18 786	+ 495
			42	—	72	—	20 437	21 816	+ 1 379
			—	—	75	—	—	22 725	+ 2 288
Afdelingschefer, gesandter.	28.		18	11 700		39 000	11 394	15 150	+ 3 756
			24	—	50	(30 300)	13 763	15 150	+ 1 387
			30	—		—	16 396	15 150	÷ 1 246
			36	—	62	—	19 234	18 786	÷ 448
			42	—	72	—	22 072	21 816	÷ 256
			—	—	75	—	—	22 725	+ 653

B. Andre stillinger		Pensionsbrøk og løntrin				Pension		
Stilling	foreslaet lønklasse	tjl. 1946		forslag		tjl. 1946	forslag	difference
Departementschefer, amtmænd.	29.	/60		%				
		18	13 200	}	42 600	12 743	16 410	+ 3 667
		24	—		50	(32 820)	15 291	16 410
		30	—	}	—	18 275	16 410	+ 1 865
		36	—		62	—	21 333	20 348
		42	—	72	—	24 391	23 630	÷ 761
—	—	75	—	—	24 615	+ 224		
Højesteretspræsident, gesandter, forsvarschef.	30.	18	15 000	}	48 000	13 418	18 300	+ 4 882
		24	—		50	(36 600)	16 404	18 300
		30	—	}	—	19 916	18 300	÷ 1 616
		36	—		62	—	23 218	22 692
		42	—	72	—	26 521	26 352	÷ 169
		—	—	75	—	—	27 450	+ 929

II. Enkepension.

A. Trafiketaternes lønningsklasser		Pensionsbrøk og løntrin				Pension		
tjl. 1946	forslag	tjl. 1946		forslag		tjl. 1946	forslag	difference
16.	3.	/60		%				
		16	2 400	35	12 780	5 024	4 313	÷ 711
		21	—	47	(12 324)	6 594	5 792	÷ 802
		24	—	53	—	7 536	6 531	÷ 1 005
—	—	56	—	—	6 901	÷ 635		
15.	3.	16	2 550	35	12 780	5 248	4 313	÷ 935
		21	—	47	(12 324)	6 888	5 792	÷ 1 096
		24	—	53	—	7 872	6 531	÷ 1 341
		—	—	56	—	—	6 901	÷ 971
14.	3.	16	2 850	35	12 780	5 696	4 313	÷ 1 383
		21	—	47	(12 324)	7 477	5 792	÷ 1 685
		24	—	53	—	8 434	6 531	÷ 1 903
		—	—	56	—	—	6 901	÷ 1 533
13.	7.	16	3 300	35	13 920	6 549	4 632	÷ 1 917
		21	—	47	(13 236)	8 443	6 220	÷ 2 223
		24	—	53	—	8 662	7 015	÷ 1 647
		—	—	56	—	—	7 412	÷ 1 250

A. Trafiketaternes lønningsklasser		Pensionsbrøk og løntrin				Pension		
tjl. 1946	forslag	tjl. 1946			forslag	tjl. 1946	forslag	difference
12.	11.	^{/60} 16	3 780	35	15 240	7 266	5 002	÷ 2 264
		21	—	47	(14 292)	8 611	6 717	÷ 1 894
		24	—	53	—	8 854	7 574	÷ 1 280
		—	—	56	—	—	8 003	÷ 851
11.	12.	16	4 020	35	16 080	7 804	5 237	÷ 2 567
		21	—	47	(14 964)	8 737	7 033	÷ 1 704
		24	—	53	—	8 998	7 930	÷ 1 068
		—	—	56	—	—	8 379	÷ 619
7.	15.	16	4 860	35	18 180	8 526	5 809	÷ 2 717
		21	—	47	(16 599)	9 031	7 801	÷ 1 230
		24	—	53	—	9 334	8 797	÷ 537
		—	—	56	—	—	9 295	÷ 39
6.	18.	16	5 760	35	20 700	9 798	6 294	÷ 3 504
		21	—	47	(17 985)	9 388	8 452	÷ 936
		24	—	53	—	9 742	9 532	÷ 210
		—	—	56	—	—	10 071	+ 329
5.	21.	16	6 600	35	23 940	9 054	6 918	÷ 2 136
		21	—	47	(19 767)	9 724	9 290	÷ 434
		24	—	53	—	10 329	10 476	+ 147
		—	—	56	—	—	11 069	+ 740
4.	23.	16	7 500	35	26 100	9 326	7 334	÷ 1 992
		21	—	47	(20 955)	10 284	9 848	÷ 436
		24	—	53	—	10 737	11 106	+ 369
		—	—	56	—	—	11 734	+ 997
3.	25.	16	9 000	35	30 000	9 790	8 085	÷ 1 705
		21	—	47	(23 100)	10 893	10 857	÷ 36
		24	—	53	—	11 628	12 243	+ 615
		—	—	56	—	—	12 936	+ 1 308
3.	26.	16	9 000	35	32 100	9 790	8 489	÷ 1 301
		21	—	47	(24 255)	10 893	11 399	+ 506
		24	—	53	—	11 628	12 855	+ 1 227
		—	—	56	—	—	13 582	+ 1 954
1 d.	27.	16	10 500	35	35 100	10 425	9 066	÷ 1 359
		21	—	47	(25 905)	11 655	12 175	+ 520
		24	—	53	—	13 139	13 729	+ 590
		—	—	56	—	—	14 506	+ 1 367
1 c.	28.	16	11 700	35	39 000	10 745	9 817	÷ 928
		21	—	47	(28 050)	12 938	13 183	+ 245
		24	—	53	—	13 763	14 866	+ 1 103
		—	—	56	—	—	15 708	+ 1 945

A. Trafiketaternes lønningsklasser		Pensionsbrøk og løntrin				Pension		
tjl. 1946	forslag	tjl. 1946		forslag		tjl. 1946	forslag	difference
1 b.	29.	/60		%				
		16	13 200	35	42 600	11 372	10 510	÷ 862
		21	—	47	(30 030)	13 640	14 114	+ 474
		24	—	53	—	15 291	15 915	+ 624
		—	—	56	—	—	16 816	+ 1 525
1 a.	30.	16	15 000	35	48 000	12 715	11 550	÷ 1 165
		21	—	47	(33 000)	14 638	15 510	+ 872
		24	—	53	—	16 404	17 490	+ 1 086
		—	—	56	—	—	18 480	+ 2 076

B. Andre stillinger		Pensionsbrøk og løntrin				Pension		
Stilling	foreslået lønklasse	tjl. 1946		forslag		tjl. 1946	forslag	difference
Lektorer, seminarielærere.	24.	/60		%				
		16	8 100	35	27 000	9 518	7 507	÷ 2 011
		21	—	47	(21 450)	10 536	10 081	÷ 455
		24	—	53	—	11 152	11 368	+ 216
		—	—	56	—	—	12 012	+ 860
Amanuenser I, bibliotekarer I, museumsinspektører I.	24.	16	7 500	35	27 000	9 326	7 507	÷ 1 819
		21	—	47	(21 450)	10 284	10 081	÷ 203
		24	—	53	—	10 737	11 368	+ 631
		—	—	56	—	—	12 012	+ 1 275
Ekspeditionssekretærer.	24.	16	6 600	35	27 000	9 054	7 507	÷ 1 547
		21	—	47	(21 450)	9 724	10 081	+ 357
		24	—	53	—	10 329	11 368	+ 1 039
		—	—	56	—	—	12 012	+ 1 683
Dommer- og politifuldmægtige I.	24.	16	9 000	35	27 000	9 790	7 507	÷ 2 283
		21	—	47	(21 450)	10 893	10 081	÷ 812
		24	—	53	—	11 628	11 368	÷ 260
		—	—	56	—	—	12 012	+ 384
Kontorchefer.	26.	16	9 000	35	32 100	9 790	8 489	÷ 1 301
		21	—	47	(24 255)	10 893	11 399	+ 506
		24	—	53	—	11 628	12 855	+ 1 227
		—	—	56	—	—	13 582	+ 1 954
Byretsdommere, underretsdommere, politimestre.	26.	16	9 600	35	32 100	10 153	8 489	÷ 1 664
		21	—	47	(24 255)	11 230	11 399	+ 169
		24	—	53	—	12 731	12 855	+ 124
		—	—	56	—	—	13 582	+ 851

B. Andre stillinger		Pensionsbrøk og løntrin				Pension		
Stilling	foreslået lønklasse	tjl. 1946		forslag		tjl. 1946	forslag	difference
Byretsdommere, underrettsdommere, politimestre, rektorer.	27.	/60		%				
		16	10 200	35	35 100	10 345	9 066	÷ 1 279
		21	—	47	(25 905)	11 550	12 175	+ 625
		24	—	53	—	13 019	13 729	+ 710
		—	—	56	—	—	14 506	+ 1 487
Professorer.	27.	16	10 800	35	35 100	10 505	9 066	÷ 1 439
		21	—	47	(25 905)	11 760	12 175	+ 415
		24	—	53	—	13 394	13 729	+ 335
		—	—	56	—	—	14 506	+ 1 112
Landsdommere, statsadvokater.	28.	16	10 800	35	39 000	10 505	9 817	÷ 688
		21	—	47	(28 050)	11 760	13 183	+ 1 423
		24	—	53	—	13 394	14 866	+ 1 472
		—	—	56	—	—	15 708	+ 2 314
Afdelingschefer, gesandter.	28.	16	11 700	35	39 000	10 745	9 817	÷ 928
		21	—	47	(28 050)	12 938	13 183	+ 245
		24	—	53	—	13 763	14 866	+ 1 103
		—	—	56	—	—	15 708	+ 1 945
Departementschefer, amtmænd.	29.	16	13 200	35	42 600	11 372	10 510	÷ 862
		21	—	47	(30 030)	13 640	14 114	+ 474
		24	—	53	—	15 291	15 915	+ 624
		—	—	56	—	—	16 816	+ 1 525
Højesteretspræsident, gesandter, forsvarschef.	30.	16	15 000	35	48 000	12 715	11 550	÷ 1 165
		21	—	47	(33 000)	14 638	15 510	+ 872
		24	—	53	—	16 404	17 490	+ 1 086
		—	—	56	—	—	18 480	+ 2 076

Uddrag af en under kom missionsarbejdet udarbejdet redegørelse vedrørende dyrtidsreguleringen.

En egentlig dyrtidsregulering vil kun have til formål helt eller delvis at udligne virkningen af prisændringer for de varer, der indgår i reguleringsgrundlaget. I tjenestemandsløven af 1919 gennemførtes en dyrtidsregulering af lønningerne i forhold til prisudsving i de gennemsnitlige udgifter til levnedsmidler, bolig, beklædning samt brændsel og belysning for en gruppe tjenestemænd med lavere og mellemstore indtægter (det såkaldte udgiftstal). Overgangen i 1946 til detailpristallet som regulator betød en vis udvidelse af reguleringsgrundlaget, idet pristallet foruden de nævnte grupper også omfatter udgifterne til direkte skatter, kontingenter, transport, husgeråd m. v. Siden omlægningen af detailpristallets beregning fra juli 1949 bygger pristalsbudgettet på det samlede gennemsnitlige forbrug i et bredt udsnit af arbejder-, funktionær- og tjenestemandsfamilier.

Diskussionen omkring pristallet som reguleringsgrundlag vedrører især årsagerne til prisudsvingene og pristalsbudgettets sammensætning.

1°. Prisudsvingenes årsager.

Ikke mindst i de senere år har det været diskuteret, om alle prisændringer - uanset deres årsager - bør afspejles i det lønregulerende pristal. Man har peget på, at nogle prisændringer betegner et forringet velstandsniveau i det danske samfund, hvorimod andre er udtryk for øget velstand. Som to karakteristiske eksempler kan nævnes, at priserne på indførte varer stiger uden nogen tilsvarende stigning i priserne på vore udførselsvarer, hvilket indebærer en forringelse

af velstandsniveauet. Omvendt vil samfundets velstand øges, hvis eksportvarernes priser går i vejret uden samtidig stigning i importpriserne.

En regulering under hensyntagen til de anførte forhold forudsætter imidlertid en vurdering af prisændringernes årsager, og at denne vurdering godkendes af de interesserede parter. Denne form for regulering er således for det første ikke automatisk, og for det andet tager den sigte på at udligne ikke alene ændringer i leveomkostningerne, men også i samfundets velstand.

2°. Pristalsbudgettets sammensætning.

Diskussionen herom har især hæftet sig ved, at skatterne indregnes i pristallet, hvilket ikke sker i de fleste andre lande, for så vidt angår de direkte skatter, samt ved forekomsten af en række mere eller mindre luksusbetonede forbrugsvarer i budgettet.

Når der fra forskellig side har været rejst tvivl om det ønskelige i *skatternes indregning* i reguleringsgrundlaget, må dette formentlig bero på den opfattelse, at finanspolitikken, der i stadigt højere grad har fået betydning ved reguleringen af samfundets økonomiske aktivitet, herigennem bliver mindre effektiv. Som eksempel herpå nævnes, at hvis lovgivningsmagten via finanspolitikken ønsker at øge forbruget, vil virkningen af en skattenedsættelse hurtigt blive modvirket af en nedgang i pristalsbudgettet, d. v. s. af en forbrugsnedsættelse. Omvendt anføres det, at en skatteforhøjelse, der tilsigter at begrænse forbruget, vil få pristalsbudgettet til at stige, og at ydelsen af større dyrtidstillæg vil bevirke en forbrugsforøgelse,

således at lønmodtagerne med en vis forsinkelse holdes helt eller delvis skadesløse for skatteforhøjelsen.

I denne forbindelse er det fremhævet, at visse skatteforhøjelser modsvares af en udgiftsbesparelse hos de grupper af skatteydere, hvis budget danner grundlag for pristalsbudgettet. Dette gælder især om udvidelser af de såkaldte velfærdsforanstaltninger som f. eks. skolefrokost. En skatteforhøjelse som følge af en udvidet skolefrokostordning vil hos familier med skole-søgende børn modsvares af en udgiftsbesparelse af nogenlunde samme størrelsesorden.

Endelig har det været kritiseret, at poster som restaurationsbesøg, vin og spiritus, pelsværk og andre mere *luksusbetonede udgifter* indgår i reguleringsgrundlaget. Disse posters forekomst i pristalsbudgettet får imidlertid minimal indflydelse på pristallets udsving. Dette skyldes dels, at posterne kun udgør ganske få procent af det samlede budget, dels at disses prisbevægelser sjældent vil afvige væsentligt fra prisbevægelserne for budgettet som helhed.

På kommissionens foranledning har det statistiske departement foretaget den i underbilag 1 viste beregning af udviklingen i følgende prisindex siden juli 1952:

- (1) Det nuværende detailpristal.
- (2) Detailprisindexet, hvorved forstås detailpristallet, idet der for index for juli 1955—januar 1957 er bortset fra værdien af sparebeviser, jfr. lov af 14. marts 1955.
- (3) Det lønregulerende detailpristal, d. v. s. det under (2) nævnte detailprisindex med følgende fradrag: For juli 1952-januar 1955: de ved lov nr. 101 af 22. marts 1951 og senere love gennemførte afgiftsforhøjelser vedrørende øl og stærke drikke samt de i lov nr. 298 af 1. oktober 1954 omhandlede forhøjelser af tobaksafgifterne; for juli 1955 og januar 1956: de nævnte afgiftsforhøjelser samt værdien af sparebeviser; for juli 1956 og januar 1957: værdien af sparebeviser; for juli 1957: (1) afgifterne i henhold til afsnit I i lov nr. 43 af 14. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger, jfr. lov nr. 161 af 14. juni 1957 om ændring i nævnte lov, (2) de ved lov nr. 162 af 14. juni 1957 gennemførte forhøjelser af

beskatningen af øl og vin, samt (3) den ved lov nr. 163 af 14. juni 1957 gennemførte forhøjelse af afgiften for tobaksvarer.

- (4) Detailprisindex'et, jfr. (2) med fradrag af personlige skatter og tillæg af børnetilskud.
- (5) Detailprisindex'et med fradrag af personlige skatter og visse indirekte skatter, jfr. nærmere herom nedenfor, samt med tillæg af børnetilskud.
- (6) Detailprisindex'et med fradrag af posten kontingenter m. v.
- (7) Detailprisindex'et med fradrag af personlige skatter, visse indirekte skatter og kontingenter samt med tillæg af børnetilskud.
- (8) Index for pristalsbudgettets udgifter til fødevarer, klæder, fodtøj, bolig, brændsel og belysning (poster i dette index svarer principielt til det udgiftsral, der i årene 1919-46 anvendtes til dyrtidsregulering af tjenestemandslønningerne).
- (9) Det under (8) nævnte index med fradrag af visse indirekte skatter.

Alle beregningerne bygger på det pristalsbudget, som udarbejdedes på grundlag af forbrugsundersøgelsen i 1948. Omregningen til juli 1952 = 100 er sket på grundlag af det detailpristal, der udregnes med juli 1914 som basis.

Når detailprisindex'et er anvendt som grundlag for beregning af index (4) - (7), skyldes det, at detailpristallet omfatter en negativ post, sparebeviserne, der blandt andet er ydet som kompensation for visse forbrugsafgifter, hvorfor detailpristallet ikke ville være et relevant grundlag for de videre beregninger.

Told- og forbrugsafgifterne udgjorde i finansåret 1956-57 ca. 2,7 milliarder kr.

Toldindtægterne androg 267 mill. kr., hvoraf ca. 90 mill. kr. hidrørte fra den udprægede finansstold på kaffe, råtabak, vin og spiritus. Virkningen af beskyttelsestold har efter sagens natur ikke kunnet tages i betragtning.

Af forbrugsafgifterne skyldes 660 mill. kr. motorbeskatningen, hvis virkninger på leveomkostningerne ikke lader sig beregne, idet man ikke har mulighed for at opgøre de beløb, hvormed denne beskatning belaster varepriserne m. v.

Af de resterende forbrugsafgifter, som i 1956-57 androg ca. 1 750 mill. kr., er det muligt at fastslå de beløb, hvormed afgifter, der er pålagt med et kronebeløb pr. enhed eller en procent af detailprisen, belaster varepriserne; det vil desuden være muligt at beregne afgiftsbeløbet, når dette erlægges med en nærmere angiven procentdel af prisen ved salg fra fremstillingsvirksomhed eller grossist, og lovgivningen enten hjemler beregning af den afgiftsprocent, der skal anvendes i tilfælde, i hvilke der ikke findes nogen engrospris, d. v. s. ved salg fra fremstillingsvirksomhed eller grossist direkte til forbruger, herunder ved salg gennem egne detailudsalg, eller hjemler bestemmelser om, hvilket procentvis fradrag der skal foretages i detailprisen for i sådanne tilfælde at konstatere den afgiftspligtige værdi.

Det vil herefter være muligt at beregne det beløb, hvormed afgiften på vin og spiritus, øl, tobaksvarer, chokolade og sukervarer m. m. samt beklædningsafgiften i henhold til lov nr. 43 af 14. marts 1955 belaster 1948-budgettet. Det er disse afgifter, der er fradraget ved beregningen af index (5), (7) og i en vis udstrækning ved index (9).

De netop nævnte afgifter udgør ca. 1 600 mill. kr. af de ovenfor anførte ca. 1 750 mill. kr.

Det bemærkes, at det statistiske departement i det mere omfattende og detaljerede budget, der fremgår af forbrugsundersøgelsen i 1955, vil være i stand til at opgøre afgiften til samtlige afgiftspligtige varer bortset fra sådanne poster som motorbeskatning, som ikke påhviler familiens eget køretøj, papir og pap, der anvendes til bøger, ugeblade og indpakning, tekstiler, som bruges ved fremstilling af barnevogne, fodtøj m. m., samt cigartændere, spillekort, guld-

og sølvvarer, hvilke sidstnævnte varer ikke indgår i budgettet.

Det statistiske departement vil således - i samarbejde med tolddepartementet - på grundlag af 1948-budgettet kunne opgøre de beløb, hvormed told og indirekte skatter til et samlet beløb af ca. 1,7 milliarder kr. indgår i 1948-budgettet og formentlig op mod 2 milliarder kr. i 1955-budgettet af et totalbeløb på ca. 2,7 milliarder kr.

Det fremgår af underbilag 1, at samtlige 9 index i tiden juli 1953-januar 1957 bevægede sig nogenlunde parallelt. Til belysning af de større forskelle i de forskellige index' udvikling kan for tidsrummet fra januar til juli 1953 nævnes, at detailpristallet faldt med knapt én procent, idet posterne brændsel og belysning gik ned med ca. 10 procent, personlige skatter ÷ børnetilskud med godt 7 procent, mens næsten alle andre udgiftsposter øgedes. Index, i hvilke udgiften til brændsel og belysning vejer forholdsvis tungt (især (8) og (9)), faldt derfor relativt kraftigt; tilsvarende vil f. eks. index (4), i hvilket personlige skatter ikke medregnes, udvise et mindre prisfald end index (1)-(3), i hvilke denne post forefindes.

Fra januar 1957 til juli 1957 er udgifterne til fødevarer samt brændsel og belysning faldet med henholdsvis 5,5 procent og godt 4 procent, hvorfor index (5) og (7)-(9) er faldet ret kraftigt, fordi disse to poster vejer tungt i de nævnte fire index. Samtidig er posterne personlige skatter samt spiritus, tobak m. v. steget en del, hvorfor index (1) - (3) og (6), i hvilke de personlige skatter er medtaget, er steget.

I underbilag 2 er vist, med hvor stor vægt de enkelte udgiftsposter i pristalsbudgettet indgår i index (1), (4) og (8).

Beregning af udviklingen i en række prisindex i tiden juli 1952—juli 1957.

	Juli 1952	Jan. 1953	Juli 1953	Jan. 1954	Juli 1954	Jan. 1955	Juli 1955	Jan. 1956	Juli 1956	Jan. 1957	Juli 1957
Detailpristallet (juli 1914 = 100).....	378	378	375	376	379	388	397	410	419	427	437
Detailprisindex'et (juli 1914 = 100).....	378	378	375	376	379	388	402	415	424	433	437
Det lønregulerende pristal (juli 1914 = 100).....	378	378	375	376	379	386	395	408	419	427	431
(1) Detailpristallet (juli 1952 = 100).....	100,0	100,0	99,2	99,5	100,3	102,6	105,0	108,5	110,8	113,0	115,6
(2) Detailprisindex'et (juli 1952 = 100)...	100,0	100,0	99,2	99,5	100,3	102,6	106,3	109,8	112,2	114,6	115,6
(3) Det lønregulerende pristal (juli 1952 = 100).....	100,0	100,0	99,2	99,5	100,3	102,1	104,5	107,9	110,8	113,0	114,0
(4) Detailprisindex'et ÷ personlige skatter + børnetilskud (juli 1952 = 100).....	100,0	100,1	99,8	100,1	101,8	104,3	108,0	111,8	112,7	115,3	115,4
(5) Detailprisindex'et ÷ personlige skatter + børnetilskud ÷ visse indirekte skatter (juli 1952 = 100).....	100,0	99,9	99,7	100,1	101,8	103,9	106,5	110,6	111,6	114,3	113,8
(6) Detailprisindex'et ÷ kontingenter m. v. (juli 1952 = 100)...	100,0	100,0	98,7	98,9	99,8	102,2	106,1	109,7	112,1	114,5	115,2
(7) Detailprisindex'et ÷ personlige skatter + børnetilskud ÷ visse indirekte skatter ÷ kontingenter m. v. (juli 1952 = 100)...	100,0	99,8	99,3	99,5	101,3	103,6	106,3	110,7	111,5	114,5	113,3
(8) Detailprisindex-budgettets poster for fødevarer, klæder, fodtøj, bolig, brændsel og belysning (»Udgiftstallet«) (juli 1952 = 100).....	100,0	99,8	98,6	99,0	100,9	103,5	107,6	112,7	112,9	115,6	113,1
(9) »Udgiftstallet« ÷ visse indirekte skatter (juli 1952 = 100)...	100,0	99,6	98,3	98,8	100,8	102,8	105,2	110,7	111,0	114,0	110,2

Pristalsbudgettets hovedgrupper, juli 1957.

		Procentvis fordeling	Vægtfordelingen i	
			index (4)	index (8)
	kr.		pet.	pet.
Fødevarer	4 172	28,95	32,17	52,56
Klæder, fodtøj, vask	1 821	12,64	14,04	22,94
Bolig	1 123	7,79	8,66	14,15
Brændsel, belysning	822	5,70	6,34	10,35
Skatter	1 652	11,47	—	—
Børnetilskud	÷ 210	÷ 1,46	—	—
Kontingenter o. lign.	844	5,86	6,51	—
Anskaffelser og vedligeholdelse	656	4,55	5,06	—
Spiritus, tobak, fortæring ude	1 008	7,00	7,77	—
Hygiejne, kulturelle udgifter	1 278	8,87	9,86	—
Transport	393	2,73	3,03	—
I øvrigt	850	5,90	6,56	—
I alt	14 409	100,00	100,00	100,00

Forslag

til

Lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

I. del.

Kapitel 1.

Almindelige bestemmelser.

1. Om begrebet tjenestemand.

§ 1.

Som statens tjenestemand anses enhver, der varigt og som livsgerning har ansættelse i statens tjeneste i en i lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger omhandlet stilling, for hvilken lønning er fastsat i denne lov til en fast årlig sum. Under begrebet tjenestemand henregnes ikke elever, medhjælpere eller aspiranter (jfr. § 5).

2. Om opslag af tjenestemandstillinger.

Stk. 1. Ansættelse i tjenestemandstillinger, hvis antal er fastsat i lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger eller anden særlig lov, sker efter opslag; dog kan finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet bestemme, at visse grupper af tjenestemandstillinger er undtagne fra denne regel.

Stk. 2. Ansøgeren har ret til at få oplysning om ansøgenes navne. Tilsvarende gælder anerkendte organisationer, hvis medlemmer er naturlige ansøgere til pågældende stilling, for så vidt de fremsætter anmodning herom over for vedkommende styrelse. Offentliggørelse af disse oplysninger kan kun finde sted med pågældende styrelsens samtykke.

Stk. 3. For så vidt ikke ganske særlige

forhold er til stede, må ansøgningsfristen ikke være mindre end 14 dage.

Stk. 4. Hvis ansættelsesmyndigheden skønner, at ingen af de ansøgere, der rettidigt har meldt sig til en opslået stilling, er tilstrækkelig egnet til stillingen, eller at man ved fornyet opslag kan fremskaffe ansøgning fra mere kvalificerede ansøgere, skal stillingen opslås på ny.

3. Om tjenestemandens pligter.

o.

Stk. 1. Tjenestemanden skal i alle anliggender samvittighedsfuldt overholde de for hans tjenestestilling givne love, anordninger og forskrifter. Han skal i sine forhold i og uden for tjenesten vise sig værdig til den agtelse og tillid, som hans stilling kræver.

Stk. 2. Tjenestemanden er endvidere ved udførelsen af sine tjenestehandlinger pligtig at påse overholdelsen af den gældende lovgivning og andre for vedkommende forhold givne forskrifter.

Stk. 3. Tjenestemanden skal iagttagende tavshed med hensyn til de forhold, som han i sin tjenestemandstillings medfør bliver bekendt med, og hvis hemmeligholdelse ifølge sagens natur er påkrævet eller bliver ham foreskrevet af hans foresatte. Tavshedspligten ophører ikke med hans udtræden af tjenesten.

§ 4.

Enhver tjenestemand er pligtig at underkaste sig de forandringer i hans tjenesteforretningers omfang og beskaffenhed, som måtte blive bestemt, uden at det er fornødent, at noget dertil sigtende forbehold er optaget i hans ansættelsesbrev.

4. Om aspiranttjeneste.

§ 5.

Stk. 1. Elever og medhjælpere, der uddannes til ansættelse i assistentstilling (8. lønningsklasse), lønnes således:

Elever 1. år	40 pct.
— 2. —	50 —
3. —	55 —
Medhjælpere 1. år	75 —
2. - og flg.	90 —

af begyndelseslønnen for assistenter på samme tjenestested.

Ingen kan overgå til medhjælperstilling før efter 3 års tilfredsstillende elevtid samt bestået fagprøve, for så vidt fagprøve er indført i pågældende etat. Overgang til assistentstilling sker efter 2 års tilfredsstillende tjeneste som medhjælper, dog tidligst ved det fyldte 21. år.

Stk. 2. Lønnen til aspiranter (§ 6, stk. 5) til andre stillinger end de i stk. 1 nævnte kan højst andrage:

- for aspiranter, der er fyldt 19 år: et beløb svarende til nettobegyndelseslønnen for pågældende tjenestemandsstilling,
- for aspiranter, der ikke er fyldt 19 år: 90 pct. af nettobegyndelseslønnen for pågældende tjenestemandsstilling.

Stk. 3. Forud for en aspirants (elevs) antagelse skal vedkommende styrelse fra finansministeriet indhente en udtalelse om, hvorvidt der i den pågældendes alder eller almindelige helbredstilstand måtte findes nogen hindring for senere ansættelse i pensionsberettigende stilling. Denne regel gælder ikke for statsbanerne, post- og telegrafvæsenet, rigspolitiet samt toldvæsenet, herunder toldgrænsekorpsset, og ej heller for forsvaret, for så vidt angår militære tjenestemænd.

Stk. 4. For de i stk. 1 og 2 omhandlede aspiranter gælder i de første 6 måneder efter ansættelsen et gensidigt opsigelsesvarsel på 14 dage til udgangen af en måned.

Herefter er opsigelsesvarslet fra statens side 3 måneder til udgangen af en måned og fra aspirantens side 1 måned til udgangen af en måned. Hvis afskedigelsen er begrundet i forhold, der ville have medført afsked efter nærværende lovs §§ 60 eller 61, såfremt den pågældende havde været tjenestemand, kan afskedigelse ske med kortere varsel eller uden varsel. Tilsvarende gælder, såfremt en elev ikke har bestået en anordnet fagprøve og af den grund afskediges.

5. Om tjenestemandens ansættelse og afskedigelse.

Stk. 1. Hvor der ikke i lov om normering og klassificering af statstjenestemandsstillinger er truffet særlig bestemmelse, gælder følgende regler om tjenestemandens ansættelse:

Tjenestemænd i 18. og 20.-30. lønningsklasse udnævnes af kongen; andre tjenestemænd ansættes af pågældende minister, idet dog tjenestemand i 1.-7. lønningsklasse ansættes af chefen enten for pågældende centralstyrelse eller pågældende institution. Det fastsættes af finansministeren, i hvilke styrelser den nævnte ansættelsesret skal udøves af centralstyrelsens eller institutionens chef. Spørgsmål om forståelse af foranstående bestemmelse afgøres endeligt af finansministeren.

Stk. 2. Den samme, som har retten til at ansætte i en tjenestestilling, tager også bestemmelse om og iværksætter afskedigelse fra stillingen. Dog kan uansøgt afskedigelse af en pensionsberettiget tjenestemand kun finde sted med pågældende ministers samtykke.

Stk. 3. Ansættelse som sekretær er betinget af, at vedkommende har bestået den fuldstændige juridiske, den stats videnskabelige eller anden afsluttende embedseksamen fra universiteterne, andre højere læreanstalter under undervisningsministeriet, eller landbohøjskolen.

Stk. 4. Ansættelse som ingeniør eller konstruktør er betinget af, at vedkommende har afgangsbrev fra et af staten godkendt teknikum eller fra en statsanerkendt byggesterskole eller kan dokumentere en i udlandet erhvervet uddannelse svarende hertil.

Stk. 5. Første ansættelse i tjenestemand-

stilling i 1.-20. lønningsklasse er betinget af mindst 2 års tilfredsstillende aspirant-tjeneste efter det 19. år. Aspirant-tjeneste efter det fyldte 21. år vil, såfremt aspirant-lønnen har andraget et beløb svarende til den fulde nettobegyndelsesløn for pågældende tjenestemandsstilling, ved senere ansættelse i tjenestemandsstillingen være at medregne i lønningsancienniteten. Sygeperioder m. v. i aspiranttiden fradrages efter regler, der fastsættes af finansministeren.

Stk. 6. Den første ansættelse i tjenestemandsstilling eller genansættelse i sådan efter afskedigelse er betinget af tilfredsstillende helbredsattest, idet dog ansættelse af personer med invaliditeter eller helbreds-mangler, der vel ikke er til hinder for, at den pågældende kan bestride pågældende tjenestemandsstilling, men dog medfører forøget risiko med hensyn til sygdom og for tidlig afgang fra tjenesten, vil kunne finde sted efter bestemmelse af vedkom-mende minister på de i § 13, stk. 6, jfr. § 50, stk. 2, nævnte vilkår.

Stk. 7. Har sygeplejersker, plejere eller plejersker helt eller delvis erholdt deres uddannelse på et af statens hospitaler, træder denne uddannelsestid bortset fra det første års elevtid i stedet for aspirant-tjeneste af tilsvarende varighed. Er ud-dannelse sket på et kommunalt eller et privat hospital, der af sundhedsstyrelsen er anerkendt som uddannelsessted, kan uddannelsestiden med samme begrænsning som foran nævnt også træde i stedet for aspiranttjeneste af tilsvarende varighed, men fast ansættelse er da betinget af, at den pågældende har forrettet tilfredsstil-lende prøvetjeneste i mindst 3, højst 12 måneder. I prøvetiden ydes der samme løn, som vedkommende ville få udbetalt ved fast ansættelse i stillingen. Hvis fast an-sættelse opnås, medregnes prøvetiden i vedkommendes lønnings- og pensionsanciennitet.

§ 7.

Stk. 1. Ved enhver ansættelse som stats-tjenestemand tilstilles der af den ansættende myndighed tjenestemanden et ansættelses-brev, som udstedes uden gebyr. Ingen kan erholde ansættelse i mere end een tjeneste-mandsstilling.

Stk. 2. Enhver tjenestemand skal ved sin første ansættelse, inden stillingen over-

tages, underskrive en erklæring, hvori han på ære og samvittighed lover at opfylde sine tjenesteplichter med trofasthed og nid-kærhed. De af kongen udnævnte tjeneste-mænd afgiver desuden en højtidelig for-sikring om at ville holde grundloven.

Stk. 3. Yderligere løfter og forsikringer kan kun forlanges af tjenestemanden, for så vidt tjenestens særlige art gør det på-krævet.

o.

Stk. 1. Tjenestemænd, som ikke har kongelig udnævnelse, kan til enhver tid med 3 måneders varsel forlange sig afske-diget af tjenesten.

Stk. 2. Der tilkommer enhver tjeneste-mand, der afskediges uden ansøgning, et varsel på 3 måneder. Hvis afskedigelsen er begrundet i noget af de i §§ 60 eller 61 nævnte forhold, kan afskedigelsen dog ske med kortere varsel eller uden varsel; det samme gælder, hvis ansøgning ikke ret-tidig er indgivet i det i § 53 nævnte til-fælde.

Stk. 3. Forud for den enkelte afskedigelse træffer finansministeren bestemmelse om, hvorvidt tjenestemanden har ret til pen-sion, jfr. dog § 19.

Stk. 4. Forinden en tjenestemand af-skediges uden ansøgning, og uden at af-skedigelsen skyldes sygdom, skal der gives såvel vedkommende forhandlingsberetti-gede tjenestemandorganisation som tje-nestemanden selv adgang til at udtale sig i sagen. Såfremt forhør er afholdt i hen-hold til § 17, skal der dog ikke indhentes yderligere udtalelse.

Stk. 5. Enhver, der afskediges uden an-søgning, har ret til efter derom fremsat begæring at få skriftlig oplysning om af-skedigelsesgrunden.

§ 9.

En tjenestemand, der efter at være af-skediget genansættes, kan få tidligere tje-nestetid medtaget til beregning af lønning og pension, såfremt hans udtræden af tje-nesten skete på grund af sygdom eller anden ham utilregnelig årsag. Skete hans udtræden efter eget ønske eller af anden ham tilregne-lig årsag, kan tidligere tjeneste alene med-regnes efter særlig hjemmel på normerings-loven, dog at genansættelse senest ved det fyldte 40. år af en efter eget ønske afskediget

tjenestemand giver ham ret til medtagelse af den tidligere tjenstealder i henseende til beregning af pension.

§ 10.

Efter vedkommende styrelses skøn i det enkelte tilfælde kan der gives en tjenestemand tilladelse til at træde uden for nummer uden lønning i begrænset tid, i almindelighed ikke udover 1 år. Under særlige forhold kan tilladelsen dog udstrækkes til at gælde for indtil 3 år. Sådantid fradrages ved beregning af alderstillæg og pension.

§ 11.

Stk. 1. Når en tjenestemand anholdes som mistænkt eller tiltales for en forbrydelse, såvel som når han har pådraget sig grundet mistanke om et forhold, der betager ham den tillid, som bestridelsen af tjenestestillingen kræver, suspenderes han, indtil endelig afgørelse er truffet i sagen. Suspension finder ligeledes sted, når en tjenestemand har gjort sig skyldig i en handling, der gør det betænkeligt vedblivende at lade ham bestride sin tjenestegering, medmindre det efter vedkommende styrelses skøn findes forsvarligt midlertidigt at forsætte ham til anden tjeneste. Suspension finder endvidere sted, såfremt en tjenestemand, der har og må have midler af statskassen til selvstændig forvaltning, erklæres fallit, i hvilket tilfælde suspensionen vedvarer, indtil bobehandlingen er sluttet. Suspensionen foretages af vedkommende centralstyrelse; dog kan underordnede myndigheder foreløbig sætte tjenestemanden fra tjeneste, indtil centralstyrelsens afgørelse, der uopholdelig skal indhentes, foreligger. Centralstyrelsen skal, så vidt det står til denne, foranledige, at sagens afslutning mest mulig fremskyndes.

Stk. 2. Under suspensionen oppebæres kun $\frac{2}{3}$ af lønningen og af alle almindelige og særlige tillæg, herunder bestillingstillæg, men intet af de med stillingen forbundne honorarer og visse indtægter. Reduktionen af lønnen sker fra suspensionsdagen, dog således at tilbagebetaling af allerede forfalden lønning ikke finder sted, for så vidt tjenestemanden ikke genindtræder i tjenesten. Ophæves suspensionen derimod, uden at afskedigelse finder sted, foretages der den 1. i den efter ophævelsen påfølgende

måned en endelig regulering af lønnen i forhold til suspensionsperiodens varighed.

Stk. 3. Såfremt sagen, der i medfør af 1. stk., 1. og 2. punktum, har medført suspension, fører til afskedigelse eller degradation, jfr. § 18, sker der ingen efterbetaling af den tilbageholdte del af lønningen med alle almindelige og særlige tillæg. Fører sagen til forflytelse, træffes der samtidig med den herom truffede beslutning bestemmelse om, hvorvidt og i bekræftende fald i hvilket omfang efterbetaling skal finde sted. Sluttes sagen derimod med forsættelse til anden tjeneste, bøde, irettesættelse eller advarsel, ydes der ligesom i de tilfælde, hvor sagen afsluttes uden påtale, efterbetaling af den tilbageholdte del, dog ikke for den tid, i hvilken tjenestemanden eventuelt ved sit forhold under sagen selv har bevirket dennes forhaling; såfremt forholdene i særlig grad taler derfor, kan der desuden ydes hel eller delvis efterbetaling af mistede honorarer og visse indtægter. Bestemmelse om efterbetaling træffes samtidig med sagens afslutning og af den samme myndighed, som afgør sagen, jfr. §§ 17 og 18. Hvorvidt der bør finde efterbetaling sted i de af reglen i 1. stk., 3. punktum, omfattede tilfælde, afgøres af vedkommende minister. Såfremt suspensionen skyldes anholdelse eller tiltale for en forbrydelse, hvori vedkommende findes skyldig, finder efterbetaling ikke sted; der træffes i sådanne tilfælde inden 3 måneder efter domsafsigelsen bestemmelse om, hvorvidt den pågældende skal afskediges.

Stk. 4. Med hensyn til dommere har det sit forblivende ved bestemmelsen i § 50 i lov om rettens pleje af 11. april 1916 med senere ændringer.

6. Om konstitution.

§ 12.

Stk. 1. En tjenestemand er til enhver tid pligtig at gøre midlertidig tjeneste i højere stilling end hans egen inden for samme tjenestegren. Med hensyn til stillingen som højesteretsdommer gælder bestemmelsen i § 44, 1. punktum, i lov om rettens pleje af 11. april 1916 med senere ændringer.

Stk. 2. Varer sådan tjeneste ikke udover 4 uger, hvad enten konstitution foreligger

eller ikke, får tjenestemanden ikke ret til nogen del af den højere stillings indtægter. Varer tjenesten derimod over 4 uger, får den fungerende for hele funktionstiden foruden sin egen stillings løn ret til forskellen mellem den for hans egen stilling gældende lønning og den lønning, han ville opnå ved udnævnelse i den højere stilling. Funktionsvederlag kan oppebæres ved siden af godtgørelse for udkommando til fremmed sted, hvilken beregnes efter den højere tjenestestilling. Ferie- og sygedage inden for funktionstiden fradrages såvel ved afgørelsen af, om funktionsvederlag skal ydes, som ved vederlagets beregning; fradrag som foran nævnt finder dog ikke sted for den del af funktionsperioden, der strækker sig udover 3 måneder, dog således at sygdom udover 4 uger fradrages ved vederlagets beregning. Funktionsvederlag ydes ikke, når den fungerende tjenestemand ikke opfylder de i lovgivningen fastsatte betingelser for fast ansættelse i den højere stilling.

Stk. 3. Den i højere stilling fungerende tjenestemand oppebærer i alle tilfælde for sin funktionstid de med stillingen forbundne særlige godtgørelser for de ved tjenesten foranledigede udgifter, såsom befordringsgodtgørelse, ligesom der tilkommer ham rejse-diæter som fastsat for den højere stilling. De med stillingen forbundne uvisse indtægter oppebæres af den fungerende, hvis stillingen er ledig eller dens indehaver suspenderet eller trådt uden for nummer, og det kan administrativt bestemmes, at disse indtægter også i andre tilfælde af funktion eller konstitution, såsom under sygdom og ferie, helt eller delvis skal tilfalde den fungerende. Tilsvarende gælder, for så vidt angår repræsentationstillæg, der måtte være forbundet med den højere stilling, samt sådanne honorarer, der er knyttet til den højere stilling uden hensyn til, hvem der er indehaver af denne.

Stk. 4. Vederlag for afsavn af uvisse indtægter kan efter styrelsens nærmere bestemmelse og beregning ydes en i højere stilling fungerende tjenestemand, hvis han efter foranstående regler ikke oppebærer noget vederlag for denne tjeneste, eller hvis vederlaget udgør et mindre beløb end de indtægter af nævnte art, som han har måttet opgive; i sidste tilfælde udbetales vederlaget kun med det overskydende beløb.

Stk. 5. Vederlag efter nærværende paragraf vil kun kunne ydes, hvor der foreligger funktion i en normeret stilling, dog at der af vedkommende minister, efter at sagen har været forelagt lønningsrådet til udtalelse, vil kunne fastsættes undtagelse herfra, når pågældende funktion har været mindst 2 måneder.

Stk. 6. Den, som uden at være tjenestemand, konstitueres i en stilling, får efter styrelsens nærmere skøn tillagt et vederlag, der højst kan udgøre aspirantlønnen i den pågældende stilling.

Stk. 7. Når en tjenestemand samtidig med at varetage sin egen tjenestestilling konstitueres i en anden stilling, kan der af pågældende minister efter forhandling med finansministeren i det enkelte tilfælde tilstås ham et funktionsvederlag. Dette vederlag kan højst andrage en trediedel af den lønning, som tjenestemanden i vedkommende tidsrum ville opnå ved udnævnelse i den stilling, i hvilken konstitution er sket.

Stk. 8. Såfremt en tjenestemand udfører tjeneste, hvad enten konstitution foreligger eller ej, i en stilling uden for hans egen tjenestegren, kan der for sådan tjeneste ydes ham vederlag beregnet efter reglerne i stk. 2-5. Såfremt den pågældende tjenestemand i funktionstiden ikke oppebærer løn i sin hidtidige stilling, eller andre særlige forhold taler derfor, kan vederlaget fastsættes efter reglen i stk. 6, dog således at den fulde lønning for den højere stilling opnås efter 3 måneders forløb.

7. Om ferie, tjenestefrihed og sygdom.

§ 13.

Stk. 1. Enhver tjenestemand, der har været i statens tjeneste mindst 6 måneder før et ferieårs begyndelse, har ret til en passende årlig ferie uden tab af lønningsindtægter. For så vidt ganske særlige tjenstlige forhold gør sig gældende, kan ferien bortfalde et enkelt år, men der bør da i det følgende ferieår gives vedkommende tjenestemand et ferietillæg af samme længde som den bortfaldne ferie. For så vidt sådan ferieførlængelse ikke kan skaffes, ydes der efter ministerens nærmere bestemmelse et passende vederlag i penge. Uden for sådanne

tilfælde kan pengevederlag som erstatning for ferie ikke gives.

Stk. 2. Det kan af ministeren pålægges enkelte grupper af tjenestemænd at gøre brug af retten til ferie.

Stk. 3. De nærmere regler for feriens længde og tildeling samt ferieårets beliggenhed i forhold til kalenderåret fastsættes af pågældende styrelse, for feriens længde efter indhentet udtalelse af lønningsrådet.

Stk. 4. Hvor særlige forhold taler derfor, kan tjenestefrihed uden for den egentlige ferie indrømmes tjenestemanden af den pågældende styrelse, uden at der finder lønfradrag sted. Endvidere kan pågældende minister — efter forhandling med finansministeren — tilstå en tjenestemand tjenestefrihed til ophold på højskole; under sådan orlov, der ydes uden tab af anciennitet, oppebærer tjenestemanden ikke lønning fra sin styrelse.

Stk. 5. Ved et af finansministeren efter udtalelse af lønningsrådet udstedt reglement vil der kunne fastsættes regler, hvor efter der under langvarig eller gentagen sygdom indtræder en begrænsning af lønningen samt gives vejledning i henseende til det tidspunkt, da afskedigelse af en sygemeldt tjenestemand bør finde sted. Endvidere kan det efter nærmere af finansministeren fastsatte regler pålægges tjenestemænd at underkaste sig regelmæssige tuberkuloseundersøgelser.

Stk. 6. For så vidt angår tjenestemænd, der ikke ved deres ansættelse eller genansættelse har kunnet præstere tilfredsstillende helbredsattest, jfr. § 6, stk. 6, er finansministeren bemyndiget til at bestemme, at der til imødegåelse af statens risiko for tjenesteforsømmelse på grund af sygdom i mere end normalt omfang afkortes et af de pensionsgivende lønningsdele procentvis beregnet fradrag.

8. Om fraværelse fra tjenesten under militære indkaldelser.

§ 14.

Stk. 1. Under den første indkaldelse til aftjening af værnepligt oppebærer en tjenestemand af sin lønning med alle almindelige og særlige tillæg fjerdedelen, når han er ugift, halvdelen, når han er gift. Det samme gælder, for så vidt den militære tjeneste forlænges, fordi vedkommende udtages til befalingsmand.

Den nedsatte lønning beregnes fra indkaldelsesdagen, og den fulde lønning genindtræder fra hjemsendelsesdagen.

Stk. 2. Under frivillig tjeneste, herunder frivillig tjeneste som befalingsmand, oppebærer tjenestemanden ingen lønning fra den styrelsesgren, i hvilken han er ansat, for det tidsrum, i hvilket han er fraværende. Denne bestemmelse gælder dog ikke for tjeneste i krigstid eller for tjeneste, der forrettes af hensyn til indtrædende krigsberedskab, eller fordi der skal tilvejebringes en sikringsstyrke.

Stk. 3. En tjenestemand, der er ansat som befalingsmand af reserven, oppebærer for det tidsrum, i hvilket han er indkommanderet til militærtjeneste, kun halvdelen af lønningen indbefattet alle almindelige og særlige tillæg, fra den styrelsesgren, i hvilken han er ansat. Falder fraværelsen inden for den pågældendes ordinære årlige ferie, lider han dog intet fradrag.

Stk. 4. Under pligtige genindkaldelser af kortere varighed, bortset fra de i stk. 3 nævnte indkommanderinger, oppebærer tjenestemanden fuld lønning.

Stk. 5. Reglerne i nærværende paragraf kan efter pågældende ministers nærmere bestemmelse bringes til anvendelse på medhjælpere og månedslønnede aspiranter (jfr. § 5).

Stk. 6. Det tidsrum, i hvilket en tjenestemand er indkaldt til pligtig militærtjeneste, medregnes i den pågældendes lønningsanciennitet.

9. Særregler for kvindelige tjenestemænd.

§ 15.

Der tilstås kvindelige tjenestemænd tjenestefrihed uden lægeattest i indtil 6 uger efter barnefødsel, hvilken tjenestefrihed ikke noteres som sygedage, jfr. § 13, stk. 5. De perioder, hvori pågældende i øvrigt er fraværende fra tjenesten på grund af utjenstedygtighed som følge af svangerskab eller barnefødsel, noteres som sygedage, og tilsvarende gælder, hvis tjenestemanden ved lægeattest godtgør, at hun ikke uden skade for fostret kan udføre sin tjeneste. — Finansministeren bemyndiges til i det for lønafkorting m. v. under tjenestemandens sygdom gældende reglement at give adgang for pågældende tjenestemænd til at få fradraget for de i 2. punktum omhandlede

fraværelser som følge af svangerskab og fødsel opgjort og af regnet, når tjenestemanden som tjenstdygtig vender tilbage til tjenesten.

§ 16.

Kvindelige tjenestemænd, der har forsørgeligt over for børn under 18 år, har, såfremt det er foreneligt med de stedlige tjenesteforhold, adgang til at få den dem påhvilende tjenesteydelse nedsat til to trediedele eller halvdelen mod kun at oppebære henholdsvis to trediedele eller halvdelen af lønningen, indbefattet alle almindelige og særlige tillæg. Sådant nedsættelse af tjenestetiden kan enten være varig eller på begrænset tid, dog ikke under 1 år. Genoptagelse af fuld tjeneste kan kun ske, når dette kan passe med tjenesteforholdene. Ved beregning af pensionsalderen (jfr. § 54) medregnes af den tid, de pågældende har været på nedsat tjeneste, kun henholdsvis to trediedele eller halvdelen. Pensionsindtægten opgøres efter den fulde for stillingen normerede begyndelsesløn, jfr. § 51, stk. 1, samt efter det antal alderstillæg, som på tidspunktet for pensioneringen ville være tilkommet pågældende, såfremt de tjenesteår, i hvilke der har været udført nedsat tjeneste, kun medregnes med henholdsvis to trediedele eller halvdelen.

10. Om disciplinær forfølgning og strafsamt om appel til domstolene.

§ 17.

Stk. 1. En tjenestemand, for hvis vedkommende der sker tjenstlig indberetning til overordnet myndighed angående en tjenesteforseelse eller et forhold, der antages at falde ind under straffelovgivningen, har ret til at blive gjort bekendt med en skriftlig fremstilling af de faktiske forhold vedrørende det passerede. Han skal i sagen afgive en udtalelse, som kan bestå i en påtegning om, at fremstillingen erkendes at være rigtig, eller i sager, der er så alvorlige, at det må forudsættes, at forhør vil blive afholdt, af påtegningen „læst”. Tjenestemanden kan kræve udleveret en genpart af fremstillingen.

Stk. 2. Når disciplinær undersøgelse indledes mod en tjenestemand for tjenstlig forseelse, udpeges en forhørsleder efter nærmere af ministeren fastsatte regler. Ved tjenstlig undersøgelse imod tjenestemænd i

ministerierne og de til disse knyttede centrale institutioner skal forhørslederen, for så vidt der ikke i pågældende etat findes en auditor, udpeges af præsidenten for en af de kollegiale retter. I tvivlstilfælde træffer finansministeren afgørelsen om denne bestemmelses rækkevidde.

Stk. 3. Tjenestemanden er berettiget til at give møde med en bisidder, hvorom han må gøres bekendt ved indvarslingen til det første forhør; sådan indvarsling skal ske med passende frist. Ministeren giver regler for, hvem der kan optræde som bisidder. Som bisidder kan anvendes en sagfører. Såfremt undersøgelsen afsluttes uden ikendelse af disciplinærstraf, jfr. § 18, vil tjenestemandens rimelige udgifter til bisidder være at godtgøre ham af vedkommende styrelse. I andre tilfælde vil der kunne ydes den pågældende hel eller delvis dækning af de nævnte udgifter, hvis disse ellers ville komme til at stå i åbenbart misforhold til tjenestemandens forseelse. Har en tjenestemand under en disciplinærsag på egen hånd fremskaffet beviser, vil de hertil medgæede udgifter kunne godtgøres ham helt eller delvis, når han skønnes at have haft rimelig grund til at fremskaffe beviserne.

Stk. 4. Under forhørene har tjenestemanden ret til at lade føre vidner og kan afgive skriftlige indlæg, til brug ved udfærdigelsen af hvilke han kan kræve udskrift af forhørsprotokollen samt afskrift af samtlige til denne knyttede bilag eller adgang til at gennemgå disse. Bisidderen har ret til at yde tjenestemanden bistand under forhørene samt gennem udfærdigelsen af skriftlige indlæg. Ved henvendelse til pågældende styrelse har vedkommende forhandlingsberettigede organisation ret til at blive gjort bekendt med den afgørelse, der af styrelsen er truffet på grundlag af det ved den tjenstlige undersøgelse tilvejebragte materiale.

Stk. 5. Enhver tjenestemand inden for vedkommende styrelsesgren er pligtig til på forlangende at lade sig afhøre, og forhørslederen vil kunne forlange udtalelser af en som vidne ført tjenestemand afgivne på ære og samvittighed. Vidnesbyrd kan dog nægtes, når besvarelsen af det stillede spørgsmål må forudsættes at ville udsætte vidnet selv for tab af borgerlig agtelse eller velfærd.

Stk. 6. Såfremt det må antages, at sagen

slutter med forflyttelse, degradation eller afskedigelse, påhviler det pågældende styrelses chef, forinden ikendelse af en disciplinærstraf af ovennævnte art finder sted, at give vedkommende forhandlingsberettigede organisation meddelelse om sagens stilling, således at der kan gives en repræsentant fra organisationen lejlighed til en mundtlig drøftelse af sagen med styrelsens chef, forinden endelig afgørelse i strafspørgsmålet træffes.

Stk. 7. Hvis tjenestemanden er mistænkt for et forhold, der antages at falde ind under straffelovgivningen, kan han forlange undersøgelsen henvist til retten.

Stk. 8. En tjenestemand, hvem der er tildelet en disciplinær straf uden forudgående tjenstligt forhør, jfr. § 18, kan anmode pågældende minister om iværksættelse af en tjenstlig undersøgelse; en sådan anmodning vil dog kun kunne imødekommes, såfremt den er anbefalet af vedkommende forhandlingsberettigede organisation.

Stk. 9. Med hensyn til dommere har det sit forblivende ved bestemmelserne i §§ 48 og 49 i lov om rettens pleje.

§ 18.

Som disciplinær straf for tjenstlig forseelse vil der af vedkommende styrelse kunne anvendes advarsel eller irettesættelse, bøde, der dog ikke må overstige $\frac{1}{2}$ måneds løn, forsættelse til anden tjeneste, forflyttelse, degradation eller afskedigelse, jfr. dog grundlovens §§ 17 og 71. Bøde over 10 kr. og forsættelse vil, hvis der ikke foreligger en uforbeholden skriftlig tilståelse, i hvilken tjenestemanden vedgår de faktiske momenter i det påsigtede forhold og erkender sig skyldig i en tjensteforseelse, ikke kunne anvendes, forinden forhør er afholdt i overensstemmelse med § 17. Forflyttelse, degradation — herunder nedrykning med ét eller flere alderstillæg inden for samme lønklasse — eller afsked for de i §§ 60 og 61 nævnte forhold eller i øvrigt som straf for tjensteforseelser kan, når forholdet ikke er fastslået ved dom, aldrig finde sted uden efter forudgået tjenstligt forhør. Ikendte bøder kan indeholdes i lønnen.

§ 19.

Stk. 1. En tjenestemand kan ikke for domstolene indbringe andre af tjeneste-

mandsforholdet opstående pekuniære krav på statskassen end sådanne, der hidrører fra lovbestemmelser om lønning, pension eller ventepenge.

Stk. 2. For at kunne rejse en sag over for domstolene må den pågældende have gjort skriftlig indsigelse over for styrelsen inden 6 måneder efter beløbets udbetaling eller nægtelse af udbetaling og udtaget stævning inden 6 måneder efter modtagelsen af centralstyrelsens svar, der skal foreligge senest 3 måneder efter, at den skriftlige indsigelse er rejst over for pågældende styrelse. Disse frister gælder dog ikke, for så vidt sagen angår pensionsspørgsmål.

Stk. 3. Såfremt der fra statens side sker for stor udbetaling til tjenestemænd, pensionister eller sådanne efterladte — være sig egentlig lønning, særlige tillæg, honorar, ventepenge, pensioner, efterindtægt, særlige ydelser m. v. —, kan det for meget udbetalte beløb kun kræves tilbagebetalt, når krav derom rejses over for den pågældende inden 15 måneder efter udbetalingen; denne frist gælder dog ikke, når og så længe den urigtige udbetaling skyldes fejlagtige eller manglende oplysninger fra den pågældendes side.

§ 20.

Når en tjenestemand beskyldes for uretskaffenhed i tjenstegerningen, eller der fremsættes ærerørige beskyldninger mod ham, kan det pålægges ham at fralægge sig beskyldningen ved dom. Dette gælder også den, der er konstitueret i en tjenstestilling. Såfremt forholdene taler derfor, kan pågældende minister efter forhandling med finansministeren bestemme, at der af statskassen ydes tjenestemanden hel eller delvis godtgørelse af eventuelle udgifter ved retssagen.

11. Om forhandlingsret og voldgift.

§ 21.

Stk. 1. Statstjenestemændenes forhandlingsret over for statsstyrelsen, jfr. §§ 22-24, udøves gennem følgende centralorganisationer: Statstjenestemændenes centralorganisation I (funktionærklasserne), statstjenestemændenes centralorganisation II (embedsklasserne) og danske statsembedsmænds samråd, der er sammenslutninger af de for

hver styrelsesgren anerkendte etatsorganisationer, jfr. stk. 2.

Stk. 2. For at organisationer kan opnå godkendelse som anerkendte etatsorganisationer, hvilken godkendelse meddeles af finansministeriet, må følgende betingelser være opfyldt:

- De må enkeltvis eller i forbund
- a) give adgang til alle i pågældende styrelsesgren ansatte, derunder aspiranter, således at fordelingen kan ske i flere afdelinger, hvis antal fastsættes af finansministeriet for hver enkelt styrelse, og som højst kan udgøre 3,
 - b) ikke give adgang for andre end de i pågældende styrelsesgren ansatte tjenestemænd og aspiranter samt pensionerede tjenestemænd,
 - c) følge sådanne regler ved valg, at der sikres de forskellige hovedgrupper en passende repræsentation ved forhandlinger med styrelsen,
 - d) tilsammen overvejende repræsentere de i pågældende styrelsesgren ansatte,
 - e) ikke give stemmeret i tjenstemandsanliggender, der omfattes af forhandlingsretten, til andre end tjenestemænd og aspiranter,
 - f) godtgøre, at de har tilsluttet sig en af de i stk. 1 nævnte centralorganisationer.

Finansministeriet kan til enhver tid forlange, at de anerkendte organisationer ved indsendelse af de nødvendige oplysninger godtgør deres ret til vedvarende at nyde anerkendelse. Sådanne oplysninger skal altid indsendes, når der foretages principielle ændringer i de for pågældende organisation gældende love.

Stk. 3. De ved nærværende lovs ikrafttræden meddelte nærkendelser af bestående etatsorganisationer bevarer deres gyldighed, for så vidt og så længe vedkommende organisation opfylder de i stk. 2 opstillede betingelser. Etatsorganisationer, som inden lovens ikrafttræden har opnået anerkendelse som forhandlingsberettigede, er dog ikke pligtige at søge optagelse i en centralorganisation, jfr. stk. 2, f), dersom de ikke hidtil har været tilsluttet en sådan; tilsvarende gælder organisationer, der ved nærværende lovs ikrafttræden anerkendes som forhandlingsberettigede, men som har bestået før dette tidspunkt og har ført forhandlinger

med pågældende styrelse på grundlag af speciel aftale eller fast praksis.

Stk. 4. Den almindelige ret, som enhver forening eller enkeltmand har til at henvende sig til styrelsen, berøres ikke af disse regler.

§ 22.

Fra styrelserne afgives til de anerkendte centralorganisationer — eller til de anerkendte etatsorganisationer på centralorganisationernes vegne — til drøftelse forslag til ændringer i love, regulativer og almindelige instrukser, som vil medføre forandringer i bestående lønningsregler, den reglementsmæssige arbejdstid, de ansattes personlige, retlige stilling i etaten og lignende ikke-tekniske forhold, derimod ikke forhold, der alene vedrører enkeltmand. Forslag, der omfatter flere styrelsesgrene, afgives direkte til vedkommende centralorganisation, medens andre forslag afgives til pågældende etatsorganisation på centralorganisationens vegne. Ved udvalgs- eller kommissionsbehandling af spørgsmål, som henhører under denne paragraf, kan som personalerepræsentanter kun medvirke sådanne, som er udpeget af den eller de forhandlingsberettigede organisation(er), jfr. § 21.

§ 23.

De anerkendte organisationer kan træde i forhandling med styrelsen om ethvert fagligt spørgsmål vedrørende etaten, grupper inden for denne eller enkeltmand, herunder spørgsmål om enkeltmands ansættelse eller afskedigelse. Denne adgang til forhandling omfatter dog ikke spørgsmål om arbejdsledelsen.

§ 24.

Stk. 1. Forhandlinger kan føres mundtligt eller skriftligt, og efter mundtlig forhandling kan sagen af organisationen forlanges forelagt pågældende minister.

Stk. 2. Såfremt en organisation formener, at styrelsen ikke har overholdt de i nærværende lov fastsatte forhandlingsregler, kan sagen forebringes ministeren, der kan pålægge styrelsen at føre forhandling og eventuelt kan suspendere de pågældende nye regler, indtil forhandling er sket. Såfremt sådan suspension ikke finder sted, anses reglerne for gældende indtil videre.

Stk. 3. Der kan i forhandlingerne deltage

en forretningsfører eller sekretær for hver anerkendt organisation. Den pågældende behøver ikke at være ansat i etaten.

Stk. 4. De nærmere regler vedrørende forhandlingerne fastsættes af pågældende minister efter indhentet udtalelse fra lønningrådet.

Stk. 5. Efter nærmere af finansministeren fastsatte regler kan der i statsstyrelserne oprettes samarbejdsudvalg, bestående af repræsentanter for styrelsen og personalet. Samarbejdsudvalgenes oprettelse og sammensætning skal godkendes af et af finansministeren nedsat centraludvalg.

§ 25.

Stk. 1. Til afgørelse af tvistigheder mellem styrelsen og tjenestemændenes centralorganisationer om forståelse af bestemmelser af den i § 22 nævnte art, der efter § 19 ikke kan indbringes for domstolene, oprettes en voldgiftsret. Afgørelser, der hviler på et stedligt skøn, kan ikke bringes for voldgiftsretten.

Stk. 2. Voldgiftsretten består af en af højesterets præsident blandt rettens dommere udpeget formand, 2 af østre landsrets præsident blandt rettens dommere udpegede medlemmer samt 2 af finansministeren udpegede medlemmer, af hvilke det ene repræsenterer styrelsen; det andet medlem repræsenterer tjenestemændenes centralorganisationer og udpeges efter forudgående indstilling fra disse organisationer. Formanden og de nævnte faste medlemmer samt suppleanter for dem udpeges for 3 år ad gangen. For den enkelte sag tiltrædes voldgiftsretten af et medlem udpeget af vedkommende styrelse og et medlem udpeget af vedkommende centralorganisation efter nærmere bestemmelse af finansministeren. De nærmere regler om rettens virkemåde fastsættes af finansministeren.

Stk. 0. Sagens indbringelse for voldgiftsretten sker på forlangende af en af de i § 21 nævnte centralorganisationer.

Stk. 4. Voldgiftsretten kan pålægge parterne at udrede sagsomkostninger, derunder hel eller delvis dækning for udgiften ved voldgiftsrettens behandling af pågældende sag. Såfremt voldgiftsrettens kendelse omstøder styrelsens opfattelse af den pågældende bestemmelse, kan den pålægge styrelsen at afbøde virkningerne af den hid-

tidige fortolkning over for det påklagede og andre tilsvarende tilfælde, dog ikke fra noget tidspunkt forud for organisationens besværing til centralstyrelsen over forholdet. Kendelsen er afgørende for den fremtidige fortolkning af pågældende bestemmelse, men udelukker ikke vedkommende ministerium fra efter indhentet udtalelse fra finansministeriet at ændre reglerne under iagttagelse af bestemmelserne i § 22.

Stk. 5. Afgørelser truffe for nærværende lovs ikrafttræden kan alene indbringes for voldgiftsretten, for så vidt de er truffe i henhold til bestemmelser, der omfatter flere styrelsesgrene.

§ 26.

Stk. 1. En tjenestemand, der er ansøger til en ledig advancementsstilling, har ret til gennem en afskrift at blive gjort bekendt med de foresattes påtegninger på ansøgningen. I de tilfælde, hvor en foresats udtalelser går ud på, at tjenestemanden anses for uegnet til den ansøgte stilling, skal påtegningen indeholde oplysning om, hvori uegnetheden består.

Stk. 2. Til behandling af sager vedrørende bedømmelsen af en ansøgers tjenstlige og personlige kvalifikationer til en ansøgt stilling, kan der inden for de enkelte styrelser oprettes et personalenævn, bestående af repræsentanter for styrelsen og de forhandlingsberettigede tjenes temandsorganisationer. For nævnet forelægges sådanne sager, hvor der fra en tjenestemand foreligger indsigelse mod en af hans foresatte givne påtegning på hans ansøgning om fremmelse. Spørgsmål af den her omhandlede art kan kun indbringes for personalenævnet gennem vedkommende forhandlingsberettigede tjenestemandorganisation.

Stk. 3. De nærmere regler for nævnets sammensætning og virksomhed fastsættes af vedkommende minister efter forhandling med finansministeren.

12. Om alderstillæg samt lønkrav under særlige forhold.

§ 27.

Stk. 1. Ved oprykning fra en stilling til en højere, hvis begyndelsesløn ligger over slutlønnen for den hidtidige stilling, med-

tages ingen tjenestealder til beregning af alderstillæg.

Stk. 2. Ved nedrykning fra en stilling, til en lavere, hvis slutløn ligger under begyndelseslønnen for den hidtidige stilling, opnås slutløn i den lavere stilling.

Stk. 3. Ved overgang fra en stilling til en anden med samme normerede lønning (begyndelsesløn og alderstillæg) medtages den erhvervede tjenestealder.

Stk. 4. I andre tilfælde af oprykning til en stilling, hvis begyndelsesløn ligger lavere end eller lige med slutlønnen i den lavere stilling, kommer tjenestemanden straks på det løntrin i den nye stilling, som er nærmest højere end den sidst oppebårne lønning i den hidtidige stilling, hvorhos han, hvis der fremtidig i den hidtidige stilling ved alderstillæg ville være opnået en lønning, der var højere end eller lige med hans lønning i den nye stilling, allerede fra pågældende tidspunkt inden for slutlønnen opnår nyt alderstillæg.

Stk. 5. Opnår en tjenestemand, der i forbindelse med forfremmelse oprykkes til ny stilling, ikke en lønfremgang, der mindst andrager et beløb, svarende til det sidst opnåede alderstillæg i den hidtidige stilling, ydes forskellen ham som et personligt ikke-pensionsgivende tillæg, dog højst et beløb, svarende til det første alderstillæg i den nye stilling. Ved beregningen bortses fra stedtillæg og eventuelle personlige tillæg. Tillægget bortfalder efter reglerne i § 29, stk. 2.

Stk. 6. Ved nedrykning mellem de i stk. 4 omhandlede stillinger inden for samme styrelsesgren kommer tjenestemanden straks inden for slutlønnen i den lavere stilling på det lønningstrin i denne, som er lige med eller nærmest højere end den sidst oppebårne lønning i den højere stilling, hvorhos han, hvis der fremtidig i den hidtidige stilling ved alderstillæg ville være opnået en lønning, der var højere end hans lønning i den lavere stilling, allerede fra pågældende tidspunkt inden for slutlønnen opnår nyt alderstillæg.

Stk. 7. Såfremt en tjenestemand efter at være nedrykket i lavere stilling på ny oprykkes til sin tidligere stilling eller en dertil i lønningsmæssig henseende svarende stilling, har han ret til at genoptage den inden nedrykningen erhvervede tjeneste-

alder; stk. 4 kan ikke anvendes i det her omhandlede tilfælde.

Stk. 3. For tjenestemænd, der overgår fra folkekirken til præsteembede i stats-tjenesten, beregnes ved overgangen tjenestealderen i henseende til lønning, som om begge embeder var i folkekirken.

Stk. 9. Såfremt lønningen for en stilling ved ændring i nærværende lov eller ved ændring i eller tillæg til lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger forandres, betragtes indehaveren som henført til en ny stilling i henseende til anvendelsen af reglerne i nærværende paragraf.

Stk. 10. Sygeplejersker, plejere og plejersker ved kommunale sygehuse eller ved private statsanerkendte hospitaler, som er ansat i pensionsgivende stillinger under samme eller er medlemmer af en til vedkommende hospital knyttet pensionskasse eller fond, kan ved overgang til en tjenestemandstilling inden for sygeplejen ved et af statens hospitaler efter pågældende ministers nærmere bestemmelse overføre deres erhvervede lønnings- og pensionsalder, dog højst for et tidsrum af 8 år. Ved overførelse af pensionsanciennitet bringes reglerne i § 50, stk. 3 og 4, til anvendelse.

§ 28.

Såfremt en tjenestemand af helbreds-hensyn eller på grund af anden ham utilregnelig årsag overgår til lavere lønnet stilling, kan ministeren tilstå ham et personligt tillæg, der højst udgør forskellen mellem den af ham i den tidligere stilling oppebårne og den i den nye stilling opnåede pensionsgivende lønning, dog ikke udover forskellen i samlet indtægt fra staten i de to stillinger.

§ 29.

Stk. 1. Når nye lønningslove træder i kraft, bortfalder ethvert krav, der støttes på ældre om de pågældende tjenestemænds vederlag af statskassen givne love og lignende bestemmelser.

Stk. 2. Personlige tillæg bortfalder ganske eller delvis ved opnåelse af alderstillæg eller højere lønning enten i henhold til nye lønningslove eller ved overgang til højere lønnet stilling. Finansministeren er bemyndiget til at dispensere fra denne regel, for så vidt det personlige tillæg er tilstået i henhold til § 28.

13. Om akkordarbejde.

§ 30.

En tjenestemand kan ikke oppebære godtgørelse i akkord for det arbejde, for hvilket lønningen er vederlag.

14. Om udbetaling af lønning m. v. samt om forskud.

§ 31.

Stk. 1. Lønninger, som er fastsatte årsvis, ventepenge og pensioner udbetales månedlig og forud ved hver måneds begyndelse dog således, at dersom udbetalingsdagen falder på en helligdag, skal udbetalingen finde sted på den sidste søgnedag i den foregående måned. Søgnedage, på hvilke det udbetalende kontor er lukket i henhold til lov, anordning eller ministeriel bekendtgørelse sidestilles i denne henseende med helligdage. Tjenestemandens død eller afskedigelse, efter at sådan udbetaling har fundet sted, men før månedens udløb, giver ikke staten noget krav på tilbagebetaling af det for den efterfølgende måned forudbetalte beløb. Hvis efterindtægt oppebæres, vil beløbet dog være at udligne i efterindtægten.

Stk. 2. Dødsfald eller uansøgt afgang i den måned, for hvilken udbetaling har fundet sted, medfører ikke tilbagebetaling af nogen del af det forud oppebårne månedsbeløb.

Stk. o. Ved udregning af det månedlige beløb for de enkelte lønningsdele eller af andre ydelser til tjenestemænd eller pensionister såvel som fradrag i lønning eller pension forhøjes brøkdele af øre til hel øre.

§ 32.

Stk. 1. Ved udnævnelse til en statstjeneste regnes lønningen, hvis tjenestemanden ikke allerede ved udnævnelsen er ansat i statens tjeneste, fra den 1. i pågældende måned, dersom stillingen er tiltrådt før den 15., i modsat fald fra den 15. Tjenestemandens alder til beregning af alderstillæg regnes, såfremt ansættelsen sker efter den 1. i en måned, fra begyndelsen af den følgende måned.

Stk. 2. Dersom en tjenestemand skifter stilling, regnes den nye stillings lønning fra

den dato, fra hvilken ansættelsen ifølge ansættelsesbrevet er at regne.

Stk. 3. Udbetaling af egenpension eller ventepenge tager sin begyndelse fra udløbet af det tidsrum, for hvilket udbetaling af løn har fundet sted; såfremt den pågældende imidlertid ved afskedigelsen står uden for nummer eller af anden grund ikke oppebærer lønning, tager ovennævnte udbetaling sin begyndelse fra afskedigelsen. Enkepension og børnepension kommer til udbetaling, når det tidsrum er udløbet, for hvilket der er udbetalt, efterindtægt, (jfr. dog § 76 i kapitlet om efterindtægt) eller, hvis sådan ikke er udbetalt, fra dagen efter den sidste dag, for hvilken der er udbetalt lønning, ventepenge eller pension til tjenestemanden.

§ 33.

Stk. 1. Tjenestemænd kan under særlige og påtrængende omstændigheder opnå et forskud på indtil $\frac{1}{2}$ års pensionsgivende løn, dog højst 6 000 kr., uden sikkerhedsstillelse. I rente betales ved udgangen af hvert års juni og december måned 2 pct. af det på vedkommende tidspunkt resterende beløb. Forskuddet af drages senest i løbet af 6 år med lige store månedlige afdrag. Det er dog en betingelse for at opnå et sådant forskud, at andrageren har været fast ansat i statens tjeneste i mindst 1 år, medmindre finansministeriet i ganske særlige tilfælde meddeler undtagelse fra denne regel. Den, der har fået et lønningsforskud, kan normalt ikke opnå noget nyt forskud førend 2 år efter, at det ældre er afbetalt.

Stk. 2. Renter og afdrag, der i forbindelse med eventuelle forskrivninger ikke må overskride den i tjenestemandenslovens § 34 nævnte grænse på $\frac{1}{8}$, indeholdes i tjenestemandens lønning og kan efter finansministeriets bestemmelse tillige indeholdes i den ham eller hans efterlevende enke tillagte pension. Såfremt en tjenestemand er afgået ved døden som følge af tilskadecomst under tjenestens udførelse, bortfalder dog ved udløbet af efterindtægtsperioden enkens pligt til at tilbagebetale resterende forskudsbeløb. Endvidere kan finansministeriet, dersom forholdene i særlig grad taler derfor, helt eller delvis fritage enken for tilbagebetaling af restgælden. Afskediges tjenestemanden uden pen-

sion, eller dør han uden at efterlade sig enke, der har ret til pension, er restgælden uanset de fastsatte afdragsvilkår forfaldet til betaling.

Stk. 2. Ved statsregnskabet gøres nøjagtig rede for de i det pågældende finansår indkomne afdrag og de endnu henstående forskud.

§ 34.

Stk. 1. Tjenestemænd kan efter nærmere af finansministeren fastsatte regler give forskrivninger på deres løn, men sådanne forskrivninger har alene retskraft, når de gives til lånefond eller pengeinstitutter, som af finansministeren er anerkendt som berettigede til at modtage dem, og de må i forbindelse med eventuelle renter og afdrag på lønningsforskud, jfr. § 33, stk. 2, ikke indeholde forpligtelse til afdrag af mere end $\frac{1}{8}$ af de lønningsbeløb, som ved lånets stiftelse udbetales til tjenestemanden. For så vidt angår de ved en tjenestemand's fratræden til udbetaling forfaldne pensionsbidrag, jfr. § 50, stk. 3, 1. punktum, vil forskrivning kunne gives på højst $\frac{1}{8}$ af beløbet.

Stk. 2. Tilsvarende regler gælder med hensyn til forskrivninger på efterindtægt, ventepenge og pension.

§ 35.

Bortset fra de i § 34 nævnte forskrivninger kan endnu ikke udbetalt lønning, efterindtægt, ventepenge eller pension ikke bortgives, sælges eller pantsættes. Tilsvarende gælder de ved en tjenestemand's fratrædelse til udbetaling forfaldne pensionsbidrag, jfr. § 50, stk. 3. Med hensyn til udlæg og arrest i de nævnte ydelser gælder reglerne i lov om rettens pleje §§ 513 og 614.

15. Om tjenestebolig og tjenestejord m. v.

§ 36.

Stk. 1. Tjenestebolig kan indrettes for sådanne tjenestemænd, af hvem det forlanges, at de også uden for den egentlige tjenestetid skal være i stand til at føre et effektivt tilsyn med den virksomhed, de leder eller overvåger, eller som i givet tilfælde skal kunne tilkaldes på alle døgnets tider.

Stk. 2. En tjenestemand er pligtig at overtage en ham i henhold til stk. 1 anvist tjenestebolig mod herfor at lide afkortning i lønningen efter stk. 4.

Stk. 3. De om tjenesteboliger gældende bestemmelser finder ikke alene anvendelse på boliger i statens bygninger, men også på sådanne boliger, som staten lejer for at anvende dem som tjenesteboliger.

Stk. 4. For en tjenestemand, hvem der tildeles tjenestebolig med eller uden have, skal der i lønnen fradrages et boligbidrag, der fastsættes under hensyn til boligens størrelse, alder, kvalitet og udstyr.

De nærmere regler om bidragets fastsættelse udfærdiges af finansministeren efter stedfunden forhandling med den pågældende forhandlingsberettigede centralorganisation af tjenestemænd. Ændringer i bidragets størrelse kan gennemføres efter regler, der på tilsvarende måde fastsættes af finansministeren. Der kan i enkelte tilfælde med lønningsrådets tilslutning dispenseres fra de fastsatte satser, når særlige forhold måtte gøre en lejenedsættelse rimelig.

Hvor der ydes logi, uden at boligen har karakter af en selvstændig lejlighed, fastsættes fradraget af styrelsen under hensyn til stedets og logiets beskaffenhed.

Stk. 5. Den ydre og indre vedligeholdelse af tjenesteboliger påhviler staten. Skatter og afgifter, som påhviler staten som ejer af ejendomme, hvori en tjenestebolig er beliggende, udredes af staten uden refusion fra tjenestemanden. For tjenesteboliger med jordtilliggende fordeles skatter og afgifter efter vedkommende ministers nærmere bestemmelse således, at kun en til boligen svarende forholdsmæssig del udredes af staten, jfr. § 37, stk. 4.

Stk. 6. Hver minister, under hvis ministerium der findes tjenestemænd med tjenestebolig, udfærdiger instruks for tjenesteboligers forsvarlige behandling samt for periodiske syn af disse og endvidere regler for tjenesteboligers aflevering i forsvarlig stand ved tjenestemandens forflyttelse eller afgang. I instruksen fastsættes straffebestemmelser for dens misligholdelse.

Stk. 7. Andre naturalydelse, såsom brændsel, gas og elektricitet samt forplejning med eller uden bolig, der måtte blive ydet en tjenestemand, skal denne betale i forhold, til forbruget efter et af finansministeren udstedt reglement.

Stk. 8. For boliger med unormal stor lofthøjde vil der ved det i stk. 7 omtalte reglement kunne fastsættes et nedsat brænd-

selsfradrag. For boliger, hvis udstrækning i væsentlig grad overstiger det for pågældende tjenestestilling normale, vil der, indtil bygningsforandring kan foretages, af finansministeren kunne foretages begrænsning af brændselsfradraget efter stk. 7.

§ 37.

Stk. 1. For brugen af tjenestejord skal der beregnes et årligt fradrag i lønnen. Dette fradrag fastsættes for et tidsrum af 5 år af pågældende minister for hver tjenestestillings vedkommende under hensyntagen til jordloddens størrelse, beskaffenhed, beliggenhed m. m. og skal omtrentlig svare til, hvad jordlodden ved forsvarlig udnyttelse ordentligvis kan ventes at indbringe brugeren netto. Såfremt der for statens regning udføres grundforbedringsarbejder på tjenestejorden, kan vurdering foretages uden for de sædvanlige tider.

Stk. 2. Såfremt en tjenestemand med pågældende styrelses samtykke og under dennes kontrol foretager grundforbedringsarbejder for egen regning, kan der af styrelsen sikres tjenestemanden, at han i tilfælde af jordens afgivelse inden for et af styrelsen fastsat åremål, dog højst 15 år, af staten får godtgjort så stor en del af udgiften, som svarer til forholdet mellem de tilbageværende måneder af perioden og hele perioden. Det skal da ved opslag af pågældende stilling pålægges efterfølgeren at afdrage det af staten udredede beløb og forrente den til enhver tid resterende del med 5 pct. p. a. I den pågældende periode må fradraget efter stk. 1 fastsættes således, at den merværdi, som grundforbedringen udgør for tjenestejorden, kommer brugeren til gode.

Stk. 3. Hver minister, under hvis ministerium der findes stillinger med tjenestejord, udfærdiger nærmere regler for tjenestejordens forsvarlige behandling samt bestemmelser om tjenestejords aflevering fra formanden eller hans bo til eftermanden.

Stk. 4. Alle på tjenestejorden hvilende skatter, afgifter og byrder udredes af brugeren.

§ 38.

Boliger i ejendomme, der tilhører eller er lejet af staten, kan, for så vidt de ikke er tjenesteboliger, i hvilke en tjenestemand er pligtig at bo, af den styrelse, under hvilken den pågældende ejendom hører, udlejes til

tjenestemænd til en under hensyn til boligens størrelse, alder, kvalitet og udstyr passende leje.

De nærmere regler om lejefastsættelsen udfærdiges af finansministeren efter stedfundne forhandling med den pågældende forhandlingsberettigede centralorganisation af tjenestemænd. Ændringer i lejen kan gennemføres efter regler, der på tilsvarende måde fastsættes af finansministeren.

16. Om uniforms- og beklædningsgenstande.

§ 39.

Stk. 1. Dersom uniforms- og beklædningsgenstande leveres det underordnede personale af hensyn til tjenestens særlige art, sker dette uden fradrag i lønnen. For de styrelsesgrene, hvor sådan levering finder sted, fastsættes af pågældende minister efter indhentet udtalelse af lønningrådet i et uniformsregulativ de nærmere regler for tildeelingen. Der kan ikke tilstås tjenestemænd, som i henhold til et sådant regulativ skal have udleveret uniforms- og beklædningsgenstande, men som efter ønske fritages herfor, nogen beklædningsgodtgørelse, lige så lidt som sådan godtgørelse i øvrigt kan tillægges nogen tjenestemand.

Stk. 2. Der bør over for overordnet personale kun pålægges uniformspligt for tjenestemandsgupper eller dele af sådanne, hvor det efter tjenestens særlige art er fornødent. I de tilfælde, hvor det pålægges tjenestemanden at anvende uniform under tjenestens udførelse, ydes der et tilskud i forhold til en af styrelsen fastsat anskaffelsessum. Brugsterminen fastsættes ved et regulativ med hensyntagen til omfanget af den tjeneste, under hvilken uniform skal benyttes. Reglerne for statens tilskud, til uniformsanskaffelser fastsættes i et regulativ, der forelægges lønningrådet til udtalelse. Ved anskaffelse af gallauniform ydes tilsvarende tilskud til tjenestemænd, der er pligtige at besidde en sådan uniform; det fastsættes af pågældende minister efter indhentet udtalelse fra lønningrådet, hvilke tjenestemænd det kan pålægges at anskaffe gallauniform.

Stk. 3. Når en tjenestemand arbejder af sådan art, at det medfører en ekstraordinær risiko for tilsmudsning eller beska-

digelse af personalets beklædningsgenstande eller for ekstraordinært slid på disse, stilles der efter regler fastsat af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet, beskyttelsesbeklædning (kitler og lign.) til rådighed for tjenestemanden, hvad enten der er pålagt ham uniformspligt eller ikke.

Stk. 4. Reglerne i nærværende paragraf kan efter pågældende ministers nærmere bestemmelse bringes til anvendelse på medhjælper og aspiranter.

17. Om godtgørelse for kontorhold.

§ 40.

Stk. 1. Enhver tjenestemand, hvem der fra statskassen er tillagt et årligt beløb i godtgørelse for kontorhold, er ved udgangen af hvert finansår pligtig at indgive til vedkommende ministerium specificerede oplysninger om de kontorudgifter, som han i årets løb har haft.

Stk. 2. Indtil videre fastsættes kontorholdsbeløbene ved bevilling på de årlige finanslove.

18. Om honorarer, medhjælps summer og vederlag én gang for alle.

§ 41.

Stk. 1. Honorarer kan ydes som faste årlige vederlag enten til en tjenestemand for en virksomhed i statens tjeneste uden for hans egentlige tjenestegering eller til en ikke-tjenestemand for en virksomhed i statens tjeneste, der ikke betales med konjunkturløn.

Stk. 2. Honorarer kan ikke tilstås uden bevilling på hvert års finanslov. Sådan bevilling kan gives summarisk for et vist antal honorarer af ens størrelse eller personlig bestemt. I sidste tilfælde bortfalder beløbet i mangel af ny bevilling ved overgang til anden stilling.

Stk. 3. Ikke-tjenestemænd under forsvarsministeriet med pensionsret i henhold til lov af 12. juli 1946 med senere ændringer omfattes ikke af bestemmelserne i denne paragraf.

§ 42.

Stk. 1. De på finansloven bevilgede medhjælpssummer kan ikke, medmindre det udtrykkeligt er bestemt ved lov, benyttes til at yde vederlag til nogen tjenestemand inden for pågældende styrelsesgren eller nogen inden for samme med honorar i

henhold til § 41 antagen person. Det samme gælder om enhver anden indtægts- eller udgiftsbevilling, der ikke efter sin tekst fremtræder som bestemt til at indeholde vederlag til ovennævnte tjenestemænd eller honorarlønnede; for så vidt angår anlægssummer og andre tidsbegrænsede bevillinger, er det dog tilstrækkeligt, at vederlag af den omhandlede karakter udtrykkeligt er hjemlet ved bevillingen.

Stk. 2. Til afholdelse af vederlag én gang for alle til tjenestemænd for arbejde af særlig art eller under ganske særlige forhold kan der ved finanslovbevilling stilles beløb til rådighed.

Stk. 3. Ved en tjenstemands 25, 40 og 50 års tjenestejubilæer ydes der gratiale efter nærmere af finansministeren fastsatte regler.

19. Om borgerlige og kommunale ombud.

§ 43.

Stk. 1. Tjenestemænd er pligtige at modtage borgerlige og kommunale ombud efter lovgivningens almindelige regler. Dog kan en tjenestemand af den minister, under hvem han hører, efter ansøgning fritages for overtagelse af et ombud, når det skønnes nødvendigt af hensyn til tjenestens forsvarlige udførelse.

Stk. 2. Finansministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler for, i hvilket omfang eventuelle udgifter til tjenestens udførelse under en tjenstemands fraværelse som følge af et borgerligt eller kommunalt ombud kan afholdes af staten.

20. Om tjenestemænds adgang til beskæftigelse uden for statstjenesten.

§ 44.

Stk. 1. En tjenestemand kan kun have beskæftigelse uden for statstjenesten, for så vidt og i det omfang det er foreneligt med den samvittighedsfulde udførelse af hans pligter som tjenestemand og med den for stillingen nødvendige agtelse og tillid.

Stk. 2. Tjenestemanden skal skriftlig gøre anmeldelse for ministeren eller den ministeren underordnede myndighed, som har ansættelsesret til pågældende tjenestestilling, inden han kan

- a) påbegynde en forretnings- eller erhvervsvirksomhed,
- b) overtage en uden for statstjenesten liggende beskæftigelse, der ikke er af mid-

- lertidig karakter, og hvortil der er knyttet vederlag,
- c) indtræde i en bestyrelse eller et repræsentantskab for et selskab af erhvervs-mæssig karakter.

Stk. 3. For så vidt den myndighed, til hvem anmeldelsen er indgået, skønner, at det vil stride mod de i denne paragrafs 1. stykke nævnte hensyn, at tjenestemanden overtager den anmeldte beskæftigelse, meddeles det ham inden 4 uger, efter at anmeldelse er indgået, at det er ham forbudt at overtage posten. Tjenestemanden kan forlange en af en underordnet myndighed i så henseende truffen afgørelse forelagt ministeren.

Stk. 4. Skulle det vise sig, efter at en beskæftigelse er overtaget, enten at de omstændigheder, som har været afgørende for sagens bedømmelse, ændres væsentligt, eller at der allerede ved overtagelsen forelå omstændigheder, som, hvis de havde været oplyst, ville have medført et forbud, kan ministeren på et hvilket som helst tidspunkt pålægge tjenestemanden, at han skal frigøre sig for beskæftigelsen.

Stk. 5. En tjenestemand i staten kan ikke tillige indtage nogen med pensionsret forbunden stilling i en kommune, et koncessioneret selskab eller en offentlig virksomhed, for hvilken lønning ikke er fastsat i nærværende lov. Forening af pensionsberettigede stillinger, der er indtrådt før nærværende lovs ikrafttræden, berøres dog ikke heraf.

21. Om titel og rang.

§45.

Stk. 1. Ingen tjenestemand kan, så længe han står i statens tjeneste, erholde anden titel eller rang end den, som hans tjenestestilling medfører, eller som er knyttet til en ham af Kongen tildelt ordensdekoration eller hof charge.

Stk. 2. Rangskat svares ikke for den med en tjenestestilling forbundne rang.

22. Om normering af tjenestestillinger m. m.

§46.

Stk. 1. På de årlige finanslove opføres for lønningernes vedkommende:

- a) Lønninger til de ved særlige love vedtagne tjenestestillinger, særlig angivet for hver styrelsesgren såvel med hensyn til stillingernes antal som med hensyn til lønningsdelene for de enkelte grupper af stillinger, som er nævnt i normeringslov, jfr. stk. 2.
- b) Lønninger til de tjenestestillinger, hvis antal ikke er normeret ved særlige love, med angivelse af stillingernes antal efter tidligere finanslovbevilling og antallet, hvortil ny bevilling søges.

Stk. 2. Tjenestestillingernes antal i de lønningsklasser eller tjenestestillingsgrupper, som dertil skønnes egnede, normeres ved særlig lov. Forøgelse af et antal af tjenestestillinger, som er fastsat ved særlig lov, kan kun ske ved ny særlig lov. Det samme gælder for herhenhørende tjenestestillingers oprykning til højere eller nedsættelse til lavere lønningsklasse. Når ikke særlige forhold gør anden forelæggelsestid ønskelig, fremlægges for de styrelsesgrenes vedkommende, hvori ændring i tjenestestillingernes antal eller henførelse (jfr. dog stk. 3) ønskes i det kommende finansår, i begyndelsen af folketingsåret af den pågældende minister samlet forslag om ændringer.

Stk. 3. Hvert 4. år — første gang i folketingsåret 1962-63 — kan de forskellige tjenestegrenes lovforslag om normering indeholde forslag om almindelig regulering. Denne kan omfatte omklassificering af stillingerne som stationsforstander, postmester, telegrafbestyrer, toldforvalter, fyrmester og lignende; hvis ikke ganske særlige forhold taler derfor, vil disse stillinger ikke uden for denne almindelige regulering kunne henføres til højere lønningsklasse.

Stk. 4. Såfremt tvingende, omstændigheder måtte gøre det nødvendigt, kan ministeren midlertidigt forøge tallet på tjenestemænd, hvis tal ikke er bestemt ved loven, indtil endelig bestemmelse kan tages ved finansloven for det følgende finansår.

§47.

Gennem finanslovbevilling kan ændring i denne lov kun ske, hvor der i denne lov er givet udtrykkelig hjemmel derfor. I øvrigt kan ændringer i og afvigelser fra denne lovs bestemmelser kun ske ved særlig lov.

§48.

Stk. 1. Det ved lov nr. 489 af 12. september 1919, jfr. lov nr. 483 af 10. september 1920, nedsatte lønningsråd består af en formand, en næstformand og 8 medlemmer. Formanden og næstformanden udnævnes af kongen, 3 af medlemmerne samt 3 stedfortrædere for disse udnævnes af finansministeren, de øvrige 5 medlemmer samt 5 stedfortrædere for disse vælges af folketinget blandt dets medlemmer efter reglerne i grundlovens § 45, stk. 2, jfr. § 49. Næstformanden og medlemmerne udnævnes, henholdsvis vælges for 4 år ad gangen, dog at de af folketinget valgte medlemmer afgår, såfremt de udtræder af folketinget.

Stk. 2. Rådets beslutninger afgøres ved simpel stemmeflerhed blandt samtlige dets medlemmer, idet dog næstformanden kun deltager i afstemningen, når formanden er forhindret i at deltage.

Stk. 5. Rådet står umiddelbart under finansministeren; rådets formand kan forelægge denne en hvilken som helst af rådet truffen afgørelse.

Stk. 4. Der skal af de forskellige styrelsesgrene forelægges rådet til udtalelse forslag til nye regler samt til ændring i bestående regler vedrørende ydelse af dagpenge,

overarbejdspenge (herunder højeste tjenestetid) og andre særlige ydelser (jfr. denne lovs 2. del). På samme måde forholdes med hensyn til regler om forhandlinger med tjenestemandorganisationerne (§ 24), om afdrag i lønning for tjenestebolig og andre ydelser in natura (§ 36), om længden af den årlige ferie (§ 13), om levering af uniformer og tilskud til uniformsanskaffelser (§ 39) og med hensyn til den i § 46, stk. 3, nævnte regulering.

Stk. 5. Det påhviler rådet at gøre indstilling til finansministeren vedrørende alle spørgsmål om ændringer i denne lovs bestemmelser i kapitel 4 om stedtillæg.

Stk. 6. Opstående spørgsmål om fortolkningen af de i tjenestemandsløven indeholdte bestemmelser kan gennem finansministeren forelægges rådet til udtalelse. I øvrigt kan der i det omfang, det skønnes ønskeligt, forelægges rådet til udtalelse alle spørgsmål vedrørende statens lønninger, honorarer og andre vederlag.

Stk. 8. Rådet kan tilkalde særlige sagkyndige til at give oplysninger. I øvrigt er rådet bemyndiget til i den udstrækning, i hvilken det er nødvendigt for dets arbejde, at indhente oplysninger i pågældende styrelse.

Kapitel 2.

Pension.

A. Bestemmelser for tjenestemænd.

I. Almindelige bestemmelser.

§ 49.

Stk. 1. Enhver statstjenestemand, jfr. dog stk. 2, er berettiget til pension for sig selv og sin efterladte enke samt til børnepension i henhold til denne lov. Samme ret til pension tilkommer fast ansatte tjenestemænd ved folketinget.

Stk. 2. Når første ansættelse som tjenestemand sker efter det fyldte 40. år, giver den ikke ret til pension, medmindre dette hjemles på normeringslov; såfremt styrelsen vil stille forslag herom, må det, for så vidt hjemmelen angår enkelttilfælde, ske inden udløbet af det andet tjenestear. Tilsvarende

gælder genansættelse som tjenestemand efter det fyldte 40. år, såfremt den pågældendes udtræden af tjenesten skete efter eget ønske eller af anden ham tilregnelig årsag (jfr. § 9).

§ 50.

Stk. 1. Pensionerne afholdes af statskassen, for så vidt de ikke efter de regler, som hidtil har været gældende eller herefter måtte blive fastsatte, udredes på anden måde.

Stk. 2. Som bidrag til dækning af udgifterne ved pensioneringen afkortes ved hver lønningsudbetaling 4 pct. i den enhver tjenestemand tillagte lønningsindtægt, jfr. § 51, stk. 1, sammenholdt med §§ 87 og 88. For tjenestemænd, der ikke ved deres ansættelse eller genansættelse har kunnet præstere til-

fredsstillende helbredsattest, jfr. § 6, stk. 6, og § 13, stk. 6, forhøjes dette bidrag efter finansministerens nærmere bestemmelse under hensyn til statens forøgede pensionsrisiko som følge af de pågældende invaliditeter eller helbreds mangler. I de tilfælde, hvor lønningsindtægten midlertidig er nedsat i henhold til §§ 11, 14 og 16, beregnes afkortningen kun af den lønningsindtægt, som faktisk udbetales.

Stk. 3. Såfremt en tjenestemand efter denne lovs ikrafttræden afskediges uden pension, udbetales ved fratrædelsen de indbetalte pensionsbidrag med renter 4 pct. p. a. af det ved hvert års begyndelse indestående beløb med tillæg af 2 pct. af de i fratrædelsesåret tilkomne beløb.

Fratræder tjenestemanden efter eget ønske efter at have været ansat mindst 5 år i pensionsberettigende tjenestemandsstilling, kan han dog i stedet kræve at få en godtgørelse, der svarer til det dobbelte af de af ham selv indbetalte pensionsbidrag med renter som anført. Sidstnævnte godtgørelse skal — medmindre finansministeriet tillader anden anvendelse — indbetales til en under stats-tilsyn stående pensionskasse eller den forsikringsmæssige pensionsordning, hvortil den pågældende måtte overgå, eller, hvis dette ikke bliver tilfældet, anvendes som indskud til en tidligst ved det 60. år opsat pensionsforsikring eller livrente i et anerkendt livs-forsikringsselskab (pensionsforsikringsselskab). Pensionsforsikring m. v., der er tegnet for beløb, der således er overført til en pensionskasse eller anden forsikringsmæssig pensionsordning, kan ikke senere tilbagekøbes uden finansministeriets samtykke.

Tilbagebetaling af pensionsbidrag eller overførelse af bidrag til en pensionskasse eller pensionsforsikring m. v. kan dog ikke finde sted ved ansøgt afsked mindre end 5 år før det tidspunkt, hvor tjenestemanden kan søge sin afsked med pension på grund af alder.

Genansættes en tjenestemand, og genansættelsen er forbundet med pensionsret, må de tilbagebetalte pensionsbidrag eller den udbetalte godtgørelse på ny indbetales med renter, beregnet efter foranstående regler.

Stk. 4. Erhvervelse af højere pensionsanciennitet end den i medfør af bestemmelserne i §§ 54, stk. 2, og 56, stk. 7, hjemlede,

som finder sted enten i henhold til særlige lovbestemmelser, eller anden særlig hjemmel, er betinget af, at den pågældende tjenestemand til statskassen indbetaler et i forhold til den forøgede anciennitet fastsat bidrag til pensionering, svarende til et årligt pensionsbidrag på 4 pct. af hans lønning ved hans første ansættelse i tjenestemandsstilling med fradrag af 25 pct. Har første ansættelse i tjenestemandsstilling fundet sted før ikrafttrædelsen af nærværende lov, beregnes efterbetalingsbeløbet af den løn, som tjenestemanden ville have oppebåret ved omregning af lønnen ved første ansættelse som tjenestemand til den pr. 1. april 1958 gældende. Indbetalingen af dette beløb kan efter finansministerens nærmere bestemmelse ske afdragsvis i et tidsrum af indtil 10 år. Såfremt en tjenestemand, med hvem en sådan afdragsordning er truffet, pensioneres, inden beløbet er fuldt indbetalt, nedsættes hans pensionsanciennitet med det antal år, for hvilke efterbetaling af bidrag ikke har fundet sted.

I alle de tilfælde, hvor erhvervelsen af forhøjet pensionsanciennitet er betinget af efterbetaling af pensionsbidrag efter foranstående regler, er den pågældende tjenestemand dog berettiget til at give afkald på den forøgede anciennitet.

Stk. 5. Finder overgang sted fra en pensionsgivende stilling i folkekirken, folkeskolen eller Københavns kommunale skolevæsen til en statstjenestemandsstilling eller omvendt med bevarelse af pensionsret, eventuelt under medtagelse af pensionsanciennitet, overføres henholdsvis til statskassen eller vedkommende kasse de i den pågældendes lønning indeholdte pensionsbidrag uden renter. De fra vedkommende kasse til statskassen således overførte beløb fradrages i det beløb, en tjenestemand efter reglerne i stk. 4 skal indbetale i statskassen. Tilsvarende gælder ved overgang til en statstjenestemandsstilling fra en stilling, hvis løn er fastsat i henhold til det særlige lønningsregulativ for tjeneste i Grønland, og ved overgang til en statstjenestemandsstilling fra en pensionsgivende stilling under Færøernes landsstyre, i en kommune eller omvendt, således at pågældendes ret til selv at få tilbagebetalt pensionsbidrag, eventuelt med tillæg af renter, bortfalder.

Stk. 6. For medlemmer ai: statsunder-

støttede pensionskasser eller pensionsfonds, der overgår til statstjenestemandsstilling, er medregning af medlemstid i en sådan pensionsordning ved fastsættelsen af pensionsalderen betinget af, at der til statskassen overføres beløb, der indtil videre fastsættes efter de hidtil gældende regler.

Finder omvendt overgang sted fra en statstjenestemandsstilling til en stilling, hvortil er knyttet pensionsret i en statsunderstøttet pensionskasse eller pensionsfond, overføres tilsvarende beløb fra statskassen til pensionskassen under forudsætning af, at den pensionsgivende tjenestetid i staten medregnes ved fastsættelsen af pensionsalderen. Finansministeren afgør, hvilken pensionsgivende lønning, fastsat i overensstemmelse med principperne for den hidtidige aflønning, der vil være at lægge til grund for tjenestetid efter 1. april 1958.

Stk. 7. Statens ydelse til kongen og det kongelige hus' årpenge bærer hver især de dem vedkommende pensioner og understøttelser. Ved tronskifte forholdes efter lov nr. 98 af 29. april 1913 om udredelse af hofpensioner ved tronskifte.

§ 51.

Stk. 1. Til lønningsindtægten, som kommer i betragtning ved pensionsberegning, henregnes:

- a) den i § 84 nævnte lønning,
- b) pensionsgivende personlige tillæg.

Stk. 2. Til lønningsindtægten henregnes derimod ikke:

- a) stedtillæg,
- b) bestillingstillæg,
- c) ikke-pensionsgivende personlige tillæg,
- d) honorarer,
- e) ydelser, hvis særlige bestemmelse ikke er at give tjenestemanden en indtægt, såsom repræsentationstillæg, kontorholdsgodtgørelse, flyttegodtgørelse, hjælp til bolig, time-, dag- og natpenge, uniform eller uniformsgodtgørelse eller deslige,
- f) tilfældige indtægter, såsom belønninger og vederlag for overtidsarbejde,
- g) sportler, gebyrer, procenter og andre uvisse indtægter, udbytteandele eller godtgørelse samt andre ikke i 1. stykke udtrykkelig nævnte indtægter,

h) naturalydelser, såsom brugen af tjenestejord, fribolig og brændsel, eller erstatning herfor.

§ 52.

Når pension eller ventepenge i henhold til denne lov i et helt år ikke er hævet, hjemfalder beløbet for det år til den kasse, hvorpå samme er anvist, medmindre lovlig forhindring senere bevises.

II. Egenpension.

§ 53.

Stk. 1. Egenpension tilkommer efter nedennævnte regler de efter § 49 pensionsberettede tjenestemænd, når de afskediges på grund af alder eller svagelighed eller anden dem utilregnelig årsag. Enhver tjenestemand er forpligtet til at søge sin afsked fra udgangen af den måned, hvori han fylder 70 år. Berettiget til at erholde afsked med pension efter nærværende lov er tjenestemanden, når han er fyldt 67 år. Ansøgning om afsked skal være indgivet senest 3 måneder inden udløbet af den måned, hvori tjenestemanden fylder 70 år, og samme varsel skal gives ved ansøgning om afsked på grund af alder før dette tidspunkt.

Stk. 2. Dommere skal afskediges med pension efter denne lov fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.

§ 54.

Stk. 1. Pensionen beregnes — uden for det i § 57 nævnte tilfælde — efter tjenestemandens pensionsalder og på grundlag af hans sidst opnåede løn, jfr. § 51, stk. 1, således som denne ville være uden regulering i henhold til bestemmelserne i §§ 87 og 88. For tjenestemænd, der efter §§ 11, 13, stk. 5, 14 eller 16, har oppebåret nedsat løn, beregnes pensionen af den fulde for stillingen normerede løn.

Af lønnen indgår følgende procentdele i pensionsberegningen :

af de første 4 000 kr.	100 pct.
af de følgende beløb over 4 000 kr.	
indtil 8 000 kr.	95 pct.
af de følgende beløb over 8 000 kr.	
indtil 12 000 kr.	85 pct.
af de følgende beløb over 12 000	
kr. indtil 16 000 kr.	75 pct.
af de følgende beløb over 16 000 kr.	70 pct.

Stk. 2. Pensionsalderen regnes fra det tidspunkt, da tjenestemanden i 5 år efter sit fyldte 30. år har været fast ansat i stillinger, der efter denne lov er forbundet med pensionsret, uanset om tjenesten er udført under en eller flere styrelsesgrene, jfr. § 9.

Ved overgang fra pensionsberettigende tjenestemandsstilling i folkekirken, folkeskolen eller Københavns kommunale skolevæsen til præste- eller lærerstilling i staten samt ved overgang fra pensionsberettigende stilling under Færøernes landsstyre til stats-tjenestemandsstilling medregnes den tidligere tjeneste, som om den var tilbagelagt i statens tjeneste. For medlemmer af stats-understøttede pensionskasser eller pensionsfunds, der overgår til statstjenestemandsstilling, gælder indtil videre de hidtidige bestemmelser om medregning i pensionsalderen af den tid, hvori de har været medlemmer af en sådan pensionsordning.

Stk. 3. Pensionen udgør af den i stk. 1 nævnte reducerede lønning, der ligger til grund for pensionsberegningen:

ved en pensionsalder

under 10 år	50	pct.
fra 10-12	52	-
- 12-14	54	-
- 14-16	56	-
- 16-18	58	-
- 18-20	60	-
- 20-22	62	-
- 22-24	64	-
- 24-26	66	-
- 26-28	69	-
- 28-30	72	-
- 30-31	73	-
- 31-32	74	-
på 32 år og derover	75	

Stk. 4. Pensionen kan ikke forøges ved tjeneste ud over det tidspunkt, til hvilket tjenestemanden er forpligtet til at søge sin afsked.

§ 55.

Såfremt en tjenestemand forud for sin første ansættelse i en med pensionsret forbunden stilling har gennemgået en særlig langvarig uddannelse af videnskabelig eller teknisk art eller er antaget i statstjenesten på grund af ganske særlige kvalifikationer, kan det ved normeringslov bestemmes, at der ved pensionsberegning skal godskrives

ham et vist antal tjenestear. der fastsættes under hensyn til alderen ved ansættelsen, men i det højeste 14 år. Erhvervelsen af forhøjet pensionsanciennitet i henhold til denne bestemmelse er ikke betinget af efterbetaling af pensionsbidrag (jfr. § 50, stk. 4).

§ 56.

Stk. 1. Overjordemødre, plejemødre, overplejere, oversygeplejersker, fængselsoversygeplejersker, afdelingssygeplejersker, fængselssygeplejersker, sygeplejeassistenter, plejere og plejersker afskediges, når de er fyldt 65 år, og kan forlange afsked eller kan afskediges, når de er fyldt 60 år. Ved pensionsberegningen for de pågældende regnes hvert tjenestear efter det tidspunkt, da pensionsalderen er 18 år, for 2 år.

Stk. 2. Ved pensionering af tjenestemænd under militæretaterne, der regelmæssigt afskediges i yngre alder, bliver pensionen, når disse i sådan alder afskediges eller søger deres afsked i henhold til § 38 i lov om forsvarrets ordning (personellet ved værnene, korpserne m. fl.), for så vidt angår pensionsalderen, at fastsætte efter de forud for 1. oktober 1919 gældende regler, såfremt der herved opnås et for tjenestemanden gunstigere resultat. Dette gælder også, når de pågældende afskediges på grund af svagelighed, eller ved afskedigelse på ventepenge. For de nævnte tjenestemænd bliver ved beregning af tjenestetiden hvert år, hvori vedkommende har gjort felttog eller været udkommanderet i anledning af krig og på krigsfod, at regne for 2 år.

Stk. 3. Såfremt afskedigelse af en tjenestemand finder sted i henhold til § 38 i lov om forsvarrets ordning (personellet ved værnene, korpserne m. fl.) ved det 60. år eller en anden aldersgrænse efter dette tidspunkt, der er lavere end den i § 53, stk. 1, omhandlede almindelige aldersgrænse for tjenestemænd, regnes ved pensionsberegning efter § 54 hvert tjenestear efter det fyldte 53. år for 2 år.

Stk. 4. For afskedigede militære tjenestemænd, der indkaldes til tjeneste i reserven og her forretter fuld tjeneste ud over 2 år, vil den tillagte pension ved hjemsendelse efter det fyldte 60. år eller — såfremt den pågældende på dette tidspunkt allerede er hjemsendt — ved opnåelse af nævnte levealder kunne omberegnes således, at den samlede

tjeneste i linjen og reserven lægges til grund ved pensionsalderens fastsættelse.

Stk. 5. Den tid, som en militær tjenestemand — forud for ansættelsen i tjenestemandsstillingen — har forrettet tjeneste i reserven ud over 2 år efter det fyldte 28. år, bliver at medtage ved fastsættelsen af pensionsalderen som tjenestemand efter bestemmelsen i § 54, stk. 2.

Stk. 6. Befalingsmænd, der — uden at være tjenestemænd — forretter fuld vedvarende tjeneste ved forsvaret, pensioneres efter de for civile funktionærer m. fl. ved forsvaret gældende regler, medmindre der ved de pågældendes antagelse er truffet afvigende bestemmelse. Såfremt afskedigelse ikke skyldes svagelighed, indtræder retten til nydelsen af egenpension ved opnåelse af den alder, der svarer til den for militære tjenestemænd i tilsvarende stilling fastsatte højeste aldersgrænse, dog tidligst ved det fyldte 60. år. De i nærværende stykke fastsatte regler kan tillige bringes til anvendelse på kontraktansatte militære fyrbødere og mekanikere.

Stk. 7. Ved pensionsberegning for sådanne, som er overgåede fra en af de i lov om pensionering af civile funktionærer, håndværkere og arbejdere ved hæren og søværnet m. v. nævnte stillinger, der ikke er tjenestemandsstillinger, til en tjenestemandsstilling eller omvendt, medregnes den i den første stilling opnåede pensionsalder, dog at der som pensionsalder, når pension skal ydes efter nærværende lov, kun kan medregnes tjeneste efter det 35. år.

§ 57.

Stk. 1. Såfremt en tjenestemand ved udførelsen af sin tjeneste kommer således til skade, at han bliver ude af stand til at bestrejde sin hidtidige tjeneste, men dog ikke er aldeles utjenstdygtig, er han (jfr. dog stk. 2) pligtig at overtage anden efter sin uddannelse og helbredstilstand passende tjeneste i sin hidtidige styrelsesgren, for så vidt sådan tjeneste kan tilbydes, mod vedblivende at oppebære lønning som for den tidligere stilling fastsat.

Stk. 2. Når tjenestemanden under disse forhold forbliver i tjenesten, udskydes spørgsmålet om pensionering, indtil afskedigelse af en af de i § 53 nævnte årsager eller eventuelt i henhold til nærværende

paragrafs 4. stykke finder sted; nægter han at modtage den tilbudte nye stilling, og afskedigelse af denne grund finder sted, pensioneres tjenestemanden efter reglerne i § 54. Den tjenestemand, der ifølge sin udnævnelse ikke er pligtig at lade sig stedlig forsette, fortaber dog ikke pensionsretten efter nærværende paragraf, fordi han nægter at modtage en stilling på et andet sted end det, hvor han hidtil har gjort tjeneste.

Stk. 3. Medfører tilskadekomsten en blivende forringelse af arbejdsevnen, uden at den tilskadekomne dog på grund af samme afskediges, forholdes der i overensstemmelse med lov nr. 183 af 20. maj 1933 med senere ændringer og de sig dertil sluttende bestemmelser vedrørende statsansatte.

Stk. 4. Hvis tilskadekomsten derimod medfører, at tjenestemanden må afskediges, tilkommer der ham uden hensyn til alder og tjenestetid den for højeste pensionsalder fastsatte pension.

Stk. 5. Lige med tilskadekomst regnes skadelige påvirkninger af højst nogle få dages varighed, der skyldes tjenesten eller de forhold, hvorunder denne foregår, og medfører utjenstdygtighed.

Stk. 6. Udelukket fra behandling efter nærværende paragraf er tilskadekomst, som den pågældende tjenestemand selv har hidført med forsæt. Har han ved grov uagtsomhed eller ved beruselse selv hidført eller dog væsentlig bidraget til tilskadekomsten, kan ministeren bestemme, at pensionen efter denne paragraf skal nedsættes eller bortfalde.

Stk. 7. Ingen kan gøre krav på behandling efter foranstående regler, medmindre han snarest muligt, efter at tilskadekomsten er konstateret, har anmeldt det passerende for sin foresatte.

Stk. 8. Bestemmelserne i § 42 i lov nr. 183 af 20. maj 1933 med senere ændringer berøres ikke af denne lov.

§ 58.

Stk. 1. Ingen kan samtidig oppebære lønning som tjenestemand og pension efter reglerne i nærværende lov eller samtidig egenpension og enkepension. Dersom en tjenestemands hustru efter mandens død indtræder eller forbliver i tjenestemandsstilling, kan hun dog senere til enhver tid vælge

at oppebære enkepension imod at opgive sin tjenestemandstilling uden egenpension.

Stk. 2. Når den ene af to samgifte tjenestemænd afgår ved døden, kan der, hvis omstændighederne taler derfor, af finansministeren tilstås den efterlevende, såfremt der efterlades børn, over for hvilke manden havde forsørgelsespligt, et børnetillæg til lønning eller egenpension af den i § 66 nævnte størrelse. Tilsvarende gælder, såfremt den ene ægtefælle var tjenestemand, og den anden var pensioneret, eller såfremt de begge var pensioneret.

Stk. 3. Keglerne i nærværende paragraf gælder også, selv om den ene ydelse oppebæres som løn eller pension fra en stilling i folkeskolen, folkekirken, Københavns kommunale skolevæsen eller en stilling, der er forbundet med adgang til pension fra en statsunderstøttet pensionskasse.

§ 59.

Stk. 1. Den tjenestemand, hvis stilling inddrages, efter at han er fyldt 30 år, er, når der ikke tilbydes ham anden efter hans uddannelse og helbredstilstand passende stilling i hans hidtidige eller anden styrelsesgren med mindst samme lønningsindtægt (jfr. § 51, stk. 1), berettiget til i 5 år at oppebære ventepenge. Disse skal i de første 3 måneder være lig med den sidst opnåede løn, jfr. forannævnte § 51, stk. 1, og derefter $\frac{2}{3}$ heraf. I den tid, ventepenge oppebæres, er han pligtig at modtage ansættelse i en passende stilling af den ovennævnte art med mindst samme lønningsindtægt som fastsat for den inddragne stilling. Har han ikke inden udløbet af 5 år fået ansættelse i anden stilling, sættes han på pension. De år, i hvilke ventepenge har været oppebåret, regnes ved afgørelsen af spørgsmålet om pensionsalder som tjenestear, og pensionen beregnes efter den lønningsindtægt, som er lagt til grund for ventepengenes beregning.

Stk. 2. En pensionsberettiget tjenestemand, hvem der tilbydes en stilling, hvis overtagelse ville betyde forflyttelse af den i grundlovens § 17 nævnte art, vil dog, dersom han nægter at modtage stillingen, have ret til pension efter de almindelige regler.

§ 60.

Den, som afskediges, fordi han har gjort sig skyldig i et strafbart forhold, der be-

grunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen, mister retten til pension.

§ 61.

Når en pensionsberettiget tjenestemand afskediges på grund af tjenesteforseelser eller misligheder, der, uden at medføre tab af pensionsretten i henhold til § 60, gør ham uskikket til at forblive i sin stilling, bestemmes det ved finanslov eller tillægsbevillingslov, hvorvidt han skal have pension, og i bekræftende fald af hvilken størrelse.

§ 62.

Stk. 1. Pension eller ventepenge bortfalder, når vedkommende atter ansættes eller konstitueres i en med pensionsberettigelse forbunden stilling. Modtager en på ventepenge stående tjenestemand ny ansættelse eller konstitution i en stilling, der giver mindre lønningsindtægt (jfr. § 51, stk. 1) end den inddragne stilling, beholder han dog så meget af ventepengene, som er nødvendigt for til enhver tid at bringe beløbet op til den i den tidligere stilling oppebårne lønningsindtægt; ved senere pensionering tages denne del af ventepengene i betragtning som personligt tillæg. Når en påny ansat eller konstitueret tjenestemand afskediges fra den nye stilling, er han berettiget til, for så vidt der ikke måtte tilkomme ham større pension, at oppebære den pension, han tidligere har haft, eller hvorpå han ville have haft krav på det tidspunkt, da udbetaling af ventepenge ophørte.

Stk. 2. Pension eller ventepenge bortfalder endvidere i følgende tilfælde:

- når den pågældende uden vedkommende ministers tilladelse modtager tjeneste for en fremmed stat.
- når han i et sammenhængende tidsrum af 3 år ikke har hævet pensionen eller ventepengene uden senere at kunne bevise lovlig forhindring,
- når han overbevises om inden sin afsked at have gjort sig skyldig i sådant forhold, som efter § 60 ville have medført tab af pensionsretten. Det påhviler anklagemyndigheden til finansministeriet at indsende udskrift af domme, der i sådanne sager overgår en pensionist.

Stk. 3. Når det godtgøres, at en med tilskadekomstpension afskediget tjenestemand

atter er tjenstdygtig, og han nægter at modtage anden efter § 57, stk. 1 og 2, passende stilling, mister han retten til den efter § 57 fastsatte forhøjede pension. Nægter den pågældende eller en med pension efter § 54 på grund af sygdom afskediget, men atter tjenstdygtig tjenestemand at indtræde i sin tidligere stilling eller en anden stilling, hvortil han inden sin afsked havde været pligtig at modtage forflyttelse, bortfalder pensionen. Til oplysning om den af en af de nævnte årsager pensioneredes helbreds-tilstand, er finansministeriet eller den pågældende styrelse berettiget til, så ofte det findes formålstjenligt, dog ikke ud over et tidsrum af 10 år fra afskedigelsen at regne, at kræve sig tilstillet lægeattest (jfr. § 63), dog uden udgift for den pensionerede. Når denne trods opfordring undlader at fremskaffe en sådan lægeattest, kan pensionens udbetaling standses, indtil det er bevist, at utjenstdygtigheden vedblivende består.

Stk. 4. Når der tilbydes en på ventepenge stående tjenestemand en ny stilling, behandles han med hensyn til retten til vedvarende at oppebære ventepenge eller til at få pension efter tilsvarende regler, som ved § 59 er fastsat for den tjenestemand, hvis stilling inddrages.

Stk. 5. Såfremt en pensioneret tjenestemand efter 1. juli 1922 ansættes i en med pensionsret forbunden stilling i en kommune, et koncessioneret selskab eller en offentlig virksomhed, for hvilken lønning ikke er fastsat i nærværende lov, behandles han efter reglerne under stk. 1. Ved afsked fra den pågældende tjeneste oppebærer han på ny den ham af staten tillagte pension, dog at der i denne fradrages halvdelen af forskellen mellem den samlede almindelige pension efter lov eller vedtægt fra de 2 virksomheder (inkl. event. særlige tillæg) og det beløb, som tjenestemanden med den sammenlagte tjenestetid ville have oppebåret efter denne lov i forhold til lønningen ved pensioneringen af statstjenesten. På tilsvarende måde forholdes med pensionen til en efter 1. juli 1922 ansat tjenestemand, der oppebærer pension fra en af de nævnte virksomheder og senere pensioneres af staten.

Stk. 6. For så vidt i medfør af bestemmelsen i § 42 i lov nr. 183 af 20. maj 1933 med senere ændringer en tilskadekommen

tjenestemand som følge af den ham tillagte pension enten slet ikke eller kun delvis har fået tillagt den erstatning, han ellers ville have været berettiget til efter lovens regler, skal han dog uanset foranstående bestemmelse i tilfælde af senere ansættelse i statens tjeneste eller som oven for i stk. 5, 1. punktum, anført vedblivende oppebære så stor en del af pensionen, som svarer til den bortfaldne erstatnings livrenteværdi ved afskedigelsen. For så vidt angår den i stk. 5, 2. og 3. punktum, omhandlede pensionsberegning, vil, hvad enten ulykkestilfældet er indtrådt i statens eller kommunens tjeneste, den del af pensionen fra stat eller kommune, der beregnet på oven for anførte måde træder i stedet for erstatningen, være at betragte som tjenestemanden forlods tillagt, således at beløbet holdes uden for beregningen af den endelige pension.

§63.

I alle tilfælde, hvor der til oplysning om en tjenstemands eller en pensionists helbreds-tilstand i henhold til denne lov eller ifølge praksis udkræves lægeattest, er vedkommende styrelse berettiget til at forlange, at sådan skal være udstedt af en embedslæge. Såfremt de tilvejebragte oplysninger ikke er tilstrækkelige til at bedømme den pågældendes tjenstedygtighed m. v., er finansministeriet eller vedkommende styrelse berettiget til at forlange, at han — uden udgift for sig — underkaster sig en sådan særlig undersøgelse (derunder indlæggelse til observation på hospital), som anses for nødvendig i så henseende.

III. Enkepension og børnepension.

§64.

Stk. 1. Den, der bliver enke efter en af de i § 49, stk. 1, nævnte tjenstemænd, som ved dødsfaldet enten endnu var i tjenesten og havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær pension eller oppebære ventepenge og havde erhvervet pensionsalder, eller var pensioneret, har med de i § 67 anførte undtagelser ret til enkepension.

Stk. 2. Enkepensionen beregnes efter tjenestemandens pensionsalder samt på grundlag af hans sidst opnåede løn, jfr. § 54, stk. 1, således at der af denne indgår følgende procentdele i pensionsberegningen:

af de første 6 000 kr.	100 pet.
af de følgende beløb over 6 000 kr. indtil 12 000 kr.	95 -
af de følgende beløb over 12 000 kr. indtil 18 000 kr.	80 -
af de følgende beløb over 18 000 kr.	55 -

Stk. 3. Enkepensionen udgør af den i stk. 2 nævnte lønning, der ligger til grund for pensionsberegningen:

når mandens pensionsalder udgjorde	
under 7 år.	35 pct.
fra 7-12 år.	38 -
- 12-16 -	41 -
- 16-20 -	44 -
- 20-24 -	47 -
- 24-28 -	50 -
- 28-32 -	53 -
- 32 år og derover.	56 -

Det er dog en betingelse for at opnå enkepension beregnet efter mandens pensionsalder på

20-24 år, at ægteskabet har bestået i mindst 10 år,
24-28 år, at ægteskabet har bestået i mindst 15 år,
28-32 år, at ægteskabet har bestået i mindst 20 år,
32 år og derover, at ægteskabet har bestået i mindst 25 år.

Stk. 4. I tilfælde, hvor en af de i § 49, stk. 1, nævnte tjenestemænd er omkommet ved udførelsen af sin tjeneste eller afgang ved døden som følge af tilskadekomst i tjenesten eller har været pensioneret af sådan årsag (jfr. herved § 57, stk. 5 og 6), tilkommer der — uden hensyn til mandens alder og tjenestetid samt ægteskabets varighed — enken den for højeste pensionsalder fastsatte enkepension.

Stk. 5. Den, der bliver enke efter en af de i § 49, stk. 1, nævnte tjenestemænd, uden at være berettiget til enkepension, som følge af at manden ikke havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær pension, er berettiget til et beløb svarende til 2 års løn beregnet på grundlag af tjenestemandens sidst udbetalte lønningsindtægt, jfr. §§ 51, stk. 1, 87 og 88. Denne ydelse udbetales enken fra udløbet af efterindtægtsperioden med månedlige beløb, der ikke overstiger den til laveste pensionsalder efter stk. 3 svarende enkepension på udbetalings-tidspunktet. Finansministeriet kan tillade,

at beløbet udbetales over en kortere periode eller på én gang, såfremt det godtgøres, at hensynet til enkens fremtidige erhvervs-virksomhed gør det fornødent eller i høj grad ønskeligt.

§ 65.

Den i § 64 omhandlede enkepension skal i det mindste derved blive større end halvdelen af den lønningsindtægt, som manden sidst oppebar. Er dette tilfældet, bliver enkepensionen at fastsætte lig med nævnte halvdel.

§ 66.

Stk. 1. Der tilkommer en egenpensionist et tillæg til pensionen på 1 500 kr. årlig for hvert barn under 18 år (herunder stedbørn og adoptivbørn), over for hvilket den pågældende har forsørgelsespligt. Tilsvarende børnepensionstillæg ydes til enkepension for de børn (herunder adoptivbørn), overfor hvilke tjenestemanden havde forsørgelsespligt. Børnepensionstillægget udbetales indtil barnets fyldte 18. år, men denne aldersgrænse kan dog med finansministerens godkendelse i det enkelte tilfælde forhøjes indtil det 24. år, når forsørgelsen fortsættes til gennemførelse af en offentlig godkendt uddannelse, og forholdene i øvrigt i særlig grad taler for en dispensation. Egen- eller enkepension kan i forbindelse med de nævnte tillæg ikke overstige $\frac{3}{4}$ af den til grund for pensionens beregning liggende sidste lønningsindtægt, jfr. § 54, stk. 1, 1. punktum, ligesom der kan ydes et børnepensionstillæg for hvert barn.

Stk. 2. Pensioner af tilsvarende størrelse tilkommer ligeledes en afdød kvindelig tjenestemandens børn, for så vidt Lun ved dødsfaldet alene havde forældremyndigheden over disse børn, og forældremyndigheden ikke overgår til faderen. Endvidere kan — udenfor de nævnte tilfælde — sådanne pensioner tilstås en afdød kvindelig tjenestemandens børn, for så vidt faderen ikke er statsansat eller statspensionist og er ude af stand til at forsørge de fælles børn.

§ 67.

Stk. 1. Uberettigede til enkepension er tjenestemandens enker, hvis ægteskabet er indgået efter mandens 60. år eller på hans dødsleje eller efter, at han var afskediget med pension eller ventepenge, uden at genindtrædelse i statstjenesten har fundet sted.

Stk. 2. Såfremt det før eller efter dødsfaldet godtgøres, at manden under sin ansættelse havde gjort sig skyldig i et forhold, der efter § 60 ville have medført pensionsrettens fortabelse, er enken ligeledes uberettiget til enkepension; måtte hans forhold derimod henføres under § 61, bestemmes det ved finanslov eller tillægsbevillingslov, hvorvidt enken skal have pension, og i bekræftende fald af hvilken størrelse.

Stk. 3. Retten til enkepension berøres ikke af, at separation har fundet sted.

Stk. 4. Når en tjenstemands ægteskab efter at have bestået i mindst 5 år ophæves ved skilsmisse, bevarer den fraskilte hustru sin ret til enkepension, medmindre det i skilsmissevilkårene er fastsat, at der ikke tillægges hende underholdsbidrag, eller der i øvrigt i det enkelte tilfælde måtte være truffet bestemmelse om, at hun ikke skal bevare enkepensionsretten. For så vidt der herefter tilkommer den fraskilte hustru ret til enkepension, optages der i bevillingen eller dommen en udtrykkelig bestemmelse herom. Den trufne afgørelse kan ikke ændres i medfør af § 71 i lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning. Såfremt det den fraskilte hustru tillagte underholdsbidrag ifølge skilsmissevilkårene måtte være gjort tidsbegrænset, er hun kun berettiget til at oppebære enkepension i det tidsrum, i hvilket hun ville have været berettiget til underholdsbidrag.

Stk. 5. Har tjenstemanden indgået nyt ægteskab, og er såvel hans fraskilte hustru som enken berettiget til enkepension, deles denne imellem dem i forhold til det antal påbegyndte år, hvori hver af dem har været gift med tjenstemanden; den enkeltes andel skal i det mindste udgøre $\frac{1}{3}$ af enkepensionen, jfr. dog bestemmelsen i stk. 8.

Stk. 6. Den fraskilte hustrus ret til enkepension bortfalder, når hun indgår nyt ægteskab, og indtræder ikke påny, selv om dette senere ophører ved dødsfald eller skilsmisse.

Stk. 7. Efter mandens død er bortfald af pensionsretten for den ene hustrus vedkommende ved dødsfald, nyt ægteskab eller på anden måde uden betydning for den anden hustrus pensionsforhold. Er den fraskilte hustrus andel i pensionen begrænset til et bestemt tidsrum, jfr. stk. 4, sidste punktum, indtræder enken dog med op-

høret af dette tidsrum i den fraskilte hustrus pensionsandel.

Stk. 8. Foranstående regler finder tilsvarende anvendelse, for så vidt tjenstemanden ved sin død efterlader sig flere fraskilte hustruer; i tilfælde, hvor enkepensionen skal deles imellem flere end to berettede, rinder en lighedling sted.

Stk. 9. Såfremt enken allerede ved ægteskabets indgåelse oppebar egenpension, tilfalder hele enkepensionen den eller de fraskilte hustruer.

Stk. 10. Såfremt tjenstemanden afskediges uden pension, har den fraskilte hustru, bortset fra det i stk. 4, sidste punktum, omhandlede tilfælde, ret til $\frac{1}{3}$ af de ham i henhold til § 50, stk. 3, tilkommende pensionsbidrag. Har manden indgået nyt ægteskab, og er også den nye hustru berettiget til ved hans død at oppebære pension efter ham, er den fraskilte hustru dog kun berettiget til en efter reglerne i stk. 5 fastsat andel i nævnte tredjedel af pensionsbidragsbeløbet. Er der flere fraskilte hustruer, kommer bestemmelsen i stk. 8 til anvendelse.

Stk. 11. Så længe den i stk. 4 omhandlede afgørelse ikke behørigt anmeldes over for finansministeriet, kan dette med frigørende virkning udbetale pensionen til enken. Endvidere kan i så tilfælde det ved tjenstemandens fratreden uden pension i henhold til § 50, stk. 3, tilbagebetalte pensionsbidragsbeløb med frigørende virkning udbetales til manden.

Stk. 12. Den ret, som efter § 66, stk. 1, er tillagt en enke til pensionstillæg for de børn, overfor hvilke den afdøde tjenstemand havde forsørgelsespligt, tilkommer også tjenstemandens fraskilte hustru, som har ret til enkepensionen. Er den fraskilte hustru efter reglerne i stk. 4 ikke berettiget til enkepension, tillægges der hende for de børn, overfor hvilke tjenstemanden havde forsørgelsespligt, en pensionsydelse af den i § 66 fastsatte størrelse, idet dog bestemmelsen i § 68, stk. 3, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse, for så vidt hun har indgået nyt ægteskab.

§ 68.

Stk. 1. Enkepension bortfalder:

- a) når enken indgår nyt ægteskab,
- b) når hun uden vedkommende ministers tilladelse modtager tjeneste for en fremmed stat,

- c) når hun i et sammenhængende tidsrum af 3 år ikke har hævet pensionen, uden senere at kunne bevise lovlig forhindring,
- d) når det godtgøres, at manden under sin ansættelse havde gjort sig skyldig i et forhold, der ville have medført, at pensionsretten for hans vedkommende var fortabt.

Stk. 2. Hvis en enkepension er bortfaldet derved, at enken har indgået nyt ægteskab, er hun berettiget til atter at få den samme pension, når det nye ægteskab ophører ved dødsfald eller skilsmisse. Har også den anden ægtefælle været tjenestemand, tilkommer der dog kun enken een enkepension, nemlig den, der ved beregning viser sig at være størst.

Stk. 3. Når enkepension bortfalder eller er bortfaldet på grund af nyt ægteskab, kan pensionstillæg til umyndige børn ifølge bestemmelse af vedkommende minister bevares eller påny tilstås, når det godtgøres, at de økonomiske forhold i det nye ægteskab er sådanne, at hensynet til børnenes forsvarelige opdragelse gør det fornødent eller i høj grad ønskeligt.

§ 69.

Stk. 1. Under tilsvarende betingelser som ved § 64, stk. 1, bestemt for enker, ydes der børnepension på 2 400 kr. årlig for hvert fader- og moderløst barn (herunder adoptivbørn) af de i § 49, stk. 1, nævnte personer — uanset disses alder og tjenestetid —, når de pågældende havde forsørgelsespligt over for børnene.

Børnepension udbetales indtil det 18. år, men denne aldersgrænse kan dog med finansministerens godkendelse i det enkelte tilfælde forhøjes indtil det 24. år, når forsørgelsen fortsættes til gennemførelse af en offentlig godkendt uddannelse, og forholdene i øvrigt i særlig grad taler for en dispensation.

Stk. 2. Efterlader en af de i § 49, stk. 1, nævnte tjenestemænd sig enke, der ikke er berettiget til enkepension som følge af, at manden ikke havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær pension, udbetales der — under i øvrigt tilsvarende betingelser, som gælder for udbetaling af børnepensionstillæg til enkepension, jfr. §§ 66-68 — børne-

pension på 2 400 kr. årlig for hvert barn (herunder adoptivbørn), over for hvilket han havde forsørgelsespligt. Sådant børnepension kan for en tjenestemand's efterladte børn tilsammen ikke overstige $\frac{3}{4}$ af hans sidste lønningsindtægt, jfr. § 54, stk. 1, 1. punktum.

/ V. Overgangsbestemmelser.

§ 70.

Enker efter tjenestemænd, der er ansat i pensionsberettigende stilling inden nærværende lovs ikrafttræden, og som ikke havde erhvervet pensionsalder til opnåelse af ordinær egenpension, kan vælge mellem at få udbetalt den i § 64, stk. 5, nævnte ydelse, eventuelt i forbindelse med børnepension efter § 69, og laveste ordinære enkepension efter nærværende lov.

§ 71.

Stk. 1. De tjenestemænd, der ved nærværende lovs ikrafttræden har opnået ret til at søge afsked med pension på grund af alder, kan inden 1 år fra lovens ikrafttræden meddele finansministeriet, at de ønsker ved pensionering til sin tid at blive stillet, som om de var afgået med pension med udgangen af marts måned 1958. I så fald medregnes dog tjenestetid efter 1. april 1958 ved fastsættelsen af pensionskvotienten efter de ældre regler.

Samme ret tilkommer de i § 73 i lov nr. 301 af 6. juni 1946 omhandlede personer.

Stk. 2. Tilsvarende adgang til at vælge i pensionsmæssig henseende at blive behandlet efter de i stk. 1 nævnte regler har tjenestemænd, der har fået tillagt pension i tiden fra 1. april 1958 indtil lovens ikrafttræden, og enker efter tjenestemænd, der er afgået ved døden i samme tidsrum.

Stk. 3. Det er en betingelse for at bringe de forannævnte bestemmelser til anvendelse, at de pågældende og deres eventuelle pensionsberettigede ægtefæller hverken under ansættelsen eller efter pensioneringen oppebærer folkepensionens mindstebeløb, idet de dog såvel i denne henseende som med hensyn til tjenestemandspensionen er undergivet de ændringer, som fremtidigt måtte blive bestemt for de før 1. april 1958 pensionerede tjenestemænd.

§ 72.

Stk. 1. Bestemmelserne i stk. 3-4 og 7-12 i § 71 i lov nr. 489 af 12. september 1919 forbliver i kraft.

Stk. 2. I det tilfælde, at der er sikret en tjenestemandens hustru pligtig enkeforsørgelse i henhold til de før 1. oktober 1919 gældende regler, og ægteskabet opløses fuldstændigt, men således at hustruen i henhold til § 67, stk. 4, er berettiget til pension efter manden, forbliver enkeforsørgelsen i kraft og til rådighed i overensstemmelse med lov nr. 489 af 12. september 1919 § 71, stk. 7-12. Er den fraskilte hustru som følge af reglerne i § 67, stk. 4, ikke berettiget til pension, eller mister hun ved indtrædelse i nyt ægteskab denne ret, overgår det sikrede til tjenestemandens fri rådighed, medmindre enkeforsørgelsen helt eller delvis består i overlevelsereente, i hvilket tilfælde det ved bevillingen eller dommen bestemmes, hvorvidt overlevelserenten skal overgives den fraskilte hustru til fri rådighed.

§ 73.

Tjenestemænd, der var samgifte inden 1. juli 1931, bevarer retten til at få deres

pensionsforhold ordnet efter bestemmelserne i §§ 58 og 65 i lov nr. 126 af 27. juni 1927. Såfremt hustruen afskediges med pension, må hun afgive erklæring om, hvorvidt hun ønsker sig behandlet efter nærværende overgangsbestemmelse.

B. Bestemmelser for fastansatte arbejdere og håndværkere ved statsbanerne.

§ 74.

Arbejdere og håndværkere ved statsbanerne, som efter nærmere af finansministeriet fastsatte regler får fast ansættelse og modtager ansættelsesbrev og herved undergives de foranstående for tjenestemand gældende pensionsbestemmelser, uagtet deres lønning ikke er fastsat i lønningslov til en fast årlig sum, men beregnes uge-, dag- eller timevis eller efter akkord, henføres i pensionsmæssig henseende — også med hensyn til opgørelsen af deres bidrag til dækning af udgifterne ved pensioneringen, jfr. § 50, stk. 2-4 — henholdsvis til 3. og 7. lønningsklasse.

Kapitel 3.

Efterindtægt for tjenestemandens efterladte.

§ 75.

Stk. 1. Ægtefællen efter en tjenestemand, som ikke stod uden for nummer, og som havde lovbestemt adgang til pension af staten eller nød ventepenge, pension eller fast understøttelse for tjenestetid, er berettiget til i 3 måneder efter ægtefællens død at oppebære som efterindtægt månedlig $\frac{1}{12}$ af henholdsvis sidste tjenesteindtægt, ventepenge, pension eller understøttelse. Såfremt ægtefælle ikke efterlades, tilfalder samme ret tjenestemandens uforsørgede børn under 18 år, forudsat at disse ved dødsfaldet var undergivet den pågældendes forældremyndighed. Hvis tjenestemanden afgår ved døden som følge af tilskadekomst i tjenesten, og dødsfaldet indtræffer som umiddelbar følge af tilskadekomsten, vil den foran hjemlede adgang til efterindtægt omfatte et tidsrum af 12 måneder efter dødsfaldet.

Stk. 2. For så vidt der med den afdødes stilling var forbundet tjenestebolig, har de til efterindtægt berettigede endvidere inden for et tidsrum af 3 måneder ret til at blive boende i boligen på de for tjenestemanden fastsatte vilkår. Kontorlokaler og andre til tjenstlig brug bestemte lokaler skal dog straks fraflyttes, ligesom det efter omstændighederne kan pålægges de efterladte at stille i det mindste ét beboelsværelse til rådighed for den, som skal beklæde stillingen efter den afdøde.

Stk. 3. Efterindtægt tilkommer ikke en fraskilt hustru, selv om hun efter reglerne i § 67 er berettiget til pension, men retten til denne indtræder straks fra den 1. i måneden efter mandens død.

Stk. 4. For så vidt tjenestemanden efterlader sig børn under 18 år, som i henhold til stk. 1, 2. pkt., ikke er berettigede til efterindtægt, kommer den dem i henhold

til § 69 tilkommende børnepension til udbetaling straks fra den 1. i måneden efter tjenestemandens død.

§76.

Stk. 1. Hvis tjenestemandens efterladte ægtefælle dør inden udløbet af de 3 måneder, i hvilke den pågældende er berettiget til at nyde efterindtægt i henhold til denne lov, indtræder efterladte, uforsørgede børn under 18 år i retten til efterindtægt.

Stk. 2. Når en enke, som oppebærer enkepension eller understøttelse fra staten, dør og efterlader sig uforsørgede børn under 18 år, har disse ret til i 3 måneder efter moderens død at oppebære månedlig $\frac{1}{12}$ af hendes pension (med børnepensionstillæg) eller understøttelse.

Stk. 3. Når tiden for den afdøde enkes efterindtægt udløber, indtræder de efterladte, uforsørgede børn under 18 år i enkens ret til pension, dog således at retten til efterindtægt og pension tilsammen kun tilkommer børnene i fulde 3 måneder efter moderens død.

§77.

Hvis et uforsørgt barn fylder 18 år eller afgår ved døden inden udløbet af efterindtægsperioden, tilfalder dets part de øvrige til efterindtægt berettigede.

§78.

I de tilfælde, hvor pensionen til fader- og moderløse børn er større, end efterindtægten ville blive, træder børnepensionen i efterindtægtens sted.

§79.

Stk. 1. Til tjenesteindtægt henregnes hele den fra statstjenesten (være sig fra en eller flere styrelsesgrene) hidrørende varige indtægt, hvad enten den er pensionsberettigende eller ikke, såsom lønning, naturalydelser (f. eks. brugen af tjenestejord, tjenestebolig og brændsel) eller erstatning for sådanne ydelser, bestillingstillæg, personlige tillæg, stedtillæg, hjælp til bolig, faste årlige honorarer, akkordoverskud og deslige. — Derimod henregnes ikke til tjenesteindtægten vederlag en gang for alle, belønninger, straff'andeale, sygehjælp og lignende understøttelser, ej heller repræsentationstillæg, kontorholdsgodtgørelse, befordringsgodtgørelse, flyttegodtgørelse, time-, dag- og nat-

penge, kørepenge, uniform eller uniforms-godtgørelse eller andre ydelser, hvis særlige bestemmelse ikke er at give tjenestemanden en indtægt.

Stk. 2. Ved efterindtægtens udbetaling fradrages de forskellige mere eller mindre varige indeholdelser, der — hvis tjenestemanden havde levet — ville være blevet fradraget i hans løn til dækning af afdrag på lønningsforskud eller gæld (jfr. § 34), som ikke dækkes på anden måde, enkeforsørgelsespræmier, pensionsbidrag og deslige.

§80.

Stk. 1. For de i § 74 nævnte arbejdere og håndværkere opgøres den pågældendes tjenesteindtægt under hensyn til vedkommendes normale indtægt i et helt år, beregnet på grundlag af den på dødsdagen gældende dag- eller timeløn med tillæg af hans faktisk oppebårne yderligere indtægt, hidrørende fra akkordoverskud, vederlag for overtidsarbejde og deslige i det sidste år, i hvilket han har udført tjeneste.

Stk. 2. For tjenestemænd, der foruden den faste løn har haft uvisse indtægter, opgøres tjenesteindtægten ved til den pågældendes faste årsløn på dødsfaldets tid at lægge de hans stilling tilfaldne uvisse indtægter i det sidste år før hans død, for så vidt de ikke har været bestemte til dækning af stillingens kontorudgifter eller deslige (jfr. § 79, stk. 1).

§81.

Ved uforsørgede børn forstås i dette kapitel alle børn (herunder også stedbørn og adoptivbørn), over for hvem tjenestemanden, henholdsvis tjenestemandens efterladte ægtefælle, ifølge lovgivningens almindelige regler ved sin død havde forsørgelsespligten.

§82.

Efterindtægt udbetales månedlig forud, og begyndelsestidspunktet for udredelsen er dagen efter den sidste dag eller periode (uge, måned), for hvilken der er eller bliver udbetalt lønning, ventepenge, pension eller understøttelse. Hvis en i tjenesten afdød tjenestemand ikke ved dødsfaldet oppebar lønning, udredes dog efterindtægten fra dagen efter dødsfaldet.

De i dette kapitel fastsatte regler gælder også for efterladte efter ikke-tjenestemænd, der har lovbestemt adgang til pension, og

kan af finansministeren gøres anvendelige på efterladte efter sådanne ikke-tjenestemænd, som ifølge bevillingspraksis har adgang til fast understøttelse for tjenestetid.

Kapitel 4.

Lønningsklasserne.

84,

De i lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger nævnte tjenestemandsgupper og tjenestemænd henføres til følgende lønningsklasser:

1. lønningsklasse:

- a. Lønning 6 300 kr. årlig.
- b. Lønning 7 290 kr. årlig, stigende efter 2 år til 7 590 kr. og derefter hvert 2. år med 150 kr. indtil 8 790 kr.
- c. Lønning 8 460 kr. årlig, stigende efter 2 år til 8 790 kr. og derefter hvert 2. år med 180 kr. indtil 10 230 kr.
- d. Lønning 9 450 kr. årlig, stigende efter 2 år til 9 840 kr. og derefter hvert 2. år med 210 kr. indtil 11 520 kr.

2. lønningsklasse:

Lønning 7 500 kr. årlig, stigende hvert 2. år med 540 kr. indtil 8 580 kr. og derefter hvert 2. år med 600 kr. indtil 12 780 kr.

3. lønningsklasse:

Lønning 10 440 kr. årlig, stigende efter 2 år til 10 860 kr. og derefter hvert 2. år med 240 kr. indtil 12 780 kr.

4. lønningsklasse:

Lønning 9 000 kr. årlig, stigende hvert 2. år med 480 kr. indtil 12 840 kr.

5. lønningsklasse:

Lønning 10 500 kr. årlig, stigende hvert 2. år med 480 kr. indtil 11 460 kr. og derefter hvert 3. år med 600 kr. indtil 13 260 kr.

6. lønningsklasse:

Lønning 10 740 kr. årlig, stigende hvert 2. år med 300 kr. indtil 12 240 kr. og derefter hvert 2. år med 420 kr. indtil 13 920 kr.

7. lønningsklasse:

Lønning 12 120 kr. årlig, stigende hvert 2. år med 360 kr. indtil 13 920 kr.

8. lønningsklasse:

Lønning 10 440 kr. årlig, stigende hvert 2. år med 900 kr. indtil 14 040 kr.

9. lønningsklasse:

Lønning 10 440 kr. årlig, stigende efter 2 år til 11 040 kr. og derefter hvert 2. år med 660 kr. indtil 15 000 kr.

10. lønningsklasse:

Lønning 13 200 kr. årlig, stigende hvert 2. år med 360 kr. indtil 13 920 kr. og derefter hvert 2. år med 600 kr. indtil 15 120 kr.

11. lønningsklasse:

Lønning 11 040 kr. årlig, stigende hvert 2. år med 420 kr. indtil 15 240 kr.

12. lønningsklasse:

Lønning 13 680 kr. årlig, stigende hvert 2. år med 600 kr. indtil 16 080 kr.

13. lønningsklasse:

Lønning 12 300 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 960 kr. indtil 16 140 kr.

14. lønningsklasse:

Lønning 12 780 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 080 kr. indtil 18 180 kr.

15. lønningsklasse:

Lønning 14 940 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 080 kr. indtil 18 180 kr.

16. lønningsklasse:

Lønning 15 900 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 200 kr. indtil 18 300 kr.

17. lønningsklasse:

Lønning 15 000 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 020 kr. indtil 20 100 kr.

18. lønningsklasse:

Lønning 17 820 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 440 kr. indtil 20 700 kr.

19. lønningsklasse:

Lønning 15 000 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 500 kr. indtil 21 000 kr.

De til nærværende lønningsklasse henførte tjenestemænd oprykkes, såfremt deres tjenstlige forhold i enhver henseende har været tilfredsstillende, til 24. lønningsklasse fra det tidspunkt, da de i tre år har oppebåret slutløn i nærværende lønningsklasse.

20. lønningsklasse:

Lønning 18 300 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 200 kr. indtil 21 900 kr.

21. lønningsklasse:

Lønning 19 800 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 380 kr. indtil 23 940 kr.

22. lønningsklasse:

Lønning 20 400 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 500 kr. indtil 24 900 kr.

23. lønningsklasse:

Lønning 21 300 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 2 400 kr. indtil 26 100 kr.

24. lønningsklasse:

Lønning 22 500 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 1 500 kr. indtil 27 000 kr.

25. lønningsklasse:

Lønning 25 800 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 2 100 kr. indtil 30 000 kr.

26. lønningsklasse:

Lønning 29 700 kr. årlig, stigende efter 3 år til 32 100 kr.

27. lønningsklasse:

Lønning 33 000 kr. årlig, stigende efter 3 år til 35 100 kr.

28. lønningsklasse:

Lønning 36 000 kr. årlig, stigende efter 3 år til 39 000 kr.

29. lønningsklasse:

Lønning 42 600 kr. årlig.

30. lønningsklasse:

Lønning 48 000 kr. årlig.

Kapitel 5.

Regulering af lønninger, pensioner og ventepenge samt bestillingst illæg og honorarer.

§ 85.

Stk. 1. Efter foranstaltning af indenrigsministeren indhentes der til brug for det statistiske departement af kommunalbestyrelserne i København, Frederiksberg, Gentofte, samtlige købstadkommuner og mindst hundrede landkommuner med større bymæssige bebyggelser for den første uge i hver af månederne januar, april, juli og oktober oplysninger om de i kommunen gældende detailpriser på de almindeligste fødevarer, brændsels- og belysningsmidler. Oplysningerne afgives af kommunalbestyrelserne på dertil indrettede formularer til det statistiske departement senest den 15. i hver af de forannævnte måneder. Desuden indhentes oplysninger vedrørende huslejen for beboelseslejligheder, om priserne på de almindeligste beklædningsgenstande, om personlige skatter og kontingenter samt andre oplysninger, der er nødvendige for beregning af et detailpristal.

Stk. 2. De indhentede oplysninger om varepriserne i de enkelte kommuner offentliggøres af det statistiske departement.

Stk. 3. På grundlag af de indhentede oplysninger om varepriser m. v. og med priserne i juli 1914 som basis udarbejder det statistiske departement for hver af de i stk. 1 nævnte måneder et detailpristal. For varer, hvis priser er underkastede væsentlige svingninger af sæsonmæssig karakter, tages priserne i de forudgående tre kvartaler i betragtning.

Stk. 4. Beregningen af detailpristallet skal være tilendebragt senest den 20. i måneden efter prisoplysningernes indhentelse, jfr. stk. 1.

§ 86.

Det i § 85 nævnte pristal for månederne januar og juli benyttes ved dyrtidsreguleringen af tjenestemandslønningerne for det næstfølgende halvår, 1. april—30. september og 1. oktober—31. marts.

§ 87.

For hver 6 points, pristallet stiger ud over 430 eller falder under 435 forhøjes eller nedsættes de i § 84 nævnte begyndelses-

lønninger med eventuelle alderstillæg og pensionsgivende tillæg med følgende beløb:

Lønning i henhold til § 84.	kr.
indtil 1 499.12
1 500—2 499.24
2 500—3 499.36
3 500—4 499.48
4 500—5 499.60
5 500—6 499.72
6 500—7 499.84
7 500—8 499.96
8 500—9 499.108
9 500—10 499.120
10 500—11 499.132
11 500—12 499.144
12 500—13 499.156
13 500—14 499.168
14 500—15 499.180
15 500—16 499.192
16 500—17 499.204
17 500—18 499.216
18 500—19 499.228
19 500—20 499.240
20 500—21 499.252
21 500—22 499.264
22 500—23 499.276
23 500—24 499.288
24 500—25 499.300
25 500—26 499.312
26 500—27 499.324
27 500—28 499.336
28 500—29 499.348
29 500—30 499.360
30 500—31 499.372
31 500—32 499.384
32 500—33 499.396
33 500—34 499.408
34 500—35 499.420
35 500—36 499.432
36 500—37 499.444
37 500—38 499.456
38 500 og derover.468

§88.

Stk. 1. De i § 84 nævnte begyndelseslønninger med eventuelle alderstillæg og pensionsgivende tillæg kan endvidere med hjemmel på bevillingslov for nærmere fastsatte perioder ad gangen — første gang fra 1. oktober 1961 — forhøjes eller nedsættes

med én eller flere portioner af følgende størrelse:

Lønning i henhold til § 84	kr.	En portion over- enskomstillæg	kr.
indtil 5 099.12		
5 100—8 499.24		
8 500—11 899.36		
11 900—15 299.48		
15 300—18 699.60		
18 700—22 099.72		
22 100—25 499.84		
25 500—28 899.96		
28 900—32 299.108		
32 300—35 699.120		
35 700—39 099.132		
39 100—42 499.144		
42 500—45 899.156		
45 900 og derover.168		

Stk. 2. Finansministeren indkalder med passende varsel tjenestemændenes centralorganisationer til forhandling om eventuel regulering af lønningerne i henhold til stk. 1.

§89.

Pension eller ventepenge, der ydes i henhold til denne lov, forhøjes eller nedsættes efter bestemmelserne i §§ 87 og 88, idet pensionen (ventepengene) træder i stedet for den i § 84 nævnte lønning ved beregningen af forhøjelsen eller nedsættelsen.

90.

Til bestillingstillæg og de på finansloven opførte honorarer ydes et tillæg på 110 pct. af grundbeløbet. Dette procenttillæg forhøjes eller nedsættes med 5 pct. for hver 12 points detailpristallet stiger ud over 430 eller falder under 435.

§91.

I de tilfælde, hvor der ved denne lovs ikrafttræden oppebæres tillæg til honorarer m. v. i henhold til § 97, stk. 3, i lov nr. 301 af 6. juni 1946, jfr. § 92, stk. 3, i lov nr. 98 af 31. marts 1931 og § 93 i lov nr. 126 af 27. juni 1927, ydes der, indtil andet ved lov fastsættes, et tillæg, der udgør 183 pct. af honorarbeløbet og forhøjes eller nedsættes med 3 pct. for hver 6 points, pristallet stiger udover 430 eller falder under 435.

§92.

Bestemmelserne i kapitel 5 bringes til anvendelse for Færøerne med de ved de

lokale forhold nødvendiggjorte afvigelser; det nærmere herom fastsættes ved kgl. resolution.

Kapitel 6.

Stedtillæg.

§93.

Stk. 1. Der ydes enhver af statens tjenestemænd, der har tjenestested i en af de af § 94, stk. 2, omfattede købstæder m. v., et ikke-pensionsgivende tillæg, der benævnes stedtillæg og udbetales månedlig forud sammen med lønnen.

Stk. 2. Stedtillægget beregnes efter det sted, hvor den pågældende tjenestemand gør tjeneste den 1. i den måned, for hvilken tillægget udbetales. Tjenestemænd, der ikke har fast tjenestested, oppebærer stedtillæg efter det sted, hvor de bor.

§94.

Stk. 1. Stedtillægget udgør:

Sats a: 948 kr. årlig.
— b: 600 - — .
— c: 420 - — .
— d: 300 - — .

Stk. 2. Under sats a henhører hovedstaden (Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner) samt følgende af hovedstadens omegnskommuner: Brøndbyvester-Brøndbyøster, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Herstedvester-Herstedøster, Hvidovre, Lyngby-Tårnbæk, Rødovre, Søllerød og Tårnby.

Under sats b henhører de store købstæder samt de i henhold til § 96 dermed i klasse stillede by- og landkommuner eller dele af sådanne.

Under sats c henhører de mellemstore købstæder samt de i henhold til § 96 dermed

i klasse stillede by- og landkommuner eller dele af sådanne.

Under sats d henhører alle de øvrige købstæder samt de i henhold til § 96 dermed i klasse stillede by- og landkommuner eller dele af sådanne.

§95.

Finansministeren kan, efter at sagen har været forelagt lønningsrådet, fastslå, at forstadsbebyggelser i henseende til stedtillæg sidestilles med den pågældende købstad.

§96.

Stk. 1. For finansårene 1958-59—1960-61 fastsætter finansministeren efter indstilling fra lønningsrådet, hvilke købstæder m. v. der vil være at henføre under stedtillægssatserne b, c og d.

Stk. 2. Ved bevilling på finansloven kan der derefter, første gang på finansloven for finansåret 1961-62 og derpå hvert 3. år, foretages forskydninger mellem de hidtil på satserne b, c og d klassificerede købstæder m. v. Samtidig kan hidtil ikke opførte by- og landkommuner eller dele af sådanne optages i stedtillægsklasserne b, c og d eller hidtil opførte by- og landkommuner eller dele af sådanne — men. ikke købstæder — udgå af disse.

Stk. 3. Klassificeringen sker efter indstilling af lønningsrådet og efter dettes skøn over de foreliggende oplysninger om udgifter til kommunale skatter, husleje samt over sådanne ganske særlige forhold for levevilkårene, der måtte kunne begrunde en forandring.

2. del.

Ydelser til tjenestemændene udenfor den faste lønning.

Kapitel 1.

Almindelige bestemmelser.

§97.

Befordringsgodtgørelse.

Stk. 1. Befordringsgodtgørelse kan enten ydes efter regning eller med faste beløb, som dog ikke må overstige, hvad der må antages virkelig at medgå til befordringsudgifter i tjenstligt øjemed.

Stk. 2. Efter udtalelse fra lønningsrådet fastsætter finansministeren takster for tjenestemænds benyttelse af egen befordring på tjenesterejser.

§98.

Time- og dagpenge få tjenesterejser og ved udstationering.

Stk. 1. Under tjenesterejser eller udstationering, der bevirker, at tjenestemanden må fjerne sig mere end 4 km fra tjenestestedet, ydes time- og dagpenge, derunder nattillæg. Dog ydes der i almindelighed ikke time- og dagpenge inden for samme kommune, for hovedstadens vedkommende således, at København, Frederiksberg og Hellerup regnes som en enhed. Såfremt rejsen eller udstationeringen sker **til** et sted, der ikke ligger over 4 km fra tjenestestedet, men som ikke er landfast med dette, kan der efter styrelsens skøn for fraværelse over 4 timer ydes time- eller dagpenge.

Stk. 2. Tjenestestedet er, hvor ikke andet er fastsat, det tjenestemanden anviste arbejdssted (jernbanestation, postkontor, toldsted o. s. v.), således at grænsen 4 km beregnes herfra. Er der tildelt en tjenestemand et bestemt distrikt som dagligt arbejdsfelt, regnes dette ifølge nærmere af vedkommende minister efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet fastsatte regler som tjenestestedet; når der i et sådant distrikt kræves overnatning ude, kan der dog tilstås time- og dagpenge.

Stk. 3. Dagpenge regnes for hvert døgn (24 timer), som den pågældendes fraværelse varer. For overskydende del af døgn eller for fraværelse, der ikke varer 24 timer, beregnes timepenge pr. påbegyndt time, dog ikke ud over dagpenge for et døgn. Tiden for afrejse fra og ankomst til tjenestestedet skal, når rejse foretages med jernbane, skib eller anden offentlig regelmæssig befordring, regnes efter pågældende befordrings planmæssige afgangs- og virkelige ankomsttid.

Stk. 4. Nattillæg ydes for overnatning uden for vedkommende tjenestested, når der ikke af styrelsen stilles soverum til rådighed for den pågældende tjenestemand. Ved soverum forstås værelse med seng (sovesofa eller lign.) og sengeklæder eller tilsvarende soveplads i tog eller skib. Et værelse med flere senge m. m. kan samtidig benyttes af flere tjenestemænd og bevarer dog for hver enkelts vedkommende karakteren af et til hans rådighed stillet soverum. Sidstnævnte regel finder dog ikke anvendelse på en udstationeret tjenestemand for så vidt angår det faste udstationeringssted.

Stk. 5. Satsene for time- og dagpenge m. v. for de forskellige grupper af tjenestemænd fastsættes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet. Beløbene skal fastsættes således, at de ikke overstiger de merudgifter, som fraværelse fra tjenestestedet må forudsættes nødvendigt at påføre tjenestemanden. Tjenestemænd i de øverste ledende stillinger kan efter eget valg en gang for alle oppebære time- og dagpenge efter højeste gruppe eller godtgørelse efter regning. For tjenesterejser i udlandet kan time- og dagpenge forhøjes med indtil 100 pct., eller godtgørelse efter regning kan tilstås. Regler om de enkelte tjenestestillingers henførelse til de forskel-

lige grupper samt eventuelt fornødne særregler for pågældende styrelsesgren fastsættes af vedkommende minister efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet; for de i lov om normering og klassificering af stats-tjenestemandstillinger i 2. del, afdeling 1 nævnte tjenestemænd fastsættes reglerne af finansministeren.

Stk. 6. Under udstationering i indlandet nedsættes dagpengene efter regler givet af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet. Ved udstationering kan der ikke beregnes godtgørelse som for tjenesterejse for den tid, der medgår til at komme til og fra udstationeringsstedet, da denne tid henregnes under udstationeringen. Ved rejse fra et udstationeringssted til et andet betragtes opholdet på første sted som fortsat, indtil det der påbegyndte døgn (24 timer) er udløbet. Når en tjenestemand under udstationering foretager tjenesterejser, kan han, såfremt fulde dagpenge oppebæres, intet yderligere oppebære herfor; i modsat fald ydes der ham som tillæg til de nedsatte dagpenge de for tjenesterejser sædvanlige timepenge, dog således at han i alt for hvert påbegyndt rejsedøgn, i det højeste oppebærer fulde dagpenge med eller uden nattillæg; har en udstationeret tjenestemand, der oppebærer nedsatte dagpenge, under tjenesterejse fra udstationeringsstedet overnatte uden for dette, tillægges der ham, såfremt han på udstationeringsstedet har løbende udgifter til logi m. v., et yderligere beløb pr. døgn svarende til nattillægget i nedsatte dagpenge. Tjenestemænd, hvis hovedvirksomhed foregår på rejse som inspektionshavende eller lign., oppebærer under udstationering for hele perioden fulde dagpenge med tillæg for rejsedage af $\frac{1}{3}$ af timepengenes, henholdsvis dagpengenes beløb. Under udstationering kan der undtagelsesvis tilstås orlov, men såfremt en kortere orlov tilstås, ydes der også time- og dagpenge under denne; det samme gælder på syge- og fridage.

Stk. 7. I ganske særlige tilfælde, hvor tjenesten er af den beskaffenhed, at det vil virke uhensigtsmæssigt at yde time- og dagpenge efter foranstående regler, kan disse ydelser erstattes af en godtgørelse i lighed med den i § 113 hjemlede.

Stk. 8. Til tjenestemænd, der foretager rejser på bestemte strækninger under vilkår

svarende til de i § 109, stk. 1, omhandlede, ydes der kørepenge i stedet for time- og dagpenge.

Stk. 9. Såfremt en tjenestemand udstationeres til steder, hvor staten yder pågældende tjenestemandsgruppe logis og kostforplejning, oppebærer han disse ydelser på de derfor gældende almindelige vilkår, og der tilkommer ham da ikke time- eller dagpenge under opholdet på vedkommende sted.

Stk. 10. Når en tjenestemand arbejder ude, og der efter foranstående bestemmelser ikke tilkommer ham time- og dagpenge, kan der i særlige tilfælde ifølge regler givet af vedkommende minister efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet tilstås ham et mindre vederlag pr. dag.

§ 99.

Flyttegodtgørelse.

Stk. 1. Forflyttes en tjenestemand til et andet opholdssted, kan der tilstås ham godtgørelse af befodringsudgifter for egen person og husstand samt af dokumenterede fragtudgifter til jernbanetransport (eventuelt skibstransport) af bohavet, jfr. dog stk. 2. Herudover kan der til bestridelse af de øvrige med bohavets flytning forbundne udgifter til gifte mandlige tjenestemænd, ydes et beløb, der til enhver tid fastsættes af finansministeren som en procentdel af den af tjenestemanden umiddelbart før forflyttelsen (forfremmelsen) oppebårne årlige lønning, jfr. §§ 84, 87 og 88, med tillæg af det for det tidligere og det nye opholdssted fastsatte årlige stedtillæg. Tilsvarende gælder andre tjenestemænd, såfremt de pågældende har hjemmeværende børn under 18 år eller er over 40 år — for gifte kvindelige tjenestemænd jfr. dog nedenfor. Såfremt tjenestemandens rimelige flytteudgifter ikke herved kan dækkes, kan efter finansministerens nærmere bestemmelse udgifterne til bohavets flytning godtgøres efter regning. Til tjenestemænd, der ikke opfylder betingelserne for at opnå den foranstående procentgodtgørelse, ydes på tilsvarende måde godtgørelse efter regning, idet gifte kvindelige tjenestemænd dog altid vil kunne opnå halv procentgodtgørelse. Til gifte kvindelige tjenestemænd ydes de samlede godtgørelser kun med halvdelen.

Såfremt flytteudgiften står i misforhold til den efter foranstående regler fastsatte godtgørelse, kan flyttegodtgørelsen nedsættes.

Stk. 2. Sker forflyttelsen efter ansøgning og uden at være forbundet med forfremmelse, vil der ved beregningen af de i stk. 1 omhandlede godtgørelser bortset fra befordringsudgifter for egen person og husstand være at fradrage $\frac{1}{5}$. Samme regel gælder for forflytninger samtidig med en tjenestemand's tilbagekomst fra militærtjeneste, eller efter at han har stået uden for nummer eller har været på ventepenge eller ved forflytninger som disciplinær straf. Det nævnte fradrag foretages dog ikke for gifte tjenestemænd, der forflyttes samtidig med hjemsendelsen fra pligtig militærtjeneste.

Stk. 3. For så vidt forflyttelsen skyldes forfremmelse, kan der udover de i stk. 1 omhandlede ydelser til gifte mandlige tjenestemænd samt til andre tjenestemænd, såfremt de sidstnævnte har hjemmевærende børn under 18 år — for gifte kvindelige tjenestemænd jfr. dog nedenfor — tilstås en godtgørelse på 2 pct. af den umiddelbart før forflyttelsen (forfremmelsen) oppebårne årlige lønning, jfr. §§ 84, 87 og 88. Til andre tjenestemænd, herunder gifte kvindelige tjenestemænd, kan der tilstås en godtgørelse på 1 pct. af det omhandlede lønningsbeløb, jfr. dog stk. 5. Godtgørelsen ydes ikke til ugifte under 25 år. Endvidere kan der tilstås godtgørelse for eventuelt huslejetab, dog ikke over 20 pct. af lønningen, jfr. §§ 84, 87 og 88 for vedkommende tidsrum, eller for udgifter foranlediget ved dobbelt husførelse, dog højst $\frac{3}{4}$ af dagpengene for udstationering for vedkommende lønningsklasse og i alt ikke over 20 pct. af et års lønning, jfr. §§ 84, 87 og 88. Godtgørelsen for huslejetab beregnes altid, som om lejemalet var indgået med sædvanligt opsigelsesvarsel, selv om lejemalet er indgået for længere tidsrum. Finansministeren er dog bemyndiget til i særlige tilfælde at foretage afvigelser fra disse begrænsninger.

Stk. 4. Sker forflyttelsen uansøgt og uden at være forbundet med forfremmelse, kan der, bortset fra de i stk. 2, 2. punktum, omhandlede tilfælde, ydes de i stk. 3 nævnte godtgørelser, dog således at den i nævnte stykke omhandlede procentgodtgørelse i stedet for henholdsvis 2 eller 1 pct. fastsættes til 6 eller 3 pct., og at der til ugifte

tjenestemænd under 25 år kan ydes en godtgørelse på 1 pct. Er meddelelse om uansøgt forflyttelse uden forfremmelse ikke givet tjenestemanden med 3 måneders varsel, kan der — bortset fra de i stk. 2, 2. pkt., omhandlede tilfælde — til tjenestemænd, der opfylder betingelserne for at oppebære godtgørelse for dobbelt husførelse, i stedet for denne godtgørelse udbetales den pågældende sædvanlig udstationeringsgodtgørelse i tiden fra forflyttelsen og indtil 3 måneder efter varslets meddelelse. Har styrelsen af tjenstlige grunde været afskåret fra at give tjenestemanden det nævnte varsel, kan dette nedsættes, og det tidsrum, i hvilket den pågældende kan oppebære udstationeringsgodtgørelse i stedet for godtgørelse for dobbelt husførelse, nedsættes da tilsvarende.

Stk. 5. Er samlevende ægtefæller begge tjenestemænd, kan hver kun oppebære halvdelen af den i stk. 1, jfr. stk. 2, omhandlede godtgørelse, beregnet efter den højeste lønning. Den i stk. 3, 1. punktum, jfr. stk. 4, hjemlede godtgørelse kan de tilsammen kun oppebære med 2, henholdsvis 6 pct. af den højstlønnedes lønning, jfr. §§ 84, 87 og 88. Samgifte tjenestemænd kan ikke oppebære godtgørelse for dobbelt husførelse.

Stk. 6. Flyttegodtgørelse vil ikke kunne tilstås, hvis der er forløbet mindre end 3 år siden den sidste med flyttegodtgørelse forbundne forflyttelse. Uansøgt forflyttelse, der ikke sker samtidig med vedkommendes forfremmelse, afskærer ikke fra godtgørelse for fremtidig forflyttelse. I tilfælde af uansøgt forflyttelse eller forfremmelse kan der altid ydes godtgørelse uden hensyn til tidligere flyttegodtgørelser. Finansministeren er dog bemyndiget til i særlige tilfælde at foretage afvigelser fra den forannævnte begrænsning.

Stk. 7. Såfremt en tjenestemand, uden at forflyttelse foreligger, må indflytte i eller udflytte af en anvist tjenestebolig, kan der tilstås ham en godtgørelse i overensstemmelse med foranstående regler.

Stk. 8. Når en tjenestemand ved sin afgang med pension (ventepenge) eller enken efter en tjenestemand efter dennes død skal fraflytte en tjenestebolig, kan der tilstås en godtgørelse svarende til 35 pct. af det ifølge § 36, stk. 4, fastsatte normale årlige

boligfradrag; sådan godtgørelse kan dog ikke oppebæres samtidig med fribefordring for personer og bohave på statsbanerne.

Stk. 9. De nærmere bestemmelser vedrørende anvendelsen af de i nærværende paragraf omhandlede regler fastsættes af den enkelte styrelse efter forud indhentet godkendelse af finansministeren.

Stk. 10. Reglerne i nærværende paragraf kan efter finansministerens nærmere bestemmelse bringes til anvendelse på elever, medhjælpere, jfr. § 5, stk. 1, og månedslønnede aspiranter, jfr. § 5, stk. 2.

Stk. 11. Foranstående regler kan bringes til anvendelse, når tjenestemænd i folkeskolen eller folkekirken ansættes som tjenestemænd under staten.

§100.

Vederlag for overarbejde og tjeneste på mistede fridage.

Når der for tjenestemænd er fastsat en vis højeste tjenestetid, kan der efter nærmere af vedkommende minister givne regler tilstås særligt vederlag for arbejde, der udføres uden for den således fastsatte tjenestetid (overarbejdspenge), dog at forudsætningen for sådan ydelse er, at overskridelsen af tjenesten ikke unddrager sig kontrol. Lignende godtgørelse kan på samme måde tilstås for arbejde, udført på de for tjenestemanden fastsatte fridage.

§101.

Natpenge.

Stk. 1. Natpenge ydes til tjenestemænd, der efter speciel, udtrykkelig ordre fra en foresat eller ifølge en af en overordnet fastsat tjenestefordeling udfører tjeneste, som falder indenfor tiden 21—6, jfr. dog stk. 3. Natpenge ydes dog ikke til tjenestemænd, der har kostforplejning, udkommandotillæg, eller som har honorar for det i nattimer udførte arbejde.

Stk. 2. Natpengenes størrelse pr. time og nærmere regler for udbetalingen fastsættes af finansministeren efter udtalelse fra lønningrådet og for de særlige reglers vedkommende efter forhandling med pågældende minister.

Stk. 3. For særlige nattjenester fastsættes der i stedet for natpenge efter stk. 1 ved **finanslovbevilling bestillingstillæg**, der ikke

må overstige 450 kr. årlig. Sådant bestillingstillæg kan også ydes til tjenestemænd med kostforplejning, når de i en fuld kalendermåned forretter nattjeneste, men bestillingstillægget til kostforplejede tjenestemænd må ikke overstige 300 kr. årlig. Bestillingstillægget bortfalder, når vedkommende tjenestemand har været midlertidig fraværende fra nattjenesten i over 3 måneder. Inden for arbejdsområder, hvor bestillingstillæg er fastsat for nattjenester, kan der for afløsningstjeneste og nattjeneste i øvrigt ikke ydes natpenge efter stk. 1, men alene afløsningshonorar, der pr. nat udgør en tredjededel af det for den enkelte tjeneste fastsatte årlige bestillingstillæg.

Tjenestemænd med kostforplejning erhoder for afløsning og nattjeneste i øvrigt pr. nat en tredjededel af det for den enkelte tjeneste fastsatte årlige vederlag, således som dette beregnes for tjenestemænd med kostforplejning.

§ 102.

Fejltællingsgodtgørelse.

Til tjenestemænd, der har et pengeansvar under vilkår, som efter tjenestens art særlig udsætter dem for at lide tab, kan der efter bevilling på finansloven gives en fejltællingsgodtgørelse.

§ 103.

Sygepleje.

Stk. 1. I de styrelsesgrene, i hvilke der af hensyn til virksomhedens særlige natur er ansat læger (fængselsvæsenet, sindssygevæsenet, rigshospitalet, statshospitalet i Sønderborg, fødselsanstalten i Jylland, døvekostskolerne, blindeinstitutterne, forsvaret), kan der tilstås tjenestemænd (for forsvarets vedkommende hele det militære personel samt civile tjenestemænd ved de militære sygehuse) for deres egen person fri lægebehandling ved pågældende styrelses egne læger, fri medicin efter lægens ordination samt frit ophold på institutionens hospitaler eller sygeafdelinger. Udgiften til al anden lægehjælp (specialistbehandling ved andre end institutionens læger, lægehjælp under fraværelse på ferie o. l.) afholdes af tjenestemanden selv.

Nærmere regler fastsættes af vedkommende ministerium efter forhandling med lønningsrådet.

Stk. 2. Personel i statens skibe eller luftfartøjer har under fraværelse fra hjemstedet ret til fri lægebehandling, medicin og eventuelt hospitalsophold; tilsvarende gælder forsvarets personel under udkommando i fort, lejr eller andet militært etablissement samt under kantonnement og udgående øvelser.

§ 104.

Vederlag til medlemmer af kommissioner, nævn m. m.

Stk. 1. Efter pågældende ministers nærmere bestemmelse i det enkelte tilfælde kan der som erstatning for udgifter og vederlag for arbejde tillægges formanden og sekretæren for samt medlemmer af kommissioner, nævn, råd, administrative udvalg o. l. diæter pr. mødedag, hvortil for udenbys boende medlemmer kommer en godtgørelse pr. møde- og rejsedag for fraværelse fra hjemsted. Udgifter til befordring i anledning af sådanne hverv godtgøres efter regning.

Stk. 2. Størrelsen af diæterne pr. mødedag samt godtgørelsen for fraværelse fra hjemstedet fastsættes på finansloven efter indstilling fra finansministeren. Det fastsættes af finansministeren, i hvilke tilfælde, der for møder i København skal ydes diæter efter taksten for udenbys medlemmer. Medlemmer af folketinget betragtes i henseende til diæter for kommissionsmøder i

København som bosat i København. Dette gælder dog ikke ved deltagelse i kommissionsmøder på dage, hvor der ikke afholdes møde i folketinget.

Stk. 3. Udover diæter kan der i overensstemmelse med § 42 ydes særligt vederlag en gang for alle for sekretærarbejde samt i særlige tilfælde efter bevilling på finansloven for andet særligt arbejde i kommissionen. For virksomhed i varige nævn, råd m. v. kan der efter særlig bevilling ydes formanden, sekretæren og eventuelt tillige medlemmerne honorar i stedet for det i medfør af stk. 2 fastsatte diæteløb. Dersom virksomheden i en kommission, et udvalg m. v. er tilrettelagt således, at arbejdet hovedsagelig udføres udenfor møderne som forberedelse til disse, kan der i stedet for mødedagsdiæter efter stk. 2, ydes vederlag m. v. efter særlige regler, som fastsættes af pågældende minister, efter at sagen har været forelagt lønningsrådet.

§ 105.

Hjemmel til andre ydelser.

Udover de i nærværende lov hjemlede ydelser må ingen tjenestemand oppebære nogen ydelse udover den faste lønning med stedtillæg for det ham pålagte arbejde eller i anledning af samme uden særlig lov-hjemmel, der, for så vidt den gives ved finanslov, skal fremgå af lovens tekst, og, når den oppebæres i mere end et finansår, skal være således hjemlet for hvert finansår.

Kapitel 2.

Særlige bestemmelser.

Vedrørende udenrigstjenesten.

§ 106.

Stk. 1. Lovens § 99 gælder ikke for udenrigstjenesten.

Stk. 2. Forflyttes en tjenestemand i udenrigstjenesten **til** fast eller midlertidig tjeneste andetsteds, eller beordres han på tjenesterejse, kan der tilstås ham godtgørelse for rejseomkostninger. Tjenestemænd i 19., 24., 26., 28. og 30. lønningsklasse

kan endvidere i tilfælde af fast ansættelse oppebære godtgørelse for udgifter ved flytning af bohøve.

Stk. 3. Forflyttes en tjenestemand i 19., 24., 26., 28. og 30. lønningsklasse, og der derved påføres ham huslejetab, kan der tilstås ham erstatning for sådant tab efter udenrigsministeriets bestemmelse. Dør en i udlandet ansat tjenestemand, kan der ligeledes tillægges hans bo erstatning for huslejetab.

Stk. 4. Fratræder en i udenrigstjenesten ansat tjenestemand sin tjeneste i udlandet uden at tiltræde anden statstjeneste, kan der af ministeren tilstås ham godtgørelse for udlæg til hjemrejse og hjemflytning. Dør en i udenrigstjenesten ansat tjenestemand under tjeneste i udlandet, kan der af ministeren tilstås hans enke og umyndige børn godtgørelse for udlæg til hjemrejse og hjemflytning.

Stk. 5. De nærmere regler for fastsættelse af de i denne paragraf nævnte godtgørelser, derunder også i hvilken udstrækning de i stk. 2 og stk. 4 omhandlede godtgørelser kan omfatte tjenstemands familie og husstand, fastsættes af ministeren.

§ 107.

Bosættelsespenge.

Stk. 1. I tilfælde, hvor der tildeles repræsentationscheferne i udlandet monteret tjenestebolig, vil der, når særlige omstændigheder taler derfor, kunne tilstås den pågældende tjenestemand et tilskud til bosættelsesomkostningerne, der ikke må overstige 10 000 kr.

Stk. 2. Hvor monteret tjenestebolig ikke findes, udbetales der cheferne for de diplomatiske og konsulære repræsentationer ved udnævnelse som sådanne henholdsvis 30 000 kr., 21 600 kr. og 15 600 kr. eftersom de pågældende er placeret i henholdsvis 30., 28. eller 26. lønningsklasse med fradrag af, hvad der tidligere måtte være ydet de pågældende i bosættelsespenge.

Vedrørende civilforsvaret.

§ 108.

Udkommandotillæg, kostgodtgørelse m. v. og tillæg for særlig tjeneste.

Til civilforsvarskorpsets personel ydes udkommandotillæg, kostgodtgørelse m. v. og tillæg for særlig tjeneste i overensstemmelse med de for militært personel fastsatte bestemmelser, jfr. § 115, stk. 1, 3 og 4-6, § 116, stk. 1, a-d, stk. 2 og 4-7 samt § 117, stk. 4.

Vedrørende statsbanerne, post- og telegrafvæsenet samt toldvæsenet.

§ 109.

Kørepenge og sejlpenge.

Stk. 1. Til lokomotivførere, elektroførere, motorførere, lokomotivfyrbødere, togførere, jernbanepakmestre, togbetjente og kødelpassende stationsbetjente, til overassistenter, postassistenter, pakmesterformænd og overpakmestre og til toldkontrollører, overassistenter, toldassistenter, overtoldbetjente og toldbetjente samt dem, der virker som sådanne, gives der kørepenge for fraværelse fra hjemstedet i anledning af tjeneste i tog, færger eller skibe. Ligeledes ydes der til andre tjenestemænd, der foretager rejser på bestemte strækninger under vilkår svarende til de for ovennævnte tjenestemænd gældende, i stedet for time- og dagpenge kørepenge efter nærværende paragraf.

Stk. 2. Kørepenge fastsættes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet til beløb, der for tjenestemænd, som oppebærer laveste timepenge, omtrent udgør $\frac{2}{3}$ af timepengene, jfr. § 98; for tjenestemænd, der oppebærer de nærmest højere timepenge, forhøjes det nævnte kørepengebeløb med 25 pct. og for de øvrige tjenestemænd med 50 pct. Ved fastsættelse af timebeløbet for kørepenge forhøjes brøkøre på $\frac{1}{2}$ og derover til hel øre, medens brøkøre derunder bortkastes.

Stk. 3. Hvor styrelsen ikke stiller lokale til natophold til rådighed, tilstås der en godtgørelse herfor svarende til det til dagpengene ydede nattillæg.

Stk. 4. For ture, der medfører ophold i udlandet, kan kørepenge og eventuel godtgørelse for natophold efter ministerens bestemmelse forhøjes med indtil 25 pct.

Stk. 5. Til færges- og skibspersonale ydes der i stedet for kørepenge sejlpenge, der fastsættes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet og ned sættes eller forhøjes efter tilsvarende forhold som time- og dagpenge.

Stk. 6. Når nogen af de i nærværende paragraf nævnte tjenestemænd er midlertidig udstationeret, oppebærer han de for sådanne tilfælde fastsatte time- og dagpenge og tillige for ture fra udstationeringsstedet $\frac{2}{3}$ af kørepengene eller sejlpengene

og eventuelt $\frac{2}{3}$ af den særlige godtgørelse for natophold.

Stk. 7. Såfremt nogen af de her nævnte tjenestemænd — uden at være udstationeret — midlertidigt udfører tjeneste, som giver længere ophold på steder, hvor personalet fra vedkommende tjenestested normalt ikke har noget sådant, eller som giver længere kørsel uden for det område, inden for hvilket personalet fra vedkommende tjenestested normalt forretter tjeneste, kan der af styrelsen efter nærmere af denne fastsatte regler ydes time- og dagpenge i stedet for kørepenge, henholdsvis sejlpenge. Det samme gælder i tilfælde, hvor en fraværelse fra hjemstedet uforudset forlænges uforholdsmæssigt.

Stk. 8. Lokomotivpersonale, der udfører rangering med egentlig rangeringsmaskine eller med rangertraktor på hjemstedet oppebærer herfor en godtgørelse svarende til halvdelen af de til enhver tid gældende kørepenge. Tilsvarende godtgørelse ydes under samme betingelser til stationspersonale.

Stk. 9. Stationspersonale, som på stationspladser el. lign., direkte deltager i eller leder rangertjeneste, oppebærer herfor en godtgørelse for hver dag, hvor denne tjeneste udgør mindst 6 timer; godtgørelsens størrelse fastsættes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet.

Stk. 10. De i stk. 8 og 9 omhandlede godtgørelser kan ikke ydes samtidig. Der ydes alene den af godtgørelserne, som efter tjenestens art vil give det største beløb.

Stk. 11. Til remisearbejdere, der forretter tjeneste som lokomotivfyrbødere, ydes der et tillæg på 1 kr. 55 øre pr. dag, hvor sådan tjeneste udføres, samt kørepenge med tillæg af 10 øre pr. time, opgjort efter de for lokomotivfyrbødere gældende regler, når lokomotivfyrbødertjenesten udføres under kørsel. Til remisearbejdere der forretter tjeneste ved pasning af lokomotiver til togforvarmning, ydes et tillæg på 1 kr. 55 øre pr. dag, hvor sådan tjeneste har en varighed af over 2 timer.

§ 110.

Stk. 1. For fuldstændig pasning af ledvogterposter og jernbaneekspeditionssteder

af ringe omfang — eventuelt under medvirkning af en af statsbanerne godkendt person — kan der efter ministerens nærmere bestemmelse ydes tjenestemænd et mindre, ikke pensionsgivende tillæg til lønnen.

Stk. 2. Ved finanslovbevilling kan der tillægges de lokale chefer på statsbanernes ekspeditionssteder, godsekspeditioner og godskontorer bestillingstillæg for bestridelse af privatbaneforretninger samt chefer på ekspeditionssteder bestillingstillæg som postekspeditører på stationer, hvor statsbanerne ved overenskomst har taget henholdsvis den lokale privatbaneekspedition eller postforretningerne i entreprise.

Stk. 3. På samme måde kan der tillægges postmestre ved grænsepostkontorer bestillingstillæg for bestridelse af de særlige grænsepostforretninger samt postmestre ved omlæsningsstationer af betydning bestillingstillæg for den med omlæsningsforholdene forbundne virksomhed.

Stk. 4. Havne-, bro-, lods-, prikkeafgift m. v. opkræves som hidtil af toldvæsenet i henhold til toldforordningens § 23, jfr. § 24. Procenterne for opkrævningen indbetales i statskassen med det fulde beløb. Der tillægges toldregnskabsførerne vederlag for det med opkrævningen forbundne arbejde. Vederlaget fastsættes ved regulativ efter bevilling på finansloven.

§ 111.

Stk. 1. Gebyrer for udfyldning af blanketter, for udstedelse af kvitteringer, for bogføring af debiterede fragtbeløb og telegramgebyrer, rabatbeløb for stykvis salg af blanketter og frigørelsesmidler samt lignende sportler og gebyrer tilfalder fremtidig statskassen.

Stk. 2. For de tjenestemænd, som før ikrafttræden af lov nr. 489 af 12. september 1919 oppebar indtægter af den i 1. stykke omhandlede art, har det sit forblivende ved nævnte lovs § 1300, stk. 2.

§ 112.

For postvæsenets vedkommende har det sit forblivende ved de i lov nr. 288 af 9. maj 1919, § 28, med senere ændringer givne regler.

Vedrørende vandbygningsvæsenet, fyr- og vagervæsenet, samt fiskeriministeriets skibe.

§ 113.

Kosttilskud.

Der kan ved finanslovbevilling tilstås befalingsmænd og mandskaber i vandbygningsvæsenets, fyr- og vagervæsenets og fiskeriministeriets skibe samt fyrskibene et kosttilskud under tjeneste udenfor hjemmet. Kosttilskuddet kan ansættes dagligt eller til et årligt beløb. De nærmere regler fastsættes af vedkommende minister.

§ 114.

Stk. 1. Der tillægges matroser under vandbygningsvæsenet, der gør tjeneste som pramførere, en særlig godtgørelse herfor. De nærmere regler for beregningen af denne godtgørelse fastsættes af ministeren.

Stk. 2. For tjeneste ved tågesignalapparater ved landfyr ydes der fyrtjenestemænd godtgørelse, hvis størrelse bestemmes ved finanslovbevilling.

Vedrørende forsvaret.

§ 115.

Udkommandotillæg.

Stk. 1. Under udkommando til fuld tjeneste ved lejre, flyvestationer, torpedostationer, minestationer, forter eller tilsvarende militære etablissementer (jfr. dog stk. 2 og 3), under udlægning i kantonnement eller bivouak, under tjeneste ved vagt-detachementer ved de kongelige slotte udenfor København samt under udkommando med flådens skibe på togt (jfr. dog stk. 2) ydes der militære tjenestemænd et tillæg — udkommandotillæg —, der i forhold til den ved nærværende lovs ikrafttræden gældende årlige lønning, jfr. § 84, udgør følgende daglige beløb:

Lønning	Udkommandotillæg
Indtil 13 799 kr.	3 kr.
13 800-16 099 -	4 -
16 100-20 999 -	5 -
21 000-23 999 -	6 -
24 000-29 999 -	7 -
30 000-34 999 -	8 -
35 000 kr. og derover	9 -

Satserne reguleres efter nærmere af finansministeren fastsatte regler.

Stk. 2. Under udkommando til militære etablissementer m. v. på Færøerne og i Grønland samt under udkommando med flådens skibe, når disse befinder sig i udenlandske havne eller udenfor det område, der i vest begrænses af linien Lindesnæs-*Texel* og i øst af linien *Kalmar-Rügenwalde*, forhøjes udkommandotillægget med halvdelen. Tilsvarende regler gælder under udkommando med militære luftfartøjer.

Stk. 3. Når militære tjenestemand med tjenestested i København er udkommanderet til fuld tjeneste ved efternævnte militære etablissementer:

Avedørelejren,
Jægersborg kaserne,
Søværnets kaserner og kasernes skibe samt søværnets officersskole på Holmen,
Kystflåden med underlagte afdelinger (herunder skibe, der med kommando højst midlertidigt henlægges under afdelingerne),
Tårnbækdepotet,
Lynetten,
Middelgrundsfortet,
Flakfortet,
Dragørfortet,
Kongelundsfortet og
Flyvestationen København,

ydes der et udkommandotillæg svarende til halvdelen af de beløb, der kommer til udbetaling i henhold til stk. 1.

Under tjeneste ved de af de nævnte etablissementer, der er beliggende indenfor den i § 98, stk. 1, fastsatte grænse, kan tillægget dog ikke ydes, når tjenesten i det væsentligste er begrænset til bestemte tider af døgnet.

Samme tillæg kan efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse ydes til personel, der på kaserneetablissementer el. lign. deltager i fuld døgntjeneste og derved påføres særlige ulemper, såsom forskudt og uregelmæssig arbejdstid, nattjeneste, vagttjeneste, vagtinspektioner m. v. samt merudgifter til befordring og kost.

Efter nærmere af forsvarsministeren fastsatte bestemmelser kan der i tilfælde, hvor personellet af ekstraordinære tjenstlige grunde nødsages til at opholde sig på

etablissementet uafbrudt i flere døgn, i stedet ydes udkommandotillæg med de fulde beløb efter stk. 1.

Stk. 4. Udkommandotillæg beregnes pr. påbegyndt kalenderdøgn. Under tjenesterejser, ferie og orlov samt under fravær på grund af sygdom oppebæres tillægget i indtil 7 døgn.

Der kan ikke til nogen person udbetales mere end eet udkommandotillæg pr. kalenderdøgn.

Ændringer i tillæggenes størrelse regnes fra nærmest forudgående døgnskifte.

Stk. 5. Når militære tjenestemænd oppebærer udkommandotillæg i henhold til stk. 1 og 2, ydes der yderligere frit kvarter, hvorved forstås møbleret værelse eller lukaf med seng (sovesofa el. lign.) og sengeklæder. Et værelse eller lukaf kan samtidig anvises flere tjenestemænd og bevares dog for hver enkelt vedkommende karakteren af frit kvarter. Norm for ydelse af frit kvarter fastsættes iøvrigt af forsvarsministeren.

Når udkommandotillæg oppebæres i henhold til stk. 3 træffer forsvarsministeren bestemmelse om i hvilket omfang, der vil kunne ydes frit kvarter.

Kan passende kvarter ikke stilles til rådighed, kan der — hvor forholdene måtte nødvendiggøre overnatning udenfor bopælen — efter forsvarsministerens bestemmelse i stedet ydes nattillæg efter de almindelige regler.

Stk. 6. De i stk. 1-5 optagne bestemmelser kan efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse bringes til anvendelse for øvrigt militært personel samt for civilt personel.

§ 116.

Kostgodtgørelse m. v.

Stk. 1. a. Når udkommandotillæg udbetales i henhold til § 115, stk. 1, ydes der personel, for hvilket der er oprettet messe, til bespisning et dagligt beløb — kostgodtgørelse — på 4 kr. 50 øre. I skibe på togt fastsættes godtgørelsen dog til 5 kr. 10 øre.

Satserne reguleres efter nærmere af finansministeren fastsatte regler.

b. Når udkommandotillæg udbetales i henhold til § 115, stk. 2 og 3, forhøjes

henholdsvis nedsættes de under a. anførte ydelser med $\frac{1}{3}$ idet nedsættelsen, for så vidt angår skibe, der med kommando hejst midlertidigt henlægges ander afdelingerne, foretages i forhold til satsen for skibe på togt.

c. Under forhold, hvor deltagelse i militær mandskabsforplejning af tjenstlige grunde pålægges de under a. nævnte personer, foretages der efter forsvarsministerens bestemmelse afkortning i kostgodtgørelsen, svarende til prisen for den leverede kost.

d. Kostgodtgørelse, der som hovedregel udbetales til messen til dækning af udgifter ved dennes drift, jfr. dog stk. 4, kan normalt ikke ydes til personer, der med husstand tager ophold på eller i umiddelbar nærhed af vedkommende militære etablissement m. v.

Til personer, der oppebærer udkommandotillæg for fuld døgntjeneste i henhold til § 115, stk. 3, 3. stk., ydes der normalt kun kostgodtgørelse, såfremt de pågældende opretholder egen husstand udenfor vedkommende kaserneetablissement el. lign.

De nærmere regler fastsættes af forsvarsministeren.

Stk. 2. Under forhold, hvor de i stk. 1. a nævnte personer selv må sørge for bespisning, ydes der efter forsvarsministerens bestemmelse i stedet for kostgodtgørelse en bespisningsgodtgørelse, dog ikke udover nedsatte dagpenge uden nattillæg efter bestemmelserne i § 98, stk. 5.

Stk. 3. Når flådens skibe er på togt indenfor det i § 115, stk. 2, nævnte farvandsområde, ydes der chefer (herunder gruppe-, delings-, flotille- og divisionschefer) et tilskud til bordhold fra 3 kr. til 11 kr. daglig, afhængigt af skibets og besætningens størrelse samt af togtets beskaffenhed. Dette tilskud kan indenfor det samme skib normalt kun oppebæres af een person. Udenfor det nævnte farvandsområde samt i udenlandske havne forhøjes tilskuddet med $\frac{1}{3}$. Tilsvarende tilskud kan efter forsvarsministerens bestemmelse ydes militære chefer under udkommando i land.

Stk. 4. Til messer for befalingsmænd udlånes efter forsvarsministerens bestemmelse fornødent dækketøj, inventar og service. Der kan tilstås messerne godt-

gørelse for udgifter til løn til civile medhjælpere. Endvidere kan der for bespisning af civile medhjælpere og messebetjente ydes messerne en godtgørelse svarende til $\frac{2}{3}$ af den kostgodtgørelse (for chefmessens vedkommende dog ikke af det i stk. 3 nævnte tilskud), der tilstås et medlem af de respektive messer, dog mindst værdien af en fuld-kostportion for mandskabet. Antallet af civile medhjælpere og messebetjente fastsættes af forsvarsministeren.

Disse regler kommer ikke til anvendelse i de i stk. 1. c. nævnte tilfælde.

Stk. 5. Under udgående øvelser fra tjenestestedet af ikke over 24 timers varighed kan der, når der ikke leveres fri kost ved militær foranstaltning, ydes nedsat kostgodtgørelse som i stk. 1. b. fastsat, men ikke udkommandotillæg.

Stk. 6. For beregning af kostgodtgørelse m. v. gælder tilsvarende regler som fastsat for udkommandotillæg, jfr. § 115, stk. 4, idet dog kostgodtgørelse m. v. bortfalder under fraværelse fra udkommandostedet for hvert fuldt kalenderdøgn, fraværelsen varer.

Stk. 7. Regler for bespisning af personel, der ikke er medlemmer af messer, eller som oppebærer udkommandotillæg i henhold til § 115, stk. 6, fastsættes af forsvarsministeren.

§ 117.

Tillæg for særlig tjeneste.

Stk. 1. Til personel af flyvevåbnet, der er tjenstgørende som militærflyvere eller udfører anden særlig tjeneste i forbindelse med militærflyvning, kan der ydes flyvertillæg.

Flyvertillæg kan endvidere efter forsvarsministerens bestemmelse ydes til personer, uden for flyvevåbnet, når de pågældende virker under tilsvarende forhold som det personel, der ved flyvevåbnet oppebærer flyvertillæg.

De nærmere bestemmelser vedrørende tillæggenes størrelse og ydelse m. v. fastsættes af forsvarsministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet.

Stk. 2. Til personel, der forretter tjeneste i undervandsbåde og motortorpedobåde, ydes der et særligt tillæg af følgende størrelse for hver dag, sådan tjeneste varer:

Chefer	4 kr. 00 øre.
Personel, hvis lønning ved nærværende lovs ikrafttræden andrager 13 800 kr. og derover, jfr. § 84.	3 - 00 -
Personel, hvis lønning ved nærværende lovs ikrafttræden andrager 13 799 kr. og derunder, jfr. § 84.	2 - 00 -
Math-elever, værnepligtige o. l.	1 - 50 -

Tillæg for tjeneste i undervandsbåde ydes først efter afsluttet uddannelse ved undervandsbådsafdelingen — for værnepligtige dog efter afslutning af den indledende uddannelse.

Tillæggene reguleres efter nærmere af finansministeren fastsatte regler.

Stk. 3. Til personel under værnene til tjeneste i land på Færøerne og Grønland samt i de ved opmålings-, stations- og fiskeriinspektionstjenesten på Færøerne og Grønland anvendte kuttere og lignende fartøjer ydes der et særligt tillæg af følgende størrelse:

Befalingsmænd o. l.	5 kr. pr. dag.
Øvrigt personel	3 -

Tilsvarende beløb kan ydes besætninger i luftfartøjer under flyvninger over Grønland eller grønlandske farvande.

Tillæggene reguleres efter nærmere af finansministeren fastsatte regler.

Stk. 4. Til befalingsmænd — dog ikke de til fri kostforplejning berettigede —, der forretter tjeneste som vagthavende befalingsmænd, vagtkommandører el. lign., kan der, når de pågældende ikke i forvejen oppebærer udkommandotillæg efter bestemmelserne i § 115, og når vagttjenesten — eventuelt i forbindelse med anden tjeneste — medfører en samlet uafbrudt tjenestetid af mindst 1 døgnsvarende varighed, ydes fri kostforplejning indenfor vagtperioden samt et vagttillæg af 9 kr. pr. fuldt tjenstedøgn.

Såfremt kost ikke kan leveres ved militær foranstaltning, kan der som bespisningsgodtgørelse ydes et beløb af 9 kr. pr. fuldt tjenstedøgn.

Satserne reguleres efter nærmere af finansministeren fastsatte regler.

Indenfor en måned vil en befalingsmand i vagttillæg højst kunne oppebære et beløb,

svarende til udkommandotillæg efter bestemmelserne i § 115, stk. 3. Efter forsvarsministerens bestemmelse kan udkommandotillæg i henhold til § 115, stk. 1, dog under særlige forhold lægges til grund ved beregning af maksimalydelsen.

Stk. 5. Til personel, der under udkommando forretter tjeneste som skibskok, mesterkok, hovmester, lastmester, pumpe-mester, spillemænd, proviantregnskabsfører, skydelærere og gymnastiklærere, vil der kunne

ydes et særligt tillæg, der fastsættes af finansministeren efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet.

Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 4 kan efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse bringes til anvendelse på civilt personel.

§ 118.

De i §§ 115-117 indeholdte bestemmelser kan tillige bringes til anvendelse for personel under geodætisk institut.

3. del.

Overgangsbestemmelser.

§ 119.

Stk. 1. For tjenestemænd og aspiranter, der er ansat før nærværende lovs ikrafttræden, fastsættes lønningsancienniteten i de i § 84 anførte lønningsklasser, hvortil deres stilling i medfør af bestemmelserne i lov om normering og klassificering af stats-tjenestemandstillinger henføres, efter følgende regler:

Forsørgere, jfr. kapitel 5 i lov nr. 301 af 6. juni 1946:

I 1., 3. og 6.-25. lønningsklasse indplaceres de pågældende tjenestemænd på det løntrin, som i den nye lønningsklasse ligger nærmest over deres bruttoløn (eksklusive stedtillæg og personlige tillæg) umiddelbart før nærværende lovs ikrafttræden med tillæg af 20 pct. af den pensionsgivende lønning; for tjenestemænd med mere end seks års anciennitet i den hidtidige lønningsklasse — i lønningsklasser med femårige alderstillæg: med mere end 5 års anciennitet — fastsættes tillægget til 24 pct. af den pensionsgivende lønning. — I 19. og 24. lønningsklasse sker indplacering dog på grundlag af lønningsanciennitet til og med 18 år i lønningsklasser, der henføres til en af de nævnte nye lønningsklasser, såfremt de pågældende tjenestemænd herved indplaceres på et højere løntrin end efter den foranstående regel. For så vidt angår tjenestemænd med grundløn under 5 700 kr. i de hidtidige lønningsklasser, er det dog en betingelse for indplacering i 24. lønningsklasse, at forudsætningerne for oprykning fra 19. til 24. lønningsklasse, jfr. § 84, opfyldes.

I 2., 4. og 5. lønningsklasse sker indplacering på det løntrin, som i den nye skala ligger nærmest over vedkommende

tjenestemænds bruttoløn (eksklusive stedtillæg og personlige tillæg) umiddelbart før lovens ikrafttræden.

I 26., 27. og 28. lønningsklasse sker indplaceringen på grundlag af vedkommende tjenestemænds anciennitet i den hidtidige lønningsklasse.

Ikke-for sørgere over 30 år indplaceres på samme løntrin som forsørgere i samme lønningsklasse og med samme anciennitet.

Ikke-forsørgere mellem 27 og 30 år indplaceres ét løntrin lavere end forsørgere i samme lønningsklasse og med samme anciennitet.

Ikke-forsørgere mellem 25 og 27 år indplaceres to løntrin lavere end forsørgere i samme lønningsklasse og med samme anciennitet.

Ikke-forsørgere under 25 år indplaceres på det løntrin, som ligger nærmest over deres bruttoløn, opgjort som ovenfor anført.

Ikke-forsørgere i 9. lønningsklasse indplaceres dog således:

Ikke-forsørgere over 30 år indplaceres ét løntrin lavere end forsørgere i 9. lønningsklasse med samme anciennitet.

Ikke-forsørgere mellem 27 og 30 år indplaceres to løntrin lavere end forsørgere i 9. lønningsklasse med samme anciennitet.

Ikke-forsørgere mellem 25 og 27 år indplaceres tre løntrin lavere end forsørgere i 9. lønningsklasse med samme anciennitet.

Ikke-forsørgere under 25 år indplaceres på det løntrin, som ligger nærmest over deres bruttoløn, opgjort som ovenfor anført.

Den la vestlønnede af samgifte tjenestemænd indplaceres i samtlige nye lønningsklasser efter samme regler som ikke-forsørgere.

Stk. 2. Aspiranter indplaceres på første løntrin i vedkommende lønningsklasse i nærværende lov, medmindre tjenestemænd på begyndelsesløn med samme forsørgerstatus indplaceres på tredje eller højere trin; i så fald sker indplacering ét trin lavere end de pågældende tjenestemænd.

Stk. 3. Efter indplaceringen i ny lønningsklasse opnås første alderstillæg senest på det tidspunkt, da alderstillæg ville være opnået i den hidtidige lønningsklasse.

Såfremt tjenestemænd på forskellige løntrin i den hidtidige lønningsklasse efter foranstående regler overføres til samme løntrin i den nye lønningsklasse, kan kun de tjenestemænd, der er placerede på det højeste af de pågældende løntrin i den hidtidige lønningsklasse opnå alderstillæg efter foranstående regel. De øvrige tjenestemænd opnår første alderstillæg efter de almindelige frister herfor i nærværende lov.

Stk. 4. Ingen aspiranter og tjenestemænd med mindre end 10 års tjenestealder kan ved indplaceringen efter foranstående regler opnå en øjeblikkelig fremgang i den udbetalte løn (bortset fra stedtillægget) på mere end 15 pct. af den nettoløn (eksklusive stedtillæg), som tilkommer dem efter nærværende lov. Den udbetalte løn forhøjes med halvdelen af et eventuelt overskydende beløb pr. 1. april 1959 og halvdelen pr. 1. april 1960

For tjenestemænd, der ved nærværende lovs ikrafttræden er ikke- eller sørgere, men som inden 1. april 1960 ved anvendelse af reglerne i kap. 5 i lov nr. 301 af 6. juni 1946 ville blive anset som forsørgere eller dermed ligestillede, forhøjes den udbetalte løn med hele det eventuelle overskydende beløb fra den 1. i måneden efter den stedfundne ændring i deres forsørgerforhold.

Den udbetalte løn til personer, der tjenestemandsansættes inden 1. april 1960, kan ikke overstige den løn, som efter dette stykke kommer til udbetaling til tjenestemænd på samme løntrin og med samme forsørgerstatus.

Stk. 5. Såfremt nettolønnen (incl. stedtillæg) ved indplaceringen bliver mindre end den senest udbetalte løn (incl. stedtillæg) ydes der et personligt, ikke-pensionsgivende tillæg til udligning af lønnedgangen. Det personlige tillæg bortfalder helt eller delvis ved opnåelse af alderstillæg eller højere lønning.

Stk. 6. Tjenestemænd, som ved lovens ikrafttræden forfremmes til højere stilling, eller hvis stilling oprykkes til højere lønningsklasse, indplaceres efter foranstående regler i den hidtidige stillings nye lønningsklasse, hvorefter indplacering i den højere lønningsklasse sker under anvendelse af nærværende lovs § 27, stk. 1-5.

Finansministeren har den endelige afgørelse af spørgsmålet om, hvorvidt forfremmelse eller oprykning til højere stilling er sket, således at sager herom ikke kan indbringes for domstolene.

§ 120.

Finansministeren bemyndiges til at lade personlige tillæg, som er tilståede i henhold til de til § 28 svarende regler i de tidligere love, bestå, uanset den ved denne lov indtrædende lønstigning. Tilsvarende gælder personlige tillæg, som er ydet i henhold til § 831, stk. 4 og 6-8, i lov nr. 98 af 31. marts 1931.

§ 121.

Den tjenestemand, der ved nærværende lovs ikrafttræden havde kongelig udnævnelse i en stilling, til hvilken udnævnelse ikke fremtidig foretages af kongen, bevarer sin kongelige udnævnelse, så længe han forbliver i samme stilling. Ved ansættelse i en anden stilling, der ikke er forbundet med kongelig udnævnelse, betragtes den tidligere kongelige udnævnelse som bortfaldet samtidig med den nye ansættelse.

§ 122.

Personer, der oppebærer pension eller ventepenge i henhold til de før 1. april 1958 inden for staten gældende lønnings- og pensionslove, får i finansåret 1958-59 beregnet pensionen (ventepengene) efter de hidtil gældende regler, således at der i det nævnte finansår udbetales de pågældende reguleringstillæg i henhold til kapitel 5 i lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd med senere ændringer samt midlertidigt og særligt tillæg med de i lov nr. 125 af 25. maj 1956 for finansåret 1957-58 gældende satser.

§ 123.

Stk. 1. Personel, som er ansat før 1. juli 1931, og som for sig eller familie efter lov nr. 126 af 27. juni 1927 har haft adgang til

lægebehandling i videre omfang end efter nærværende lov hjemlet, bevarer denne adgang.

Stk. 2. Civile tjenestemænd ved søværnet, der er ansatte før lov nr. 346 af 7. august 1922 trådte i kraft, og som 1. juli 1931 havde adgang til fri sygepleje, kan bevare denne adgang.

Stk. 3. Tjenestemænd, som i henhold til § 831, stk. 6, i lov nr. 98 af 31. marts 1931 har haft ret til lægebehandling, medicin etc., bevarer denne ret.

Stk. 4. Bestemmelserne i lov nr. 154 af 14. april 1920 om visse fyrpasseres vederlag m. v. finder fremtidig kun anvendelse på de den 1. juli 1931 allerede ansatte eller pensionerede fyrpassere, der hidtil har været lønnet eller pensioneret efter fornævnte lov af 14. april 1920.

§124.

Ved nærværende lovs ikrafttræden ophæves lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd med de sig dertil sluttende senere love med undtagelse af de bestemmelser, som udtrykkelig opretholdes ved nærværende lov og ved lov om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger.

§125.

Stk. 1. Denne lov træder i kraft straks.

Stk. 2. De i denne lov indeholdte lønningsregler og dermed samhørende bestemmelser har virkning fra 1. april 1958 at regne for tjenestemænd m. fl. der var ansat den nævnte dato, og fra ansættelsestidspunktet for tjenestemænd m. fl., der er ansat efter nævnte dato, men før lovens ikrafttræden.

